

Jaarstukken 2019

gemeente
Hoeksche Waard

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	5
1. Inleiding	6
1.1 Algemeen	6
1.2 Jaarstukken 2019	6
1.3 Samenvattend beeld	7
1.4 Bestemming resultaat	11
Jaarverslag	
2. Programma's	13
2.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	15
2.2 Programma 1 Veiligheid	28
2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	31
2.4 Programma 3 Economie	36
2.5 Programma 4 Onderwijs	43
2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	46
2.7 Programma 6 Sociaal Domein	55
2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	69
2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	75
2.10 Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	81
3. Paragrafen	86
3.1 Inleiding	86
3.2 Lokale heffingen	87
3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	94
3.4 Onderhoud kapitaalgoederen	102
3.5 Financiering	112
3.6 Bedrijfsvoering	120
3.7 Verbonden Partijen	131
3.8 Grondbeleid	153
Jaarrekening	
4. Jaarrekening	162
Overzicht van baten en lasten en de toelichting	
4.1 Overzicht van baten en lasten	162
4.2 Begrotingsrechtmatigheid	164
4.3 Toelichting op de staat van baten en lasten	164
4.4 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen	164
4.5 Incidentele baten en lasten	167
4.6 Overzicht van structurele reservemutaties	170
Balans en toelichting	
4.7 Balans	171
4.8 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	173

4.9	Toelichting op de balans	177
4.10	Investeringskredieten	192
4.11	Reserves en voorzieningen	199

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen en overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

4.12	Overzicht Sisa	203
4.13	Overzicht taakvelden	208

5.	Controleverklaring	211
----	--------------------	-----

Bijlagen	212
I Wet Revitalisering generiek toezicht	212

Voorwoord

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de Jaarstukken van 2019. Met genoegen presenteren wij de eerste jaarrekening van gemeente Hoeksche Waard. Een jaar waarin de basis gelegd is van de nieuwe gemeente. Er is hard gewerkt aan de inrichting en het op orde brengen van de basis van de organisatie en de stevige ambities van de coalitie. Ook is er geïnvesteerd in het vergroten van het doe-vermogen van de zelforganiserende professional, het werken in partnerschap in de gemeente, de regio en de ambtelijke organisatie.

Rol

Met deze jaarstukken leggen we verantwoording aan u af over het gerealiseerde beleid en over het financieel beheer in 2019. De jaarstukken zijn bij uitstek het middel waarop u uw controlerende rol kunt uitoefenen.

Het Hoofdlijnenakkoord is de basis voor de plannen in onze begroting. Met de Begroting 2019 heeft u vanuit uw kader stellende rol richting gegeven voor het te voeren beleid binnen de door u vastgestelde financiële kaders. Binnen die kaders zijn we erin geslaagd een goede invulling te geven aan uw beleidskaders.

Resultaat 2019

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening voor 2019 sluit af met een positief gerealiseerd resultaat van afgerond € 3,3 mln. Bij de Slotrapportage 2019 is een geprognostiseerd resultaat berekend van € 0,4 mln. Ten opzichte van de actuele begroting is sprake van een verschil van € 2,9 mln (positief). Een overzicht van de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van het geprognostiseerd resultaat bij het Slotrapportage 2019 vindt u terug in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Accountantscontrole

In opdracht van de raad heeft de accountant de Jaarstukken 2019 gecontroleerd.

Op basis van deze controle doet de accountant een uitspraak over de financiële getrouwheid van de jaarstukken en de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen. Ook stelt de accountant een rapport van bevindingen op. Het rapport is, na behandeling in de auditcommissie, onderdeel van de behandeling in de raad.

Voorstel tot resultaatbestemming

Ook doen we u voorstellen om het gerealiseerde resultaat te bestemmen. We stellen voor om van het gerealiseerde resultaat van €3,3 mln in totaal €0,6 mln aan budget over te hevelen naar 2020 vanwege (voornamelijk) niet (volledig) uitgevoerde activiteiten in 2019. Van het resterende jaarresultaat van €2,8 mln wordt voorgesteld om dit te storten in de algemene reserve. De volledige specificatie van het voorstel tot resultaatbestemming is opgenomen in paragraaf 1.4 van deze jaarstukken.

Aangeboden door,
burgemeester en wethouders van gemeente Hoeksche Waard

B.W. Silvis-de Heer
secretaris

A.P.J. van Hemmen
burgemeester

1. Inleiding

1.1 Algemeen

De begroting 2019 vormt het startpunt voor de planning- en controlcyclus 2019. Tussentijdse verantwoording en bijstelling heeft plaatsgevonden in de Zomerrapportage en de Slotrapportage.

De jaarstukken 2019 vormen het sluitstuk van de planning- en controlcyclus. Hierin wordt verantwoording afgelegd over de realisatie van het voorgenomen beleid in het jaar 2019. De jaarstukken zijn gebaseerd op de Programmabegroting 2019 en conform het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna BBV).

Bij de samenstelling van de jaarstukken 2019 is het principe ‘sturen op hoofdlijnen’, gehandhaafd. De beleidsverantwoording op programmaniveau geeft een goede indruk van de activiteiten die in 2019 zijn uitgevoerd om de in de begroting opgenomen doelstellingen te realiseren. De financiële toelichtingen op programmaniveau en de verschillenanalyses zijn op hoofdlijnen opgesteld.

1.2 Jaarstukken 2019

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag, de jaarrekening en de bijlagen.

Jaarverslag

De programma-indeling is als volgt:

0. Bestuur en Ondersteuning
 1. Veiligheid
 2. Verkeer, Vervoer en Waterstaat
 3. Economie
 4. Onderwijs
 5. Sport, Cultuur en Recreatie
 6. Sociaal Domein
 7. Volksgezondheid en Milieu
 8. Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
- Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

De verantwoording over het al dan niet bereiken van de doelstellingen en activiteiten uit de begroting 2019 wordt per programma aan de hand van de volgende vragen afgelegd:

- Wat gebeurde er om ons heen?
- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we gedaan?
- Wat heeft het gekost?

De vraag “Wat hebben we gedaan?” geeft antwoord op de voortgang van de activiteiten.

Hierover wordt gerapporteerd door middel van een indicator en indien nodig wordt een toelichting gegeven.

	Gereed of uitvoering loopt conform planning en gestelde kaders
	Uitvoering staat onder druk, kans op afwijkingen. Extra bewaking van de kaders en planning
	Uitvoering wijkt in negatieve zin af van de planning en gestelde kaders. Maatregelen zijn vereist

Naast de programma's zijn in het jaarverslag de volgende paragrafen opgenomen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

Jaarrekening

De verantwoording over programma-afwijkingen, hoger dan de rapportagegrenzen, wordt per programma aan de hand van de volgende vraag afgelegd: *"Wat heeft het gekost?"*.

Omdat de gemeente Hoeksche Waard is ontstaan per 1 januari 2019, nemen wij geen vergelijkende (jaarrekening) cijfers over 2018 op. De rapportagegrenzen zijn weergegeven in de volgende tabel:

Onderdeel	Verantwoordingsniveau	(Verwachte) over- óf onderschrijding
Programma's en investeringen / kredieten	Raad / College	Het begrotingscriterium wordt gehanteerd met als ondergrens € 100.000 (cf. artikel 212)

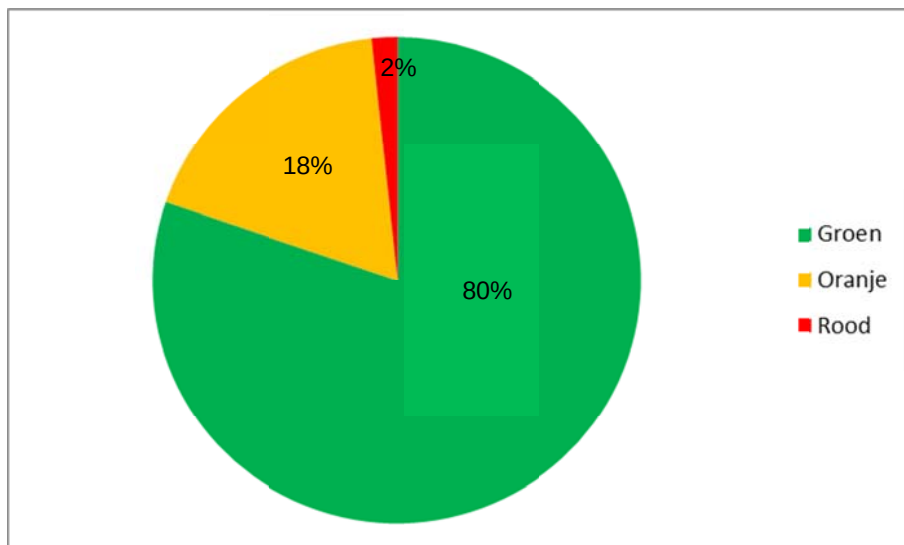
Deze jaarstukken bevatten :

- De financiële verantwoording per programma
- Een overzicht van baten en lasten (inclusief toelichting)
- Gegevens over de Wet Normering Topinkomens
- Een uitsplitsing van de algemene dekkingsmiddelen
- Een overzicht van de incidentele baten en lasten
- Een overzicht van de structurele mutaties in de reserves
- De balans (inclusief toelichting)
- De verantwoording over de investeringskredieten
- Overzicht van de reserves en voorzieningen
- De Sisa-bijlage
- Het overzicht van baten en lasten op taakveldniveau
- De controleverklaring
- Overzicht in het kader van de uitvoering van de Wet Generiek Toezicht (bijlage)

1.3 Samenvattend beeld

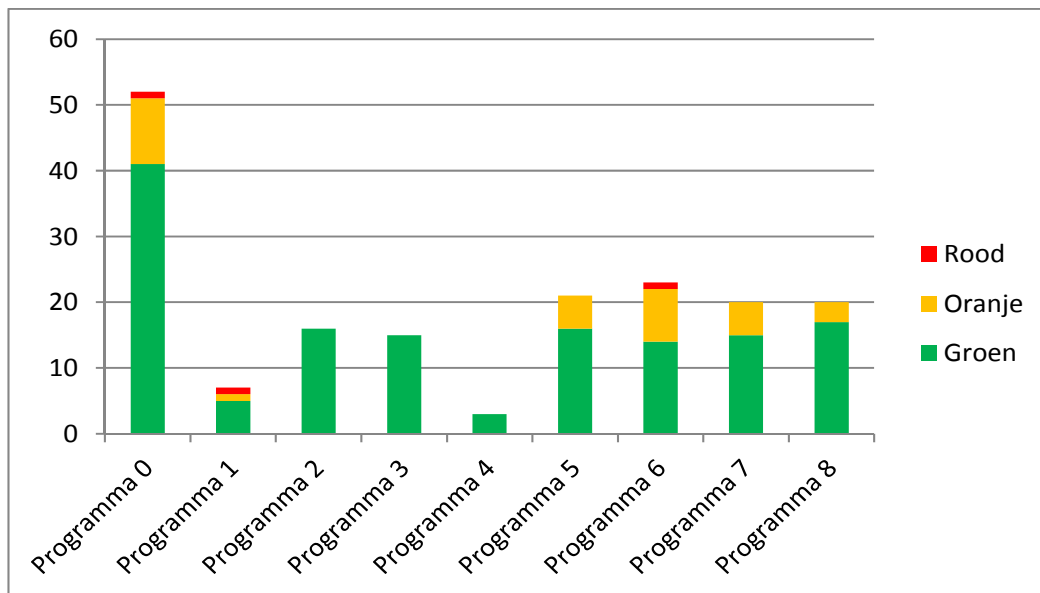
Beleidsrapportage

In totaal wordt er gerapporteerd over 177 activiteiten. Daarvan zijn 142 indicatoren op groen, 32 indicatoren op oranje en 3 indicatoren op rood gezet. Dit geeft het volgende beeld:

Totaal activiteiten en voortgang per programma:

Ten opzichte van de Slotrapportage 2019 zijn er 8 oranje indicatoren en 1 rode indicator minder. Het aantal groene indicatoren is toegenomen met 9. Dit betekent dat er 5% meer activiteiten zijn gerealiseerd of op planning lopen dan bij het opstellen van de Slotrapportage 2019.

Financiële rapportage

Het rekeningresultaat 2019 is € 3,3 mln (positief). Het laatste actuele begrotings-resultaat (zie Slotrapportage 2019) is € 0,4 mln (positief). Ten opzichte van de actuele begroting is sprake van een verschil van € 2,9 mln (positief). De jaarstukken zijn voorzien van een goedkeurende Controleverklaring, voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Primitieve begroting 2019*	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrechtmatig
Baten	188.210	189.950	190.104	154	0
Lasten	-191.832	-191.934	-184.100	7.834	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	-3.622	-1.983	6.005	7.988	0
Onttrekkingen reserves	22.140	30.631	28.452	-2.179	0
Stortingen reserves	-18.478	-28.229	-31.112	-2.883	0
Gerealiseerd resultaat	40	419	3.345	2.926	0

*In primitieve begroting verschuiving van € 0,1 mln tussen baten en lasten. Per saldo neutraal

Indien we het jaarrekeningresultaat 2019 in perspectief plaatsen, dan is het beeld als volgt:

Jaarresultaat als % van totale lasten

1,55%

Voor de verschillenanalyse tussen actuele begroting 2019 en het werkelijke resultaat 2019 wordt verwezen naar hoofdstuk 2, waarin de verschillenanalyses per programma zijn opgenomen. Uit de verschillenanalyse blijkt dat het jaarrekeningresultaat 2019 bestaat uit een aantal (in het oog springende) verschillen. De belangrijkste posten zijn hieronder weergegeven.

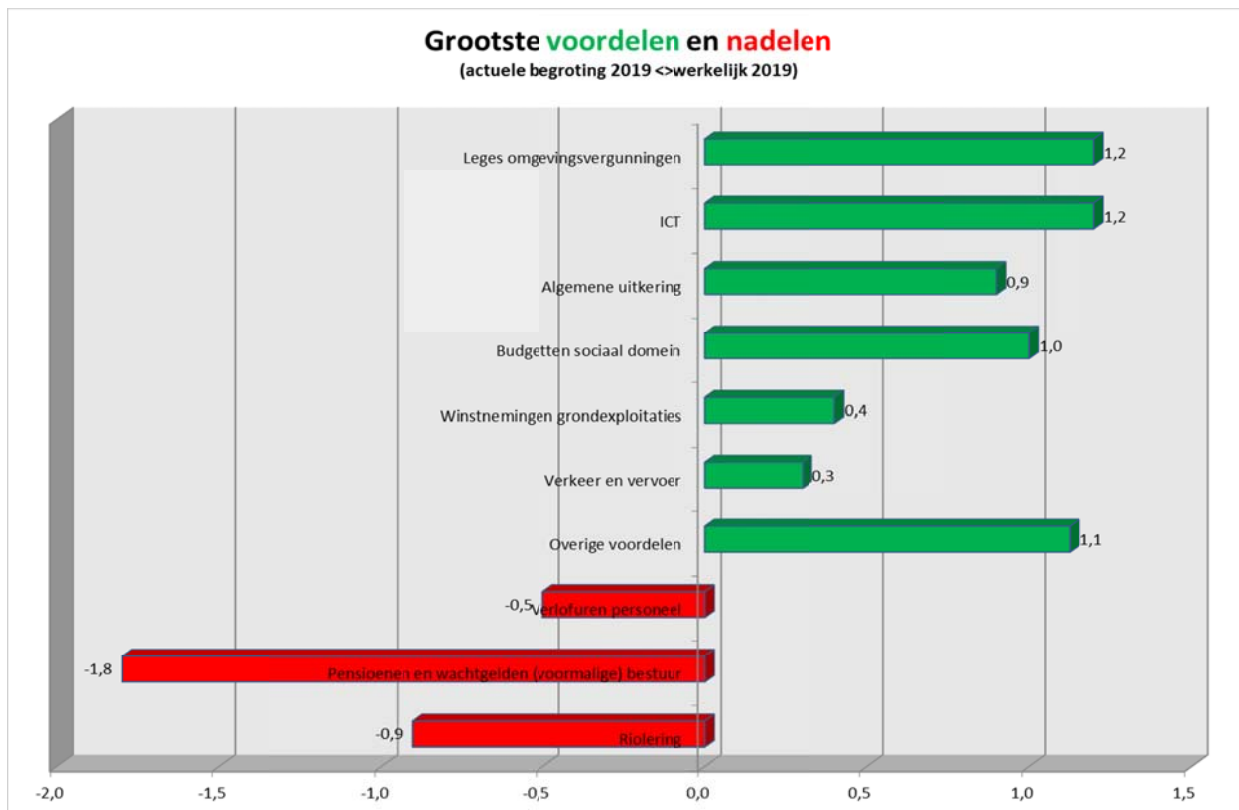
bedragen x €1 mln)

Omschrijving posten	Programma	Voordelen / Nadelen	Toelichting	Totaal
Leges omgevingsvergunningen	8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	1,2	In 2019 is € 1,2 mln meer aan leges omgevingsvergunningen ontvangen (begroot: € 2,8 mln; werkelijk: € 4,0 mln). Een flink aantal grote projecten (bouwleges > € 50.000), leidde in 2019 tot € 2,3 mln aan leges. Dit aandeel is ongeveer 55% van de totale opbrengst (o.a. windpark Numansdorp, woningen en appartementen in 's-Gravendeel, appartementen Koningshof in Oud-Beijerland en De Meent in Numansdorp, woningen Abel Tasman in Oud-Beijerland en een nieuwe school in Oud-Beijerland). De leges voor de middelgrote projecten (tussen € 10.000 en € 50.000) bedroegen ca. € 0,8 mln (ongeveer 20% van de totale opbrengst). De leges voor de kleinere projecten (leges < € 10.000) bedroegen ca. € 0,9 mln (ongeveer 25% van de totale opbrengst).	6,1
ICT	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien	1,2	In 2018 zijn investeringen (voormalig GR ISHW) in de ICT niet (volledig) afgerond waardoor de afschrijvingslasten pas na 2019 aanvangen. Dit levert in 2019 een voordeel op van € 1,0 mln. Daarnaast is sprake van een voordeel van €0,2 mln op de exploitatiebudgetten voor software.	
Budgetten sociaal domein	6. Sociaal Domein	1,0	Binnen programma 6 sociaal domein is sprake van meerdere voordelen welke voornamelijk voortvloeien uit niet (volledig) uitgevoerde activiteiten danwel niet of niet volledig bestede budgetten. In totaliteit betreft dit € 1,0 mln aan voordelen.	
Algemene uitkering	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien	0,9	Via de decembercirculaire ontvingen wij extra middelen van het Rijk (€ 0,5 mln), waarvan € 0,3 miljoen bestemd voor klimaatmaatregelen 2019-2021. Via de resultaatbestemming stellen wij u voor deze middelen hiervoor in te zetten. Daarnaast ontvingen wij een nabetaling over 2017 en 2018 (€ 0,4 mln).	
Winstnemingen grondexploitaties	8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	0,4	Betreft winstnemingen van de grondexploitaties Abel Tasmankwartier (€ 0,1 mln) en uitbreiding Goudswaard (€0,1 mln). Verder kan op basis van de actualisatie van de meerjarenprognoses van de bouwgrondexploitaties de verliesvoorziening gedeeltelijk vrijvallen (€ 0,2 mln).	
Verkeer en vervoer	2. Verkeer, vervoer en waterstaat	0,3	In 2018 zijn investeringen (vanuit de voormalige gemeenten) in diverse wegen, verkeersvoorzieningen en openbare verlichting niet (volledig) afgerond waardoor de afschrijvingslasten pas na 2019 aanvangen.	
Overige voordelen	Overig	1,1	Overige kleinere verschillen. Zie verschillenanalyse programma's	
Pensioenen en wachtgelden (voormalige) bestuur	0. Bestuur en ondersteuning	-1,8	Vanwege de verlaging van de rekenrente rente, de verhoging van de levensverwachting en de harmonisatie van de voorzieningen voor pensioenen en wachtgelden van (voormalige) wethouders hebben wij extra stortingen moeten doen in respectievelijk de voorziening pensioenverplichtingen (€ 1,3 mln) en de voorziening wachtgelden (€ 0,5 mln) van (voormalige) wethouders.	-3,2
Riolering	7. Volksgezondheid en milieu	-0,9	In 2019 zijn investeringen in de riolering niet volledig uitgevoerd (in afwachting van het gemeentelijk rioleringsplan). Dit leidt tot een extra storting in de voorziening riolering ter dekking van de kosten in volgende jaren.	
Verlofuren personeel	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien	-0,5	In 2019 hebben wij als gevolg van de nieuwe gemeente en op grond van de BBV een verplichting (last) opgenomen voor het bovengemiddeld aantal openstaande verlofuren van personeelsleden.	
Totaal		2,9		2,9

1

In onderstaande grafiek zijn de meest in het oog springende voor- en nadelen weergegeven (x € 1 mln).

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de exploitatie is (zeer) goed. Op grond van de geïnventariseerde risico's voor onze gemeente zijn wij in staat om de risico's ruimschoots op te vangen met ons weerstandsvermogen. Er is daarmee sprake van een zeer gunstige weerstandsratio. Voor wat betreft de grondexploitatie worden de risico's apart inzichtelijk gebracht. De reserve grondexploitatie dient hierbij ter dekking van de geïnventariseerde risico's. Het weerstandsvermogen bij de grondexploitatie is daarmee goed. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing en naar paragraaf 3.8 Grondbeleid.

Reservepositie

De totale omvang van de reservepositie per 31 december 2019 is €119 mln. De direct beïnvloedbare / vrije ruimte zit in het vrije deel van de algemene reserve. Dat deel is vrij besteedbaar en bedraagt €47 mln (exclusief reserve weerstandsvermogen en exclusief resultaat 2019). Voor onze gemeente geldt hiermee dat er voldoende 'vlees op de botten' aanwezig is om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 3.3 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing en hoofdstuk 4.12 Reserves en voorzieningen.

(Financiële) ratio's

Het belang van het volgen van de (financiële) ratio's is de laatste jaren toegenomen. Er is daarom een aantal ratio's uitgewerkt (belastingcapaciteit, netto schuldquote, structurele exploitatieruimte, etc) om de (financiële) "gezondheid" van onze gemeente te kunnen bepalen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat:

- o Gemeente Hoeksche Waard beschikt over relatief geringe schulden.
- o Onze structurele exploitatieruimte is positief.
- o Het aandeel van (eventueel risicovolle) grondexploitatie is relatief beperkt.
- o Er is sprake van een gunstige weerstandsratio van 6,9
- o Er is ruimte voor eventuele verhogingen van eigen belastingen.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Analyse onderuitputting

Zoals in het voorwoord genoemd, zijn deze jaarstukken de eerste jaarstukken van gemeente Hoeksche Waard. In beginsel is het doel van de jaarstukken gericht op het afleggen van verantwoording over het gevoerde beleid en bijbehorende financiële middelen over het afgelopen jaar. De jaarstukken vormen echter ook een uitstekend middel om te “leren” en te “verbeteren”. Uit bovenstaande verschillenanalyse blijkt dat de verschillen tussen actuele begroting en het gerealiseerde jaarresultaat in de meeste gevallen gaat om niet voorzienbare, incidentele afwijkingen. In een aantal gevallen zien wij dat afwijkingen eerder hadden kunnen worden voorzien en gemeld in één van de tussentijdse rapportages (zomerrapportage/slotrapportage). Deze ervaringen nemen wij mee in de planning & control-cyclus 2020. De (redelijkerwijs) voorzienbare afwijkingen in deze jaarrekening op een aantal specifieke onderwerpen, zullen in de planning & control-cyclus 2020 extra aandacht krijgen. Op deze wijze willen wij de informatieverstrekking in de tussentijdse rapportages verder verbeteren. Zo hebben wij bij de jaarstukken de realisatiecijfers 2019 afgezet tegen de budgetten die in de jaren 2020 en verder beschikbaar zijn. Daar waar sprake is van structurele onderuitputting in budgetten (lees: ruimte), zullen wij deze budgetruimte aframen. Het resultaat van deze analyse verwerken wij in de zomerrapportage 2020. Het doel hiervan is om de budgetten in de begroting verder aan te scherpen zodat toekomstige afwegingen/keuzes niet onnodig worden bemoeilijkt. De analyse die wij bij deze jaarrekening hebben uitgevoerd zullen wij om voorgenoemde reden daarom jaarlijks uitvoeren.

1.4 Bestemming resultaat

In deze jaarstukken worden de volgende resultaatbestemmingen voorgesteld.

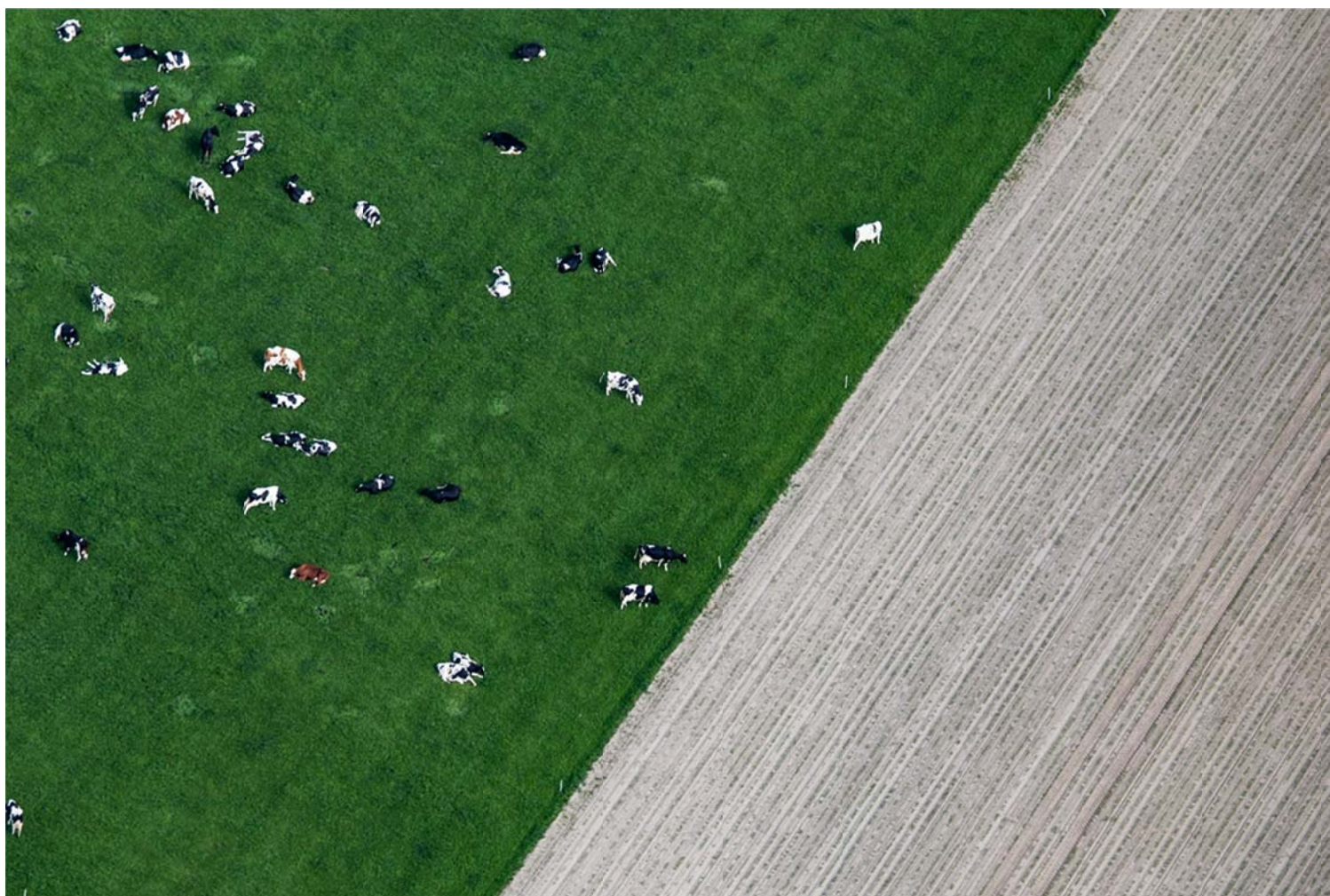
(bedragen x €1.000)

Onderwerp	Omschrijving	Bedrag
Nr	Resultaat jaarrekening vóór bestemming	3.345
1 Werkbudget ideeënmakers	Het budget uit 2019 was bestemd als werkbudget voor de ideeënmakers, maar is niet volledig benut. In 2020 is geen werkbudget opgenomen. Voorgesteld wordt om dit incidentele budget over te hevelen naar 2020.	51
2 Integrale gebiedsontwikkeling	Betreft doorgeschoven activiteiten in het kader van de integrale gebiedsontwikkeling visie Zuiderstrand aan de Zuidrand, Wooncampagne en Campagne werken in de zorg vanwege latere besluitvorming gebiedsmarketing.	76
3 Gebiedsmarketing	Activiteiten met betrekking tot gebiedsmarketing zijn doorgeschoven naar 2020.	24
4 Werkkleding Buitendienst	Vanwege de herindeling was er nieuwe werkkleding met het logo van gemeente HW noodzakelijk. In 2019 heeft aanbesteding plaatsgevonden (gunning in november). Levering vindt plaats in 2020.	20
5 Groen onderhoud recreatieve gebieden	Groen onderhoud recreatieve gebieden is uitgesteld naar 2020. Werkzaamheden worden in 2020 uitgevoerd.	60
6 Aanschaf piketauto	In 2019 is het voorstel tot aanschaf van een piketauto meerdere malen besproken in de Adviesgroep Gemeentesecretarissen Veiligheid. Vanuit de HW was er groen licht om de auto(s) aan te schaffen. Besluitvorming vroeg unanimitéit. Wij verwachten dat alle gemeenten in 2020 wel akkoord zullen gaan en tot aanschaf kan worden overgegaan.	20
7 Omgevingsvisie	Er loopt nog een verkeersonderzoek voor de Leenheerenpolder. Ook worden we extern ondersteund bij het opstellen van de SOK planuitwerking voor de Leenheerenpolder. Daarnaast voert een bureau gesprekken over grondaankoop voor de Hitserste Kade. De projecten waarvoor het budget bedoeld is lopen door in 2020.	58
8 Klimaatmaatregelen 2019-2021	Via de decembercirculaire 2019 ontvingen wij extra middelen van het Rijk (€ 0,5 mln), waarvan € 0,3 miljoen bestemd voor klimaatmaatregelen 2019-2021. Hiervoor nemen wij budget op in 2020.	285
	Subtotaal resultaatbestemmingsvoorstellen	593
	Resultaat jaarrekening na resultaatbestemming, toe te voegen aan de algemene reserve, vrije deel	2.752

Het resultaat na resultaatbestemming is €2,8 mln. Het voorstel is om dit saldo te storten in de algemene reserve.

Jaarverslag

2. Programma's

De beleidsverantwoording over 2019 is per programma uitgewerkt aan de hand van de volgende vragen:

- Wat gebeurde er om ons heen?
- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we gedaan?

Voor beantwoording van de laatste vraag is per begroting activiteit aangegeven wat de voortgang is.

Over deze voortgang is als volgt gerapporteerd:

	Gereed of uitvoering loopt conform planning en gestelde kaders
	Uitvoering staat onder druk, kans op afwijkingen. Extra bewaking van de kaders en planning
	Uitvoering wijkt in negatieve zin af van de planning en gestelde kaders. Maatregelen zijn vereist

Indien de indicator oranje of rood is, is een toelichting nodig, bij groen is dit vrijblijvend.

Waar staat gemeente Hoeksche Waard voor?

Het Hoofdlijnenakkoord is de basis voor de plannen in onze begroting waarover we in deze jaarstukken verantwoording afleggen. In het Hoofdlijnenakkoord staat een stevige en duidelijke ambitie van de coalitie. Ook binnen de ambtelijke organisatie zetten we de schouders eronder. Er is hard gewerkt aan de inrichting van de organisatie en het op orde brengen van de basis. De focus kan nu worden verlegd van richten en inrichten naar *verrichten*. Dit in de wetenschap dat niet iedereen hier al volledig op is toegerust. We investeren in het vergroten van het doe-vermogen van de zelforganiserende professional en het werken in partnerschap in de gemeente, de regio en de ambtelijke organisatie.

Inhoud geven aan de thema's van de ambities kunnen we als gemeente niet alleen

We bundelen onze krachten en maken gebruik van de combinatie van de ondernemerszin en de zorg voor elkaar die zo kenmerkend is voor de inwoners van de Hoeksche Waard. We zetten onszelf op de kaart door samenwerking te zoeken op basis van wederkerigheid en meerwaarde. De inhoud van onze opgaven staat centraal. De opgave is leidend bij het aangaan van samenwerking en strategische allianties. De kernvraag is: "wat kunnen we voor elkaar betekenen?".

Gericht investeren om de beweging op gang te brengen en te houden is een samenspel

Een samenspel van verschillende factoren op het gebied van goed wonen, leven, werken en recreëren. Daarom werken we integraal aan de kwaliteit van de sociale en ruimtelijke omgeving, het landschap, de

cultuur, de werkgelegenheid, bereikbaarheid, de kwaliteit en nabijheid van noodzakelijke voorzieningen op het gebied van zorg en welzijn, winkelen en onderwijs en een passende woningvoorraad. Het is belangrijk om te onderkennen dat er een bepaalde wederkerigheid is tussen deze zaken: ze zijn als raderen in een machine. Voldoende werkgelegenheid kan nieuwe inwoners aantrekken en dus leiden tot een behoefte aan meer nieuwbouw. Andersom kan een aantrekkelijk woonmilieu en de aanwezigheid van een geschikte beroepsbevolking juist een reden zijn voor bedrijven om zich hier te vestigen. Het totale systeem is daarbij zo sterk als de zwakste schakel. Alle raderen moeten draaien om de 'machine' gaande te houden.

Om ervoor te zorgen dat de raderen blijven draaien, moeten we vindingrijk zijn

Niet doen wat we altijd al deden. We zijn vindingrijk en komen met creatieve en verrassende oplossingen voor uitdagingen en gaan nieuwe mogelijkheden en technologieën niet uit de weg.

We zijn:

1. vindingrijk in het realiseren van een inclusieve samenleving

Wij zetten ons in voor een inclusieve samenleving. Iedereen mag meedoen, iedereen telt. Dat is een uitdaging voor iedereen in de samenleving: de inwoner, de maatschappelijke partners en de gemeente. In het sociale domein weerspiegelt het menselijk kapitaal, de kracht van de samenleving. Die kracht is nodig voor de realisatie van de ambities in het fysieke domein en andersom. Voor deze opgave doen we een beroep op de samenleving. Alle talenten worden benut. We helpen inwoners die dit (nog) niet kunnen toch mee te doen. We zoeken de open dialoog en werken in stevige samenwerkingsrelaties aan de thema's: inclusieve arbeidsmarkt, toekomstbestendige zorg en verbonden samenleving. Hoe we dit doen werken wij uit in de programma's.

2. vindingrijk in behoud en versterken van het economisch klimaat

Wij zetten ons in voor een economisch vitale Hoeksche Waard. Een grote opgave hierbinnen is een goed functionerende arbeidsmarkt, waarin vraag en aanbod op elkaar worden afgestemd. De economische dynamiek binnen de Hoeksche Waard moet worden versterkt, zodat de economische structuur competitief en vitaal blijft. We zetten ons in voor het stimuleren van de groei van de lokale consumptieve bestedingen, zodat er voldoende (commercieel) draagvlak blijft voor voorzieningen in de dorpen. We zorgen ervoor dat we het verhaal van de Hoeksche Waard vermarkten. Dit is uitgewerkt in de programma's 3 en 8.

3. vindingrijk in het realiseren van woningen

In de dorpen moet een evenwichtige bevolkingssamenstelling behouden blijven. Daarom is de bouw van 3.000 extra woningen noodzakelijk. Dit stimuleert de instroom van nieuwe gezinnen. Ook zetten we ons in voor de betaalbaarheid en beschikbaarheid van de sociale woningvoorraad. Een goed woonmilieu voor senioren en bijzondere doelgroepen vraagt om meer dan bakstenen alleen. Samen met de partners in het sociaal domein ontwikkelen we een visie op wonen, welzijn en zorg. Dit is uitgewerkt in programma 8.

4. vindingrijk in het waarborgen van de veiligheid

De Hoeksche Waard behoort tot één van de veiligste gebieden van Nederland. Het maakt onze gemeente een fijne plek om te wonen. Dat is iets om trots op te zijn en waar we ons blijvend voor willen inzetten. We handhaven ons huidige veiligheidsniveau en waar nodig versterken we dit. Dit is uitgewerkt in programma 1.

5. vindingrijk in duurzaamheid

De Hoeksche Waard is in 2040 energieneutraal, dat is onze ambitie. We ontwikkelen de huidige visie door tot een Regionale Energie Strategie (RES) en een warmtetransitieplan. Als gemeente geven we zelf het goede voorbeeld. In 2030 beschikken we over een energieneutrale vastgoedportefeuille. Ook sluiten we coalities met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. We faciliteren en nodigen hen uit om energiebesparende maatregelen te nemen en over te stappen op duurzame energiebronnen. Dit is uitgewerkt in programma 7.

6. vindingrijk in het vinden van oplossingen voor een goed bereikbaar eiland

De in- en externe bereikbaarheid van de Hoeksche Waard staat onder druk en vraagt om een forse verbetering. Samen met de provincie investeren we in de realisatie van de Mobiliteitsagenda. Ook de OV- en fietsverbindingen tussen de dorpen en richting het stedelijk gebied worden verkend. Dit is uitgewerkt in programma 2.

7. vindingrijk in het faciliteren van een goed cultureel klimaat

Kunst en cultuur moet toegankelijk zijn voor iedereen. Samen met het maatschappelijk middenveld maken we integraal cultuurbeleid met een uitvoeringsprogramma. We willen ons unieke culturele erfgoed behouden en toegankelijk maken voor iedereen. Daarom hebben we de ambitie om één van de erfgoedlijnen te zijn binnen het programma Cultuurbeleid van de provincie Zuid-Holland. Dit is uitgewerkt in programma 5.

2.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Tot het programma Bestuur en ondersteuning behoren de taakvelden bestuur, burgerzaken (inclusief dienstverlening) en beheer overige gebouwen en gronden.

Wat gebeurde er om ons heen?

De samenleving is volop in beweging en vraagt van de overheid mee te bewegen. De gemeente is al lang niet meer de instantie die wikt en beschikt, voorwaarden stelt, verordeningen publiceert, gebiedt en verbiedt. Van de gemeente mogen inwoners verwachten dat deze meedenkt, luistert en volop gebruik maakt van inzichten en ideeën uit de gemeenschap. De samenleving vraagt een overheid die betrokken is, resultaatgericht en vraaggericht werkt en niet steeds naar de bekende weg vraagt, met betere dienstverlening en minder administratieve lasten.

Als gemeente moeten we daarop aansluiten. Dat betekent dat de gemeente aanwezig is in dorpen en samenwerkt met de samenleving. Goed bestuur gaat niet alleen over de inhoud. Het hangt ook samen met de manier waarop het bestuur is georganiseerd. We willen op transparante wijze de verbinding leggen met inwoners en ondernemers, gemeenteraad, maatschappelijke organisaties, kerken, medeoverheden en alle overige partners van de gemeente.

Het is belangrijk dat de gemeente betrouwbaar is en haar woord nakomt, heldere afspraken maakt en verwachtingen waarmaakt. Een gemeente die de inwoner erkent en laat meedenken over belangrijke ontwikkelingen kan veel betekenen. Op die manier maken we maximaal gebruik van het sociale, maatschappelijke en intellectuele kapitaal uit onze gemeenschap, om goede keuzes te maken voor onze gemeenschap.

Datagedreven overheid

De overheid beschikt over veel data, die kan worden benut voor een nog efficiëntere en effectievere overheid. De huidige technische mogelijkheden rondom data bieden daarvoor nieuwe kansen. De vraag is hoe we hier als gemeente mee kunnen en willen omgaan? We willen een open en transparante overheid zijn, met aandacht voor de privacyregels. Gegevens kunnen sneller en veiliger worden uitgewisseld, zowel intern als extern.

De ICT/Informatievoorziening is ondersteunend aan de ambitie van de gemeente. Als aantrekkelijke werkgever zijn we door de inzet van de juiste vaardigheden en software in staat om kennis aan data te ontleen, die we toepassen om onze doelen te realiseren: beleid maken, uitvoering ondersteunen, anders en efficiënter werken. We gaan ons werk dus steeds meer bepalen op basis van cijfers.

Wat hebben we bereikt?

Taakveld 0.1 Bestuur

Tot dit taakveld behoort de facilitering van het college, de raad, bestuurlijke samenwerking, de rekenkamer en de accountantscontrole.

Het college heeft veel kennismakingsgesprekken gevoerd met (buur)gemeenten, maatschappelijke organisaties, ondernemers, provincie en Rijk in 2019. Positieve gesprekken waaruit blijkt dat door de schaa sprong die de gemeente heeft gemaakt, men de Hoeksche Waard nu ook anders gaat zien. De gemeente telt mee en wordt als meer volwaardig gezien.

Daarnaast is vanaf augustus 2019 samen met de gemeenten op Goeree-Overflakkee en Voorne Putten gewerkt aan de aanvraag rondom de Regio Deal. Deze (bestuurlijke) samenwerking heeft veel energie in de regio gebracht en uiteindelijk geleid tot het indienen van een gezamenlijke aanvraag voor 1 december 2019. Inmiddels is bekend dat de aanvraag gehonoreerd is voor een bedrag van 7,5 miljoen euro.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Tot dit taakveld behoren het verstrekken van (reis)documenten, verkiezingen en burgerzaken in het algemeen.

In het jaar 2019 hebben we gewerkt aan de 'basis op orde'. De 6 servicepunten op het eiland zijn ingericht en in gebruik genomen. Inwoners kunnen voor persoonlijk contact altijd dichtbij terecht bij gemeente Hoeksche Waard. Over het eerste halfjaar vond een tussentijdse evaluatie van de servicepunten plaats. Dit heeft geleid tot enige fysieke aanpassingen van de servicepunten (borgen privacy, verbeteren zichtbaarheid, etc.) en het flexibel omgaan met de openingstijden, waarbij de vraag van de klant centraal staat. De evaluatie van de servicepunten over heel 2019 is voorbereid in het laatste kwartaal. Hierbij zijn de bezoekers van de servicepunten op ruime schaal persoonlijk bevraagd. Het bezorgen van (reis)documenten op een gewenste locatie binnen Nederland loopt goed. Voor degenen die de voorkeur hebben om het document zelf af te halen, is die mogelijkheid duidelijk onder de aandacht gebracht.

Sinds de start in januari werken wij met een vernieuwde telefonie-inrichting, waarbij we gebruik maken van belgroepen. Verder is de telefonische bereikbaarheid verbeterd door het per team aanstellen van een ambassadeur bereikbaarheid. In het tweede halfjaar is de telefonische dienstverlening (bereikbaarheid) onderzocht, waarbij ook interne bereikbaarheid een belangrijk onderdeel was. De resultaten daarvan worden meegenomen in de verdere doorontwikkeling. Verder is Klantinformatie in het eerste kwartaal gestart met webcare-activiteiten (klantenservice via sociale media en live chat).

In het afgelopen jaar zijn er voor Publiekszaken verschillende e-diensten in gebruik genomen. Voor onder andere verhuizingen, uittreksels en naamgebruik kunnen inwoners 24/7 digitaal terecht op de gemeentelijke website. Thuis, of mobiel: de gemeente in de meest 'dichtbij' vorm.

Hoe beoordelen klanten de dienstverlening van gemeente Hoeksche Waard? Er is een aantal klanttevredenheidsonderzoeken uitgevoerd. Onder andere zijn er op de servicepunten interviews gehouden en wordt de waardering en dienstverlening rondom het bezorgen van (reis)documenten continu door onze bezorgdienst AMP gemeten. Daaruit blijkt dat onze klanten tevreden zijn over de dienstverlening van gemeente Hoeksche Waard.

Aan het eind van 2019 is de aanbesteding voor de nieuwe gemeentewebsite afgerond. De opdracht is gegund aan Yard. We gaan werken volgens het 'open web concept' (slechts 6 gemeenten gingen ons voor). Het open web concept is gebaseerd op het uitgangspunt dat data los staat van de applicatie: de gemeente blijft eigenaar van de data en applicaties kunnen daardoor door andere partijen gebruikt worden (andere gemeenten en andere marktpartijen). Wij mogen dus bijvoorbeeld gebruik maken van website-elementen die bij andere open web concept gemeenten al zijn ontwikkeld.

De Hoeksche campus biedt voor het personeel diverse trainingen aan op het gebied van 100% dienstverlenend. In het programma van nieuwe medewerkers staat 100% dienstverlenend ook op de agenda, waarin een toelichting wordt gegeven op deze uitgangspunten.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

Voor groot onderhoud van gemeentelijke gebouwen is in 2019 enkel het hoogst noodzakelijke onderhoud gedaan. Dit met het oog op opstellen van uniforme meerjarenonderhoudsplannen Gebouwen met duurzaamheidsparaagraaf. Dit ronden we in 2020 af. Het bedrag dat voorzien was, is niet uitgegeven aan gebouwenonderhoud maar in een voorziening gedaan voor toekomstig onderhoud.

Dienstverlening Bres Accommodaties

De voormalige gemeenten beschikten over beleids- en beheerplannen. De werkwijze die hieruit voortvloeit is gecontinueerd in 2019. Een specifieke rol was weggelegd voor Bres Accommodaties. Dit is ontstaan in voormalig gemeente Binnenmaas, waar de samenwerking heeft geleid tot kwalitatieve goede dienstverlening. Deze dienstverlening heeft model gestaan voor actualisatie van de afspraken, wat heeft geleid tot een vernieuwde dienstverleningsovereenkomst tussen Bres Accommodaties en gemeente Hoeksche Waard.

Bouw multifunctionele accommodatie en stal in Oud-Beijerland

Bij de aanbesteding in 2018 is geen rechtsgeldige inschrijving binnengekomen. Door de overspannen markt in de bouw, stijgen de bouwkosten. De kosten voor de bouw komen daardoor hoger uit dan het beschikbare krediet. Hiervoor is in juni 2019 een aanvullend krediet aan de gemeenteraad gevraagd.

In bouwteam verband is een passend bestek gemaakt. Waarna in juni de aanneemovereenkomst is getekend. De bouw is in november 2019 gestart. De stal wordt in het voorjaar van 2020 worden opgeleverd en de multifunctionele accommodatie wordt in juni 2020 opgeleverd.

Taakveld 0.4 Overhead

Tot dit taakveld behoren bedrijfsvoeringszaken (Communicatie, ICT, Documentaire Informatievoorziening, Facilitair, Privacy en Informatieveiligheid, HRM). Meer informatie op detailniveau is opgenomen in de jaarrekening, paragraaf Bedrijfsvoering.

In- en externe communicatie (digitale overhead, website)

De klant ervaart de communicatie met de gemeente steeds meer als open, eerlijk, direct, flexibel en vraaggericht. Klanten voeren steeds meer dialoog met de gemeente. Gemeentelijke plannen en gemeentelijk beleid komen vaker tot stand op basis van samenspraak en inspraak. Dat breiden we uit door inwoners, bedrijven en de raad in een vroegtijdig stadium daarbij te betrekken en zelf in te zetten op burgerparticipatie.

Bijna iedereen is online en verwacht dat ook de overheid via alle kanalen snel bereikbaar is. In 2019 is ingezet op het ontwikkelen van een social media strategie en professionalisering van webcare, klantcontact en analyse van en via sociale media. Op deze manier weten we steeds beter wat er online leeft en speelt en gaan we proactief de dialoog aan met onze inwoners. In 2020 wordt dit verder opgepakt met het operationaliseren van de Newsroom.

ICT

We zijn in 2018 gestart met het harmoniseren van de ICT-omgevingen van de 5 gemeenten en de 3 gemeenschappelijke regelingen. Zo is de basis ontstaan waarvanuit we de verdere stabilisatie, met name gericht op de regiefunctie, verder kunnen vormgeven. Dit is een voorwaarde voor innovatie en het werken in de 'cloud'.

In 2018 en 2019 hebben we op kleine schaal data ontsloten. In eerste instantie voor de interne organisatie. Denk hierbij aan data ter ondersteuning van de buitendienst. Daarnaast hebben we extern de verkiezingsdata via de website beschikbaar gesteld. In 2019 zijn we gestart met het vullen van een monumentenapp. De app willen we verrijken met foto's, voorgelezen informatie van een moment, routes, etc. De wens is deze app in 2020 te lanceren.

Het doel is om begin 2020 een onderzoek te starten naar de inzet van data binnen de verschillende organisatieonderdelen. Om vervolgens een pilot te starten voor datagedreven werken en -daar waar mogelijk- dit in samenwerking te doen met andere gemeenten en kennisinstellingen.

In 2021 zijn we dan met de juiste vaardigheden en software in staat om kennis aan data te ontleen. En dit toe te passen om onze doelen te realiseren: beleid maken, uitvoering ondersteunen, anders en efficiënter werken. We gaan ons werk dus steeds meer bepalen op basis van cijfers. Dit is een terugkerend proces, waarbij we steeds leren van eerdere trajecten. Dit stelt ons in staat om als gemeente meer 'evidence based' te werken.

Monitoring

Het beleid dat we voeren moet effectief en efficiënt zijn. In de uitwerking van de opgaven worden de indicatoren voor de 'outcome' (effect) en 'output' (resultaat) vastgesteld. Om te kunnen bepalen of deze maatschappelijke resultaten en effecten worden behaald, is het belangrijk deze te monitoren. Hiervoor moeten we beschikken over een dashboard dat bestaat uit kwantitatieve (tellen) en kwalitatieve (vertellen) elementen. Hierdoor hebben we de relaties tussen beleid, middelen, resultaten en effecten in beeld en kunnen we tijdig bijsturen. Naast data uit de systemen, bevat het dashboard informatie over de ontwikkelingen en de trends op de lange termijn, signalen uit tevredenheidsonderzoeken bij klanten en partners en beleidsonderzoek en -evaluatie.

In 2019 is gestart met het inwinnen van extern advies over hoe we de monitoring van de opgaven ingericht willen hebben. De voorbereidingen zijn getroffen om het dashboard mens, geld en werk te vullen. In 2020 wordt dit verder ontsloten. In 2020 starten we met fase 2, de kpi's en de toelichting hierop.

Documentaire informatievoorziening (DIV)

Gemeenten verwerken grote hoeveelheden informatie: digitaal, geautomatiseerd, informatiegestuurd en datagedreven. De uitdagingen op het gebied van digitalisering en informatiemanagement vereisen meer samenwerking met partners en andere overheden. De rol van de gemeente verandert steeds meer richting samenwerkend en ondersteunend in plaats van sturend en uitvoerend. Ook ons archiefbeheer moet op orde zijn. En niet alleen de huidige en toekomstige gegevens. De doelstelling is om dit voortvarend op te pakken en efficiënt te organiseren.

Afsluiten archieven rechtsvoorgangers

In 2019 is gestart met het Project Archiefbeheer. Dit project heeft als doel om de archieven van de rechtsvoorgangers van de gemeente in een tijdsbestek van 4 jaar op orde te brengen en af te sluiten. Jaarlijks wordt een gedeelte van het bouwvergunningenarchief gedigitaliseerd, zodat informatie uiteindelijk digitaal beschikbaar is.

Wet- en regelgeving

In 2019 is de Archiefverordening gemeente Hoeksche Waard en de Beheerregeling Informatiebeheer vastgesteld. De archivaris van de gemeente Dordrecht is aangewezen als gemeentearchivaris van de Hoeksche Waard en er is een dienstverleningsovereenkomst aangegaan met het Regionaal Archief Dordrecht. Hiermee voldoet de gemeente aan de geldende wet- en regelgeving op het gebied van informatievoorziening.

Zaakgericht Werken

De organisatie is in 2019 organisatiebreed gaan werken met een centraal zaaksysteem, waarin onder andere de digitale bestuurlijke besluitvorming is opgenomen. Vanuit het centrale zaaksysteem zijn diverse koppelingen gelegd met backoffice applicaties, waardoor gebruikers efficiënter kunnen werken en het dynamische archief op orde is.

Anderzijds ligt de uitdaging om steeds meer archiefstukken te digitaliseren. Denk aan bouwvergunningen en klantdossiers. Hiervoor zal DIV zich moeten blijven ontwikkelen en vooral ook samenwerken met de teams die specifieke wensen hebben op het gebied van informatievoorziening.

Facilitair

De facilitaire focus komt steeds meer te liggen op het creëren van een effectieve werkomgeving, die bijdraagt aan de productiviteit en vitaliteit van medewerkers. Dachten we voorheen meer in kostenbeheersing, nu draait de intentie naar waardetoevoeging door IT en facilitaire ondersteuning. De doelstelling ligt steeds meer in lijn met het bijdragen aan goede organisatieresultaten. Dit zorgt tevens voor een spanningsveld. In de nieuwe gemeente is gekozen voor een (redelijk) modern werkconcept. In 2019 is gestart met het Project Archiefbeheer. Dit project heeft als doel de archieven van de rechtsvoorgangers van de gemeente in een tijdsbestek van 4 jaar op orde te brengen en af te sluiten. Jaarlijks wordt een gedeelte van het bouwvergunningenarchief gedigitaliseerd, zodat informatie uiteindelijk digitaal beschikbaar is.

Tijd- en plaatsonafhankelijk werken wordt gepromoot. Een deel van de medewerkers heeft hier moeite mee. Maar een vitale, aantrekkelijke gemeente weet dat 'millenials' (en straks generatie Z) dit als voorwaarde stellen aan een dienstverband. Het blijft dus zorg om enigszins met de tijd mee te gaan. Om kritische medewerkers mee te krijgen zal er enerzijds ingezet worden op maatwerk, anderzijds wordt geprobeerd om tot een ontwikkeling te komen waarbij medewerkers zich prettig blijven voelen. In dit kader wordt een aantal onderzoeken gedaan (vanuit IT, HRM en Facilitair), waarbij 'Het Nieuwe Werken' met zijn uitgangspunten, doelstellingen en mogelijkheden verder op de kaart wordt gezet.

Voorgesteld wordt om in het komende jaar een eerste globale verkenning uit te voeren naar de gebruiksduur van de huidige 2 locaties van de gemeentehuizen, de mogelijkheden voor verduurzaming en een mogelijke efficiëncyslag binnen het huidige vastgoed.

In 2019 is onderzoek gedaan naar de facilitaire dienstverlening. Hieruit zijn diverse verbeterpunten gekomen, waarmee we met name het facilitaire management systeem verder kunnen ontwikkelen. Diverse werkprocessen zijn opgepakt en efficiënter ingeregeld. Behalve dat is er in april 2019 intern verhuisd. Op 1

januari 2019 was de uitbouw van de locatie Maasdam nog niet gereed. Er is destijds besloten een aantal teams in het gemeentehuis van Cromstrijen te plaatsen. Deze teams zijn in april alsnog op de locatie Maasdam ingetrokken. Er is veel werk verzet om de units goed in te richten. Ook zijn de bestuursvleugel en de collegekamer opnieuw ingericht.

Privacy en Informatieveiligheid

De AVG versterkt de positie van de betrokkenen (de mensen van wie gegevens worden verwerkt). Zij hebben privacy rechten, welke hun bestaande rechten versterken. De gemeente Hoeksche Waard verwerkt veel persoonsgegevens van haar inwoners en dit gaat gepaard met een zorgplicht. Deze zorgplicht wordt serieus opgepakt en ingevuld. Verder zijn er veranderingen in de wet- en regelgeving. Zo is er de Baseline Informatie Overheid (BIO), waarbij risicobeheersing centraal staat. De gemeente Hoeksche Waard is druk bezig om dit vertrekpunt te integreren in haar bedrijfsprocessen.

HRM

HR is de strategische partner die verbindt en faciliteert bij organisatie- en talentontwikkeling. Doel is om gemeente Hoeksche Waard als aantrekkelijke werkgever op de kaart te zetten. Afgelopen jaar hebben we inzet gepleegd op een nieuw e-HRMPakket, de gesprekscyclus, evaluatie detailstructuur, strategisch opleidingsplan, vorming van flankerend beleid en organisatieontwikkeling. De organisatieontwikkeling was gericht op het realiseren van de organisatieprincipes: 100% dienstverlenend, opgave- en dorpsgericht werken en onze kernwaarden (durf, vakmanschap en persoonlijk). Eind 2019 hebben we een HR Kalender opgesteld waardoor we gaan werken vanuit thema's; employer branding, duurzame inzetbaarheid en groei & ontwikkeling. Daarnaast focussen we op projecten zoals een vervolg op organisatie-ontwikkeling, integriteit en strategische personeelsplanning.

Communicatie

Communicatie is niet het exclusieve domein van team Communicatie. Elkecollega, bestuurder en ieder directielid luistert naar en communiceert met de omgeving en kan daarom een positieve bijdrage leveren aan het beeld van gemeente Hoeksche Waard. Als gemeentelijke organisatie moeten we midden in onze omgeving (willen) staan. Daarom lag de focus van team Communicatie het afgelopen jaar op het ondersteunen, faciliteren, adviseren en aanjagen van een communicatieve(re) organisatie. Er is gericht gewerkt aan de positionering en reputatie van gemeente Hoeksche Waard door de organisatie communicatiever te maken en de communicatiefunctie te professionaliseren. Zo zijn er bijvoorbeeld in 2019 schrijftrainingen aangeboden aan medewerkers en is communicatieve ondersteuning (coaching, advies en/of uitvoering) geboden bij het realiseren van de belangrijkste opgaven, programma's, projecten en participatietrajecten. Daarnaast is de inzet van (sociale) media geprofessionaliseerd, mede door het ontwikkelen van en uitvoering geven aan een socialmediastrategie.

Wat hebben we gedaan?

In de onderstaande tabellen is de voortgang van de activiteiten weergegeven voor het jaar 2019.

Taakveld 0.1 Bestuur

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
0.1.1	Realisatie raadsthema's hoofdlijnenakkoord	Programmatische uitwerking raadsthema's	Programmaplannen conform planning gereed. Voor programma Duurzaamheid is een aangepaste planning afgesproken.
0.1.2	Stimuleren overheids-en burgerparticipatie	Opbouw en ondersteuning dorpsgericht werken	Er zijn verkenningen gedaan (intern en extern); training Waarderend Vernieuwen gevolgd; bij alle teams wordt langs gegaan om het DGW te positioneren in de organisatie; Team is, vanwege ziekte, niet op volle sterkte.
0.1.3	Stimuleren overheids-en burgerparticipatie	Ondersteuning initiatieven	Er is gecommuniceerd naar de inwoners over initiatieven; een aantal initiatieven worden procesmatig ondersteund; Leidraad binnenkomen initiatieven is opgesteld; met diverse dorpsraden/-verenigingen/buurt bestuurt wordt contact onderhouden. Dorpswethouders worden ondersteund bij gesprekken/spreekuren in de dorpen. Team Strategie is, vanwege ziekte, niet op volle sterkte.
0.1.4	Deelname aan De Hoeksche Waardse Uitdaging	Ondersteuning	Hoeksche Waardse Uitdaging is operationeel
0.1.5	We kennen onze omgeving en weten wat we de omgeving kunnen bieden.	Positionering door het aangaan van nieuwe contacten, strategische allianties en deelname aan nieuwe samenwerkingsverbanden	Vanaf begin 2019 is de kennismaking en verkenning binnen de regio/provincie uitgevoerd. Op basis van deze verkenning geven wij de positionering verder vorm. Voorbeeld o.a. is de samenwerking rondom de Regiodeal met de Zuid-Hollandse Delta en de door de Hoeksche Waard georganiseerde bestuurlijke conferentie Zuidelijk Zuid-Holland.
0.1.6	Versterken van de economische vitaliteit	Realisatie van het gezamenlijke gebiedsprogramma met de provincie	Uitvoering loopt tot en met 2022.
0.1.7	Te verwachten kosten in het kader van herindelingsbijdrage inzichtelijk	Actualisatie begroting	Bij de Zomerrapportage 2019 is de projectbegroting geactualiseerd. Hierin zijn de herindelingsbijdragen en de te verwachten kosten in het kader van de herindeling verwerkt.
0.1.8	Visie dorpsgericht werken (DGW) uitgewerkt	Medio 2019 volgt voorstel tot uitwerking	17 sept jl. is er een raadsbijeenkomst over de visie op DGW geweest. In het najaar 2019 stellen wij een kader DGW op voor besluitvorming in college en raad.
0.1.9	Visie op strategische positionering uitgewerkt	Plan met vertaling naar doelstellingen	Zie 0.1.5
0.1.10	Subsidiebeleid in relatie tot maatschappelijk vastgoed geharmoniseerd	Voorstel belasting maatschappelijk vastgoed Nieuwe subsidieverordening	Met de samenvoeging van de gemeenten is er een omvangrijke en diverse vastgoedportefeuille ontstaan. Het is nodig te komen tot een efficiënte bezetting van het vastgoed. Onderzoek zal worden gedaan naar de bezettingsgraad, mede in combinatie met het nog te harmoniseren tarievenbeleid. Wij kiezen voor een gefaseerde aanpak. Het tarievenbeleid wordt ontwikkeld nadat de Algemene Subsidieverordening en het subsidiebeleidskader zijn vastgesteld.

0.1.11	Kader nota vastgoed voorbereid	Afsprakenkader ten behoeve van visie uitvoeringsagenda		Uitvoering verloopt volgens planning
0.1.12	Doelstellingen duurzaamheid uitgewerkt	Programmatische aanpak		Zie 0.1.1
0.1.13	Strategische keuze beheer openbare ruimte beschikbaar	Implementatie vanaf 2020		
0.1.14	Communicatiebudget raad	Communicatie over raadsvergaderingen en activiteiten		De communicatie rondom de raadsvergaderingen en activiteiten is vastgelegd in het communicatieplan en is een doorgaand proces.
0.1.15	Uitzending beeldvormende vergadering	Beeldvormende bijeenkomsten op locatie		De discussie hierover loopt nog binnen de griffie en de raad. Definitieve invulling in de loop van 2020.
0.1.16	Vergaderkosten raad (op locatie)	Beeldvormende bijeenkomsten op locatie		De discussie hierover loopt nog binnen de griffie en de raad. Definitieve invulling in de loop van 2020.
0.1.17	75 bevrijding	Vorbereiding en uitvoering programma		
0.1.18	Externe (juridische) advisering	Inwinnen van extern advies		Blijvende activiteit.
0.1.19	Vitale dorpen en een actieve samenleving	- Onderzoeken hoe we krachten en behoeften in de kernen centraal kunnen stellen en hieraan vormgeven - Bestuurders faciliteren zodat zij flexibel en afhankelijk van situatie en context wisselende rollen kunnen vervullen		Zie 0.1.2 en 0.1.3
0.1.20	Versterken van de (economische) vitaliteit van de Hoeksche Waard	Samen met de provincie het gezamenlijke gebiedsprogramma uitvoeren		Zie 0.1.6
0.1.21	We kennen onze omgeving en weten wat de Hoeksche Waard de omgeving te bieden heeft (externe focus)	- Strategische positionering van de Hoeksche Waard in de omgeving - De belangen van de Hoeksche Waard onder de aandacht brengen in bestuurlijke netwerken zoals provincie Zuid-Holland, Metropoolregio Rotterdam Den Haag, Zuid-Holland Zuid en Zuid-Hollandse Delta		Zie 0.1.5
0.1.22	Bekendheid geven aan de Hoeksche Waard	Opstarten van gebiedsmarketing		Besluitvorming december 2019

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
0.2.1	Dienstverlening: dichtbij en persoonlijk, maximaal ondersteund door digitale kanalen	Implementeren en door ontwikkelen van de dienstverlening volgens het nieuwe dienstverleningsconcept	Uitvoering verloopt volgens planning en gestelde kaders.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
-----	--------------	------------------------	--------------------------

0.3.1	Onderzoek naar beheersvorm gemeentelijke vastgoed	Onderzoek doen naar een toekomstige beheersvorm voor het gemeentelijk/ maatschappelijk vastgoed. In het onderzoek ligt de eerste focus van overdracht van beheer en exploitatie naar uitvoeringsorganisatie BRES BV, uitgaande dat deze organisatie dit competitief kan realiseren	Voordat we een onderzoek starten naar de mogelijke beheersvorm is het wenselijk eerst beleid op vastgoed te ontwikkelen. Dit op zijn minst in afstemming/ overéénstemming met het gemeentelijk beleid op voorzieningen en het dorpsgericht werken. In 2019 inventariseren wij het vastgoed. In 2020 ontwikkelen wij beleid en aansluitend het onderzoek naar de beheersvorm.
0.3.2	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed	Onderzoek doen naar duurzaamheidsmaatregel als aanvulling op opstellen MJOP gemeentelijke gebouwen • Uitvoeren van nulmeting van het gemeentelijk vastgoed ten aanzien van de verduurzamingsopgave. • Inzichtelijk maken van het pakket van maatregelen met terugverdientijd binnen vijf jaar en langere termijn, zowel organisatorisch als financieel	Plan in ontwikkeling, overloop naar 2020 waarin de planning nu is dat in 2 ^e kwartaal 2020 de uitwerking afgerond is en inzicht in de maatregelen.
0.3.3	Ingebruikname Vastgoedbeheersysteem	Onderzoek doen naar gewenst systeem voor vastgoedbeheer	2020 keuze Vastgoedbeheersysteem
0.3.4	Huisvesting van jeugd/ wijkteam West en verplaatsen servicepunt Maasdam	De Drie Lelies in Puttershoek is de kantoorlocatie voor jeugd/ wijkteam en het servicepunt. Het verplaatsen van het servicepunt is een separaat traject	De Drie Lelies bleek naderhand niet geschikt (te maken) voor de dienstverlening gewenst op locatie. Onderzoek gericht op huurlocatie (niet gemeentelijk bezit) in het werkgebied West. Verplaatsing van het servicepunt is afhankelijk van de evaluatie servicepunten. Laagdrempelige locatie wordt nadien gezocht.

Taakveld 0.4 Overhead (ICT, Facilitair, Huisvesting etc.)

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
0.4.1	Communicatieve organisatie	Communicatietrainingen, ontwikkeling van klantgericht schrijven, inzet schrijfcoaches	Uitvoering loopt, verschillende activiteiten opgestart, trainingen opgestart, krijgt verder vorm in 2020.
0.4.2	Social media	Ontwikkeling Newsroom	Er is in 2019 een plan gemaakt dat 2020 uitgevoerd wordt. De Newsroom is naar verwachting aan het einde van het tweede kwartaal van 2020 operationeel.
0.4.3	Aanbesteding HR- en salarissysteem	Gemeente Hoeksche Waard is vanuit de Aanbestedingswet 2012 verplicht haar HR- en salarissysteem opnieuw aan te besteden. Reden hiervoor is dat het huidige contract met Centric afloopt per 31 juni 2019 en niet meer verlengd kan worden. Doel is in 2019 een leverancier te selecteren, die in verband met de Aanbestedingsregels per 1	In 2019 is een via een aanbesteding gekozen om een nieuw contract aan te gaan met Centric. Dit contract is afgesloten voor 4 jaar. In 2020 vindt verdere uitrol plaats.

		januari 2020 live dient te gaan met het nieuwe systeem		
0.4.4	Stabiel netwerk	De huidige netwerkbekabeling in het pand aan de W. van Vlietstraat is 25 jaar oud en voldoet niet meer aan de huidige eisen. De snelheid en stabiliteit van het netwerk wordt hierdoor beperkt. Dit geldt ook voor de bekabeling in de Jan van der Heijdenstraat (HW Werkt!). Voor de prestaties van de werkplek is het noodzakelijk dat de bekabeling wordt gemoderniseerd in beide panden		Door de werkdruk hebben we het project niet op kunnen starten. Deze werkzaamheden pakken we in 2020 op.
0.4.5.	Aanbesteding WMO systeem	Gemeente Hoeksche Waard is vanuit de Aanbestedingswet 2012 verplicht haar Wmo-systeem opnieuw aan te besteden. Reden hiervoor is dat het huidige contract met de leverancier afloopt per 31 december 2019 en niet meer verlengd kan worden. Doel is in 2019 een leverancier te selecteren, die in verband met de Aanbestedingsregels per 1 januari 2020 live dient te gaan met het nieuwe systeem		
0.4.6	BAG	Onderzoek naar het in huis halen van de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen), welke nu nog door SVHW wordt bijgehouden. Vanaf 2020 kunnen we de BAG met de benodigde software, capaciteit en vaardigheden zelf gaan bijhouden.		Op 3 juli heeft het Algemeen Bestuur van SVHW besloten om een verkenning impactanalyse te starten van de Samenhangende Objectenregistratie (SOR). Deze verkenning wordt uitgevoerd door KokxDeVoogd. Om een goed beeld te krijgen houden de aangesloten SVHW gemeenten werksessie(s). De werksessie met de gemeente Hoeksche Waard was op 9 oktober. Het voorstel om BAG in huis te halen is in het STAF ICT overleg van 7 oktober besproken. De wethouder heeft aangegeven te willen wachten op de resultaten van het onderzoek. De resultaten komen in november beschikbaar. Dit betekent dat we pas door kunnen gaan in 2020.
0.4.7	DSO	Aansluiten op de landelijke digitale voorziening DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Het DSO is een geordend en verbonden geheel van: afspraken ICT-voorzieningen, registraties, gegevensverzamelingen en bronnen.		
0.4.8	Digitaal vergaderen	Voor het digitaal vergaderen is voor het college en de directie gestart met een pilot van de applicatie ibabs. Door het gebruiksgemak van deze applicatie wordt gedacht aan het breder inzetten van ibabs voor teammanagers en eventueel andere gremia zoals een ondernemingsraad.		De aanbesteding gaat dit jaar de deur uit voor vervanging van de applicatie van digitaal vergaderen. Dit pakken wij integraal op (organisatie en griffie).
0.4.9	Digitaliseren P&C instrumenten	Met de aanschaf van een P&C instrument wordt voldaan aan de wens van de Raad aan het helder en transparant communiceren van de P&C-producten.		Bij de Begroting 2020 is al een start gemaakt met het transparant en helder communiceren. Het P&C-proces en de P&C-instrumenten pakken wij de komende jaren verder op
0.4.10	Opstellen advies monitoring opgaven	Naast data uit de systemen is in het dashboard		

		informatie beschikbaar over de ontwikkelingen en de trends op de lange termijn, signalen uit tevredenheidsonderzoeken bij klanten en partners en beleidsonderzoek en –evaluatie		
0.4.11	Archiefbeheer rechtsvoorgangers	Archieven afsluiten van de rechtsvoorgangers, waardoor informatie geordend en toegankelijk is en voldaan wordt aan de wettelijke verplichting van overbrenging, waardoor een gedeelte openbaar wordt. Behoud van cultureel erfgoed en voldoen aan wettelijke verplichtingen.		Uitvoering verloopt volgens planning en gestelde kaders.
0.4.12	Digitaliseren van archieven om dienstverlening op hoger plan te brengen	Digitaliseren van archieven, waarvan het voor bedrijfsvoering en in kader van dienstverlening een meerwaarde heeft (met name bouwvergunningen).		
0.4.13	Onderzoek ambtelijke huisvesting	Stakeholder onderzoek naar de huisvesting wensen van de ambtelijke organisatie.		Uitvoering staat vooralsnog op de agenda voor 2020.
0.4.14	Het nieuwe werken door ontwikkelen	Doorontwikkelen van de moderne werkplek, met oog voor middelen (app, faciliteiten), draagkracht en nut en noodzaak.		In 2019 zijn de eerste voorbereidingen gedaan voor het verder brengen van het werkplekconcept. De aanbesteding van de raamovereenkomst met een leverancier van hardware is eind 2019 gegund. In 2020 is de verdere doorontwikkeling van de moderne werkplek: uitrol digitale werkplek en gebruik van Office365 gepland.
0.4.15	Implementatie AVG	Invoeren maatregelen t.b.v. Algemene Verordening Gegevensbescherming zoals vastgesteld in Privacybeleid		
0.4.16	Implementatie GRC tooling	De aanschaf en implementatie van het Naris Governance, Risk en Compliance programma		
0.4.17	Uitvoeren audits, pentesten	Continue laten (pen)testen van IT en organisatie		Voor 2019 is dit niet meer aan de orde.
0.4.18	Creëren van awareness/bewust gebruik van privacy gevoelige gegevens.	Opzetten van een continu bewustwordingsprogramma		
0.4.19	Organisatieontwikkeling	Zelforganisatie, werken in pop up, van functies naar rollen, heidagen		De ontwikkelthema's vanuit het Kompas zijn opgabegegericht, dorpsgericht, 100% dienstverlening, de kernwaarden en zelforganisatie in een lerende organisatie. Aan deze thema's hebben we gewerkt door bijeenkomsten te organiseren om een eerste verkenning te laten plaats vinden. Ook hebben we een pop-up team gevormd die de kernwaarden (persoonlijk, durf en vakmanschap) hebben opgepakt om daarover het gesprek met elkaar te voeren.
0.4.20	Strategische personeelsplanning	Strategische personeelsplanning		Een eerste basis is gelegd in een bijeenkomst over 'basis op orde'. Dit wordt vervolgd in 2020.
0.4.21	Strategisch leren en ontwikkelen	Visie ontwikkelen op opleiden en ontwikkelen		Er is een strategisch opleidingsplan opgezet en een leerlijn ontwikkeld voor medewerkers.
0.4.22	Mobiliteit	Mobiliteitsbeleid, talentontwikkeling		Mobiliteitsbeleid wordt in 2020 opgepakt binnen het thema groei en ontwikkeling

0.4.23	Talentontwikkeling	TMA, talentontwikkelingsprogramma		De TMA is een instrument wat gaat over talenten en drijfveren. In totaal hebben 470 medewerkers een TMA gedaan. Talentontwikkeling wordt verder vorm gegeven in 2020.
0.4.24	Duurzame inzetbaarheid	Talentontwikkeling, generatiepact, leren en ontwikkelen, vitaliteitsdag		We hebben met elkaar gedefinieerd wat we hieronder verstaan. We rollen dit in 2020 verder uit.
0.4.25	Positionering aantrekkelijk werkgeverschap	Employer Branding Doorontwikkelen website: werkenbijdegemeentehw.nl en hoekschecampus.nl		In het vierde kwartaal geven we hier een eerste aanzet toe.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als –.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrechtmatig
Baten	0.1 Bestuur	97	136	38	-98	0
	0.2 Burgerzaken	1.150	1.181	1.137	-44	0
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	93	81	59	-22	0
Totaal Baten		1.340	1.398	1.234	-164	0
Lasten	0.1 Bestuur	-5.260	-4.878	-6.256	-1.378	0
	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0
	0.2 Burgerzaken	-2.988	-3.088	-3.078	10	0
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-246	-591	-643	-52	0
Totaal Lasten		-8.495	-8.558	-9.978	-1.420	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten		-7.155	-7.159	-8.744	-1.584	0
Onttrekkingen reserves	0.1 Bestuur	526	361	317	-44	0
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	8	339	335	-4	0
Totaal Onttrekkingen reserves		534	700	651	-48	0
Stortingen reserves	0.1 Bestuur	0	0	-23	-23	0
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-4	-8	-8	0	0
Totaal Stortingen reserves		-4	-8	-31	-23	0
Gerealiseerd resultaat		-6.624	-6.467	-8.123	-1.656	0

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2019) uit bovenstaande tabel. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(bedragen x €1 mln)

0. Bestuur en ondersteuning			
Onderwerp / Taakveld	Overshot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
(voormalig) Bestuur	-1,8	Nadeel	Vanwege de verlaging van de rekenrente, de verhoging van de levensverwachting en de harmonisatie van de voorzieningen voor pensioenen en wachtgeld van (voormalige) wethouders hebben wij extra stortingen moeten doen in respectievelijk de voorziening pensioenverplichtingen (€ 1,3 mln) en de voorziening wachtgeld (€ 0,5 mln) van (voormalige) wethouders.
	0,2	Voordeel	Budgetten voor de rekenkamer (pas later gestart), dorpsgericht werken en promotie zijn niet volledig besteed in 2019 (€ 0,2 mln).
Overig	-0,1	Nadeel	Overige kleinere verschillen op dit programma
Totaal	-1,7	Tekort op budget 2019	

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de (verplichte) beleidsindicatoren van dit programma opgenomen die conform het BBV in de jaarstukken dienen te worden opgenomen.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"15-04-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Woonlasten éénpersoonshuishouden in €	2019	583	669	681
Woonlasten meerpersoonshuishouden €	2019	655	739	756
Gemiddelde WOZ-waarde woningen x € 1.000	2018	234	230	240
Gemiddelde WOZ-waarde woningen x € 1.000	2019	248	248	257
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	2019	6,24	*	*
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	2019	5,46	*	*
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	2019	608	*	*
Externe inhuur (% van totale loonkosten)	2019	18%	*	*
Overhead (% van de totale lasten)	2019	13%	*	*
* Cijfers niet opgenomen in "Waar staat je gemeente"				

2.2 Programma 1 Veiligheid

Tot het programma Veiligheid behoren de taakvelden crisisbeheersing en brandweer, openbare orde (inclusief handhaving) en veiligheid.

Wat gebeurde er om ons heen?

Crisisbeheersing en brandweer

In 2019 is het Regionaal Risicoprofiel Zuid-Holland Zuid vastgesteld. Voor onze gemeente in het bijzonder is extra aandacht gevraagd voor de verhoogde kans op ongevallen door een toename van het scheepvaartverkeer (met name op het Hollandsch Diep) en de risico's die kleven aan een verkeersophoping.

Openbare Orde en Veiligheid

We zien een verschuiving in de criminaliteitscijfers: cybercrime in verschillende vormen neemt toe. Bedrijven, inwoners en overheden lijden hierdoor schade. Het blijft noodzakelijk om meer bewustwording te creëren en digitaal veilig gedrag te bevorderen. Daarnaast zijn we het afgelopen jaar meer en meer geconfronteerd met het gebruik van lachgas. Gebruikers laten veelal in de openbare ruimte afval achter. Landelijk is de discussie opgestart of lachgas onder de verboden middelen van de Opiumwet zou moeten vallen.

Handhaving

In 2019 hebben we een toename geconstateerd in verbaal en fysiek geweld tegen de BOA's. Dit was aanleiding om de BOA's voortaan in koppels te laten optreden en niet meer alleen.

Wat hebben we bereikt?

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Tot dit taakveld behoren brandweezorg, preventieve maatregelen voor de fysieke veiligheid en rampenbestrijding.

Crisisbeheersing en brandweer

De basis voor de Regionale Crisisorganisatie Bevolkingszorg is gelegd. Sinds 1 april 2019 is de Regionale Crisisorganisatie Bevolkingszorg actief geworden. De komende jaren wordt gewerkt aan de verdere professionalisering.

Taakveld 1.2 Openbare Orde en Veiligheid

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid.

Openbare Orde en Veiligheid

Om de gemeentelijke positie in het voorkomen en bestrijden van ondermijning te verbeteren, is extra formatie toegevoegd aan het team Integrale Veiligheid. Daarnaast zijn financiële middelen beschikbaar gesteld voor technische ondersteuning, om onze eigen informatiepositie te verbeteren.

Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (WVGZ)

Naast de extra bijdrage vanuit het gemeentefonds, zijn er binnen volksgezondheid budgetten gevonden om de kosten voor de implementatie en de uitvoering te dragen.

Handhaving

Er is in 2019 een start gemaakt met het VTH-beleid (omgevingsbeleid). Het Preventie- en Handavingsplan Alcohol 2020-203 heeft in 2019 een definitieve vorm gekregen. Het besluitvormingsproces volgt in 2020.

Wat hebben we gedaan?

In de onderstaande tabellen is de voortgang van de activiteiten weergegeven voor het jaar 2019.

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Voortgang en toelichting
1.1.1	De gemeente heeft een adequate crisisorganisatie	De Hoeksche Waard maakt deel uit van de regionale crisisorganisatie Zuid-Holland Zuid en heeft daarnaast lokale medewerkers die jaarlijks worden getraind.	Is vanaf 1 april 2019 van start gegaan
1.1.2	De gemeente heeft slagvaardige brandweezorg	De regionale brandweer Zuid-Holland Zuid zet zich in voor de risico- en crisisbeheersing.	
1.1.3	De gemeente participeert actief in de doorontwikkeling van bevolkingszorg	We gaan de bevolkingszorg verder professionaliseren en meer samenwerken met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid bij het uitvoeren van de (regionale) crisisbeheersing en bevolkingszorgtaken	

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Nr.	Doelstelling	Activiteit	Voortgang en toelichting
1.2.1	Handhaving huidig veiligheidsniveau en versterken waar nodig	A. Inzetten op handhaving van de drank en horeca en bijzondere wetten.	
		C. Zicht krijgen op (mogelijke) ondermijnende activiteiten in de gemeente.	
		D. Ontwikkelen visie toekomstbestendige BOA organisatie (APV en DHW)	Visie wordt afgerond in 2020
1.2.2	Een leefbare en veilige omgeving	A. Implementatie WVGZ	
		B. Participatie stimuleren	
1.2.3	Een leefbare en veilige omgeving	- Opstellen Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2020 - Opstellen handhavingsbeleid - Realisatie en (tussentijdse) evaluatie van toezicht en handhaving	We verwachten dat het IVB gereed is in 2020 .
1.2.4	Woonoverlast	A. Aanpassing APV en het opstellen van beleidsregels voor de uitvoering	De APV passen wij aan. De planning is dat het college de APV in 2 ^e kwartaal 2020 vaststelt.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als –

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Taakveld	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrecht matig
Baten	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	47	242	213	-30	0
	1.2 Openbare orde en veiligheid	97	90	80	-10	0
Totaal Baten		144	332	293	-40	0
Lasten	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-7.558	-7.479	-7.322	156	0
	1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.756	-1.801	-1.668	133	0
Totaal Lasten		-9.314	-9.280	-8.991	289	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten		-9.169	-8.947	-8.698	249	0
Onttrekkingen reserves		0	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen reserves		0	0	0	0	0
Stortingen reserves		0	0	0	0	0
Totaal Stortingen reserves		0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat		-9.169	-8.947	-8.698	249	0

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2019) uit bovenstaande tabel. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(bedragen x € 1 mln)

1. Veiligheid			
Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Crisisbeheersing en brandweer	0,1	Voordeel	Betreft de teruggave vanuit de Veiligheidsregio ZHZ (€ 0,1 mln) op basis van het jaarrekeningresultaat 2018.
Openbare orde en veiligheid	0,1	Voordeel	In 2019 is in werkelijkheid minder uitgegeven aan de BOA organisatie (€ 0,1 mln).
Totaal	0,2	Overschot op budget 2019	

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de (verplichte) beleidsindicatoren van dit programma opgenomen die conform het BBV in de jaarstukken dienen te worden opgenomen.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"15-04-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2018	0,20	2,20	0,80
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	2018	1,00	2,50	2,00
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2018	2,10	4,80	3,10
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	2018	2,90	5,40	3,90
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	2018	123	119	101

2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Tot het programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat behoren de taakvelden verkeer en vervoer, parkeren, recreatieve havens, economische havens en waterwegen en openbaar vervoer.

Wat gebeurde er om ons heen?

Openbare ruimte algemeen

De openbare ruimte is het bindmiddel in onze samenleving. Het vormt de basis voor het openbare leven. Het is de plek waar mensen elkaar ontmoeten, naar hun werk gaan, spelen, sporten en ontspannen. Het beheer van de openbare ruimte is daarmee 1 van de belangrijkste werkt terreinen van een gemeente. Het is zaak dit op een planmatige manier te doen. We zien binnen het beheer van de openbare ruimte dat marktprijzen stijgen. Het gevolg is dat nieuwe aanbestedingen duurder uitvallen.

Op het gebied van participatie is een stap gezet met 'Hoeksche Waard Zoemt'. Inwoners en organisaties in de Hoeksche Waard werken met dit initiatief samen met gemeente en andere overheidsinstanties aan het verbeteren van de biodiversiteit in de Hoeksche Waard.

De initiatiefnemers benoemen gezamenlijk het volgende doel:

'Door samenwerking met onder andere inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en overheden de biodiversiteit in de Hoeksche Waard verbeteren. Waarbij de maatschappelijke beweging verbindt, inspireert en aanjaagt.'

Inmiddels zijn er zo'n 46 mensen aangesloten bij dit initiatief en doen er meer dan 12 organisaties aan mee, waaronder Hoeksche Waards Landschap, Staatsbosbeheer, Imkervereniging, Coöperatie Collectief Hoeksche Waard CCHW, VELT, etc.

Wat hebben we bereikt?

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van verkeer te land (inclusief voetgangers) en bijbehorende droge infrastructuur. Naast de taakvelden in dit programma zijn er ook taakvelden in andere programma's die betrekking hebben op de openbare ruimte. Het betreft de taakvelden 5.7 Openbaar groen (programma 5), 7.2 Riolerings (programma 7) en 7.5 Begraafplaatsen (programma 7).

Mobiliteit

In april 2019 stelde de gemeenteraad de Mobiliteitsagenda vast. Deze agenda is samen met de provincie opgesteld en omvat projecten waar beide partijen zich de komende jaren voor inspannen. Via voortgangsrapportages (per kwartaal) informeren wij de gemeenteraad over de voortgang van de projecten. Daarnaast stelden wij een programmaplan voor de opgave mobiliteit op.

Verkeersveiligheid

De Regionale Projectgroep Verkeersveiligheid Hoeksche Waard (RPV HW) is een samenwerkingsverband van verschillende organisaties die al jaren samen werken aan verkeersveiligheid. De RPV HW maakt 1 x per 3 jaar een uitvoeringsprogramma voor gedragsbeïnvloedingsprojecten, bepaalt samen welke projecten moeten worden opgenomen in de gebiedsagenda en bespreekt diverse verkeerszaken met elkaar. De RPV HW is uitgegroeid tot een samenwerkingsverband dat meer dan alleen verkeersveiligheid met elkaar bespreekt. Van 2016-2018 is de RPV HW ondergebracht in het SamenwerkingsOrgaan Hoeksche Waard (SOHW). Voor het programma 2020 – 2021 wordt de RPV HW-projecten ondergebracht in de nieuwe gemeente Hoeksche Waard.

Besluitvorming en financiering

Gemeente Hoeksche Waard en het Waterschap Hollandse Delta zijn de wegbeheerders die een financiële bijdrage leveren aan de RPV om, samen met subsidie van de Provincie Zuid-Holland, diverse projecten op het gebied van gedragsbeïnvloeding in het verkeer uit te voeren.

Onderwerpen die naar verwachting in een ambtelijke werkgroep verkeer/verkeersveiligheid besproken moeten worden de komende jaren zijn:

- meerjaren uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid van de RPV
- nieuw verkeersveiligheidsplan 2022 e.v.
- risicogestuurd werken in verkeersveiligheid i.k.v. SPV 2030
- diverse N-wegen/A-wegen

- aanpak provinciale fietsroutes
- aanpak regionaal landbouwverkeer

Openbare ruimte

In 2019 is gestart met het opstellen van het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte. Dit plan leggen we naar verwachting in het 2e kwartaal van 2020 voor aan de gemeenteraad. Voor de verschillende onderdelen van de openbare ruimte zijn inspecties uitgevoerd. Vanuit die inspecties is duidelijk welke vervangings- en onderhoudsmaatregelen nodig zijn.

Taakveld 2.2 Parkeren

Tot dit taakveld behoren ontwikkeling en beheer van (afzonderlijke) parkeervoorzieningen.

Naast de grotere parkeervoorzieningen - zoals carpoolplaatsen en P&R-terreinen - heeft parkeren in de bestaande woonwijken de aandacht. De combinatie met onderhoud en renovatieprojecten biedt vaak mogelijkheden om de parkeervoorziening te optimaliseren.

Onderzocht wordt waar nog extra parkeerplaatsen zijn aan te leggen. In 2019 zijn op diverse plekken parkeerplaatsen gerealiseerd. Het is altijd een afweging of en waar deze aangelegd kunnen worden. Vaak gaat dit ten kosten van een stuk groenvoorziening en moet er een afweging gemaakt worden.

Taakveld 2.3 Recreatieve havens

Tot dit taakveld behoren havens voor de recreatieve scheepvaart.

We hebben een belangrijke stap gezet in het beheer van onze havens door het areaal van kademuren en damwanden te bepalen. Ook zijn de onderhoudstoestand en de onderhoudsmaatregelen van deze objecten bepaald. In 2020 worden deze gegevens geüpload. We hebben een belangrijke stap gezet in het beheer van onze havens door het areaal van kademuren en damwanden te bepalen. Ook zijn de onderhoudstoestand en de onderhoudsmaatregelen van deze objecten bepaald. In 2020 worden deze gegevens geupload naar ons beheerprogramma Obsurv.

We hebben gewerkt aan de inspectie van de kademuren van de Veerhaven in Puttershoek. In 2020 ronden we dit project af. We stellen een geharmoniseerde Havenbeheersverordening voor de Hoeksche Waard op. Wij bieden deze verordening in 2020 aan de gemeenteraad ter vaststelling aan.

In overleg met RWS werken we aan de aanwijzing van de loswal Puttershoek als gemeentelijke haven. We hebben onderzoek laten uitvoeren naar de effecten van langsvarende scheepvaart op de langs de loswal afgemeerde schepen. We hebben opdracht gegeven voor het plaatsen van havenpalen die de entree naar de loswal markeren.

Taakveld 2.5 Openbaar vervoer

Tot dit taakveld behoren taken op het gebied van openbaar vervoer en bijbehorende (omvangrijke) infrastructurele voorzieningen.

In 2019 besloten wij tot uitbreiding van de nachtbus in Hoeksche Waard met een extra route en meerdere bestemmingen. Deze uitbreiding geldt vooralsnog voor 1 jaar. We evalueren hierover in de zomer van 2020. De bussen rijden sinds 15 december 2019. Met de Provincie en Connexxion startten wij een participatietraject om te komen tot een R-Netverbinding tussen Oud-Beijerland en Rotterdam Zuidplein. In 2020 geven wij hieraan een vervolg. In 2019 stemde Rijkswaterstaat in met het gebruik van delen van de vluchstrook langs de A29 door lijnbussen van Connexxion. Hiermee verbeteren we de bereikbaarheid van de Hoeksche Waard en de aantrekkelijkheid van het openbaar vervoer.

Wat hebben we gedaan?

In de onderstaande tabellen is de voortgang van de activiteiten weergegeven voor het jaar 2019.

Taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
2.1.1	Verkeersveiligheid vergroten	De Regionale Projectgroep Verkeersveiligheid biedt activiteiten op het gebied van bewustwording en gedragsbeïnvloeding (Meerjarenprogramma Verkeersveiligheid)	In 2019 voeren wij meerdere activiteiten uit die gericht zijn op doelgroepen, zoals een opfriscursus rijvaardigheid senioren, ouderen op de elektrische fiets, verkeerseducatie in het voortgezet onderwijs en het educatieprogramma School op Seef voor leerlingen in het basisonderwijs.
2.1.2	Bereikbaarheid verbeteren	- Het onderliggend wegennet verbeteren (vorkstructuur) door onder andere het ontlasten van de verkeersdruk op de centrale as in Klaaswaal - Actief lobbyen bij de provincie voor een goede ontsluiting van de Hoeksche Waard. Afstemmen en voorbereiden renovatie Heinenoordtunnel	Hier ligt een relatie met de aanleg van de nieuwe provinciale randweg Klaaswaal. Als deze weg gereed is nemen wij aansluitend maatregelen op de centrale as in Klaaswaal. De prognose volgens de planning is 2023. De soort maatregelen stemmen wij met de bewoners van Klaaswaal af. De planning hiervoor is 2020. Besluitvorming bereikbaarheidsplan renovatie Heinenoordtunnel verwachten wij in maart 2020.
2.1.3	Duurzame mobiliteit	- Het faciliteren van fietsverbindingen, onder andere fietspadenplan Hoeksche Waard - Het faciliteren van fietsparkeercapaciteit - Het verbeteren van de infrastructuur voor elektrisch vervoer	Wij faciliteren fietsparkeren in het kader van de renovatie Heinenoordtunnel. Wij nemen in ons plan voor een dekkend netwerk van oplaadpunten in Hoeksche Waard en het verbeteren de infrastructuur voor elektrisch vervoer op in het uitvoeringsprogramma 2021
2.1.4	Realiseren robuuste vorkstructuur	Randweg Klaaswaal	Voor de aanleg van de provinciale randweg Klaaswaal is een projectplan geschreven en vastgesteld. Vervolgens is een aanbestedingstraject gevolgd voor de ingenieursdiensten. In november 2019 starten we met de gesprekken met bewoners en eigenaars om een voorkeurstracé te kunnen bepalen. Dit moet de eerste helft van 2020 bekend zijn waarna wij de ruimtelijke procedure gaan voorbereiden. De eerste uitgaven verwachten wij eind 2019. Volgens planning is de weg gereed in 2023.
2.1.5	Realiseren robuuste vorkstructuur	Ontsluiting Zuid-West (A29-Kortweg-Lange eendrachtsweg)	Met de provincie en het waterschap overleggen wij over de realisatie en de kostenverdeling. Start procedures voorzien 2020.
2.1.6	Realiseren mobiliteitsagenda	Uitwerking mobiliteitsagenda	Doorlopend, verschillende projecten met verschillende planning. Informeren via afzonderlijke voortgangsrapportages.
2.1.7	Bereikbaarheid tijdens renovatie Heinenoordtunnel	Maatregelpakket Heinenoordtunnel	Besluitvorming bereikbaarheidsplan verwacht maart 2020.
2.1.8	Monitoring en sturing mobiliteit	Opstellen verkeersmodel Hoeksche Waard	In 2020 geven wij opdracht voor het opstellen van het verkeersmodel Hoeksche Waard. Dit model gebruiken wij als onderlegger voor milieuvraagstukken en de regionale geluidskaart.

2.1.9	Beheer openbare ruimte	Gelijkschakelen van kwaliteit openbare ruimte	In 2019 hebben we de openbare ruimte beheerd op basisniveau. Dit is gelijk aan het niveau dat in de voormalige gemeenten was vastgesteld. In 2019 zijn we gestart met het opstellen van een integraal beleidsplan openbare ruimte. De door de raad aangenomen motie "Kaders stellen" betekent dat we dit in 2 stappen in de raad brengen. In het 1e kwartaal van 2020 brengen we een discussienota in om de kaders helder te krijgen. Het integrale beleidsplan verwachten we in het 2e kwartaal aan te bieden.
2.1.10	Verkeersveiligheid	Duurzaam veilig inrichten van de wegen binnen de bebouwde kom	Provincie ZH; uitvoeringsprogramma Duurzaam Veilig.
2.1.11	Verbeteren utilitaire en recreatieve fietsroutes	Realiseren diverse fietspaden	Onder dit project valt onder meer de aanleg van het Tiengemetenpad, het fietspad Buitenzomerlanden en het fietspad Strijen – Oud-Beijerland. Deze projecten liepen in 2019 door.
2.1.12	Realiseren robuuste vorkstructuur	Aansluiting N217-Polderweg irt herontwikkeling SU terrein	Dit project is onderdeel van het maatregelpakket Heinenoordtunnel (2.1.4) en voeren wij na instemming met het maatregelpakket vervoegd uit.

Taakveld 2.2 Parkeren

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
2.2.1	Voldoende parkeergelegenheid realiseren	Oplossen knelpunten	Door toename autobezit ontstaat in woonwijken een structureel tekort aan voldoende parkeercapaciteit. Door het leveren van maatwerk breiden wij waar mogelijk de parkeergelegenheid uit.

Taakveld 2.5 Openbaar vervoer

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
2.5.1	Vervoersaanbod verbeteren en het wegnnet ontlasten	- In overleg met de provincie de behoefte en mogelijkheden voor aanleg P+R-voorzieningen in kaart brengen - Het realiseren van de Randstadnetverbinding (R-netverbinding)	Behoefte is in kaart gebracht en provincie bereid uitbreiding van P+R-terreinen. Numansdorp en Busstation Heinenoord voor, de gemeente faciliteert. Gemeente en provincie werken samen aan realisatie R-Netverbinding tussen Oud-Beijerland en Zuidplein.
2.5.2	Verbeteren externe bereikbaarheid	Doorontwikkeling nachtbus hele regio (pilot)	Vanaf half december 2019 rijdt de nachtbus op twee routes door de Hoeksche Waard. In 2020 vindt evaluatie plaats over de twee routes.
2.5.3	Toegankelijkheid OV	Inventarisatie bushaltes	Wij sluiten aan bij nieuw provinciaal beleid toegankelijkheid openbaar vervoer. Wij verwachten in 2020 concreet plan hoe hieraan een vervolg te geven.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als –

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Taakveld	Primitieve begroting 2019*	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrechtmatig
Baten	2.1 Verkeer en vervoer	835	1.615	1.593	-22	0
	2.2 Parkeren	53	51	55	4	0
	2.3 Recreatieve havens	92	92	105	13	0
	2.5 Openbaar vervoer	79	60	60	0	0
Totaal Baten		1.059	1.817	1.812	-5	0
Lasten	2.1 Verkeer en vervoer	-12.163	-13.416	-12.908	508	0
	2.2 Parkeren	-223	-330	-342	-13	0
	2.3 Recreatieve havens	-205	-125	-158	-33	0
	2.4 Economische havens en waterwegen	-2.358	-376	-295	81	0
	2.5 Openbaar vervoer	-284	-220	-244	-24	0
Totaal Lasten		-15.233	-14.466	-13.947	519	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten		-14.174	-12.649	-12.135	514	0
Onttrekkingen reserves	2.1 Verkeer en vervoer	1.161	766	451	-315	0
	2.2 Parkeren	0	75	75	0	0
	2.3 Recreatieve havens	157	170	127	-42	0
	2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	36	36	0
	2.5 Openbaar vervoer	93	93	114	21	0
Totaal Onttrekkingen reserves		1.411	1.104	803	-301	0
Stortingen reserves	2.1 Verkeer en vervoer	-1.228	-2.145	-1.803	342	0
	2.3 Recreatieve havens	-0	-113	0	113	0
	2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	-692	-692	0
Totaal Stortingen reserves		-1.228	-2.258	-2.495	-237	0
Gerealiseerd resultaat		-13.991	-13.803	-13.827	-24	0

*In primitieve begroting verschuiving van € 0,1 mln tussen taakveld 2.1 en 2.4. Per saldo neutraal

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2019) uit bovenstaande tabel. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(bedragen x € 1 mln)

2. Verkeer, vervoer en waterstaat			
Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Verkeer en vervoer	0,3	Voordeel	In 2018 zijn investeringen (vanuit de voormalige gemeenten) in diverse wegen, verkeersvoorzieningen en openbare verlichting niet (volledig) afgerond waardoor de afschrijvingslasten pas na 2019 aanvangen.
Beheerplan waterplan en baggeren	-0,3	Nadeel	De stortingen in de reserves voor het beheerplan baggeren en het waterbeheerplan waren geraamd op taakveld 2.1 binnen programma 2 (€ 0,4 mln) en 5.7 binnen programma 5 (€ 0,3 mln). De werkelijke storting is verantwoord op taakveld 2.4 binnen programma 2 (€ 0,7 mln). Per saldo betreft dit een neutrale verschuiving, maar op dit programma levert dit een nadeel op (zie ook het voordeel op programma 5. Sport, cultuur en recreatie).
Totaal	-0,0	Tekort op budget 2019	

2.4 Programma 3 Economie

Tot het programma Economie horen de taakvelden economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfsinfrastructuur, bedrijvenloket en bedrijfsregelingen en economische promotie.

Wat gebeurde er om ons heen?

Regionale ontwikkelingen

Gemeente Hoeksche Waard is de samenwerking aangegaan binnen de Zuid-Hollandse Delta (Goeree Overflakkee, Hoeksche Waard, Voorne Putten (Brielle, Nissewaard en Westvoorne) om de krachten te bundelen en gezamenlijk opgaven op te pakken. Om de aanpak te versnellen dienden de partijen een aanvraag voor een regiodeal in bij het Rijk. De versterking wordt ingezet op het gebied van agrifood, arbeidsmarkt, duurzaamheid en landschap en toerisme.

Wat hebben we bereikt?

De eilanden Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard en Voorne-Putten (Brielle, Hellevoetsluis, Nissewaard en Westvoorne) hebben een aantal gemeenschappelijke kenmerken en opgaven die daarmee samenhangen. Een hechtere samenwerking kan de aantrekkelijkheid en (economische en sociale) vitaliteit van de Zuid-Hollandse Delta versterken. In 2019 hebben we daarom de krachten gebundeld om gezamenlijk opgaven op te pakken. Het Rijk heeft hier 7,5 miljoen voor beschikbaar gesteld.

Om duurzaam en innovatief te groeien wil de Zuid-Hollandse Delta de economische structuur versterken en het woon- en leefklimaat verbeteren. Met de extra investering van het Rijk kan de regio deze opgaven sneller en beter aanpakken. De eilanden in de Zuid-Hollandse Delta vinden elkaar op de thema's agrifood, arbeidsmarkt, duurzaamheid, landschap en toerisme. Deze thema's zijn uitgewerkt in concrete projecten.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkelingen

Tot dit taakveld behoort algemeen beleid om de economische bedrijvigheid te versterken.

Vitale arbeidsmarkt

Ruimte voor ondernemerschap, dat is wat het programma Economie van de gemeente Hoeksche Waard nastreeft. Als gemeente moeten wij de juiste randvoorwaarden creëren, waardoor ondernemers beter kunnen ondernemen. De arbeidsmarkt is hierin een belangrijk thema. Door vergrijzing en ontgroening (trek jongeren naar de stad) verandert de bevolkingssamenstelling in de Hoeksche Waard. Mede daardoor wordt de arbeidsmarkt steeds knapper, met name voor bedrijven in de zorg, techniek en ICT. Aan de Hoeksche Waard de taak om daarin te voorzien en 'aantrekkelijk' te zijn en blijven, zodat we mensen binden aan dit prachtige gebied. Samen met Provincie Zuid-Holland werkt de gemeente Hoeksche Waard aan dit vraagstuk en stelt samen met ondernemers, zorginstellingen en onderwijspartijen een uitvoeringsagenda Vitale Arbeidsmarkt op.

De uitvoeringsagenda Vitale Arbeidsmarkt bevat concrete maatregelen om samen met ondernemers en onderwijspartijen op te pakken in de periode 2020 – 2022. Het zijn maatregelen om de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven te versterken, zoals het opstarten van Mbo-opleidingen in de Hoeksche Waard en het organiseren van bedrijfsbezoeken en een techniekfestival om leerlingen kennis te laten maken met Hoeksche Waardse bedrijven. De agenda bevat daarnaast maatregelen om de Hoeksche Waard als werkgebied op de kaart te zetten. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt is het belangrijk ons beste beentje voor te zetten en uit te dragen welke voordelen werken in de Hoeksche Waard biedt. We zijn samen met de zorgorganisaties campagnes gestart die gericht zijn op werken in de kraptesectoren, zoals de zorg.

Daarnaast starten we in 2020 met het project 'Regionale Vacaturebank', waarvoor we in 2019 de voorbereiding troffen. Een website waarmee werkzoekenden binnen en buiten de Hoeksche Waard eenvoudiger inzicht krijgen in alle openstaande vacatures in de Hoeksche Waard én waarop zij door portretten/verhalen van bedrijven en werknemers zicht krijgen op de voordelen van werken in de Hoeksche Waard (in diverse branches). We maken hierin ook links naar wonen en recreëren. Wonen en bereikbaarheid zijn belangrijke randvoorwaarden om een aantrekkelijk werkgebied te zijn en te blijven. De conceptagenda schetst wat er vanuit deze domeinen nodig is om te komen tot een vitale arbeidsmarkt. Ten slotte bevat de agenda maatregelen om een inclusieve arbeidsmarkt te bevorderen. Hierin maken we de verbinding met het programma Inclusie en de deelopgave 'Werk voor Iedereen'.

Bloeiende vrijetijdseconomie

In 2019 is de samenwerking met natuurorganisaties en gemeente binnen de landschapstafel Haringvliet doorgezet en zijn voorbereidingen gestart om te komen tot een nieuw ambitieprogramma. De kracht van dit gebied is de samenwerking tussen de ondernemers, natuurorganisaties, provincie en gemeenten. Eén van de ambities is het optimaal op elkaar aansluiten van de recreatieve routenetwerken. Hierin spelen de vaarverbindingen op en rondom het Haringvliet en Dordrecht een belangrijke rol (zie ook programma 5). Het natuurgebied de Korendijkse Slikken heeft een ware metamorfose ondergaan, met zowel verbeteringen voor de natuur als de beleving daarvan. In oktober is het gebied weer opengesteld voor de bezoekers.

In 2019 is gewerkt aan een bestendig beheer en onderhoud van de recreatieve basisinfrastructuur. De subsidieaanvragen richting de provincie zijn afgerond voor wat betreft het wandelroutenetwerk en de boerenlandpaden. De subsidies zijn toegekend. Hiermee hebben we in 2019 een goede uitgangspositie gecreëerd voor de verdere doorontwikkeling van de recreatieve routes, het activiteiten aanbod, verblijfsaccommodatie en toeristische promotie. Er ligt nu een basis die goede kansen biedt voor het creëren van economische inkomsten. De komende jaren gaan we hier verder mee aan de slag, waarbij we allereerst inzetten op het maken van een visie die beschrijft welk toeristisch-recreatief profiel de Hoeksche Waard wil nastreven en een daaraan gekoppelde uitvoering.

Innovatieve landbouw

De agrarische sector is de drager van het Hoeksche Waardse ondernemerschap en landschap. Wij zetten daarom in op het behoud en de versterking van onze positie in de duurzame en innovatieve landbouw, waarmee onze concurrentiepositie wordt versterkt. De goede landbouwstructuur en de gunstige ligging ten opzichte van belangrijke distributiecentra en afzetmarkten bieden kansen voor onze agrarische sector.

In 2019 heeft gemeente Hoeksche Waard hier verder invulling aan gegeven door onder andere de 'Roadmap to Foodlab'. In dit project werken overheden, onderwijspartijen, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven aan doorontwikkeling van de Hoeksche Waard als proeftuin op het gebied van agri en voeding. Het gaat hierbij niet alleen op voedselproductie: ook in de keten ervoor en erna vinden slimme innovaties plaats, bijvoorbeeld op het gebied van bestrijdings- en stimuleringsmiddelen en de logistieke stromen. Ook de multifunctionele landbouwactiviteiten krijgen hierin een plaats, zoals boederij- en voedsel educatie. Gezamenlijk vormen de initiatieven op het gebied van duurzame en innovatie landbouw het Foodlab Hoeksche Waard.

Door bestaande initiatieven op het gebied van agri en voeding beter met elkaar in verbinding te brengen en te versterken ontwikkelt de regio zich als agrarische proeftuin met 'knooppunten' waar activiteiten op het gebied van agri en voeding samenkomen. Partijen hebben de ambitie uitgesproken om een gezamenlijk programma op te zetten. Met een breed participatieproces zijn in 2019 de eerste stappen gezet in de uitwerking van het concept en is er gebouwd aan een haalbare businesscase.

Gemeente Hoeksche Waard is in 2019 in staat geweest de samenwerking op de thema's agri en voeding verder uit te bouwen door de evenementen en bijeenkomsten die wij (mede)organiseerden. Als voorbeelden noemen we de District Conferentie van Rotary Hoeksche Waard met het thema 'de innovativiteit van de voedselsystemen' en het World Food Festival. Laatstgenoemd evenement heeft de Hoeksche Waard voor zichzelf uitgebouwd tot een driedaags festival, waarin ook het onderwijs en de jonge huishoudens nadrukkelijk betrokken zijn bij het thema voeding.

Tot slot kan worden genoemd dat het afgelopen jaar vanuit het Gebiedsprogramma en de Groene Cirkels weer nieuwe (onderzoeks)projecten op het gebied van duurzame en innovatieve landbouw zijn gestart. Gemeente heeft hierin een faciliterende rol, onder meer door met de provincie subsidies beschikbaar te stellen voor deze projecten.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid.

De ontwikkeling en gronduitgifte op gemeentelijke en particuliere bedrijventerreinen loopt. Zo werd in 2019 op het regionaal bedrijventerrein grond uitgegeven en nam de belangstelling voor dit terrein verder

toe. Herstructureringswerkzaamheden van bedrijventerrein Mijlpolder zijn in gang gezet. Ook zijn gesprekken gevoerd met marktpartijen en is onderzoek gedaan om te komen tot afspraken met geïnteresseerde marktpartijen voor de aanleg van snel internet op de terreinen.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Tot dit taakveld behoort de ondersteuning die gericht is op bedrijven en ondernemers (inclusief bedrijven en ondernemers in land- en tuinbouw en veeteelt).

Afgelopen jaar is geïnvesteerd in het versterken van de slagkracht van het brede mkb. Kwartiermakers afkomstig uit bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid zijn aan de slag gegaan met het zoeken naar het antwoord op de vraag of de oprichting van een Economic Board van toegevoegde waarde kan zijn voor de Hoeksche Waard. Gemeente Hoeksche Waard faciliteert dit proces. Daarnaast is er aandacht voor het versterken van de verbinding versterken met regionale samenwerkingsverbanden en netwerken. Afgelopen jaar is hard gewerkt aan het uitvoeringsprogramma van de Regionale Detailhandelsraad en het starten van het project Ondernemersloket om de dienstverlening naar ondernemers te optimaliseren. Samen met de ondernemersvereniging Hoeksche Waard is een agenda opgesteld om gezamenlijk in op te trekken.

Initiatieven van ondernemers om tot een creatieve broedplaats te komen voor startups zijn verkend maar blijken uitdagend te zijn. De meerwaarde om actief te investeren in startups en het versterken van de overdracht van kennis vanuit universiteiten en hogescholen naar het (innovatieve) mkb in de Hoeksche Waard is onderkend. In het programma economie is het starters- en ondernemersbeleid opgenomen waarbij ingezet wordt op het faciliteren en begeleiden van startende en innoverende ondernemers gericht op inspiratie, motivatie en ontwikkeling van het ondernemerschap.

In 2019 is het proces gestart om gezamenlijk (triple helix) te kijken wat de meerwaarde is van een Economic Board voor de Hoeksche Waard naast de bestaande samenwerkingsverbanden. De verwachting is dat het proces medio 2020 wordt afgerond met een concreet advies hoe verder te gaan. Er ligt veel innovatieve kracht in de Hoeksche Waard en ook zijn er wensen vanuit ondernemers om te komen tot een creatieve broedplaats. De wensen zijn inzichtelijk en nu is het belangrijk te kijken hoe we startups kunnen verleiden zich hier te vestigen en een vliegende start te maken in 2020.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het op de kaart zetten van de gemeente.

In 2019 is een participatietraject doorlopen om tot een marketingstrategie te komen voor de Hoeksche Waard. De aanpak richt zich op het aantrekken en behouden van jonge huishoudens. In 2020 wordt met de gemeenteraad verder invulling gegeven aan de propositie en visuele identiteit van de Hoeksche Waard.

Wat hebben we gedaan?

In de onderstaande tabellen is de voortgang van de activiteiten weergegeven voor het jaar 2019.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkelingen

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
3.1.1	Bevorderen balans op de arbeidsmarkt	In samenwerking met de provincie Zuid-Holland wordt een uitvoeringsagenda opgesteld.	In een participatief traject met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen is in de periode juni 2019 – december 2019 de concept uitvoeringsagenda vitale arbeidsmarkt opgesteld. Enkele acties uit de agenda zijn in 2019 al actief opgepakt, zoals de ontwikkelingen van een regionale vacaturebank en activiteiten om de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven te bevorderen (SOB). De conceptagenda wordt in maart 2020 in een thema-avond met de gemeenteraad besproken. Wij verwachten in april 2020 de vaststelling in het college en juli 2020 in de raad.
3.1.2		Deelname aan platform Stichting Onderwijs Bedrijfsleven (SOB) en uitvoeren SOB agenda.	De gemeente neemt actief deel aan de SOB en is mede-initiatiefnemer van activiteiten. Een uitwerking van activiteiten is onderdeel van de uitvoeringsagenda vitale arbeidsmarkt.
3.1.3		Ontwikkelen en implementeren regionale vacaturebank	Het projectplan regionale vacaturebank is opgesteld in afstemming met onderwijs en bedrijfsleven. De raad is hierover geïnformeerd. De testversie van vacaturebank is in juli 2020 gereed. De lancering van vacaturebank vindt na de zomer plaats.
3.1.4	Bevorderen samenwerking overheid, onderwijs en bedrijfsleven	Ontwikkelen en implementeren economic board Hoeksche Waard (o.a. ondernemers, zorgpartijen, onderwijs, etc.)	Onder begeleiding van een extern bureau is gestart om in een proces met de stakeholders uit de triple helix te kijken waar de meerwaarde ligt voor het toevoegen van een economic board aan de Hoeksche Waard. In 2020 wordt duidelijk waar de kansen liggen en of er voldoende draagvlak is voor een board.
3.1.5		Doorontwikkelen detailhandelsraad en centrummanagement Hoeksche Waard	Traject is gestart. In 2020 wordt duidelijk hoe de doorontwikkeling vorm krijgt. Zie ook 3.1.7.
3.1.6	Behoud en de versterking van onze positie in de duurzame en innovatieve landbouw	Project Foodlab Uitvoeren projecten agenda groene cirkels	In 2019 is gemeente Hoeksche Waard met de 'Roadmap to Foodlab' met overheden, onderwijspartijen, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven gestart met de doorontwikkeling van de Hoeksche Waard als proeftuin op het gebied van agri en voeding. Door bestaande initiatieven op het gebied van agri en voeding beter met elkaar in verbinding te brengen en te versterken ontwikkelt de regio zich als agrarische proeftuin met 'knooppunten' waar activiteiten op het gebied van agri en voeding samenkomen. Partijen hebben de ambitie uitgesproken om een gezamenlijk programma op te zetten. Met een breed participatieproces zijn in 2019 de eerste stappen gezet in de uitwerking van het concept en is er gebouwd aan een haalbare businesscase.

			Gemeente Hoeksche Waard is in 2019 in staat geweest de samenwerking op de thema's agri en voeding verder uit te bouwen door diverse evenementen en bijeenkomsten (mede) te organiseren. In 2019 hebben gemeente en provincie een wijzingsbesluit genomen voor het investeringsimpuls van het Gebiedsprogramma Hoeksche Waard. Het afgelopen jaar zijn vanuit het Gebiedsprogramma en de Groene Cirkels nieuwe (onderzoeks)projecten op het gebied van duurzame en innovatieve landbouw gestart.
3.1.7	Behoud en uitbreiding van de economische vitaliteit	Samen met de detailhandelsraad de regionaal vastgestelde detailhandelsvisie uitwerken Versterken van de winkelcentra in de kernen Verbeteren van de samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven	Onder begeleiding hebben 6 dorpscentra en enkele kernen actieplannen aangeleverd voor het voorstel voor een uitvoeringsprogramma detailhandel inclusief organisatie en financiering waaraan door adviesbureau samen met de stakeholders in 2019 aan is gewerkt en waarover naar verwachting in 2020 besloten kan worden.
3.1.8	Duurzame, innovatieve landbouwsector	• Mogelijkheden verkennen op het gebied van biomassa en biobased economy • Verkenning van de realisatie van Foodlab • Via innovatieve pilots de landbouwsector in de Hoeksche Waard verder (inter)nationaal op de kaart zetten	De provincie heeft opdracht verstrekt aan de omgevingsdienst om onderzoek te doen naar de biomassa in de Hoeksche Waard. Met de onderzoeksresultaten kunnen, naar verwachting in de loop van 2020, vervolgstappen worden uitgewerkt. Foodlab zie bovenstaand. De begroting van de investeringsimpuls van het gebiedsprogramma Hoeksche Waard is in samenspraak met provincie en initiatiefnemers geactualiseerd. De pilot Fabulous Farmers is concreet gestart. Ook buiten het gebiedsprogramma lopen diverse onderzoekstrajecten op het gebied van innovatieve landbouw, in samenwerking met onder meer de WUR, HAS en UvA.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
3.2.1	Toekomstbestendige infrastructuur	Faciliteren initiatieven snel internet	We voerden gesprekken met marktpartijen om te komen tot afspraken over het faciliteren bij de aanleg van glasvezel. Om de getoonde belangstelling van deze bedrijven in een goed perspectief te plaatsen en als gemeente regie te kunnen voeren hebben wij een onafhankelijk adviesbureau opdracht gegeven om marktonderzoek te doen. De resultaten hiervan verwachten wij begin 2020.
3.2.2	Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven	• Ontwikkelen en revitaliseren bedrijventerreinen, bijvoorbeeld bedrijventerrein locatie Suikerfabriek Puttershoek • Verkopen kavels 1e fase door Bedrijvenpark	Ontwikkeling van en uitgifte op gemeentelijke en particuliere bedrijventerreinen loopt. In 2019 is het bestemmingsplan voor locatie Suikerfabriek onherroepelijk geworden. Voorbereiding voor aanbesteding van onderhoudswerkzaamheden op bedrijventerrein Mijlpolder zijn in gang

		Hoeksche Waard	gezet.
--	--	----------------	--------

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
3.3.1	Pro actieve dienstverlening	Ontwikkelen en implementeren (agrarisch) ondernemersloket	Vorbereiding traject is gestart.
3.3.2	Stimuleren ondernemers-collectiviteit	Realiseren van BIZ op bedrijventerreinen en in winkelgebieden	Eind 2019 stemde de raad in met het voorstel voor verlenging van de BIZ in Strijen ter voorbereiding op de draagvlakmeting onder de ondernemers in 2020. Wij moedigen verschillende ondernemers en vastgoedeigenaren aan om een BIZ te starten.
3.3.3	Duurzaam veilig vestigingsklimaat	Vanuit een proactief accountmanagement leegstand tegengaan en kansen verzilveren voor revitalisering en verduurzaming van bedrijventerreinen	Accountmanagers, ambtelijke specialisten en bestuurders organiseren werkbezoeken en we huurden specifieke deskundigheid op het gebied van leegstands aanpak in winkelgebieden in.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
3.4.1	Integrale aanpak gebiedsmarketing Hoeksche Waard	Realiseren uitvoeringsagenda gebiedsmarketing, waarbij wordt ingezet op de ontwikkeling van concrete producten.	De verkenningsfase is afgerond, wat heeft geresulteerd in een marketingstrategie voor de Hoeksche Waard. Besluitvorming verwachten wij in de raadsvergadering van januari 2020.
3.4.2	Economische promotie	Gebiedsmarketing en branding	De verkenningsfase is afgerond, wat heeft geresulteerd in een marketingstrategie voor de Hoeksche Waard. Besluitvorming verwachten wij in de raadsvergadering van januari 2020.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als –

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrechtmatig
Baten	3.1 Economische ontwikkeling	0	20	0	-20	0
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	460	454	705	251	0
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	131	162	118	-44	0
	3.4 Economische promotie	133	133	132	-1	0
Totaal Baten		723	769	955	186	0
Lasten	3.1 Economische ontwikkeling	-500	-591	-504	87	0
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-531	-569	-611	-41	0
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-527	-552	-533	19	0
	3.4 Economische promotie	-331	-381	-368	14	0
Totaal Lasten		-1.889	-2.094	-2.016	77	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten		-1.166	-1.325	-1.061	263	0
Onttrekkingen reserves	3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	9	16	9	-7	0
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	33	33	20	-13	0
	3.4 Economische promotie	227	351	244	-107	0
Totaal Onttrekkingen reserves		268	400	272	-128	0
Stortingen reserves		0	0	0	0	0
Totaal Stortingen reserves		0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat		-897	-924	-789	136	0

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2019) uit bovenstaande tabel. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(bedragen x €1 mln)

3. Economie			
Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0,2	Voordeel	Betreft winstnemingen van de grondexploitatie bedrijventerrein Hoogerwerf in Oud Beijerland (€ 0,1 mln) en bedrijventerrein VI in Strijen (€0,1 mln).
Overig	-0,1	Nadeel	Overige kleinere verschillen op dit programma
Totaal	0,1	Overschot op budget 2019	

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de (verplichte) beleidsindicatoren van dit programma opgenomen die conform het BBV in de jaarstukken dienen te worden opgenomen.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"15-04-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Netto arbeidsparticipatie tov potentiële beroepsbevolking	2018	69,4	67,8	68,5
% Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen)	2019	48,0	53,2	50,2
Banen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	2019	643,2	792,1	701,5
Bedrijfsvestigingen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	2019	152,5	151,6	153,2

2.5 Programma 4 Onderwijs

Tot het programma Onderwijs behoren de taakvelden onderwijshuisvesting en onderwijsbeleid.

Wat gebeurde er om ons heen?

- De nieuwe leerlingenprognose laat tot 2040 in de Hoeksche Waard een gemiddelde daling met 2,96% zien in het basisonderwijs. Het totaal aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs daalt tot 2040 met gemiddeld 12,75%.
- Landelijk is er een groeiend tekort aan leerkrachten in met name de grote steden. Het lukt de schoolbesturen in de Hoeksche Waard vooralsnog vrijwel alle vacatures tijdig met gekwalificeerd personeel in te vullen.
- Onderwijs, jeugdhulp en voor- en vroegschoolse voorzieningen hebben elkaar in toenemende mate nodig. We zien bijvoorbeeld dat steeds meer basisscholen zich ontwikkelen tot een Integraal Kindcentrum (IKC), een voorziening voor 0-12 jarigen waar kinderopvang, onderwijs en welzijnsaanbod zijn gecombineerd onder 1 dak, in 1 organisatie met 1 visie.

Wat hebben we bereikt?

Samenwerking onderwijs/bedrijfsleven

In 2019 is de samenwerking tussen scholen, gemeente en het bedrijfsleven bekrachtigd door de ondertekening van een convenant. In nauwe samenspraak tussen deze partijen is een eerste opzet gemaakt voor de uitvoeringsagenda voor het schooljaar 2019-2020. De externe projectleider heeft bij de scholen en de ondernemers een inventarisatie uitgevoerd over hun wensen en mogelijkheden om de samenwerking vorm te geven. De projectleider vervult een coördinerende rol in het organiseren van concrete acties en projecten die bijdragen aan de doelstellingen van de Samenwerking Onderwijs Bedrijfsleven (SOB).

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs

Onder dit taakveld vallen de bestuurskosten voor gemeenten die zelf het bestuur zijn, bewegingsonderwijs voor primair openbaar basisonderwijs, huur gymnastieklokaal en passend onderwijs. (onderwijshuisvesting basisonderwijs (openbaar en bijzonder) is taakveld 4.2).

Dit taakveld is niet van toepassing voor de Hoeksche Waard.

Per 1 augustus 2019 zijn de besturen van het openbaar basisonderwijs (Acis, Stichting voor Openbaar Primair Onderwijs Hoeksche Waard) en het voortgezet onderwijs (Stichting Openbaar voortgezet onderwijs Hoeksche Waard) gefuseerd. Het bestuur van het openbaar basisonderwijs én het voortgezet onderwijs in de Hoeksche Waard is per die datum ondergebracht bij Stichting De Hoeksche School.

Er wordt nu een raad van toezichtmodel gehanteerd.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Onder dit taakveld vallen nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding van het basisonderwijs (openbaar en bijzonder), voortgezet onderwijs (openbaar en bijzonder) en speciaal (voortgezet) onderwijs (openbaar).

In 2019 zijn we gestart met de voorbereiding voor het actualiseren van het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Er zijn o.a. nieuwe leerlingenprognoses opgesteld en de eerste scholen, ouder dan 35 jaar, zijn gecontroleerd op hun technische kwaliteit, functionaliteit en energieverbruik. De verwachting is dat in het 4^e kwartaal 2020 het Integraal Huisvestingsplan (IHP) wordt vastgesteld.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Tot dit taakveld behoren het lokaal onderwijsbeleid en de leerlingenvoorzieningen.

Met partners vanuit het onderwijs, voorscholen en jeugdhulp is in het afgelopen jaar een start gemaakt met de Lokale Educatieve Agenda (LEA). In gezamenlijkheid worden heldere en haalbare doelstellingen geformuleerd en verschillende thema's belegd. Hiermee wordt een basis gelegd voor een samenwerking waarin partners elkaar versterken. Naar verwachting is de agenda halverwege 2020 opgesteld. Als onderdeel van onderwijsachterstandenbeleid is in 2019 is gewerkt aan urentuitbreiding voor voorschoolse educatie. Dit in nauwe samenwerking met de betrokken partijen uit het veld. In het eerste kwartaal van 2020 is dit beleid vastgesteld, waarbij is ingestemd met een uitbreiding van zowel de omvang als de doelgroep. Hiermee profiteren meer kinderen van voorschoolse educatie, zodat ze een goede start kunnen maken op de basisschool.

Wat hebben we gedaan?

In de onderstaande tabellen is de voortgang van de activiteiten weergegeven voor het jaar 2019.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
4.2.1	Goede onderwijshuisvesting waar scholen optimaal onderwijs kunnen bieden	Vervangen van en vervangende nieuwbouw voor schoolgebouwen conform de onderwijshuisvestings plannen Besluitvorming over kostennormering onderwijs huisvesting, specifiek Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG)	Valt tevens onder het Integraal Huisvestingsplan (IHP), zie 4.2.2
4.2.2	Adequate huisvesting voor het primair-en voortgezet onderwijs, inclusief het speciaal onderwijs.	Opstellen Integraal Huisvestingsplan Hoeksche Waard (extern)	Hiermee is een start gemaakt en besluitvorming volgt naar verwachting eind 2020.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
4.3.1	Versterken van (de relatie tussen) onderwijs met arbeidsmarkt en participatie, met preventie, met jeugdhulp.	Opstellen Samenwerkingsagenda onderwijs, gemeente en maatschappelijke (jeugd)partners om te komen tot één visie waarbij onze gezamenlijke opgave (w.o. Lokale educatieve agenda), aanhaakt op de economische agenda	Hiermee is een start gemaakt. We zitten op schema.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als –

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrecht matig
Baten	4.1 Openbaar basisonderw ijs	67	32	25	-7	0
	4.2 Onderw ijshuisvesting	9	9	90	81	0
	4.3 Onderw ijsbeleid en leerlingenzaken	203	682	673	-9	0
Totaal Baten		279	723	788	65	0
Lasten	4.1 Openbaar basisonderw ijs	-791	-785	-768	17	0
	4.2 Onderw ijshuisvesting	-2.540	-2.691	-2.391	300	0
	4.3 Onderw ijsbeleid en leerlingenzaken	-2.248	-2.629	-2.493	136	0
Totaal Lasten		-5.580	-6.105	-5.652	453	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten		-5.300	-5.382	-4.864	518	0
Onttrekkingen reserves	4.2 Onderw ijshuisvesting	351	603	351	-252	0
	4.3 Onderw ijsbeleid en leerlingenzaken	56	48	1	-47	0
Totaal Onttrekkingen reserves		407	651	352	-299	0
Stortingen reserves	4.2 Onderw ijshuisvesting	-195	-195	-195	0	0
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-52	-52	-7	45	0
Totaal Stortingen reserves		-246	-246	-201	45	0
Gerealiseerd resultaat		-5.140	-4.978	-4.714	264	0

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2019) uit bovenstaande tabel. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(bedragen x €1.mln)

4. Onderwijs			
Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Onderwijs/leerlingzaken	0,2	Voordeel	Betreft afrekeningen van subsidies over 2017 en 2018. Dit zijn incidentele voordelen.
Overig	0,1	Voordeel	Overige kleinere verschillen op dit programma
Totaal	0,3	Overschot op budget 2019	

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de (verplichte) beleidsindicatoren van dit programma opgenomen die conform het BBV in de jaarstukken dienen te worden opgenomen.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"15-04-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	2018	1,60	1,90	1,50
Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen 5-18 jr	2017	0,70	1,80	1,50
Relatief verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen 5-18 jr	2018	9,00	23,00	19,00

2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Tot het programma Sport, Cultuur en Recreatie behoren de taakvelden sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie, musea, cultureel erfgoed, media en openbaar groen en (openlucht)recreatie.

Wat gebeurde er om ons heen?

1. Preventieakkoord

Het Rijk heeft een nationaal preventieakkoord ontwikkeld. In dit akkoord is er aandacht voor een toename van gezonde sportverenigingen waar niet wordt gerookt, verantwoord wordt omgegaan met alcohol en gezonde voeding ruimschoots beschikbaar is. In het preventieakkoord wordt het sporten en bewegen ingezet om overgewicht tegen te gaan. Het preventieakkoord heeft binnen de gemeente met name een plek gekregen in de nota Volksgezondheid, die in het eerste kwartaal van 2020 is vastgesteld door de gemeenteraad. Een nadere toelichting op dit onderwerp staat in programma 6. .

2. Btw-sportvrijstelling

Per 1 januari 2019 is de btw-sportvrijstelling verruimd. Daardoor is in de meeste gevallen ook de mogelijkheid om btw te verrekenen komen te vervallen. Voor de Rijksoverheid leidde dit tot een opbrengst van 241 miljoen euro in 2019. Voor gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen leidde dit tot een financieel nadeel van dezelfde omvang. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties te blijven stimuleren is door het Rijk een subsidieregeling ontwikkeld: de Subsidieregeling stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties 2019 (voor verenigingen) en de Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2019 (voor gemeenten, de zogenaamde SPUK). Binnen beide regelingen zijn investeringen in de sport ondergebracht. In de subsidieregeling is daarnaast nog aandacht voor energiebesparing en verduurzaming en fysieke toegankelijkheid van sportaccommodaties. De gemeente heeft een SPUK aanvraag ingediend. De bijdrage die de gemeente heeft ontvangen van het Rijk is lager dan wat voorheen gecompenseerd kon worden aan btw: wij ontvangen 81,9% van de gedeclareerde middelen.

Wat hebben we bereikt?

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Tot dit taakveld behoren de niet-fysieke maatregelen om de professionele- en amateursport te stimuleren.

Sportakkoord Hoeksche Waard

Samen met maatschappelijk partners is, onder leiding van een sportformateur, in 2019 het Sportakkoord Hoeksche Waard gesloten. De deelakkoorden zoals benoemd in het Nationale Sportakkoord zijn uitgewerkt in 10 maatregelen die in 2020 en 2021 uitgevoerd worden, onder coördinatie van de projectgroep waar de maatschappelijk partners deel van uit maken.

Sportraad Hoeksche Waard

In oktober 2019 is de Sportraad Hoeksche Waard (SHW) opgericht. De SHW beoogt op een constructieve manier met de gemeente samen te werken en een klankbordorgaan te zijn voor de gemeente. De intentie is elkaar vroegtijdig te betrekken bij ontwikkelingen, zodat input verwerkt kan worden. De visie van de SHW is 'Iedereen in de Hoeksche Waard kan sporten in verenigd verband om haar talent te ontwikkelen, voor zijn persoonlijke groei of gewoon omdat samen sporten en bewegen leuk en gezellig is'. Daarbij hebben ze als missie 'De SHW versterkt het fundament voor breedtesport en topsport. Wij zijn een toekomstgericht platform en jagen vernieuwing aan'. De SHW is ontstaan vanuit een burgerinitiatief. Gemeente Hoeksche Waard ondersteunt de SHW met een projectsubsidie. In het eerste kwartaal van 2020 is de SHW een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente aangegaan. De SHW neemt o.a. zitting in de klankborgroep subsidies, de werkgroep mentale weerbaarheid, de werkgroep regenbooggemeente en in de projectgroep uitvoering Sportakkoord.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Tot dit taakveld behoren alle accommodaties voor sportbeoefening.

Bij een aantal binnen- en buitensportaccommodaties is in het afgelopen jaar verbeteringen toegepast, zodat de accommodaties kwalitatief beter voldoen.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Tot dit taakveld behoren activiteiten om beeldende kunst, literatuur, muziek, dans en toneel te bevorderen.

Cultuureducatie onder schooltijd

Gemeente Hoeksche Waard neemt vanaf 2017 deel aan het project Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK). Het is een landelijk project met het doel cultuureducatie binnen het basisonderwijs te professionaliseren en te verankeren. In de Hoeksche Waard werken we samen met Kunstgebouw Zuid-Holland (penvoerder in Zuid-Holland) en Bibliotheek Hoeksche Waard (lokaal coördinator). Het project loopt goed op schema.

Inmiddels is ook de verbinding met muziekonderwijs gelegd. Vanuit stichting Méér muziek in de klas sluit muziekschool Hoeksche Waard aan bij de bestuurlijke overlegtafel van CmK.

Taakveld 5.4 Musea

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het verwerven, behouden, wetenschappelijk onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur.

Musea op Tiengemeten

Met Natuurmonumenten en de musea op Tiengemeten heeft overleg plaatsgevonden over de toekomstige huurgelden. Met de musea worden begin 2020 afspraken gemaakt over de voorwaarden waarop de subsidie verstrekt wordt. Daarmee blijft het unieke cultureel-historisch aanbod op Tiengemeten behouden.

In 2019 is een incidentele subsidie verstrekt voor de realisatie van een depot van museum HW. De werkzaamheden zijn gestart.

In 2019 vond de afwikkeling van museum het Oude Raadhuis plaats, in nauwe samenspraak met het bestuur. In 2020 worden de losse eindjes afgerond.

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed

Tot dit taakveld behoren taken gericht op het conserveren en het voor het publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed.

Voor het opstellen van cultuurbeleid is de 'keten erfgoed', gevormd door onze partners in het erfgoedveld, nauw betrokken bij de voorbereiding hiervan. Vanuit de keten erfgoed zijn aandachtspunten en wensen benoemd die bijdragen aan het vergroten van het publieksbereik van erfgoed. Daarnaast is aangedragen waarom erfgoed een verbindende factor is voor de (culturele) samenleving. De verbinding tussen het erfgoedbeleid en het cultuurbeleid zal in 2020 duidelijk zichtbaar worden. Het erfgoedbeleid heeft voornamelijk een ruimtelijk karakter. Door de aansluiting te zoeken met het cultuurbeleid worden beide domeinen sterker en beter inzetbaar voor onze samenleving.

Taakveld 5.6 Media

Tot dit taakveld behoren de zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers.

In 2019 voerden we gesprekken met de Bibliotheek Hoeksche Waard en vormden we een gedeeld beeld over de financiële situatie van deze organisatie. Aanvullend op de reguliere subsidie vergoedden wij de kosten die de organisatie maakte voor het opstellen van het beleidsherstelplan en de extra lasten als gevolg van onze fusie tot gemeente Hoeksche Waard (totaal € 32.200). Om te komen tot een structurele oplossing maakten we afspraken over de tweede fase van het onderzoek dat in april 2020 afgerond is.

Omroep Hoeksche Waard is in 2019 aangewezen als lokale publieke media-instelling voor de verzorging van de publieke mediadiensten in Hoeksche Waard van 2019 tot en met 2023.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Tot dit taakveld behoren openbaar groen, natuur en recreatie.

Op basis van de tot nu toe opgedane ervaring is met de omliggende gemeenten de op dit moment meest optimale verbinding over het water met “Expeditie Haringvliet” bepaald. In 2019 hebben we een verdere uitvoering gegeven aan de (recreatieve) verbindingen over water, via onder andere Expeditie Haringvliet. De verbindingen over water maken deel uit van ons recreatieve routenetwerk. Dit netwerk vormt een belangrijke basis voor verdere ontwikkeling van het recreatief-toeristisch profiel van de Hoeksche Waard en het benutten van (economische) kansen (zie ook programma 3).

Wat hebben we gedaan?

In de onderstaande tabellen is de voortgang van de activiteiten weergegeven voor het jaar 2019.

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
5.1.1	Vitale dorpen en een actieve samenleving	Ondersteunen van verenigingen door combinatiefunctionarissen/buurt-sportcoaches in te zetten Faciliteren en ondersteunen van de sportraad Hoeksche Waard	De combinatiefunctionarissen hebben de verenigingen ondersteund, zowel aanbod- als vraaggericht. Sportraad Hoeksche Waard is in oktober 2019 opgericht.
5.1.2	Stimuleren sport- en cultuurdeelname van kinderen uit gezinnen met weinig financiële middelen	Continueren overeenkomst Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds Onderzoek naar de ondersteuning van toptalenten uit de Hoeksche Waard met weinig financiële middelen	De overeenkomst met Jeugdfonds Sport en Cultuur is voortgezet. Door middel van gesprekken met ouders van en toptalenten zelf, gesprek met de sportraad en voorbeelden van andere gemeenten is onderzocht hoe we toptalenten willen ondersteunen.
5.1.3	Inclusief sporten en bewegen en het bevorderen van een gezonde leefstijl	Het leggen van samenwerkingsverbanden om inclusief sporten en bewegen mogelijk te maken	Met diverse partijen is contact gelegd en zijn onderlinge samenwerkingen ontstaan, o.a. op het gebied van onderwijs, zorg, welzijn en verenigingen. Het Nationaal Sportakkoord is afgesloten, waarin deze samenwerking is geconcretiseerd.
5.1.4	Het stimuleren en ondersteunen van beweging door (recreatieve) sportbeoefening.	Ondersteunen oprichting sportraad HW	Sportraad HW is opgericht in oktober 2019.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
5.2.1	Duurzame sportaccommodaties	In beeld brengen van de gevolgen van de verruimde btw-vrijstelling voor sport	SPUK aanvraag is ingediend. Wij ontvingen een beschikking dat wij 81,9% van de gedeclareerde middelen ontvangen. In 2019 hebben wij 39% gerealiseerd van de totale declaratieaanvraag.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
5.3.1	Verbreden en verdiepen kunst en cultuur in de Hoeksche Waard	Uitvoering geven aan uitvoeringsprogramma kunst en cultuur	Het project om te komen tot een cultuurnota voor de gehele Hoeksche Waard zetten wij in juni 2019 in. Met de

			discussienota cultuurbeleid lasten wij een stap in om de raad in staat stellen vooraf duidelijke kaders mee te geven. In mei 2020 plannen we de nota cultuurbeleid af te ronden.
5.3.2	Eensluidend subsidiebeleid	Harmonisatie subsidieverordening en subsidiebeleid	In het eerste kwartaal 2020 heeft de gemeenteraad de ASV en het subsidiebeeldskader vastgesteld. Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoeringsregels.
5.3.3	Ambitieniveau bibliotheekvisie realiseren	Extra bijdrage leveren aan bibliotheekwerk	

Taakveld 5.4 Musea

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
5.4.1	Kwalitatief presenteren van kunst en cultuur	Onderzoek mogelijkheden depot	
5.4.2	Kwalitatief presenteren van kunst en cultuur	Structurele hogere bijdrage aan musea Tiengemeten	Op dit moment voeren we gesprekken met Natuurmonumenten en de musea Tiengemeten over de hoogte van de structurele bijdrage.

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
5.5.1	Erfgoed in ruimtelijk beleid verankeren	- Opstellen cultuurhistorische waardenkaart - Opstellen Erfgoedverordening - Harmoniseren gemeentelijke monumenten - Oprichten erfgoedcommissie	De volgende activiteiten/maatregelen zijn uitgevoerd: - Erfgoedverordening opstellen - Oprichten erfgoedcommissie Voor het harmoniseren van gemeentelijke monumenten is in 2019 een opdracht gegeven aan Stichting Dorp, Stad & Land voor het inventariseren en waarderen van cultuurhistorische waardevolle panden en objecten. In relatie tot het omgevingsplan is in 2019 in kaart gebracht waar een cultuurhistorische waardenkaart aan moet voldoen. In 2020 wordt hieraan verder uitvoering gegeven.
5.5.2	Beschermde gezichten inventariseren en waarderen	Inventarisatie uitvoeren en waardering toepassen	Dit loopt gezamenlijk op met de cultuurhistorische waardenkaart en is in voorbereiding.
5.5.3	Professionaliseren en verankeren archeologie	Aanstellen senior archeoloog Opstellen onderzoeksagenda Actualiseren archeologische verwachtingenkaart	In 2019 hebben wij opdracht gegeven voor het aanstellen van een senior archeoloog voor een professionalisering van de uitvoering van onze wettelijke taak voor archeologie. Daarnaast zijn de uitgangspunten geformuleerd voor het opstellen van een archeologische onderzoeksagenda. Hieraan wordt in 2020 verder uitvoering gegeven.
5.5.4	Gebouwd erfgoed beschermen	- Optimaliseren loketfunctie voor eigenaren rijksmonumenten	In 2019 zijn wij gestart met de harmonisatie van gemeentelijke monumenten. Ook de voorbereiding voor de harmonisatie van

		- Aanwijzen gemeentelijke monumenten (harmonisatie) - Inventariseren en waarden wederopbouwperiode - Inventariseren leegstand monumenten en aanpak herbestemming opstellen - Harmoniseren subsidies voor eigenaren monumenten (inclusief molens) en tegemoetkoming bouwhistorisch onderzoek - Het opstellen van groenbeheerplan rondom molenbiotopen	het subsidiebeleid voor eigenaren van gemeentelijke monumenten is gestart, in het 2 ^e kwartaal van 2020 verwachten wij een voorstel te doen aan de gemeenteraad. De andere activiteiten pakken wij vanaf 2020 op.
5.5.5	Samenwerking met culturele organisaties verdiepen	Verdiepen relatie Museum Hoeksche Waard door afspraken maken over educatie, expositie en beleid	In de 2 ^e helft van 2019 is op de ontwikkeling van een leerlijn over de Hoeksche Waardse canon vanuit de gemeente opgeschaald om de leerlijn binnen het project 'Cultuureducatie met Kwaliteit' te realiseren. Begin 2020 gaf de stuurgroep Cultuureducatie met Kwaliteit een GO op de uitvoer. In 2020 maken we de afspraken concreet.
5.5.6	Roerende zaken en collecties opnemen in Erfgoedregister	Collecties inventariseren, waarden en opnemen in erfgoedregister	De eerste collectie van de gemeente is in 2019 gewaardeerd en is begin 2020 voorgelegd aan de Commissie Cultureel Erfgoed voor advies.
5.5.7	Immaterieel erfgoed opnemen in Erfgoedregister	Immaterieel erfgoed inventariseren, waarden en opnemen in erfgoedregister	Deze opdracht is nog niet verleend aan de erfgoedcommissie, wordt in 2020 opgepakt.
5.5.8	Erfgoededucatie vormgeven binnen CmK	Ondersteunen bij opstellen Hoeksche Waardse Canon en leerlijn via project 'Cultuureducatie met Kwaliteit'. Trainingen vrijwilligers voor inzet cultuureducatie op scholen via project 'Cultuureducatie met Kwaliteit'	Zie 5.5.5
5.5.9	Erfgoed promoten	Organisatie Open Monumentendag Aansluiting op recreatie en toerisme beleid	De Open Monumentendag is georganiseerd. Bij de projecten rondom de herdenking van de Sint Elisabethsvloed (600 jaar) zoeken wij een concrete verbinding tussen erfgoed en recreatie.

Taakveld 5.6 Media

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
5.6.1	Certificering van het bibliotheekwerk in de Hoeksche Waard	In samenwerking met de bibliotheken in de Hoeksche Waard onderzoeken hoe we gecertificeerd bibliotheekwerk kunnen organiseren	De bibliotheek Hoeksche Waard met haar vestigingen is gecertificeerd. De samenwerking wordt gezocht met de (vrijwilligers)bibliotheken in de voormalige gemeente Korendijk.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
-----	--------------	------------------------	--------------------------

5.7.1	Goede recreatieve verbindingen	In overleg met regiogemeenten invulling geven aan verbindingen over water	Voor de invulling van Expeditie Haringvliet is een Europese aanbesteding noodzakelijk. In het eerste kwartaal van 2020 vond de gunning plaats door de gemeente Moerdijk, die optreedt als aanbestedende dienst. Voor de overige waterverbindingen (Deltapontjes) sloten wij voor een tweetal pontjes nieuwe overeenkomsten.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als –

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrechtmatig
Baten	5.2 Sportaccommodaties	936	1.506	1.346	-161	0
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	-0	0
	5.4 Musea	0	0	0	0	0
	5.5 Cultureel erfgoed	14	4	4	-0	0
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	164	590	333	-257	0
Totaal Baten		1.114	2.100	1.682	-418	0
Lasten	5.1 Sportbeleid en activering	-571	-790	-678	112	0
	5.2 Sportaccommodaties	-5.271	-5.800	-5.222	578	0
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-407	-425	-383	42	0
	5.4 Musea	-195	-265	-252	13	0
	5.5 Cultureel erfgoed	-497	-469	-368	100	0
	5.6 Media	-1.590	-1.637	-1.783	-146	0
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-8.863	-8.202	-7.865	338	0
Totaal Lasten		-17.395	-17.589	-16.551	1.038	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten		-16.281	-15.489	-14.869	620	0
Onttrekkingen reserves	5.1 Sportbeleid en activering	0	27	0	-27	0
	5.2 Sportaccommodaties	519	668	596	-72	0
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	79	86	41	-44	0
	5.4 Musea	15	15	0	-15	0
	5.5 Cultureel erfgoed	49	56	79	23	0
	5.6 Media	9	41	45	4	0
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	908	1.309	1.079	-230	0
Totaal Onttrekkingen reserves		1.580	2.201	1.840	-361	0
Stortingen reserves	5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
	5.2 Sportaccommodaties	-118	-685	-958	-272	0
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-35	-41	-89	-48	0
	5.4 Musea	-8	-8	-8	0	0
	5.5 Cultureel erfgoed	-49	-52	-89	-37	0
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recrea	-858	-858	-501	357	0
Totaal Stortingen reserves		-1.068	-1.644	-1.645	-1	0
Gerealiseerd resultaat		-15.769	-14.932	-14.674	258	0

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2019) uit bovenstaande tabel. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(bedragen x €1 mln)

5. Sport, cultuur en recreatie			
Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Openbaar groen	0,3	Voordeel	De stortingen in de reserves voor het beheerplan baggeren en het waterbeheerplan waren geraamd op taakveld 2.1 binnen programma 2 (€ 0,4 mln) en 5.7 binnen programma 5 (€ 0,3 mln). De werkelijke storting is verantwoord op taakveld 2.4 binnen programma 2 (€ 0,7 mln). Per saldo betreft dit een neutrale verschuiving, maar op dit programma levert dit een voordeel op (zie ook het nadeel op programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat).
Totaal	0,3	Overschot op budget 2019	

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de (verplichte) beleidsindicatoren van dit programma opgenomen die conform het BBV in de jaarstukken dienen te worden opgenomen.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"15-04-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Niet-sporters t.o.v. bevolking 19 jaar en ouder	2016	54	48,7	49,9

2.7 Programma 6 Sociaal Domein

Tot het programma Sociaal Domein behoren de taakvelden samenkracht en inwonersparticipatie, wijkteams, inkomensregelingen, begeleide participatie, arbeidsparticipatie, maatwerkvoorzieningen (Wmo), maatwerkdienstverlening 18+, maatwerkdienstverlening 18-, geëscaleerde zorg 18+ en geëscaleerde zorg 18-. Ook het brede welzijnswerk is bij dit programma ondergebracht.

Wat gebeurde er om ons heen?

Weer zelfstandig thuis

Inwoners die intramuraal binnen een organisatie verblijven, stimuleren we om (weer) zelfstandig te gaan wonen. Dat zijn bijvoorbeeld mensen met psychiatrische problematiek, verstandelijk en/of lichamelijk gehandicapten, inwoners die terugkeren uit detentie, inwoners die beschermd wonen en jongvolwassenen uit de jeugdhulp. Dat vraagt om een brede aanpak: wonen, werk, ondersteuning en participeren. Maar deze ambitie doet ook een beroep op de samenleving.

Langer zelfstandig thuis

In 2019 was de vergrijzing in volle gang. De groep jonge ouderen, van 55 tot 75 jaar neemt nu ieder jaar toe. Deze groep mensen hebben te maken met de veranderingen van het pensioneringsproces, zoals de afschaffing van regelingen voor vervroegd pensioen en de stijging van de AOW-gerechtigde leeftijd. Tegelijkertijd stijgt de levensverwachting van senioren vanaf 75 jaar en ontstaat er toenemend behoefte aan goede ouderenzorg. Thuis of als dat niet meer kan binnen bijvoorbeeld verpleeghuizen. Deze landelijke ontwikkelingen hebben invloed op ons gemeentelijk beleid op veel gebieden, zoals Langer Thuis Wonen, Mantelzorgondersteuning en Vrijwilligerswerk. Maar ook voor de manier waarop we onze openbare ruimte inrichten en de zorg voor een passend vervoer op het eiland.

Vanuit verschillende landelijke onderzoeken wordt duidelijk dat aandacht voor de leefbaarheid van zwakkere wijken en buurten hierbij belangrijk is en dat de woningen voor mensen die vanuit een instelling (weer) thuis gaan wonen door de schaarste op de woningmarkt niet alleen worden gevonden binnen de goedkopere wijken en buurten. Zo voorkomen we dat er een te hoge concentratie ontstaat van groepen mensen met een zorgbehoefte, al of niet in combinatie met een laag inkomen en de verhoogde kans op sociale uitsluiting. Want als inwoners al hulp nodig hebben bij hun zelfredzaamheid, zijn ze ook minder in staat om elkaar te ondersteunen of hun verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen buurt. We werk(t)en daarom aan een integrale aanpak voor wonen, welzijn en zorg.

Toenemende complexiteit samenleving en individualisme

In de afgelopen decennia heeft onze samenleving zich ontwikkeld van een redelijk homogene, geordende en stabiele samenleving naar een samenleving met enorme variëteit en diversiteit. Ze wordt complexer en in veel opzichten gefragmenteerder. Dat betekent het nodige voor de samenleving en voor de (groepen) mensen die er deel van uitmaken. Zo wordt er bijvoorbeeld steeds meer een beroep gedaan op de eigen kracht van ouders en jongeren om ondersteuning binnen het eigen netwerk te organiseren (familie, buurt). Echter deze zelfredzaamheid wordt soms ook overschat en met name jonge ouders worden overvraagd door de combinatie van werk en zorg en de waan van de dag.

In de praktijk zien we juist een tegengestelde beweging. Het opvoeden van kinderen is steeds meer een individuele aangelegenheid. In tegenstelling tot vroeger zijn familie, vrienden en buren daar minder bij betrokken. Daarnaast vervagen andere sociale steunstructuren als geloofsgemeenschappen en het verenigingsleven. Daarvoor in de plaats kloppen ouders voor opvoeduitdagingen steeds vaker aan bij formele instituties als kinderopvang, onderwijs, sport- en spelvoorzieningen en andere (opvoed)professionals. Een deel van de ouders raakt uit balans en/of ervaart een drempel om opvoedvragen of –problemen te bespreken.

Toenemende zorgvraag en zorgzwaarte

Met de toename van het aantal ouderen zagen we de zorgvraag stijgen, maar ook onder jongeren zien we een toenemende zorgvraag. Het aantal complexe, domeinoverstijgende zorgvragen is toegenomen. Kijkend naar de participatiewet zagen we in 2019 een stabilisatie van het aantal huishoudens met een participatiewetuitkering; rond 800. In 2019 zijn ruim 100 inwoners uit de uitkering naar betaald werk

bemiddeld, maar dit wordt in de praktijk steeds lastiger. Eind 2019 heeft ruim 90% van de cliënten een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt. Een toenemend aantal inwoners met een arbeidsbeperking doet een beroep op de gemeente voor ondersteuning in de begeleiding naar werk. Dat komt onder andere doordat de gemeente sinds 2015 een grotere verantwoordelijkheid op dit gebied heeft gekregen.

De aanpassing van de eigen bijdrage op 1 januari 2019 heeft - zoals door de VNG voorspeld- geleid tot een sterke toename van het gebruik en de kosten van de Wmo-maatwerkvoorzieningen.

We zagen in de Hoeksche Waard een toename in verwijzingen door de gecertificeerde instellingen voor jeugdhulp. Zowel in aantallen als in kosten.

Wat hebben we bereikt?

Programmaplan Inclusieve samenleving

Op 17 december 2019 stemde het college in met de programmaplannen Inclusieve samenleving, Economie, Wonen en Mobiliteit. Er liggen nu 4 plannen die ter informatie naar de gemeenteraad zijn verzonden.

De rode draad in alle programma's is dat we als Hoeksche Waard vitaal willen zijn en blijven. Dat vertaalt zich naar de doelen die zijn geformuleerd en die we samen (met partners en inwoners) willen realiseren. Van het toewerken naar een inclusieve samenleving waarin iedereen meetelt en gelijkwaardig meedoet tot het realiseren van een toekomstbestendige woningvoorraad. Van een gezonde economie met voldoende banen en innovatieve (landbouw)bedrijven tot een goed bereikbare en aantrekkelijke gemeente, waar werk, voorzieningen en zorg voor iedereen (in nabijheid) bereikbaar zijn.

Binnen het programmaplan Inclusieve samenleving versnellen we op 5 programmathema's.

Opvoeden en opgroeien doen we samen (it takes a village to raise a child)

Dit deelprogramma is voortgekomen uit een participatietraject met ouders en professionals. Onze ambitie is dat alle (mede)opvoeders bijdragen aan preventie en een positief opvoed- en opgroei-klimaat in de Hoeksche Waard door samen te werken en te verbinden vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Helpen is goed, voorkomen is beter.

In 2019 hebben we ons vooral gericht op het versterken van het netwerk van beroepsopvoeders en andere (semi-)professionals. We streven er onder meer naar dat partijen onderling elkaar makkelijker kunnen vinden, dat de onderlinge samenwerking verbetert en er meer samenhang komt in het zorgaanbod. We faciliteerden in 2019 de ontwikkeling van een digitaal platform 'It takes a village to raise a child' van en voor (semi-) professionals. In het eerste kwartaal van 2020 hebben diverse (semi-)professionals kennisgemaakt met het platform en zich hierbij aangesloten. Voor nu ligt de aandacht van alle betrokkenen op het verder brengen van het platform en het vullen van het platform met informatie zodat het hen helpt bij het dagelijks werk en het wegwijs maken van ouders. Begin 2020 zijn we gestart met de werkgroepen 'Mentale Weerbaarheid' en 'Relaties en Scheidingen', bestaande uit (semi-)professionals van onder meer zorg-, welzijn-, sportorganisaties, kerken en (voor)scholen. De insteek hierbij is om rondom 2 opvoed- en opgroei-thema's meer focus en samenhang aan te brengen in het aanbod. Tevens is een aantal samenwerkingsinitiatieven ondersteund, onder meer vanuit (voor)scholen en ouders.

Tot slot heeft de werkgroep 'Ontmoetingsplekken' bestaande ontmoetingsplekken voor ouders in kaart gebracht en voorbereidingen getroffen voor een nieuwe ontmoetingsplek voor ouders in Numansdorp. In het 1^e kwartaal vond de wervingsprocedure plaats voor een coördinator ontmoetingsplekken voor ouders in de Hoeksche Waard.

Samen tegen armoede

Om meer zicht te hebben op verborgen armoede binnen de Hoeksche Waard heeft onderzoeksbureau Ecorys in 2019 de opdracht gekregen om de landelijke statische gegevens te vertalen naar de lokale situatie. Hiervoor zijn zij in gesprek gegaan met tal van samenwerkingspartners binnen de Hoeksche Waard. Begin 2^e kwartaal is het rapport gereed. Op basis van de resultaten bepalen we de vervolgacties.

Sterke schakels

Binnen het programmathema Sterke Schakels ligt de focus op het zorgen voor verbinding tussen de gemeentelijke domeinen en sectoroverstijgend in een brede zorg- en veiligheidsketen. Dit doen we op diverse niveaus van zorg, veiligheid, (her-)inrichting van domeinoverstijgende samenwerking en met diverse lokale en regionale partners.

Lokaal zetten we in op de doorontwikkeling van de multidisciplinaire wijkteams, aansluitend op de reeds bestaande jeugdteams. Zij hebben een belangrijke positie in het voorkomen van complexe zorg en maatschappelijke uitval. Er functioneren 3 wijkteams in de werkgebieden (voormalig) Oud-Beijerland, (voormalig) Korendijk-Cromstrijen en (voormalig) Binnenmaas-Strijen. In de afgelopen periode is praktijk ervaring opgedaan met integraal werken bij complexe problematiek. Er is veel aandacht besteed aan de visie op het wijkteam en randvoorwaarden voor betrokken partijen om deel te nemen. Er ligt een implementatieplan om de doorontwikkeling vorm te geven, waarbij de focus ligt op een nadere uitwerking van de werkprocessen van meervoudige en complexe problematiek, borging van deze processen, wijze van registratie, privacy vraagstukken en aansturing van het wijkteam.

Regionaal is deze transformatie-opdracht met name zichtbaar in de doordecentralisatie van beschermd wonen (2021), maatschappelijke opvang (2025), gedwongen zorg (Wet verplichte ggz en Wet zorg & dwang 2020, de Aanpak personen met verward gedrag (vanaf 2018) en de invoering van de ketenveldnorm (2021). Deze transformaties gaan ook gepaard met een herpositionering van taken, (bestuurlijke) verantwoordelijkheden en herverdeling van Rijksmiddelen. Concreet betekent dit onder meer dat er nieuwe samenwerkingsafspraken met Nissewaard en Zuid-Holland Zuid zijn gemaakt.

Thuis in de kern

In dit programma werken wij samen met Alerimus, Heemzicht en Zorgwaard. Het doel is: het voor ouderen en mensen met een beperking gemakkelijker maken om (langer) zelfstandig te kunnen blijven wonen in de Hoeksche Waard.

Om mantelzorgers te ondersteunen is vorig jaar gestart met de pilot logeerszorg. Deze pilot is georganiseerd vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en draait succesvol. In 2019 hebben 20 inwoners hier gebruik van gemaakt. De geplande logeerszorg voorziet hiermee in een behoefte, waardoor overbelaste mantelzorgers ondersteund worden. Het ministerie heeft eind 2019 een nieuwe pilot structureel logeren uitgeschreven. Gemeente Hoeksche Waard is met 2 andere gemeenten uitgekozen om hier aan mee te doen.

Werk voor iedereen

Doelstelling van de deelopgave Werk voor Iedereen is dat zoveel mogelijk inwoners duurzaam mee kunnen doen op de arbeidsmarkt, door te kijken naar mogelijkheden i.p.v. beperkingen. In de tweede helft van 2019 is verkennend onderzoek gedaan naar de ontwikkelingsrichting van HWwerkt! om ook in de toekomst een belangrijke bijdrage te kunnen blijven leveren aan deze doelstelling. In het tweede kwartaal van 2020 verwachten we op basis van de resultaten van de Verkenning voorstellen te doen voor vervolgacties.

Een kwartiermaker SROI is inmiddels geworven en aan de slag als aanjager om het vastgestelde (regionale) SROI-beleid uit te voeren en te implementeren. Door de omvang van de gemeente is SROI nu op veel meer inkopen en aanbestedingen van toepassing. Dit vraagt om goede interne afstemming en biedt gelijk meer kansen voor de doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De grote gezamenlijke uitdaging voor de gemeente en werkgevers is om de SROI-verplichting bij werkgevers in te vullen met inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Binnen de Arbeidsmarktregio Rijnmond, waar gemeente Hoeksche Waard deel van uitmaakt, is wethouder Huibert Steen bestuurlijk trekker op dit onderwerp.

Ook is in het eerste kwartaal van dit jaar een zogenaamde matchmaker gestart die jongeren opspoort die niet in beeld zijn van het onderwijs en HWwerkt!. Het betreft op dit moment een pilot van 1 jaar, om ook beter zicht te krijgen op de mate waarin dit probleem in onze gemeente speelt.

Taakveld 6.1 Samenkracht en inwonerparticipatie

Tot dit taakveld behoren algemene voorzieningen (waarvoor geen individuele beschikking van de gemeente nodig is) gericht op participatie.

Binnen het programma innovatie zijn diverse nieuwe initiatieven tot stand gekomen in 2019:

- Het nieuwe woonzorgconcept van Cavent, de Stougjeshof, is tot stand gekomen. Bewoners met een beperking vormen met elkaar een community waarin zij elkaar, naast de formele zorg, ook ondersteunen bij hulpvragen.
- De zorgcoöperatie Strijen is ontstaan. Dit gezamenlijke initiatief van de ouderenbonden in Strijen heeft als doel langer prettig thuis wonen voor alle senioren en mensen met een beperking in Strijen te bevorderen, onder andere door de aanschaf van de Wielewaal en Huiskamer van de buurt.

- De gezamenlijke ouderenbonden in 's Gravendeel hebben via het innovatiefonds E-wheels aangeschaft. Dit elektrische voertuig vervoert ouderen en mensen met een beperking binnen 's Gravendeel, met hulp van een groep vrijwilligers.
- De pilot jobcoaching voor niet uitkeringsgerechtigden met een autismespectrumstoornis (ASS) is gestart. Hierin worden thuiszittende jongeren door een ervaringsdeskundige begeleidt richting werk. Dit heeft voor een aantal jongeren al een baan opgeleverd. Dit project loopt nog door tot mei 2020.

Voorbeelden van innovaties die al eerder gestart zijn hebben een doorontwikkeling gemaakt in 2020 met subsidie van het innovatiefonds:

- De dementievriendelijke samenleving, een gezamenlijk programma van zorgpartners en gemeente. Zij hebben de subsidie ingezet om het programma te kunnen doorontwikkelen.
- Het programma Voorzorg, een Evidence Based programma voor kwetsbare zwangers.

Een aantal projecten dat eerder binnen het programma innovatie is gestart heeft in 2019 een structureel karakter gekregen:

- Er zijn Buurtcirkels opgezet door Pameijer. Hierin vormen mensen met een psychische kwetsbaarheid met elkaar een actief sociaal netwerk waarin zij elkaar ondersteunen.
- Het Odensehuis, een laagdrempelige informatie en ontmoetingsplaats voor mensen met (beginnende) dementie, hun mantelzorgers, professionals en buurtgenoten.
- De formulierenbrigade van Humanitas, waarbij vrijwilligers ondersteuning bieden bij het invullen van formulieren of het doen van aanvragen van bijvoorbeeld zorgtoeslag.

Zie toelichting programmaplan inclusieve samenleving, programmathema's It takes a village en Thuis in de kern.

Taakveld 6.2 Wijkteams

Tot dit taakveld behoren alle loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het begeleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en -dienstverlening). Zie toelichting programmaplan inclusieve samenleving, programmathema sterke schakels.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Tot dit taakveld behoren alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen.

In 2019 zijn 310 bijstandsuitkeringen aan nieuwe cliënten verstrekt. Daarentegen zijn er ook 310 cliënten uitgestroomd.

Om onze inwoners sneller en beter van dienst te zijn, werken we voortdurend aan het verbeteren van onze processen. In 2019 heeft een wijziging in het proces voor het aanvragen van maatschappelijke participatie voor uitkeringsgerechtigden plaatsgevonden. Er is een snelservice met een pro-actieve klantbenadering ingevoerd.

Zie toelichting programmaplan Inclusieve samenleving, programmathema Samen tegen armoede.

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Tot dit taakveld behoren voorzieningen om maatschappelijke participatie die niet gericht zijn op doorstromen naar arbeid te bevorderen. Het gaat dan om de beschutte werkplekken bij het Werkbedrijf van HWwerkt! en arbeidsmatige dagbesteding. HWwerkt! bood in 2019 187 inwoners een beschutte werkplek. 167 daarvan hadden een dienstverband in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw). Doordat er geen instroom meer mogelijk is in de Wsw daalt het aantal werknemers met een Wsw-dienstverband langzaam.

Daartegenover staat een instroom van beschutte medewerkers vanuit de regeling Nieuw Beschut Werken. Anders dan op veel andere plaatsen in Nederland is de door het Rijk opgelegde taakstelling van 15 fte aan beschutte werkplekken voor 2019 gehaald. Er is sprake van een lichte overrealisatie.

Zie toelichting programmaplan Inclusieve samenleving, programmathema Werk voor iedereen!

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Tot dit taakveld behoren alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen.

Het doel van het taakveld Arbeidsparticipatie is om de zelfredzaamheid van inwoners te versterken door economische zelfstandigheid: wie kan werken werkt. Kandidaten met een geringe afstand tot de arbeidsmarkt helpen we om zelf direct aan de slag te gaan. Kandidaten die nog niet werkfit zijn bieden we ondersteuning op maat.

Ook in 2019 is door HWwerkt! ingezet op de toeleiding van inwoners naar een betaalde baan. Ondanks de toegenomen complexiteit zijn in 2019 ruim 100 inwoners uitgestroomd uit de uitkering naar werk. Daarnaast heeft HWwerkt! inwoners met een arbeidsbeperking begeleid naar beschut werk of een betaalde baan bij een reguliere werkgever (garantiebanen). De Hoeksche Waard haalt als een van de weinige gemeenten haar taakstelling voor beschut werk. Ook zijn er steeds meer inwoners met een arbeidsbeperking aan het werk bij reguliere werkgevers. Ook op dit vlak haalt de Hoeksche Waard de door de arbeidsmarktregio gestelde targets ruim. Tegelijk komt ook de groep inwoners met een arbeidsbeperking die nog niet werkt steeds duidelijker in beeld: eind 2019 waren dat ruim 120 inwoners, waarvan ruim de helft geen uitkering heeft.

Gemeente Hoeksche Waard is een van de deelnemers aan de (landelijke) 'pilot inburgering'. Deze pilot is in het najaar van 2019 van start gegaan. De pilot wordt uitgevoerd in het pand van HW Werk! aan de Jan van der Heijdenstraat te Oud-Beijerland. Met 40 inburgeraars wordt in een combinatie van (voorbereiding op) werk en taal gewerkt aan de inburgering. De gedachte achter deze pilot is dat deze combinatie van werk en taal de inburgering bevordert. De pilot levert de gemeente ervaringen op die meegenomen kunnen worden bij de invoering van de (nieuwe) inburgeringswet in 2021. Zie toelichting programmaplan inclusieve samenleving, programmathema Werk voor iedereen!

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Tot dit taakveld behoren materiële voorzieningen (Wmo) voor mensen met fysieke beperkingen, zodat zij zelfstandig kunnen functioneren. De voorzieningen worden op basis van een beschikking verstrekt.

De aanpassing van de eigen bijdrage op 1 januari 2019 heeft zoals voorspeld geleid tot een sterke toename van het gebruik en de kosten van de Wmo-maatwerkvoorzieningen. In de eerste helft van 2019 zien we dat het aantal maatwerkvoorzieningen met 7% is gestegen. De stijging is in de loop van het jaar verder voortgezet. In een prognose is becijferd dat de kosten in 2019 (ten opzichte van 2018) met ruim 15% toenemen. Naast de eigen bijdrage zorgen ook de toenemende complexiteit bij ondersteuningsvragen en de vergrijzing voor een toename van de aanvragen en uitgaven.

Werden in 2018 nog middelen voor zorginfrastructuur naar gemeenten toegesluisd, in 2019 heeft de Rijksoverheid zich vooral gericht op zorgaanbieders met de Stimuleringsregeling E-Health Thuis (SET). De gemeente heeft hiervoor geen extra middelen ontvangen. E-health hebben we opgenomen in het gemeentelijke programmathema Thuis in de kern.

In 2019 hebben we bij de uitvoering van de Wmo de aanbesteding van ICT uitgevoerd. Op 1 januari 2020 is voor een nieuwe periode een overeenkomst voor een ICT-applicatie en dienstverlening afgesloten. In 2019 hebben we de overeenkomst met de leverancier van hulpmiddelen ontbonden. In een spoedprocedure is een aanbesteding uitgevoerd, waarbij overeenkomsten met 2 nieuwe leveranciers van hulpmiddelen zijn afgesloten. Eind 2019 zijn we gestart met de implementatie van deze overeenkomsten. Belangrijk onderdeel is de overgang van uitstaande hulpmiddelen van de oude leverancier naar de nieuwe leveranciers. Deze implementatie zal in de eerste helft van 2020 doorlopen. Door de nieuwe aanbesteding zijn de tarieven aanzienlijk gestegen. Hierdoor zullen de kosten – naast het effect van de aanpassing van de eigen bijdrage - aanzienlijk stijgen. Eind 2019 hebben we ook de voorbereiding voor de aanbesteding van trapliften getroffen.

Taakveld 6.7.1 Maatwerkdienstverlening 18+

Tot dit taakveld behoort dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch), die zelfstandig wonen en die ondersteuning nodig hebben in de vorm van beschikbare uren op basis van een toekenningsbeschikking.

Ook bij deze maatwerkvoorzieningen zien we een toename van het gebruik en de kosten. Het laatste is ook een gevolg van de toenemende complexiteit bij ondersteuningsvragen.

We hebben inmiddels samen met onze partners, waaronder HW Wonen stappen gemaakt binnen het convenant 'Samen werken aan het voorkomen van schulden en huisuitzettingen in de Hoeksche Waard'.

Taakveld 6.7.2 Maatwerkdienstverlening 18-

Tot dit taakveld behoort alle zorg die onder de Jeugdwet valt; ook wel de jeugdhulp genoemd.

Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Dienst Gezondheid en Jeugd heeft op 14 november 2019 een voorgenomen besluit genomen om de financiële solidariteit af te schaffen en dit in 3 jaar tijd af te bouwen, waarbij gemeenten in 2020 voor 80% solidair zijn, in 2021 voor 50% solidair zijn en in 2022 voor 20% solidair zijn. Vanaf 2023 zijn gemeenten niet meer financieel solidair. In de zienswijze van de gemeente Hoeksche Waard geven we aan hier positief tegenover te staan. De afgelopen 5 jaar heeft de gemeente Hoeksche Waard elk jaar meer bijgedragen aan de financiële solidariteit dan dat zij zelf aan kosten had. Gemiddeld was dit € 729.000 per jaar. De prognose voor 2019 is € 498.000 op basis van de oude verdeelsleutel. Bij afschaffing betalen wij alleen de lokale kosten. Op basis van het verleden levert ons dit een financieel voordeel op. Daarbij geldt wel dat behaalde resultaten uit het verleden geen garantie zijn voor de toekomst.

Op 5 maart 2020 heeft het Algemeen Bestuur een definitief besluit genomen, waarbij de zienswijzen van de 10 gemeenteraden zijn betrokken.

Taakveld 6.8.1 Geëscaleerde zorg 18+

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd-wonen voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in deze opvangvoorzieningen verblijven.

In 2019 hebben de Zuid-Hollandse eilanden gewerkt aan een visie, speerpunten en strategie voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Hiervoor is een plan opgesteld. Vanuit deze visie, speerpunten en strategie zijn concrete samenwerkingsafspraken gemaakt. De samenwerking binnen ZHE is vanaf 1 januari 2020 voortgezet. Ook is een aparte projectstructuur opgezet om de decentralisatie van BW/MO verder door te ontwikkelen.

Taakveld 6.8.2 Geëscaleerde zorg 18-

Tot dit taakveld behoort de 'dwang en drang' van de jeugdhulp, de kinderbeschermingsmaatregelen, de aanpak van kindermishandeling, jeugdreclassering en opvang van jeugdigen onder de 18 jaar.

We zetten als gemeente Hoeksche Waard in op de volgende zaken:

- Verbeteren samenwerking in de keten
- Uitrol Pilot preventieve jeugdbescherming (Sliedrecht) over heel ZHZ
- Voorkomen van Ondertoezichtstellingen
- Alternatieve vormen van hulp

Dit loopt door in 2020.

Wat hebben we gedaan?

In de onderstaande tabellen is de voortgang van de activiteiten weergegeven voor het jaar 2019.

Taakveld 6.1 Samenkracht en inwoneropparticipatie

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
6.1.1	Vitale dorpen en een actieve samenleving	Ophalen, delen en ontsluiten van lokale vraagstukken en behoeften Experimenteren en (blijven) aansluiten bij/ondersteunen van initiatieven (energie) van inwoners en partners Initiëren en faciliteren van innovatieve initiatieven vanuit de samenleving door middel van onder meer het beschikbare innovatiebudget	Uitvoering van het programma 'Veranderen doen we samen' loopt door in 2020. Evaluatie van het programma 'Veranderen doen we samen' startten wij op.
6.1.2	Preventie, gericht op het welzijn van inwoners en het verlagen van zorgkosten	Opstellen uitvoeringsprogramma Preventie, inclusief Preventie Jeugd Bewustwording en doorontwikkeling uitvoeringsprogramma Dementievriendelijke samenleving in de Hoeksche Waard Eenduidige aanpak van signalerend huisbezoek/ouderenadviseur Actualiseren ontwikkelagenda Mantelzorgondersteuning Integreren subsidiëring van activiteiten en inkoop van diensten (op alle terreinen van jongerenwerk tot sport, van welzijn tot zorg) Versterken van samenwerking tussen formele en informele zorg door onder meer de meerjarenprogramma's integrale werkwijze en preventie	<i>Doorontwikkeling uitvoeringsprogramma</i> In 2019 is een subsidieaanvraag voor de dementievriendelijke samenleving voor nog een jaar verleend. Om de adviezen adviezen uit de klantreis Dementie Hoeksche Waard en de Learning Community HW voortgang te geven en resultaten te borgen. <i>Actualiseren ontwikkelagenda Mantelzorgondersteuning</i> Het thema mantelzorg is ondergebracht onder het programma 'thuis in de kern'. In afstemming met externe partners actualiseren wij de Ontwikkelagenda mantelzorgondersteuning. De voorbereidingen (plan van aanpak e.d.) starten in maart begin 2020.
6.1.3	Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners 0 tot 100 met een verminderde (tijdelijke) zelfredzaamheid	Gericht inzetten op een ICT hulpmiddel dat alle relevante informatie in het sociaal domein uit de huidige systemen kan ophalen en kan verbinden tot samenhangend toegankelijke informatie	In 2019 is de aandacht uitgegaan naar de primaire processen en de basis op orde. Dit pakken we in 2020 op.
6.1.4	Vitale dorpen en een actieve samenleving	Formaliseren van jongerenparticipatie naar aanleiding van wensen van jongeren	Voorbereiding is gestart, de vorm van participatie halen we op bij de jongeren zelf.

6.1.5	Vitale dorpen en een actieve samenleving.	Harmonisatie gemeentelijk welzijnsbeleid. Vooralsnog wordt het uitgangspunt gehanteerd van 'budgetneutraliteit'	Wordt dit jaar opgepakt.
6.1.6	Voor ouderen, mensen met een beperking en/of psychosociale problematiek makkelijker wordt om (langer) zelfstandig te wonen in de Hoeksche Waard.	Uitvoeringsprogramma Thuis in de kern, bestaande uit diverse inspanningen, waaronder: meer geschikte woningen realiseren, faciliteren van technische innovaties, realiseren van laagdrempelige ontmoetingsplekken in de wijk, onderzoek arbeidsmarktprognoses in de zorgsector Hoeksche Waard en bewustwordingsacties	De pilot logeerszorg loopt voorspoedig. Steeds meer inwoners maken er gebruik van. De logeerszorg wordt in 2020 door ontwikkeld naar een integrale toegang voor al het tijdelijk verblijf. Het signalerend huisbezoek bij 75+ gaan we in 2020 in de hele HW uitvoeren. In afstemming met externe partners wordt de Ontwikkelagenda mantelzorgondersteuning geactualiseerd. De voorbereidingen (plan van aanpak e.d.) zijn eind december 2019/begin 2020 gestart.

Taakveld 6.2 Wijkteams

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
6.2.1	Bevorderen en versterken van eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners door tijdelijke ondersteuning; zo licht als kan en zo zwaar als nodig	(Door)ontwikkelen programma integrale werkwijze, waaronder uitbreiding Wijkteams Hoeksche Waard Invullen van de functie procesregisseur sluitende aanpak Invullen van ontschot werken en ontschot financieren	Doorontwikkeling van het wijkteam zit betreft een programmathema Sterke Schakels binnen de opgave inclusieve samenleving. De regisseur sluitende aanpak is een belangrijke schakel vanuit de gemeente bij o.a. escalerende zorgvragen. Deze functie is in 2019 tijdelijk ingevuld. Structurele inbedding wordt meegenomen in de doorontwikkeling van het wijkteam. Begin 2020 zijn de voorbereidingen getroffen voor de aanstelling van een kwartiermaker voor de wijkteams.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
6.3.1	Versterken van de eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners door tijdelijke inkomensvoorziening	Implementeren Ontwikkelagenda armoedebelief vanuit de Participatiewet	Samen tegen armoede betreft een programmathema binnen de opgave Inclusieve samenleving. De nulmeting is in afronding. Oplevering medio april 2020.
6.3.2	Alle inwoners van de Hoeksche Waard zijn (waar nodig met ondersteuning) financieel zelfredzaam en ervaren geen financiële belemmeringen om deel te nemen aan de samenleving	Uitvoeringsprogramma armoede, bestaande uit diverse inspanningen waaronder: 0 meting (inzicht in mensen dat in armoede leeft), bewustwordingsacties, deskundigheidsbevordering, meldpunt armoede en schulden	De nulmeting is in afronding. Oplevering medio april 2020.

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
6.4.1	Versterken eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners door maatschappelijke participatie	Doorontwikkelen Werk- en Leerbedrijf Realiseren landelijke target 'beschut nieuw' samen met werkgevers waarbij de gemeente de voorbeeldrol vervult	- Doorontwikkeling Werk en leerbedrijf loopt conform planning: verkenning wordt 1^e kwartaal 2020 afgerond. - Target beschut nieuw: De taakstelling vanuit het Rijk is in 2019 gehaald. Het college heeft in 2019 ruimte geboden voor een lichte overrealisatie. Dit binnen de reeds beschikbare middelen. Een voorstel om dit ook voor 2020 mogelijk te maken is in voorbereiding. Daarmee bieden we deze kwetsbare doelgroep de mogelijkheid om naar vermogen mee te doen.
6.4.2	Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan werk helpen of dichterbij naar werk toebrengen.	Via kwartiermaker uitvoering geven aan SROI-beleid	De kwartiermaker SROI is geworven. Het nieuwe gezamenlijke registratiesysteem WIZZR binnen de Arbeidsmarktregio is in gebruik. In 2020 worden de gevolgen zichtbaar.

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
6.5.1	Zoveel mogelijk inwoners doen duurzaam mee op de arbeidsmarkt door te kijken naar mogelijkheden: kansen creëren voor kwetsbare jongeren.	Deelname aan project Match Makers	Een Matchmaker is geworven. In 2020 gaat deze in de Hoeksche Waard aan de slag gaan.
6.5.2	Zoveel mogelijk inwoners doen duurzaam mee op de arbeidsmarkt door te kijken naar mogelijkheden	Uitvoeringprogramma Werk voor Iedereen!, bestaande uit diverse inspanningen, waaronder: realiseren sluitende aanpak kwetsbare jongeren naar werk of school, invulling voorbeeldrol van de gemeente als sociaal werkgever, versterking van de verbinding tussen dagbesteding en werk, stimuleren MVO/sociaal ondernemerschap, ontwikkelen maatwerkarrangementen bij en met werkgevers	Programmathema binnen de opgave Inclusieve Samenleving. Is in 2019 gestart. Resultaten worden meerjarig duidelijk.

Taakveld 6.7.1 Maatwerkdienstverlening 18+

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
6.7.1.1	Bevorderen van zelfstandigheid (langer thuis kunnen wonen) voor inwoners met een	Opzettenkwaliteitssysteem (rechtmatigheid, doelmatigheid, fraude, toezicht en monitoring)	We hebben in 2019 in beeld gebracht wat de doelen en wensen zijn en wat er nodig is voor realisatie.

	beperking		
6.71.2	Versterken van de rechtmatige uitvoering van de Wmo-taken en Participatiewet; zorgdragen voor een juiste besteding van financiële middelen in overeenstemming met de wet en de gestelde doelen	• Meer bewustwording creëren • Werkwijze om signalen op te pakken, uitvoering daarvan beleggen in de gemeentelijke organisatie • Werkwijze voor handhaving, uitvoering daarvan beleggen in de gemeentelijke organisatie • Opstellen van een fraudeprotocol (opschalen) • invullen van toezicht rechtmatigheid Wmo 2015* • Opstellen van een risicoanalyse • Aanpassen van beleidsregels	Het project zit in een inventarisatiefase, waaronder overleg met teammanagers. We brengen in beeld wat de doelen en wensen zijn en wat voor de realisatie nodig is. Dit moet resulteren in een opdracht.
6.71.3	Voortzetten huishoudelijke ondersteuning en Wmo-begeleiding	Expertise inhuren voor aanbesteding contracten huishoudelijke ondersteuning en Wmo-begeleiding die op 1 januari 2021 aflopen	De onderzoeksfase is afgerond. Momenteel in de voorbereidingsfase voor een nieuw inkooptraject. Er is nog geen akkoord op de planning en de benodigde (personele) capaciteit. Er bestaat ook nog een mogelijkheid om het huidige contract met nog een jaar te verlengen.
6.71.4	Inwoners ondersteunen in hun zelfredzaamheid, zelfstandigheid en participatie	Inkoop van ondersteuning (zorg in natura) met betrekking beschermde woonomgeving ten behoeve van mensen met een lichte verstandelijke beperking (LVB)	In 2019 zijn samenwerkingsafspraken gemaakt met Nissewaard. Start in 2020 als onderdeel van inkoop beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Dit doen wij samen met de centrumgemeente Nissewaard

Taakveld 6.7.2 Maatwerkdienstverlening 18-

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
6.72.1	Intensiveren jeugdteams om wachtlijsten te voorkomen en zorgkwaliteit te verhogen	Uitvoeren van diverse pilots, waaronder samenwerking jeugdteams/huisartsen en jeugdteams op VO-scholen Inzetten extra GGZ-expertise in de jeugdteams Creëren extra arbeidsplaatsen in jeugdteams om wachtlijsten te voorkomen	Uitvoering loopt. Alle pilots en intensivering verlopen volgens plan. De pilot huisartsen is enkele maanden later dan gepland van start gegaan, door onze wens naar kwalitatief goed personeel en de krapte op de arbeidsmarkt. Eerste geluiden over de pilot met huisartsen en het voortgezet onderwijs zijn positief. Een derde VO-school wil dit jaar starten en bereiden de uitbreiding bij meer huisartsen voor. De gemiddelde wachttijd bij het team Binnenmaas/Strijen is afgenomen van 10 naar 5 weken.
6.72.2	Preventie, gericht op het welzijn van inwoners en het verlagen van de	Deelnemen aan de discussie over solidariteit en op basis van uitkomsten besluit nemen hierover vanaf	Besluitvorming door het AB van de Dienst Gezondheid en Jeugd in december.

	zorgkosten	2020	Vanuit de Hoeksche Waard is de wethouder financiën één van de drie bestuurlijke opdrachtgevers, en is er ambtelijke vertegenwoordiging in de ZHZ-werkgroep Solidariteit.
6.72.3	Vitale dorpen en een actieve samenleving en preventie, gericht op het welzijn van inwoners en het verlagen van de zorgkosten	Uitvoeringsprogramma 'It takes a village to raise a child', bestaande uit diverse inspanningen waaronder: begeleiden ouders en professionals in het opzetten van online en offline platform(s), inwoners en partijen stimuleren om met goede preventieve initiatieven te komen en deze te ondersteunen en borgen en bewustwordingsacties	Programmathema maakt deel uit van Programma Inclusieve samenleving. Verschillende werkgroepen met ouders en professionals zijn opgezet. Deze werkgroepen werken aan het faciliteren van ouderontmoetingsplekken en online platform(s).

Taakveld 6.8.1 Geëscaleerde zorg 18+

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
6.81.1	Iedereen kan zoveel mogelijk wonen op een voor hem of haar passende plek, met of zonder ondersteuning	Ontwikkelen van gemeentelijk beleid Herverdelen van middelen vanuit de centrumgemeente Nissewaard Ontwikkelen en ontsluiten van nieuwe vormen van huisvesting, waaronder flexwonen	Op regionaal niveau is een aanvullende projectaanpak opgesteld, die in maart 2020 ter besluitvorming aan het college is voorgelegd. Deze projectaanpak omvat de kaders (visie, speerpunten en strategie) waarlangs regionale samenwerking integraal wordt vorm gegeven in de periode 2020 tot en met 2023. Ontwikkelen en ontsluiten van nieuwe vormen van huisvesting zijn onderdeel van de doorontwikkeling BW/MO, waarbij regionale spreiding het uitgangspunt is. In juni 2019 is de visie op Flexwonen door de gemeenteraad vastgesteld, daarna zijn we gestart om de aanbevelingen uit de visie op Flexwonen Hoeksche Waard uit te werken tot concrete plannen. De verschillende aanbevelingen zijn onder te verdelen in twee actielijnen, namelijk 'ruimte maken voor Flexwonen' en 'organiseren van Flexwonen'. Eind 2019 is de eerste Flexwoning in de gemeente HW verhuurd. Vrijkomende sloopwoningen en andere tijdelijk vrij komende woningen willen wij in 2020 zoveel als mogelijk inzetten voor Flexwonen. Daarnaast is ons streven om binnen 2 jaar 50 flexwooneenheden extra te hebben gerealiseerd op een locatie. Voor het 'organiseren' van Flexwonen is inmiddels een interim-intaketeam opgezet. In dit intake team komen de aanmeldingen voor Flexwonen en het tijdelijke woningaanbod binnen. Daar wordt onderzocht of de kandidaat geholpen is met een Flexwoning, er een geschikte woning is en welke eventuele begeleiding nodig is. Met het intake team ontdekken we werkende weg de benodigde samenwerkingsvormen, toewijzigingskaders en eventuele hiaten

			in het aanbod van (tijdelijk) huisvesting in de Hoeksche Waard.
6.81.2	Bevorderen en versterken van eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners door tijdelijke ondersteuning; zo licht als kan en zo zwaar als nodig.	- Regie voeren op een sluitende aanpak voor kwetsbare jongvolwassenen en personen met verward gedrag - Implementatie wet verplichte GGZ en Wet Zorg & Dwang	De implementatie van de Wet verplichte ggz vroeg regionaal en lokaal een grotere tijdsinvestering dan voorzien. Zowel regionaal als lokaal is de inzet op de aanpak personen met verward gedrag low profile ingevuld. In 2019 lag de focus op de implementatie van de Wvggz. De meeste basistaken zijn in de regio ZHZ uniform belegd. In 2020 vindt verdere implementatie plaats op de bestuurlijke sturing ervan, de aansluiting op jeugdhulp, de wijkteams en de Wet Zorg en Dwang.

Taakveld 6.8.2 Geëscaleerde zorg 18-

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
6.82.1	Iedereen kan zoveel mogelijk wonen op een voor hem of haar passende plek, met of zonder ondersteuning.	Pilot houden om de samenwerking tussen 'dwang en drang' en jeugdteams te verbeteren, gedelegeerd aan de Serviceorganisatie Jeugd	Nog niet gestart, start voorzien in 2020. Deze pilot wordt per gemeente/jeugdteam uitgerold.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als –.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrecht matig
Baten	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.396	1.061	1.093	32	0
	6.3 Inkomensregelingen	13.047	12.717	12.950	233	0
	6.4 Begeleide participatie	2.275	1.243	1.305	62	0
	6.5 Arbeidsparticipatie	31	0	19	19	0
	6.6 Maatw erkvoorzieningen (WMO)	889	544	642	98	0
	6.71 Maatw erkdiensverlening 18+	0	0	-2	-2	0
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Totaal Baten		17.636	15.565	16.007	442	0
Lasten	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-11.192	-10.087	-9.432	655	0
	6.2 Wijkteams	-3.288	-3.505	-3.453	52	0
	6.3 Inkomensregelingen	-14.483	-14.383	-14.452	-69	0
	6.4 Begeleide participatie	-6.067	-6.068	-5.889	179	0
	6.5 Arbeidsparticipatie	-508	-755	-488	267	0
	6.6 Maatw erkvoorzieningen (WMO)	-2.374	-2.604	-2.541	63	0
	6.71 Maatw erkdiensverlening 18+	-10.063	-11.041	-11.053	-11	0
	6.72 Maatw erkdiensverlening 18-	-8.143	-10.881	-11.244	-363	0
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-202	-236	-222	14	0
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-2.465	-3.033	-2.640	393	0
Totaal Lasten		-58.785	-62.594	-61.413	1.181	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten		-41.149	-47.029	-45.407	1.623	0
Onttrekkingen reserves	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	265	864	629	-236	0
	6.2 Wijkteams	629	988	594	-394	0
	6.3 Inkomensregelingen	340	340	340	0	0
	6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0
	6.5 Arbeidsparticipatie	0	200	180	-20	0
	6.71 Maatw erkdiensverlening 18+	0	216	216	0	0
	6.72 Maatw erkdiensverlening 18-	0	96	96	0	0
Totaal Onttrekkingen reserves		1.234	2.704	2.054	-650	0
Stortingen reserves	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-139	-574	-584	-10	0
	6.3 Inkomensregelingen	0	0	0	0	0
	6.71 Maatw erkdiensverlening 18+	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen reserves		-139	-574	-584	-10	0
Gerealiseerd resultaat		-40.054	-44.899	-43.937	962	0

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2019) uit bovenstaande tabel. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(bedragen x €1 mln)

6. Sociaal Domein			
Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Samenkracht en burgerparticipatie	0,2	Voordeel	Doordat het programmaplan pas later in 2019 is vastgesteld zijn geen activiteiten hiervoor in 2019 uitgevoerd.
	0,1	Voordeel	In 2019 zijn minder aanvragen binnengekomen voor het initiatievenfonds voor burgerinitiatieven.
Bijstandsverlening	0,1	Voordeel	Door een wetswijziging ten aanzien van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (BBZ) en een aanpassing van de financieringsystematiek hoeven wij op het gebied van BBZ-vorderingen in het vervolg minder af te dragen aan het Rijk.
Algemene kosten werkbedrijf	0,2	Voordeel	Het onderhoud aan het gebouw van het werkbedrijf is niet uitgevoerd. Daarnaast zijn enkele vervangingsinvesteringen niet gerealiseerd.
Re-integratie en participatie	0,2	Voordeel	In 2019 is het budget voor re-integratie en participatie niet volledig besteed omdat de inhuur voor deze werkzaamheden gedekt zijn vanuit het inhuurbudget.
Wmo	0,1	Voordeel	De eigen bijdrage is hoger als gevolg van de stijging van het aantal cliënten.
Overig	0,1	Voordeel	Overige kleinere verschillen op dit programma
Totaal	1,0	Overschot op budget 2019	

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de (verplichte) beleidsindicatoren van dit programma opgenomen die conform het BBV in de jaarstukken dienen te worden opgenomen.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"15-04-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Personen met bijstandsuitkeringen (per 10.000 inwoners > 18 jaar)	1e helft 2019	146,3	381,7	222,3
Aantal re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners 15-65 jaar)	1e helft 2018	151,3	305,2	geen data
Wmo cliënten met een maatwerkarrangement (per 10.000 inwoners)	1e helft 2019	440,0	610,0	538,0
% Kinderen in armoede	2018	3,00	7,00	4,00
% Jeugdwerkloosheid (jongeren 16-23 jaar)	2018	geen data	2,00	2,00
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	1e helft 2019	9,6	10,0	9,3
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12-23 jaar)	1e helft 2019	0,1	0,3	0,3
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	1e helft 2019	0,8	1,1	1,0

2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Tot het programma Volksgezondheid en Milieu behoren de taakvelden volksgezondheid, riolering, afval, milieubeheer (inclusief duurzame energie) en begraaftplaatsen en crematoria.

Wat gebeurde er om ons heen?

Inclusieve samenleving

Ook bij Volksgezondheid gaat het om de inclusieve samenleving. Deze ontwikkelingen met betrekking tot deze opgave staan beschreven in programma 6: Sociaal domein. Volksgezondheid maakt deel uit van het sociaal domein, maar er liggen ook belangrijke verbindingen met andere domeinen zoals bijvoorbeeld ruimtelijke inrichting, volkshuisvesting, milieu, recreatie en sport, etc.

Publieke gezondheid

De Wet publieke gezondheid (Wpg) stelt dat elke gemeente in Nederland iedere 4 jaar een lokale nota Publieke gezondheid vaststelt. In die nota moeten doelstellingen, acties en resultaten voor de wettelijke taken worden beschreven. Het grootste deel van deze taken is wettelijk ingekaderd. Dit geldt vooral voor taken op het gebied van gezondheidsbescherming en ziektepreventie. Alleen maatregelen op het gebied van gezondheidsbevordering geven (veel) beleidsvrijheid.

Duurzaamheid

De noodzaak om te komen tot een duurzamere inrichting van onze samenleving wordt steeds groter. De zorgen om de klimaatveranderingen, de verslechtering van onze luchtkwaliteit en de toenemende schaarste van fossiele grondstoffen zijn urgent maar ook uitermate complex. Deze grote complexiteit maakt het lastig voor inwoners en bedrijven om het handen en voeten te geven en leidt zelfs tot weerstanden. Aan de andere kant zien we dat er mooie ontwikkelingen plaatsvinden in de maatschappij waarbij individuele inwoners of bedrijven zelf het initiatief nemen in de beweging richting een duurzamere samenleving. De uitdaging is om de grote opgaven en doelstellingen zichtbaar te verbinden met de mooie kleine initiatieven.

Afval

Internationale ontwikkelingen op het gebied van hergebruik en recycling zijn merkbaar. China stopte in 2018 definitief met de import van afval uit de hele wereld. Dit heeft in heel Europa stijgende verwerkingsprijzen en lagere opbrengsten van waardevolle grondstoffen tot gevolg. Daarnaast is het noodzakelijk om meer grondstoffen te hergebruiken en minder afval te verbranden, om de klimaatdoelstellingen te halen. In 2019 is hiervoor door het Rijk de afvalstoffenbelasting aanzienlijk verhoogd.

De afgelopen jaren is het tarief van de afvalstoffenheffing laag gehouden door inzet van een bij de RAD aangehouden voorziening. In 2019 kan hier voor het laatst gebruik van gemaakt worden.

Duurzaamheid

Voor duurzaamheid waren er geen trends en ontwikkelingen die van invloed waren op dit programma.

Wat hebben we bereikt?

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Tot dit taakveld behoren maatregelen ter bescherming en bevordering van de gezondheid van inwoners. Met name specifieke groepen en het vroegtijdig opsporen van ziekten. Evenals het optreden bij crises, rampen en het analyseren en monitoren van de gezondheidssituatie van de bevolking.

In het eerste kwartaal 2020 is de nota Publieke gezondheid 2020-2023 vastgesteld. Het betreft een lokale nota van gemeente Hoeksche Waard. In de nota is een deel opgenomen dat de komende jaren regionaal (met alle gemeenten in Zuid-Holland-Zuid gezamenlijk) wordt uitgevoerd.

De afgelopen periode lag bij gezondheidsbevorderingsthema's de focus met name op de stabilisatie van de neerwaartse beweging in de gezondheid en hebben we ons gericht op het terugbrengen van sociaal economische gezondheidsverschillen. Echter, de geschetste uitdagingen op gezondheid vragen om een aanvullende focus voor alle inwoners: namelijk op de mogelijkheden voor het behalen van

gezondheidswinst of het voorkómen van gezondheidsverlies. In de Hoeksche Waard zetten we in de periode 2020-2023 in op het realiseren van gezondheidswinst op de volgende thema 's:

- Vitaliteit en eigen kracht ouderen
- Mentale gezondheid
- Leefstijl (roken, alcohol en middelengebruik)
- Gezond gewicht
- Vaccinatiegraad

Taakveld 7.2 Riolering

Tot dit taakveld behoren maatregelen met betrekking tot de riolering.

De areaalgegevens van de voormalige gemeenten zijn in 2019 geharmoniseerd. In het nieuwe Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) dat in het 3^e kwartaal van 2020 aan de raad zal worden aangeboden zullen de verschillen die er waren in de differentiatie van de tarieven voor de rioolheffing zijn geëgaliseerd. De onderhoudsplanning is inmiddels in beeld en afgestemd met de onderhoudsplanning voor wegen, zodat voor 2020 onderhoud kan worden uitgevoerd.

Het nieuwe beleid voor klimaatadaptatie wordt in dezelfde raadsvergadering voorgelegd. De uitvoering van deze maatregelen zal deels in het VGRP kunnen worden gedekt.

Taakveld 7.3 Afval

Tot dit taakveld behoren maatregelen met betrekking tot de afvalinzameling.

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Tot dit taakveld behoren taken ter bescherming van het milieu waaronder de bescherming en de sanering van de kwaliteit van de bodem en de atmosfeer, de beheersing van geluidhinder, de bescherming tegen straling en dergelijke, de verplaatsing van milieuhinderlijke bedrijven, ongediertebestrijding en Regionale Uitvoeringdiensten (RUD)..

Duurzaamheid

In 2019 is er verder uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma van de energievisie Hoeksche Waard 2016-2020. Alle activiteiten zijn uitgevoerd, of zijn inmiddels ingehaald door wet- en regelgeving waardoor deze niet meer uitgevoerd hoeven te worden. Zo kregen de Energieke Regio voor bedrijven, het Regionaal Energieloket voor particulieren, de jaarlijkse Dag van de Duurzaamheid, het oprichten van een Regionaal Energieloket voor bedrijven en duurzaamheidseducatie op middelbare scholen via Stichting Milieu Dichterbij verder vorm. Veel van deze projecten zullen ook in 2020 doorlopen. De projecten zullen in 2020 onderdeel worden van het programma Duurzaamheid. Voor dit programma is in 2019 de eerste aanzet gedaan met een bouwteam. In team 2020 krijgt dit een vervolg en uiteindelijk leidt het tot een definitief programma wat rond de zomer aan de gemeenteraad wordt aangeboden. Met alle genoemde acties zijn veel inwoners en bedrijven benaderd en gestimuleerd om te verduurzamen.

In 2019 is ook een start gemaakt met de Regionale Energiestrategie Hoeksche Waard. De 1^e bijeenkomsten hiervoor zijn eind 2019 gehouden en lopen door in 2020 om uiteindelijk voor 1 juni 2020 een concept-bod op te leveren wat door het Planbureau voor de leefomgeving zal worden doorgerekend.

Taakveld 7.5 begraafplaatsen

Tot dit taakveld behoren maatregelen met betrekking tot de begraafplaatsen.

In 2019 is een inventarisatiedocument opgesteld waarin de actuele situatie op 25 begraafplaatsen wordt beschreven. Zo is gekeken naar de organisatie, het beleid en de regelgeving, de kwaliteit van de begraafplaatsen, het financiële beheer en de trends en ontwikkelingen. Ook is een behoefte- en capaciteitsbepaling gedaan, waardoor per begraafplaats een beeld is gevormd van de verhouding tussen de behoefte aan graven en de capaciteit voor de periode 2020-2059. Op basis van deze documenten gaan we in 2020 in gesprek met de gemeenteraad en doen zij richtinggevende uitspraken voor het nieuwe begraafbeleid. Daarna wordt het nieuwe beleid inclusief verordeningen vastgesteld.

Wat hebben we gedaan?

In de onderstaande tabellen is de voortgang van de activiteiten weergegeven voor het jaar 2019.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
7.1.1	Beschermen en bevorderen van de gezondheid van inwoners, met name specifieke groepen, evenals het vroegtijdig opsporen van ziekten	Opstellen nota gezondheidsbeleid 2019 t/m 2022 Vanuit de Veranderopgave volksgezondheid 2017-2019 het begrip positieve gezondheid introduceren en (door)ontwikkelen	Het opstellen van de nota gezondheidsbeleid is volgens planning verlopen. De GGD Zuid-Holland-Zuid (onderdeel DG&J) heeft in de eerste helft van 2019 een inhoudelijk advies aangereikt en met werkgroepen in Zuid Holland Zuid (ZHZ) gezamenlijk gekeken naar de ambities. Op 30 oktober gaven we een presentatie in de raad. De nota is in maart 2020 vastgesteld door de raad.
7.1.2	Alle jeugdigen zo gezond mogelijk laten opgroeien	Borgen JGZ voor 2020 en verder, al dan niet via een aanbesteding in 2019	Aanbesteding is afgerond en gegund aan Careyn.
7.1.3	Gezondheidsbevordering	Inzet op nog nader te bepalen lokale thema's zoals bijvoorbeeld mentale weerbaarheid en preventie middelengebruik, gezond gewicht	Gezond gewicht: er is een plan van aanpak voor Jongeren op Gezond Gewicht Hoeksche Waard 2020-2022 ontwikkeld. Dit is in november vastgesteld door het college. Op de thema's mentale weerbaarheid, preventie middelengebruik en vaccinatiegraadbevordering worden plannen gemaakt met de GGD voor de komende jaren.

Taakveld 7.2 Riolerings

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
7.2.1	Harmonisatie beleid en beheer	Opstellen van het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vgrp).	De opstelling van het GRP is in voorbereiding. Dit komt in september 2020 voor besluitvorming in college en raad.

Taakveld 7.4 Milieubeheer / Duurzaamheid

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
7.4.1	100% energieneutraal in 2040	Uitvoeren van activiteiten uit het regionaal uitvoeringsprogramma Energievisie 2016-2020, zoals het opstellen van een regionale energiestrategie	Alle activiteiten uit het uitvoeringsprogramma lopen en we werken aan het opstellen van een programma duurzaamheid. De regionale energiestrategie is ook gestart en zal onderdeel worden van het programma duurzaamheid.
7.4.2	Energie-neutraal in 2040	Uitbreiden energieloket. Instandhouding loket en uitvoeren van een aantal acties per jaar zoals bijvoorbeeld zonnepanelen op het dak en isoleren van woningen)	Uitbreiden van het energieloket naar een energieloket voor bedrijven wordt uitgewerkt. Verwachting begin 2020 gereed. De wijkaanpakken en het adviseren van inwoners via het loket loopt goed.
7.4.3		Uitbreiden energieke regio voor bedrijven en maatschappelijke organisaties. Instandhouding	In 2019 zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd voor bedrijven en LTO, waaronder de dag van de duurzaamheid. Dit zal 2020 worden gecontinueerd.

		van energieregio waardoor het bedrijfsleven ondersteunt wordt bij duurzaamheidsmaatregelen binnen het bedrijf	
7.4.4		Opstellen en uitwerken Regionale Energiestrategie (RES)*	Het proces voor de RES is gestart. De eerste bijeenkomsten hebben in 2019 plaatsgevonden waarbij wij als gemeente bureau Over Morgen hebben ingeschakeld om ons bij dit proces te begeleiden. De bijeenkomsten lopen door in 2020 om voor 1 juni 2020 een concept-RES op te leveren aan het Rijk die door het Planbureau voor de leefomgeving kan worden doorgerekend.
7.4.5		Doorontwikkeling duurzaamheidslening	Per 1 september 2019 is er een duurzaamheidslening voor de hele Hoeksche Waard. Dit zal de komende jaren gecontinueerd worden.
7.4.6		Educatie en bewustwording	In 2020 zetten wij, net als in 2019, weer een scholenopdracht voortgezet onderwijs uit op het gebied van duurzaamheid. Hierbij werken we samen met Stichting Milieudichterbij.
7.4.7		Pilot inzet duurzaamheidscoach bij 7 wijkaanpakken	Via het Regionaal Energieloket werven wij ambassadeurs. Inwoners kunnen deze ambassadeurs thuis vragen voor een algemeen advies op duurzaamheidsgebied. Dit wordt in het eerste kwartaal van 2020 opgepakt.
7.4.8	Gasloos in 2050	Opstellen en realisatie warmtetransitieplan	Medio 2020 starten wij, na het opstellen en indienen van de concept RES, met de Transitievisie Warmte.
7.4.9	Klimaatadaptief	Uitvoeren actieprogramma	De klimaatstresstest waarin de kwetsbaarheden in beeld zijn gebracht is in oktober 2019 gelanceerd. Als gemeente sluiten we aan bij het Convenant Klimaatadaptief Bouwen. In augustus 2020 ronden wij de risicodialog over de uitkomsten af. De verwachting is in het 3 ^e kwartaal van 2020 een maatregelenplan te presenteren.
7.4.10	Nederland circulair in 2050	Hoeksche Waard plastic vrij	De Hoeksche Waard is aangesloten bij "Schoon Haringvliet". Dit richt zich op een gezamenlijke aanpak van het zwerfafval uit de rivieren. Het plan is om een shorelineer te plaatsen bij de haven van Strijensas. Een shorelineer vangt het plastic af uit de bovenste lagen van het water. Op vrijwel alle basisscholen in de Hoeksche Waard loopt een educatieprogramma over afvalreductie en het voorkomen van zwerfvuil. In 2020 stellen wij, samen met relevante stakeholders, een aanvullend plan op.
7.4.11		Uitwerking businesscase bedrijvenaankpak circulair	Tijdens het bedrijvenproject circulaire economie zijn in oktober 2019 drie innovatietafels gehouden. De onderwerpen waren: bedrijventerrein, hout en bouw. De beste ideeën werken wij nog in 2019 uit tot businesscases. Het resultaat van het project zal, in 2020, een voorstel voor het vervolg opleveren. In november 2019 start de Circotrack "hout uit bouw en sloop". De gemeente is hierin activatie- en netwerkpartner.
7.4.12		Gemeentelijke circulaire inkoop	In oktober 2019 doet de gemeente een toetredingsverzoek tot het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. Na toetreding stellen wij een actieplan op om het aandeel duurzame, sociale en circulaire inkoop te vergroten.
7.4.13	Energieneutrale vastgoedportefeuille gemeente	Onderzoek verduurzaming vastgoed	Het meerjarenonderhoudsplan actualiseren wij en voorzien we van een duurzaamheidsparagraaf. Hiermee krijgen we inzicht in de

			duurzaamheidsmogelijkheden per pand en de (natuurlijke) moment voor vervanging.
7.4.14	Aanvullingswet geluid	Opstellen basiskaart geluid wegen	Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal de gemeente moeten beschikken over actuele geluidskaarten voor wegverkeerslawaaï. Op basis van de op te stellen Regionale Verkeers- en Milieu Kaart (RVMK) zullen we deze geluidskaarten genereren.
7.4.15	Milieubeleid	Actualiseren Meerjaren Milieubeleidsplan	Het Meerjaren Milieubeleidsplan gaan we actualiseren omdat de vaststellingsperiode bijna afloopt.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
7.5.1	Harmonisatie beleid en beheer	Vaststellen van nieuw beleid en nieuwe tarieven	De opstelling van het beleid is in voorbereiding. Dit komt in april 2020 voor vaststelling in college en raad.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als –

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrecht matig
Baten	7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0	0
	7.2 Riolering	8.477	8.748	8.241	-508	0
	7.3 Afval	7.798	8.723	8.858	135	0
	7.4 Milieubeheer	7	7	1	-6	0
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.291	2.684	2.769	85	0
Totaal Baten		17.573	20.163	19.869	-295	0
Lasten	7.1 Volksgezondheid	-3.929	-4.140	-4.010	130	0
	7.2 Riolering	-6.478	-6.106	-6.546	-440	0
	7.3 Afval	-6.712	-8.013	-8.212	-199	0
	7.4 Milieubeheer	-1.948	-2.369	-2.205	163	0
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-2.478	-2.436	-2.543	-107	0
Totaal Lasten		-21.546	-23.064	-23.517	-453	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten		-3.973	-2.901	-3.649	-748	0
Onttrekkingen reserves	7.2 Riolering	0	0	0	-0	0
	7.4 Milieubeheer	15	30	120	90	0
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	559	559	646	88	0
Totaal Onttrekkingen reserves		574	589	766	177	0
Stortingen reserves	7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0	0
	7.4 Milieubeheer	0	0	0	0	0
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-235	-1.631	-1.631	0	0
Totaal Stortingen reserves		-235	-1.631	-1.631	0	0
Gerealiseerd resultaat		-3.635	-3.944	-4.514	-570	0

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2019) uit bovenstaande tabel. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(bedragen x €1 mln)

7. Volksgezondheid en milieu			
Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Riolering	-0,9	Nadeel	In 2019 zijn investeringen in de riolering niet volledig zijn uitgevoerd (in afwachting van het gemeentelijk rioleringsplan). Dit leidt tot een extra storting in de voorziening riolering ter dekking van de kosten in volgende jaren.
Volksgezondheid	0,1	Voordeel	In 2019 ontvingen wij de afrekening van het jaarrekeningresultaat 2018 van de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J).
Milieubeheer	0,1	Voordeel	De bijdrage van de Omgevingsdienst in 2019 lager.
Overig	0,1	Voordeel	Overige kleinere verschillen op dit programma.
Totaal	-0,6	Tekort op budget 2019	

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de (verplichte) beleidsindicatoren van dit programma opgenomen die conform het BBV in de jaarstukken dienen te worden opgenomen.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"15-04-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Huishoudelijk restafval, in kg per inwoner	2018	133	172	128
% Hernieuwbare elektriciteit (uit zon, wind, etc.)	2018	9,0	geen data	geen data

2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Tot het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening behoren de taakvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (anders dan bedrijventerreinen), wonen en bouwen.

Wat gebeurde er om ons heen?

Invoering Omgevingswet

In 2019 is door de burgers van gemeente Hoeksche Waard de Omgevingsvisie opgesteld. Voor het proces rondom het opstellen van deze visie heeft de gemeente de Mooiwaarts Trofee gewonnen. Deze Trofee kreeg de gemeente voor het voortdurend streven naar hoge ruimtelijke kwaliteit, het betrekken van de gemeenschap bij dit streven, het durven loslaten van oude gewoonten en door dit alles op een geheel eigen wijze te doen. In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Deze nieuwe wet bundelt en vereenvoudigt tientallen wetten en nog veel meer regels op het gebied van de fysieke leefomgeving. Met de nieuwe Omgevingswet komt er meer ruimte voor ontwikkeling en kwaliteit. Afwegingen worden zoveel mogelijk gemaakt op decentraal niveau. De Omgevingswet krijgt grote impact op onze manier van werken, vergelijkbaar met de decentralisaties in het sociaal domein. De leefomgeving moet op een samenhangende manier centraal staan in beleid, besluitvorming en regelgeving.

Demografische ontwikkelingen

De gevolgen van de demografische ontwikkelingen dienen zich in de Hoeksche Waard al een aantal jaar aan. Vooral de ontgroening en vergrijzing vragen onze aandacht. Ondanks dat de bevolking op basis van demografie gaat dalen, neemt het aantal huishoudens door gezinsverdunding tot 2030 toe. Dat wil zeggen: de bevolking is verdeeld over meer kleine (en oudere) huishoudens. De komende jaren verdubbelt het aandeel 75+-huishoudens. In ruim 60% van de woningen wonen mensen van 55+. Deze groepen stellen andere eisen aan hun woning: de mobiliteit neemt af, de vraag naar zorg neemt toe. Op lange termijn neemt de behoefte aan woningen in de Hoeksche Waard mogelijk af. Tegelijkertijd zien we de komende jaren een forse woningdruk in de Rotterdamse regio, die merkbaar is in de Hoeksche Waard.

Wat hebben we bereikt?

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Tot dit taakveld behoren taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening zoals het vaststellen van structuurplannen en -visies, bestemmingsplannen en het faciliterend grondbeleid (passief grondbeleid). In dit taakveld is ook de Omgevingswet opgenomen.

Omgevingswet

In 2019 hebben wij concrete technische voorbereidingen getroffen om klaar te staan voor de invoering van de Omgevingswet. In samenwerking met 200 waardmakers stelden wij in 2019 een Omgevingsvisie op die op 17 december 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Kwaliteitsadvisering

In het kader van de Omgevingswet gaat de advisering rondom omgevingskwaliteit veranderen. In 2019 stelden wij een bouwstenenboekje op dat een aanzet geeft voor het verder vormgeven van de adviesketen rondom omgevingskwaliteit. In 2020 geven wij met betrokken partijen, zoals Dorp, Stad en Land, Kwaliteitsteam en de commissie cultureel erfgoed, hier verder invulling aan.

Gebiedsontwikkeling

In 2019 is verder uitvoering gegeven aan de gebiedsagenda Hoeksche Waard West. Met betrokken partijen is onder andere gewerkt aan een tussentijdse voortgangsrapportage van de agenda. Verder is er een start gemaakt met de uitwerking van de visie Zuiderstrand aan de Zuidrand in een uitvoeringsprogramma. Hierbij wordt heel nadrukkelijk aangestuurd op het in onderlinge samenhang realiseren van bottom-up initiatieven.

Opstellen landschapsbiografie

In relatie tot het Omgevingsplan is in 2019 in kaart gebracht waar een cultuurhistorische waardenkaart, in combinatie met een landschapsbiografie, aan moet voldoen.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Tot dit taakveld behoren activiteiten op het gebied van gemeentelijke bouwgrondexploitatie zoals grondverwerving, bouw- en woonrijp maken en de verkoop van bouwrijpe gronden.

In 2019 is een start gemaakt met de Nota Kostenverhaal, welke begin 2020 is vastgesteld. Met deze Nota kunnen we de gemeentelijke kosten verhalen op ontwikkelende partijen.

De grondexploitaties hebben we geharmoniseerd en vastgelegd in een Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2019 (MPG).

De Nota Grondbeleid wordt begin 2020 opgesteld en kan daarna worden vastgesteld. Na het vaststellen van De Nota Grondbeleid werken wij een nieuw snippergroenbeleid uit en stellen we een grondprijzenbrief 2020 op. In 2019 hebben we geen grondprijzenbrief opgesteld. Bij gronduitgiften zijn we uitgegaan van residuele grondprijzen en sluiten daarmee aan bij de markt. Waar dit niet mogelijk was hebben wij een taxatie laten uitvoeren door een makelaar.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Tot dit taakveld behoren gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening zoals omgevingsvergunningen, bouwtoezicht en stedelijke vernieuwing.

Woontop

Op 7 november 2019 vond de Woontop plaats, met als doel stakeholders te informeren en te verbinden. De bijeenkomst vormde de aftrap voor samenwerking met woongerelateerde partijen en zorgpartijen. Samenwerkende partijen ondertekenden de intentieverklaring 'Samen bouwen aan een vitale Hoeksche Waard'. Tijdens de Woontop werden daarnaast de eerste resultaten van de woningmarktanalyse gepresenteerd.

Woningmarktanalyse

De woningmarktanalyse is richtinggevend voor het woonbeleid van de gemeente. Het geeft inzicht in de toekomstige kwalitatieve en kwantitatieve woonbehoefte. Onderdeel van de woningmarktanalyse was het in kaart brengen van de behoefte van bijzondere doelgroepen. Dit vormt input voor de nog op te stellen visie op wonen, welzijn en zorg.

Na inventarisatie van alle ontwikkelingen in de vijf voormalige gemeenten en aan de hand van de resultaten uit de woningmarktanalyse, is de woningbouwprogrammering geactualiseerd. In de Woningbouwprogrammering 2019-2030 van gemeente Hoeksche Waard staat aangegeven waar binnen welk dorp nieuwe woningen worden gebouwd.

In het Hoofdlijnenakkoord, dat met de start van de gemeente op 1 januari 2019 is vastgesteld, zijn verschillende thema's benoemd waar extra op wordt ingezet de komende jaren. Een van deze thema's is Wonen. In het programmaplan Wonen zijn de gemeentelijk visie en ambitie op het gebied van wonen vertaald naar strategische en operationele doelen. Ook is aangegeven welke activiteiten daarvoor in gang worden gezet.

Prestatieafspraken HW Wonen

Verder zijn de prestatieafspraken met HW Wonen en het huurdersplatform geactualiseerd. Prestatieafspraken vormen de schakel tussen Woonvisie (strategisch) en realisatie (operationeel) voor wat betreft de sociale huurvoorraad.

Visie op Flexwonen

In juni 2019 is de visie op Flexwonen Hoeksche Waard door de gemeenteraad vastgesteld. Verder zijn startnotities vastgesteld met betrekking tot realisatie van flexwonen (uitwerking van de visie) en bijzondere woonvormen (faciliteren van initiatiefnemers van bijzondere woonvormen).

In 2019 is een eerste aanzet gemaakt om vorm te geven aan nieuwe huisvestingsvormen, waarbij de toekomstige bewoner centraal staat. Zo zijn de eerste flexwoningen gerealiseerd en is een traject gestart met Hoeksche Waardse jongeren waarbij zij zelf vorm geven aan hun toekomstige woonruimte. Ook is meegewerkt aan burgerinitiatieven, zoals de realisatie van tiny houses. Door vaststelling van het programmaplan Wonen is een start gemaakt met het project Nieuwe Woonvormen, wat in 2020 plaats krijgt in de organisatie. Dat project draagt bij aan extra aandacht en realisatie van bijzondere woonvormen. Kortom in 2019 legden we een stevige basis voor Vitale Hoeksche Waard op woongebied. De komende jaren werken we hier verder op door.

Wat hebben we gedaan?

In de onderstaande tabellen is de voortgang van de activiteiten weergegeven voor het jaar 2019.

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
8.1.1	Realiseren en in stand houden van een gezonde en fysiek leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit	Implementeren van de Omgevingswet	De gemeenteraad heeft in december 2019 met veel waardering voor de betrokken waardmakers de Omgevingsvisie vastgesteld. Verder hebben wij technische voorbereidingen getroffen voor in de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2021.
8.1.2	Vitaal buitengebied	Doorontwikkeling van de waardeketens in de Hoekschewaardenmakerij, onder andere de gebiedsagenda Hoeksche Waard West	Wij hebben verder invulling gegeven aan de uitvoering van de gebiedsagenda Hoeksche Waard West. In het vierde kwartaal begonnen wij met de vertaling van de visie Zuiderstrand aan de Zuidrand naar een uitvoeringsprogramma.
8.1.3	Implementatie van de Omgevingswet	Uitvoeren Ambitie- en Programmaplan Omgevingswet Hoeksche Waard. Uitvoeren samenwerkingsagenda Omgevingswet Zuid-Holland Zuid	De gemeenteraad heeft in december 2019 met veel waardering voor de betrokken waardmakers de Omgevingsvisie vastgesteld. Verder hebben wij technische voorbereidingen getroffen voor in de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2021.
8.1.4	Aansturing, realisatie en doorontwikkeling waardeketens	Uitvoeren verschillende gebiedsagenda's, zoals HW-West, Zuiderstrand aan de zuidrand en noordrand	Wij hebben verder invulling gegeven aan de uitvoering van de gebiedsagenda Hoeksche Waard West. In het vierde kwartaal zijn wij begonnen met de vertaling van de visie Zuiderstrand aan de Zuidrand naar een uitvoeringsprogramma.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
8.2.1	Harmonisatie kostenverhaal	Opstellen en vaststellen nieuwe Nota Kostenverhaal	Traject loopt en is begin 2020 afgerond.
8.2.2	Uniforme grondexploitatieberekeningen	Aanschaffen grondexploitatiesysteem	In voorbereiding. Implementatie 2020.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Nr.	Doelstelling	Activiteit / maatregel	Voortgang en toelichting
8.3.1	Voorzien in de toename van de reguliere woningbehoefte en nieuwbouw om extra instroom van gezinnen te kunnen faciliteren	Versnellen van de in het (regionale) woningbouwprogramma opgenomen woningbouwprojecten en het monitoren van de woningmarkt	In het vierde kwartaal 2019 ronden wij het woningbehoefteonderzoek af en boden wij voor het einde van het jaar een woningbouwprogramma aan de Provincie Zuid Holland.

8.3.2	Trekken van jonge gezinnen naar de Hoeksche Waard door promotie	Regionaal ontwikkelen en uitvoeren van promotieactiviteiten waaronder deelname aan woningbeurzen buiten de regio	Vanuit het programma wonen zetten wij in op gebiedsmarketing. Eerste concrete activiteit is deelname aan de woonbeurs Rotterdam in maart 2020 en een wooncampagne die sinds februari 2020 loopt.
8.3.3	Langer zelfstandig thuiswonen	Uitvoeren van de Blijverslening via het Svn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting)	De blijverslening wordt verstrekt vanuit de gemeente.
8.3.4	Faciliteren van flexwonen	Creëren van tijdelijke reguliere woonruimte voor elke Hoeksche Waarder die op enig moment in zijn of haar leven een overbruggende woonvoorziening nodig heeft	Per oktober huren wij voor 16 uur per week een projectleider in die het concept flexwonen verder vorm geeft. Eind 2019 zijn de eerste flexwoningen gerealiseerd.
8.3.5	Woningbouwprogramma	Opstellen wendbaar kwalitatief woningbouwprogramma	Inzet is om voor het einde van het jaar een woningbouw programma aan Provincie Zuid-Holland aan te bieden.
8.3.6	Wonen welzijn zorg visie	Woningbehoefteonderzoek en aan hand daarvan opstellen van nieuwe visie wwz	In de eerste helft van 2020 starten wij een traject op dat zal leiden tot een WWZ-visie.
8.3.7	Prestatieafspraken HW en huurdersplatform	Jaarlijks afsluiten prestatie afspraken	HW Wonen, de gemeente en het huurdersplatform actualiseerden de prestatieafspraken voor 1 december 2019.
8.3.8	Flexwonen Hoeksche Waard	Vaststellen kaders voor flexwonen	De visie flexwonen is in juni 2019 vastgesteld.
8.3.9	Realisatie van een plusprogramma woningbouw	Lobby om alle betrokken partijen hieraan invulling te laten geven	De gemeente zoekt verbanden met omliggende regio's om mogelijk tot een extra woningbouwopgave te komen.
8.3.10	Halfjaarlijks overleg marktpartijen	Afstemming over ontwikkelingen op de woningmarkt	Dit jaar is uitvoering gegeven aan deze actie door organisatie van de woontop.
8.3.11	Actualisatiehuisvestingsverordening	Actualiseren huisvestingsverordening; formuleren beleid voor de middenhuur	Start in het eerste kwartaal van 2020. Eerste prioriteit is het afronden van het woningbehoefte onderzoek en het woningbouwprogramma.
8.3.12	Middenhuur faciliteren	Kader voor facilitering van de middenhuur	Bij ieder initiatief wegen we integraal of middenhuur een plek kan krijgen. In het 4 ^e kwartaal van 2020 wordt een nieuw kader ter besluitvorming aangeboden.
8.3.13	Woonwag en standplaatsenbeleid	In afstemming met stakeholders opstellen van een kader voor het bewonen van woonwagens en standplaatsen	In 2019 heeft de gemeente meegewerkt aan nieuw toewijzingsbeleid van bestaande plaatsen. Lege plaatsen kunnen hierdoor worden gevuld. Ook is een digitaal behoefteformulier ontwikkeld, waarmee geïnteresseerden via de gemeentewebsite behoefte kunnen aangeven. In het 4 ^e kwartaal 2020 wordt nieuw beleid ter besluitvorming aangeboden.
8.3.14	Faciliteren nieuwe woonvormen	Faciliteren van initiatiefnemers van bijzondere woonvormen	Vanuit het programma wonen geven wij hieraan sinds begin 2020 actief handen en voeten.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als –.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrechtmatig
Baten	8.1 Ruimtelijke ordening	314	983	1.138	155	0
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	7.519	2.981	2.905	-75	0
	8.3 Wonen en bouw en	2.372	2.818	4.008	1.189	0
Totaal Baten		10.205	6.783	8.051	1.269	0
Lasten	8.1 Ruimtelijke ordening	-3.398	-3.692	-3.055	638	0
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-7.467	-2.733	-2.519	214	0
	8.3 Wonen en bouw en	-3.885	-3.807	-3.744	63	0
Totaal Lasten		-14.750	-10.233	-9.318	915	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten		-4.545	-3.450	-1.266	2.184	0
Onttrekkingen reserves	8.1 Ruimtelijke ordening	1.663	1.761	1.324	-437	0
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	4.726	4.739	13	0
	8.3 Wonen en bouw en	299	396	9	-386	0
Totaal Onttrekkingen reserves		1.962	6.882	6.072	-810	0
Stortingen reserves	8.1 Ruimtelijke ordening	-1.267	-1.336	-1.745	-409	0
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrei	0	-5.118	-4.940	178	0
	8.3 Wonen en bouw en	-378	-794	-546	248	0
Totaal Stortingen reserves		-1.645	-7.247	-7.231	17	0
Gerealiseerd resultaat		-4.228	-3.815	-2.425	1.390	0

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2019) uit bovenstaande tabel. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(bedragen x €1.000)

8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening			
Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Grondexploitaties	0,4	Voordeel	Betreft winstnemingen van de grondexploitaties Abel Tasmankwartier (€ 0,1 mln) en uitbreiding Goudswaard (€0,1 mln). Verder kan op basis van de actualisatie van de meerjarenprognoses van de bouwgrondexploitaties de verliesvoorziening gedeeltelijk vrijvallen (€ 0,2 mln).
Leges omgevingsvergunningen	1,2	Voordeel	In 2019 is € 1,2 mln meer aan leges omgevingsvergunningen ontvangen (begroot: € 2,8 mln; werkelijk: € 4,0 mln). Een flink aantal grote projecten (bouwleges > € 50.000), leidde in 2019 tot € 2,3 mln aan leges. Dit aandeel is ongeveer 55% van de totale opbrengst (o.a. windpark Numansdorp, woningen en appartementen in 's-Gravendeel, appartementen Koningshof in Oud-Beijerland en De Meent in Numansdorp, woningen Abel Tasman in Oud-Beijerland en een nieuwe school in Oud-Beijerland). De leges voor de middelgrote projecten (tussen € 10.000 en € 50.000) bedroegen ca. 0,8 mln (ongeveer 20% van de totale opbrengst). De leges voor de kleinere projecten (leges < € 10.000) bedroegen ca € 0,9 mln (ongeveer 25% van de totale opbrengst).
Overig	-0,2	Nadeel	Overige kleinere verschillen op dit programma.
Totaal	1,4	Overschot op budget 2019	

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de (verplichte) beleidsindicatoren van dit programma opgenomen die conform het BBV in de jaarstukken dienen te worden opgenomen.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"15-04-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Demografische druk (Groene + grijze druk tov 20-64 jarigen)	2019	78,8	69,8	78,6
Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen	2019	7,7	9,2	8,4

2.10 Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Voor het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien zijn met uitzondering van het onderdeel overhead (bedrijfsvoering), geen doelstellingen en activiteiten geformuleerd. Voor de realisatie van de doelstellingen en activiteiten met betrekking tot overhead / bedrijfsvoering (taakveld 0.4), wordt verwezen naar programma 0 Bestuur en Ondersteuning.

In onderstaande tabel staan, per taakveld, de baten en lasten, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als –.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrechtmatig
Baten	0.4 Overhead	181	416	465	49	0
	0.5 Treasury	5.348	5.925	4.231	-1.694	0
	0.61 OZB w oningen	10.439	9.303	9.314	11	0
	0.62 OZB niet-w oningen	7.321	6.829	6.790	-39	0
	0.64 Belastingen overig	5.889	5.861	5.891	30	0
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	108.884	111.661	112.572	912	0
	0.8 Overige baten en lasten	74	306	150	-155	0
Totaal Baten		138.136	140.300	139.414	-886	0
Lasten	0.4 Overhead	-30.730	-34.347	-29.710	4.637	0
	0.5 Treasury	-2.013	-1.557	-714	843	0
	0.61 OZB w oningen	-427	-442	-396	46	0
	0.64 Belastingen overig	-1.324	-1.369	-1.171	198	0
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-20	0	0	0	0
	0.8 Overige baten en lasten	-4.316	-220	-632	-412	0
	0.9 Vennootschapsbelasting (V pB)	-16	-16	-93	-77	0
Totaal Lasten		-38.846	-37.951	-32.716	5.235	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten		99.290	102.349	106.698	4.349	0
Onttrekkingen reserves	0.10 Mutaties reserves	6.537	6.528	9.127	2.599	0
	0.4 Overhead	5.151	7.521	5.199	-2.322	0
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	396	396	-0	0
	0.8 Overige baten en lasten	2.482	955	920	-35	0
Totaal Onttrekkingen reserves		14.170	15.400	15.641	241	0
Stortingen reserves	0.10 Mutaties reserves	-5.326	-5.326	-7.936	-2.610	0
	0.4 Overhead	-460	-663	-683	-20	0
	0.5 Treasury	0	0	0	0	0
	0.64 Belastingen overig	-518	-518	-518	0	0
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-7.159	-7.164	-7.174	-10	0
	0.8 Overige baten en lasten	-449	-950	-984	-34	0
Totaal Stortingen reserves		-13.912	-14.620	-17.294	-2.673	0
Gerealiseerd resultaat		99.548	103.128	105.045	1.917	0

*In primitieve begroting verschuiving van € 0,1 mln tussen baten en lasten. Per saldo neutraal

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2019) uit bovenstaande tabel. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(bedragen x €1 mln)

Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien			
Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
ICT	1,2	Voordeel	In 2018 zijn investeringen (voormalig GR ISHW) in de ICT niet (volledig) afgerond waardoor de afschrijvingslasten pas na 2019 aanvangen. Dit levert in 2019 een voordeel op van € 1,0 mln. Daarnaast is sprake van een voordeel van €0,2 mln op de exploitatiebudgetten voor software.
Algemene uitkering	0,9	Voordeel	Via de decembercirculaire ontvingen wij extra middelen van het Rijk (€ 0,5 mln), waarvan € 0,3 miljoen bestemd voor klimaatmaatregelen 2019-2021. Via de resultaatbestemming stellen wij u voor deze middelen hiervoor in te zetten. Daarnaast ontvingen wij een nabetaling over 2017 en 2018 (€ 0,4 mln).
Belastingen	0,2	Voordeel	In 2019 ontvingen wij € 0,1 mln in het kader van de afrekening van het jaarrekeningresultaat 2018 van het SVHW. Verder is sprake van een klein voordeel op de belastingkorting Evides (oude raming was nog gebaseerd op de raming van de voormalige gemeenten).
Opleidingen	0,2	Voordeel	In 2019 zijn minder opleidingen gevolgd als gevolg van het opstarten van de nieuwe gemeente.
Personeel	-0,5	Nadeel	In 2019 hebben wij als gevolg van de nieuwe gemeente en op grond van de BBV een verplichting (last) opgenomen voor het bovengemiddeld aantal openstaande verlofuren van personeelsleden.
Overig	-0,1	Nadeel	Overige kleinere verschillen op dit programma.
Totaal	1,9	Overschot op budget 2019	

Algemene Dekkingsmiddelen

Onderstaand overzicht bevat de uitsplitsing van de algemene dekkingsmiddelen. Voor de verschillenanalyse tussen actuele begroting 2019 en werkelijk 2019 wordt verwezen naar bovenstaande tabel, waar de grootste afwijkingen zijn toegelicht. Onder de algemene dekkingsmiddelen behoren de inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de lokale heffingen, de algemene uitkering, dividendinkomsten, het saldo van de financieringsfunctie (verschil tussen de aan taakvelden toegerekende rekenrente en de werkelijk betaalde rente over lang- en kortlopende leningen, ook wel renteresultaat genoemd) en eventuele overige algemene dekkingsmiddelen. De verdeling van de algemene dekkingsmiddelen is als volgt:

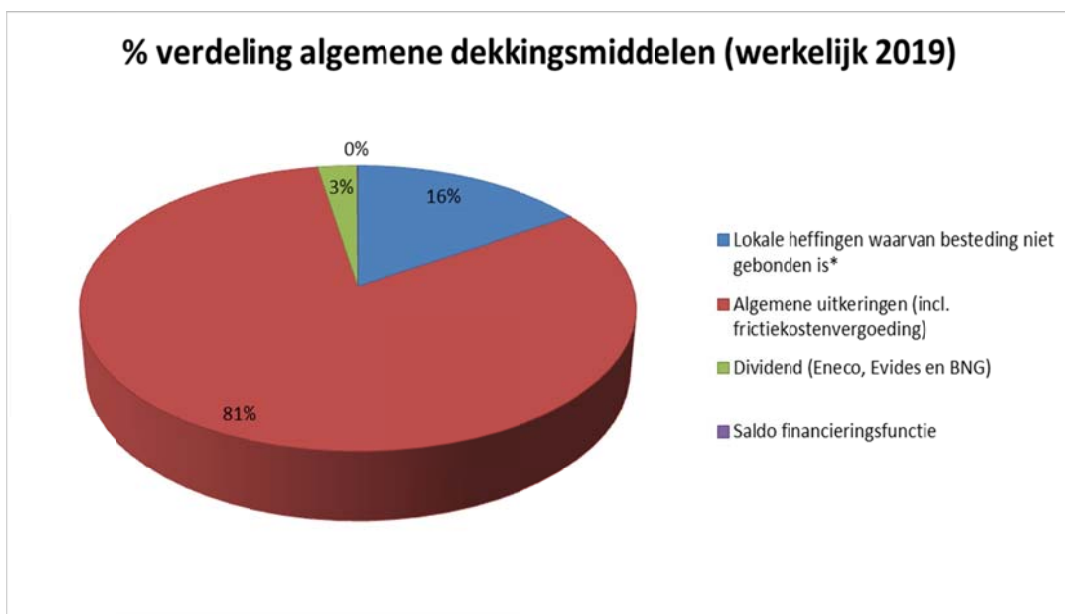
(bedragen x €1.000)

	Primitieve begroting 2019 (a)	Actuele begroting 2019 (b)	Werkelijk 2019 (c)	Verschil (c-b)
Overzicht algemene dekkingsmiddelen				
Lokale heffingen waarvan besteding niet gebonden is*	23.642	22.015	22.011	-3
Algemene uitkeringen (incl. frictiekostenvergoeding)	108.884	111.661	112.572	912
Dividend (Eneco, Evides en BNG)	3.213	3.631	3.637	6
Saldo financieringsfunctie	-212	-212	-72	140
Totaal	135.527	137.094	138.148	1.054

* Deze heffingen bestaan uit de precariobelasting, (on)roerende zaakbelasting, toeristenbelasting en hondenbelasting

Indien we de verdeling van de algemene dekkingsmiddelen in perspectief bekijken, dan ontstaat het volgende beeld:

Overhead

De overheadkosten bestaan uit de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden zijn de gemeentesecretaris en directie, personeelszaken, informatievoorziening en automatisering, huisvesting, financiën etc.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (vpb) betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. De aangifte wordt gesplitst in vpb over activiteiten van grondexploitaties en overige activiteiten.

Voor de aangifte 2018, nog gesplitst in 5 gemeenten, is uitstel verleend door de Belastingdienst. De aangiften worden (vanaf 2016) verzorgd door Deloitte Belastingadviseurs, die ook zorgt voor de afstemming met de Belastingdienst. Vanaf 2019 wordt aangifte gedaan namens één gemeente: gemeente Hoeksche Waard.

Standpunt gemeente

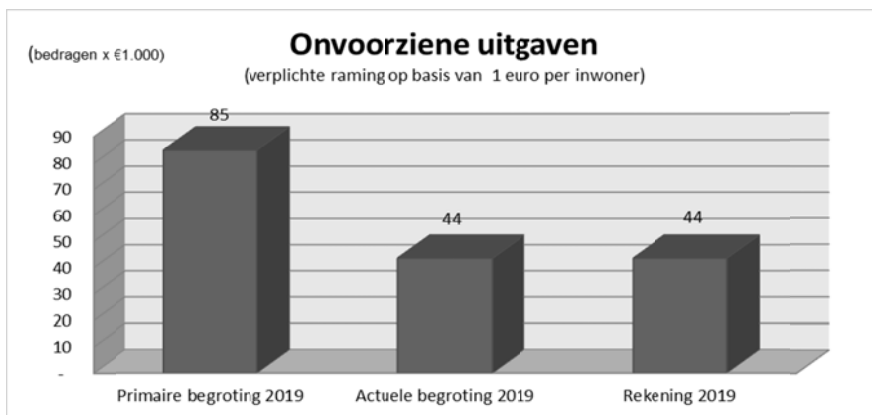
De grondexploitaties mogen, vanaf 2019, als één geheel beoordeeld worden waardoor compensatie tussen alle grondexploitaties mogelijk is. Er moet opnieuw een beoordeling over het fiscaal winstoogmerk plaatsvinden.

Voor wat betreft de 'overige activiteiten' (bijdragen in salariskosten voor uitgeleend personeel, bijdrage van het waterschap voor de openbare verlichting in het buitengebied, havengelden, marktgelden, pacht van agrarische gronden, huuropbrengsten) wijken de inkomsten en uitgaven niet substantieel af van voorgaande jaren. De conclusie dat de gemeente voor deze overige activiteiten geen onderneming in fiscale zin vormt, kan dan ook gehandhaafd blijven.

Onvoorzien

In de begroting 2019 is, conform de financiële verordening, een raming voor onvoorziene uitgaven opgenomen, gebaseerd op €1 per inwoner (totaal €85.000). Dit budget is in 2019 ingezet ter dekking van het onderzoek naar de toekomstige exploitatievorm van het pontje Tiengemeten (€25.000) en ter dekking van extra kosten voor de uitvoering van verscherpte inspecties kinderopvang door DG&J als gevolg van verscherpte eisen (€16.000). Na inzet van de post onvoorzien resteert een niet besteed budget van het budget voor onvoorziene uitgaven van € 44.000.

Paragrafen

3. Paragrafen

3.1 Inleiding

De afzonderlijke paragrafen in de jaarstukken beschrijven de de beleidslijnen voor belangrijke beheersmatige aspecten en voor de lokale heffingen. De paragrafen hebben als doel een dwarsdoorsnede van de Jaarstukken te presenteren. Daar waar de Jaarstukken meer zijn gericht op het gerealiseerde beleidsproces, richten de paragrafen zich op het beheersproces, dat niet direct extern gericht is, maar waarbij sprake is van een behoorlijke financiële betekenis, een grote bestuurlijke relevantie of randvoorwaarden die van belang zijn voor een goed inzicht van de (beleids)programma's.

Samengevat is het hoofddoel van de paragrafen om, door dwarsdoorsneden van de begroting, uw raad te faciliteren in het vaststellen van een aantal wezenlijke beleidslijnen en de hoofdlijnen van de uitvoering te controleren.

De jaarstukken bevatten de volgende paragrafen:

- Lokale heffingen
- Weerstandvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

3.2 Lokale heffingen

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in de gemeentelijke heffingen.

Heffingen bestaan uit belastingen en rechten. Belastingen zoals onroerende zaakbelasting of hondenbelasting zijn algemene dekkingsmiddelen. Rechten zoals rioolheffing en grafrechten zijn verbonden aan een specifieke taak met het doel de kosten (gedeeltelijk) te verhalen. In deze paragraaf geven we een overzicht van de verwachte en gerealiseerde opbrengsten in 2019. Bij de rechten geven we de verhouding tussen kosten en opbrengsten aan.

We streven naar zo laag mogelijke lokale lasten. Activiteiten voeren we uit tegen zo laag mogelijke kosten voor inwoners en bedrijven. Bij de rechten streven we naar kostendekkende tarieven.

De totale apparaatskosten bestaan uit directe loonkosten en overhead (loonkosten ondersteunend personeel, huisvesting, ICT etc.). De directe loonkosten rekenen we rechtstreeks toe op basis van de geraamde tijdsbesteding. Overhead rekenen we via een opslagpercentage direct toe aan de loonkosten. Het percentage bepalen we door de totale overhead te delen door de totale directe loonkosten.

Bij de herindeling hebben wij de tarieven voor 2019 al zoveel mogelijk gelijk getrokken. Door de herindeling is 2019 voor de lokale heffingen een bijzonder jaar geweest. Waar mogelijk zijn de heffingen geharmoniseerd, zodat vanaf 1 januari 2019 voor die heffingen dezelfde tarieven binnen de hele gemeente Hoeksche Waard golden.

Voor 4 heffingen moet meer dan alleen het tarief aangepast worden. Om dit traject zorgvuldig uit te voeren, maken we, ook in 2020 nog, gebruik van het overgangsrecht (Wet Arhi). Dit geldt voor rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en havengelden. Uiterlijk 1 januari 2021 moeten alle heffingen geharmoniseerd zijn.

Algemeen beeld 2019

De opbrengsten van de gemeentelijke heffingen waren in 2019 op totaal niveau ca 3% hoger dan begroot. Leges, met name de omgevingsvergunningen, zijn hierbij de grootste positieve uitschieter. Er zijn meerdere grote (project-) aanvragen in behandeling genomen dan waarmee bij het opstellen van de begroting rekening was gehouden.

Opbrengst lokale heffingen

Onderstaande een overzicht van de lokale heffingen, zoals opgenomen in de begroting en daadwerkelijk gerealiseerd in 2019. Wij hebben geen vergelijking met 2018 opgenomen vanwege de harmonisatie van tarieven in 2019.

Omschrijving	begroot 2019	werkelijk 2019	verschil
Bedragen * € 1000			
Onroerende zaakbelasting	16.130	16.104	-26
Roerende zaakbelasting	3	1	-2
Hondenbelasting	615	597	-18
Toeristenbelastingen	132	132	-0
Precariobelasting	5.135	5.178	43
Reclamebelasting	101	107	6
Baatbelasting	9	10	1
Subtotaal (a)	22.125	22.128	3
Rechten			
Rioolheffing	8.031	8.210	179
Lijkbezorgingsrechten	1.290	1.379	89
Leges	4.355	5.457	1.102
Afvalstoffenheffing	7.190	7.121	-69
Haven- en kadegelden	83	98	15
Marktgelden	30	22	-8
Subtotaal (b)	20.979	22.287	1.308
Overig			
BIZ	100	96	-4
subtotaal c	100	96	-4
Totaal (a+b+c)	43.204	44.512	1.307

Onroerende- en roerende zaakbelastingen (OZB en RZB)

OZB 2019 is berekend over de waarde van het onroerend goed, volgens de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ), per peildatum 1 januari 2018. Het tarief voor OZB en RZB, wettelijk verplicht aan elkaar gelijk, is in februari 2019 vastgesteld door de raad van gemeente Hoeksche Waard. Hiermee is voldaan aan de voorwaarde uit de wet Arhi (Algemene Regels Herindeling) om voor 1 april volgend op de datum van herindeling, nieuwe OZB en RZB tarieven vast te stellen.

In 2019 waren onderstaande tarieven van toepassing.

Categorie	tarief HW 2019	land. gemid. 2019
woningen	0,09969%	0,1003%
niet woningen eigenaren	0,24284%	0,3082%
niet woningen gebruikers	0,20345%	0,2269%

Bron: Coelo

De werkelijke opbrengsten 2019 weken nauwelijks (0,16%) af van de begroting.

Hondenbelasting

Hondenbelasting is in 2019 voor de hele gemeente gelijk. Er geldt een vrijstelling voor honden die:

- zijn opgeleid tot en dienen als blindengeleidehond en in hoofdzaak als zodanig worden gehouden door een blind persoon of de opleider van de hond;
- zijn opgeleid tot en dienen als gehandicaptenhond en in hoofdzaak als zodanig worden gehouden door een gehandicapt persoon of de opleider van de hond;
- verblijven in een dierenasiel;
- uitsluitend in voorraad worden gehouden om te worden verkocht of afgeleverd, als bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, van het Besluit houders van dieren;
- jonger zijn dan 3 maanden, voor zover ze samen met de moederhond worden gehouden;

- worden gehouden door ambtenaren voor opsporingsdiensten, mits de houder een geldend certificaat van de Koninklijke Politiehondenvereniging of het Korps Landelijke Politie Diensten heeft.

In 2019 waren de tarieven voor hondenbelasting:

(bedragen x € 1, -)

Hondenbelasting	2019
eerste hond	85
volgende hond	150
kennel	361

De totale ontvangsten bedroegen in 2019 € 597.000. Dit is 7% minder dan opgelegd door kwijtschelding (eerste hond), bezwaar of oninbaarheid.

Toeristenbelasting en watertoeristenbelasting

Toeristenbelasting (voor het overnachten in hotels, pensions et cetera) en watertoeristenbelasting (voor het verblijven in een haven) zijn met ingang van 1 januari 2019 gelijkgetrokken. Het tarief bedroeg in 2019 € 0,69 per nacht. In de jaarcijfers is rekening gehouden met de verwachte opbrengst over 2019. De aangifte en aanslagoplegging 2019 vindt achteraf, in 2020, plaats.

Dagtoeristenbelasting

Wij heffen de belasting voor dagverblijf na aankomst op Tiengemeten. Het tarief is gelijk aan het tarief voor toeristen- en watertoeristenbelasting. Ook voor deze belasting vindt aangifte en aanslagoplegging 2019 achteraf plaats.

Precariobelasting

Precariobelasting op kabels en leidingen mogen wij vanaf 2022 niet meer heffen. Voor onze gemeente geldt een overgangsrecht tot en met 2021. Wij mogen het tarief niet meer verhogen. Het (bevroren) tarief van 2016 van € 2,50 per meter kabel of leiding blijft tot de einddatum gelden.

De licht hogere opbrengst (+ 0,84%) is het gevolg van een aanpassing van het totale aantal meters.

Reclamebelasting

Reclamebelasting geldt alleen voor niet-woningen, in het aangewezen gebied in het centrum van Oud-Beijerland. De opbrengsten zijn bestemd voor de stichting Centrummanagement Oud-Beijerland. Hiervoor is met de stichting een overeenkomst gesloten. Door een nagekomen betaling uit 2018 zijn de opbrengsten iets hoger (+ 6%) dan begroot.

Rioolheffing

De opbrengsten rioolheffing dekken, naast de kosten van het rioleringsstelsel, ook kosten die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken. Om schommelingen in de tarieven te voorkomen, maken we gebruik van een voorziening voor riolering.

In 2019 zijn wij gestart met het opstellen van een nieuw gemeentelijk rioleringsplan voor gemeente Hoeksche Waard. Vaststelling vindt in 2020 plaats. Vervolgens wordt ook de rioolheffing geharmoniseerd.

In 2019 is nog sprake van verschillende uitgangspunten en tarieven per voormalige gemeente. Het begrote bedrag aan opbrengsten is hieruit samengesteld. De werkelijke opbrengsten wijken licht (+2%) af van de begroting.

Onderstaand geven wij de verhouding tussen baten en lasten van de rioolheffing in 2019.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Rioolheffing 2019	
Lasten	6.976.645
BTW	1.912.428
Voorziening	1.509.214
	10.398.287
	-
Opbrengsten	8.209.968
	-
Dekkingspercentage	79%

Lijkbezorgingsrechten

In 2019 zijn wij gestart met het opstellen van een nieuwe beheerverordening Begraafplaatsen. Vaststelling vindt in 2020 plaats. Aansluitend stellen wij een nieuwe verordening Lijkbezorgingsrechten op.

In 2019 is nog sprake van verschillende uitgangspunten en tarieven per voormalige gemeente. Het begrote bedrag aan opbrengsten is hieruit samengesteld. De werkelijke opbrengsten wijken totaal 7% af van de begroting.

Onderstaand geven wij de verhouding tussen baten en lasten van de lijkbezorgingsrechten.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten	
Lasten	4.105.249
BTW	-
totaal lasten	4.105.249
	-
Opbrengsten	1.379.170
Mutatie reserve	408.800
totaal baten	1.787.970
	-
Dekkingspercentage	44%

Leges

De legesverordening bestaat uit 3 delen (titels):

1. Algemene Dienstverlening.
2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving (omgevingsvergunningen).
3. Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Binnen de legesverordening mogen we overschotten op onderdelen gebruiken voor tekorten op andere onderdelen (kruissubsidiering). De wetgeving over de omgevingsvergunning gaat er echter van uit, dat kruissubsidiering alleen binnen titel 2 plaatsvindt en niet met dienstverlening erbuiten. De tarieven van de legesverordening zijn voor 2019 gelijkgetrokken. Onderstaand overzicht geeft de verhouding tussen baten en lasten, zowel gesplitst per titel als op totaal niveau.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid leges	
titel 1	
lasten	2.421
opbrengsten	1.339
Dekkingspercentage	55%
titel 2	
lasten	4.986
opbrengsten	4.008
Dekkingspercentage	80%
titel 3	
lasten	1.020
opbrengsten	111
Dekkingspercentage	11%
Totaal legesverordening	
netto kosten	906
toe te rekenen kosten	3.639
Overhead	3.789
BTW	94
totale lasten	8.427
opbrengsten	5.457
Dekkingspercentage	65%

Afvalstoffenheffing

Tot 2019 voerde de gemeenschappelijke regeling Regionale Afvalstoffen Dienst Hoeksche Waard (RAD) de afvalstoffenheffing uit. Per 1 januari 2019 is de RAD als BV voortgezet. Daarmee is ook de verordenende bevoegdheid vervallen. Vanaf 2019 zijn lasten en opbrengsten dan ook in de begroting van de gemeente opgenomen. Het resterende deel van de voorziening, die overgedragen is aan de gemeente in 2019, is volgens begroting helemaal ingezet.

De lasten voor afvalverwerking zijn in 2019 fors gestegen en de opbrengsten van afvalstromen zijn gedaald. Dit heeft geleid tot een stijging van de kosten met ca € 400.000.

Hieronder geven wij de verhouding tussen de lasten en de opbrengsten.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	
Lasten	6.678
BTW	1.383
	8.061
Opbrengsten heffing	7.121
mutatie voorziening	309
	7.429
Dekkingspercentage	92%

Haven- en kadegelden

In 2019 zijn wij gestart met het opstellen van een nieuwe Havenverordening voor gemeente Hoeksche Waard. Vaststelling vindt in 2020 plaats. Aansluitend stellen wij een nieuwe verordening Haven- en kadegelden op.

In 2019 maakten wij gebruik van het overgangsrecht in de wet Arhi. De tarieven en voorwaarden, nog vastgesteld door de voormalige gemeenten, blijven gelden. Het begrote bedrag aan opbrengsten is hieruit samengesteld. Op basis hiervan komen we tot onderstaande kostendekking.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid haven- kadegelden	
Lasten	158
Opbrengsten	115
Dekkingspercentage	73%

De werkelijke opbrengsten liggen ca 18% hoger dan begroot.

Marktgelden

Ook voor de heffing van marktgelden hebben we voor 2019 gebruikgemaakt van het overgangsrecht. De tarieven zijn per 1 januari 2019 dan ook niet gelijkgetrokken, maar overgenomen van de voormalige gemeenten. De begrote opbrengsten zijn hieruit samengesteld. Op basis hiervan komen we tot onderstaande kostendekking.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid marktgelden	
Lasten	37
Opbrengsten	22
Dekkingspercentage	59%

In 2020 worden zowel de Marktverordening als de Verordening marktgelden geharmoniseerd.

Bedrijfsinvesteringszones (BIZ)

Volgens de Wet op de bedrijfsinvesteringszones (BIZ) kan de gemeenteraad onder de naam BIZ-bijdrage een belasting instellen binnen een bepaald gebied in de gemeente. Deze verordening geldt *per gebied* (per deel van een gemeente) en heeft een looptijd van 5 jaar.

In totaal kent de gemeente 6 BIZ verordeningen.

<i>Voormalige gemeente</i>	<i>Gebied</i>	<i>Looptijd tot en met</i>
Binnenmaas	Centrum Puttershoek	2020
Korendijk	Centrum Zuid-Beijerland	2020
Oud-Beijerland	Hoogerwerf	2020
Oud-Beijerland	De Bosschen	2020
Oud-Beijerland	Beijerse Hof	2022
Strijen	Centrum	2019

In 2019 is een nieuwe verordening opgesteld voor de BIZ van Strijen. Deze is, na de draagvlakmeting, ingegaan per 1 januari 2020. De 4 verordeningen die tot en met 2020 lopen, zullen in 2020 worden aangepast. Alleen verordening Beijerse Hof in Oud-Beijerland valt buiten het overgangsrecht van de Wet Arhi (tot 1 januari 2021). Deze verordening wordt daarom ook in 2020 aangepast.

Algemene lastenverlichting

Een deel van de opbrengst van de precariobelasting keren we als compensatie uit aan huishoudens. Het gaat om het deel dat wij opleggen aan het waterbedrijf. Voor 2019 is dit bedrag afgerond € 25, - per huishouden.

Algemene lastenverlichting		2019
opbrengst precario waterbedrijf	€	918.000
aantal huishoudens		36.825
compensatie	€	25

Kwijtschelding

De Invorderingswet 1990 geeft voorwaarden waarbinnen de gemeente belastingen en heffingen kan kwijtschelden. In onze gemeente regelen wij dit via de Kwijtscheldingsverordening. Kwijtschelding is in gemeente Hoeksche Waard mogelijk voor:

- OZB
- RZB
- Rioolheffing
- Hondenbelasting, alleen voor de eerste hond
- Afvalstoffenheffing tot een maximaal bedrag van € 193
- Leges voor een Nederlandse identiteitskaart
- Leges voor het aanvragen van een gehandicaptenparkeerkaart
- Leges voor de aanvraag van een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken

In 2019 is voor een totaalbedrag van € 219.000 aan kwijtscheldingen voor gemeentelijke heffingen verleend. De kwijtscheldingen bestaan met name uit rioolheffing (€ 89.000) en afvalstoffenheffing (€ 116.000). In de begroting was hiermee rekening gehouden.

3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Met risicomanagement krijgt de gemeente inzicht in de risico's. Doel is het vergroten van het risicobewustzijn, het beheersen van de risico's en het kunnen bepalen van een volledig en goed onderbouwd weerstandsvermogen. Inzicht in de risico's stelt ons in staat verantwoorde besluiten te nemen. Dat betekent: risico's staan in de juiste verhouding tot de vermogenspositie.

Beleidskader & Verordeningen

Nota risicomanagement Gemeente Hoeksche Waard 2019.

Professionalisering

Om goed te kunnen sturen en onze doelen te kunnen realiseren, is risicomanagement een wezenlijk onderdeel van onze organisatie. In uitvoering op de nota risicomanagement is eind 2019 een kernteam risicomanagement opgestart. Het kernteam is op dit moment bezig met het helder en duidelijk krijgen hoe risicomanagement geborgd wordt in onze processen. En hoe de risico inventarisatie gestructureerd en op een professionele wijze op te pakken.

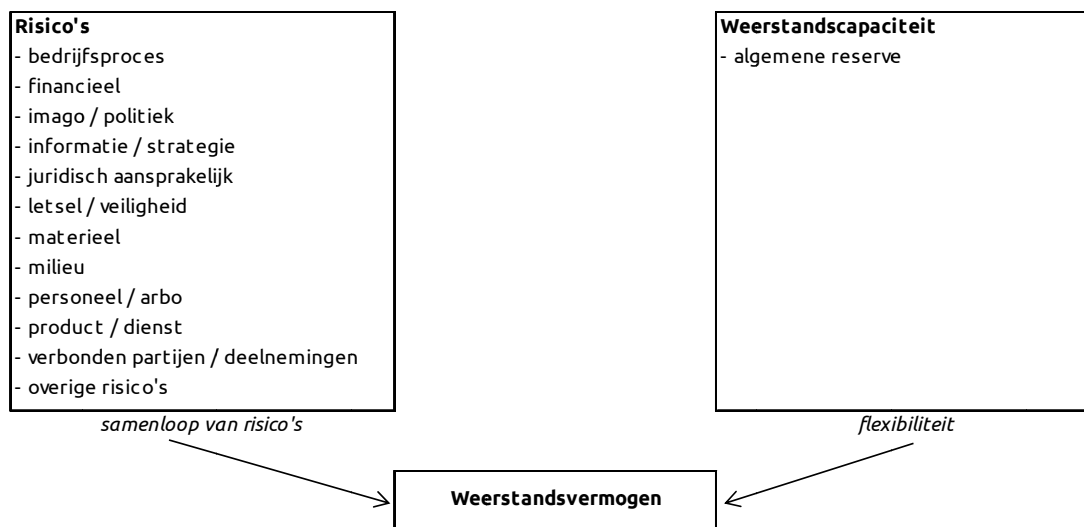
Grondexploitaties

Zoals afgesproken in de notitie Risicomanagement nemen we risico's over grondexploitaties niet mee in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Deze risico's dekt de gemeente uit de reserve grondexploitatie. Verwachten we verliezen in de grondexploitatie, dan vormen we een voorziening ten laste van de reserve grondexploitatie. Is de risicobuffer in deze reserve onvoldoende om alle risico's op te vangen, dan vult de algemene reserve de reserve grondexploitaties aan.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin een gemeente in staat is financiële tegenvallers (risico's) op te vangen, zonder dat de normale bedrijfsvoering daardoor wordt aangetast.

Het weerstandsvermogen is het resultaat van een vergelijking tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. Onderstaand schema verduidelijkt dit:

Beschikbare weerstandscapaciteit

Gemeente Hoeksche Waard heeft financiële middelen beschikbaar uit de algemene reserve om onverwachte en hoge kosten te dekken. Hiervoor hoeven we het beleid en begroting niet aan te passen. Dit geeft het volgende beeld voor de beschikbare weerstandscapaciteit:

(bedragen x € 1000)

Weerstandscapaciteit		2019
Vrije deel Algemene reserve		46.614
Algemene reserve Weerstandsvermogen		7.900
Totale weerstandscapaciteit		54.514

Stille reserves

Naast de bovengenoemde weerstandscapaciteit beschikt de gemeente Hoeksche Waard ook over de volgende stille reserves:

Deelneming	vermogen op balans deelneming x€1.000	aandelen (geplaatst en volgestort) x€1.000	waarde per aandeel (a/b) in EURO	op balans Hoeksche Waard x€1.000	aandelen in bezit Hoeksche Waard	per aandeel Hoeksche Waard (d/e) in EURO	reserve (c-f)*e x€1.000
BNG	4.887.000	55.691	87,75	358	153.738	2,33	13.134
Eneco	2.937.000	4.971	590,83	0	50.627	0,00	59.823
Stedin	2.949.000	4.971	593,24	7.140	50.627	141,03	52.928
Evides	259.432	1.850	140,23	4.200	92.372	45,47	8.754
				11.698		Totaal:	134.638

Gebouw	Adres	WOZ waarde x€1.000	Boekwaarde x€1.000	Stille reserve x€1.000
Huisvesting Gemeentehuis Maasdam	Sportlaan 22	5.307	2.969	2.338
Huisvesting Gemeentehuis Oud Beijerland	W. van Vlietstraat 2	1.086	4.002	-2.916
Oude Gemeentehuis Strijen*	Waleplein 2	3.332	870	2.462
Oude Gemeentehuis Piershil	Voorstraat 31	2.766	-	2.766
Oude Gemeentehuis Numansdorp	Buttervliet 1	3.053	242	2.811
Huisvesting Buitendienst Mijnsheerenland	Vrouwehuisjesweg 7a	1.047	907	140
Huisvesting Buitendienst Oud Beijerland	Prinses Irenestraat 6	1.160	93	1.067
Huisvesting Buitendienst Piershil	Steegjesdijk 3	715	977	-262
Huisvesting Buitendienst Numansdorp	J. vd Heidenstraat 17	702	1.702	-1.000
Huisvesting HW Werkt Oud Beijerland	J. vd Heidenstraat 11	4.092	2.600	1.492
Totaal		23.260	14.362	8.898

Bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit worden de stille reserves (totaal €145 miljoen) niet meegenomen omdat hier niet direct over beschikt kan worden. De gemeentelijke gebouwen zijn niet direct verkoopbaar en een eventuele verkoop heeft ook gevolgen voor de bedrijfsvoering. De aandelen BNG, Stedin en Evides zijn op dit moment alleen verkoopbaar aan andere aandeelhouders en niet verhandelbaar op de reguliere markt. Tevens dient het dividend van de aandelen als algemeen dekkingsmiddel in de begroting. Voor de stand van zaken rondom de verkoop van aandelen Eneco wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Inventarisatie risico's

Risico's inventariseren is een doorlopend proces waarbij wij de risico's systematisch en cyclisch in beeld brengen door het toepassen van risicomanagement. Dit doen wij om het risicobewustzijn in de organisatie te verhogen. Sturing van de organisatie is niet mogelijk zonder inzicht in de risico's en kansen die het behalen van de doelstellingen van de gemeente in de weg staan of bevorderen. We beoordelen de consequenties van deze risico's, treffen de meeste effectieve maatregelen en evalueren en actualiseren dit doorlopend. Om de risico's systematisch in kaart te brengen heeft de gemeente een

risicoprofiel opgesteld. Hierbij hebben we gebruikgemaakt van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem).

Voor de jaarlijkse begroting en jaarrekening worden de risico's geactualiseerd. In totaal zijn er 58 risico's geïnventariseerd. In het onderstaande overzicht worden alleen de 10 risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

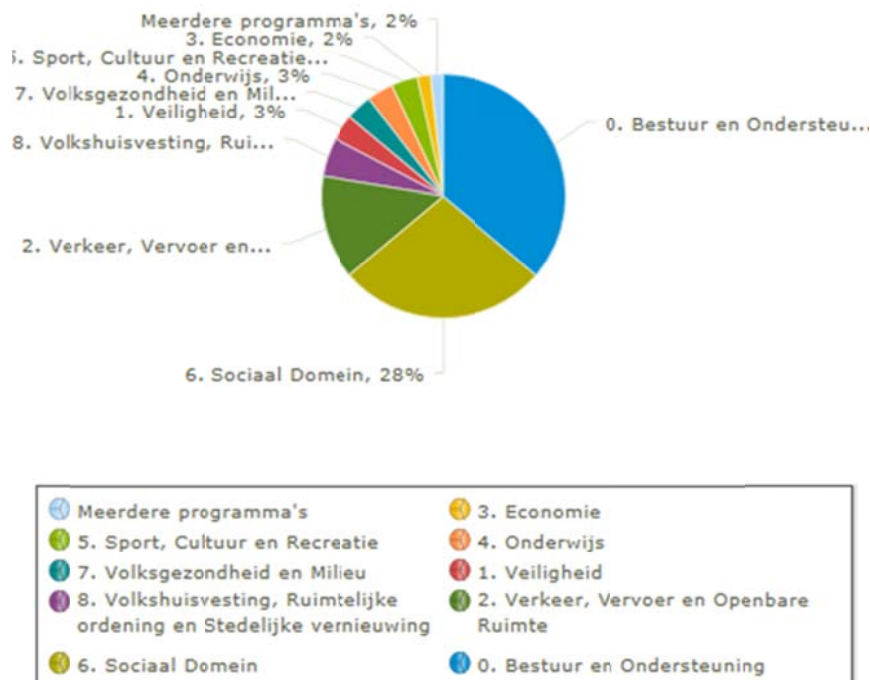
Programma	Risico gebeurtenis	Risico oorzaak	Financieel gevolg	Imago gevolg	Kans	Financieel Maximum
0. Bestuur en Ondersteuning	De algemene uitkering uit het gemeentefonds valt lager uit.	Economische crisis (financiële crisis), wijziging in herverdelingsmaatstaven en/of bezuinigingen van het Rijk (samen trap op, samen trap af) die invloed hebben op de basisgegevens van de algemene uitkering.	Minder inkomsten vanuit het Rijk door de herverdeling van het gemeentefonds.		70%	€ 2.500.000
6. Sociaal Domein	De begrote daling van zorgkosten jeugdhulp (begroting SOJ ZHZ, doelstellingen Omdenknottie jeugdhulp) doet zich niet voor.	Al jarenlang stijgt de zorgvraag en de kosten in de specialistische jeugdhulp. Dit omhoog en juist een verlaging van de kosten realiseren is ambitieus. In de Omdenknottie worden de maatregelen uiteengezet die noodzakelijk zijn voor deze verlaging.	Het later of niet effectueren van ombuigingsmaatregelen heeft nadelige gevolgen voor het financiële kader.	Als de Provincie niet akkoord gaat met het financiële kader c.q. de meerjarenbegroting o.b.v. de Omdenknottie, kunnen wij onder preventief toezicht komen te staan.	50%	€ 2.000.000
0. Bestuur en Ondersteuning	Claim van de verkopers van de aandelen Remu, tegen Eneco.	Bij verkoop van de aandelen is overeengekomen dat het risico dat de claim gehonoreerd wordt, bij de verkopende partij blijft.	De gemeente zal naar verhouding van het (vm) aandelenbezit in Eneco ,2,04% haar aandeel in de claim moeten voldoen.		10%	€ 7.446.000
2. Verkeer, Vervoer en Waterstaat	Door afkalving van de oevers door de stroming (getijdewerking) moeten de rivierovers worden hersteld of onderhouden.	Aan de noordrand van de Hoeksche Waard liggen Het Spui en de Oude Maas. Een gedeelte van de oeverbeschermingen en oevervoorzieningen vallen onder het beheer en onderhoud van de gemeente.	Onvoorziene kosten voor het onderhouden en monitoren van de bescherming van de oevers.		70%	€ 1.000.000
6. Sociaal Domein	Hoger aantal uitkerings gerechtigden en/of prijs per uitkering dan in het verdeelmodel SZW.	Ontoereikend macrobudget SZW, verdeelproblematiek gebundelde uitkering en een eigen risico drempel van 7,5%.	Tekort op de gebundelde uitkering.		50%	€ 1.300.000
4. Onderwijs	De Hoge Raad stelt de gemeente in het ongelijk en de Belastingdienst mag een naheffing opleggen aangaande de verrekende BTW op de bouw van de Brede School.	Tijdens de bouw van de Brede School (De Meerwaarde) heeft de voormalige gemeente Strijen de BTW op de bouw verrekend in de aangifte. De Belastingdienst heeft een naheffingsaanslag opgelegd waartegen wij bezwaar hebben aangetekend.	De gemeente loopt het risico dat een naheffing moet worden betaald.		50%	€ 850.000
6. Sociaal Domein	Invoering van de Wet GGZ/Wet zorg en Dwang.	Nieuwe taken naar de gemeenten. Hierin wordt samenwerking gezocht bij de regio Zuid-Holland- Zuid. De gemeente ontvangt financiële middelen ten behoeve van de implementatie op basis van een oude Wmo verdeelstreutel. Deze verdeelstreutel sluit niet aan op de reël te verwachten kosten noch op de feitelijke impact van de taken als de specialistische aanbieders van gedwongen zorg in de gemeente gehuisvest zijn.	Het implementatiebudget Wvggz kent net als de Wmo een open eind financiering. We verwachten een toename van het aantal aanvragen en hogere uitvoeringskosten waardoor er budgetoverschrijdingen bij de Wmo ontstaan.	Meer onrust door een toename aan ernstig verward gedrag in combinatie met ernstig nadeel en veiligheidsissues.	90%	€ 400.000

Programma	Risico gebeurtenis	Risico oorzaak	Financieel gevolg	Imago gevolg	Kans	Financieel Maximum
2. Verkeer, Vervoer en Waterstaat	Onvoldoende budget voor het uitvoeren van de jaarlijkse baggerwerkzaamheden door toenemende kosten bemonsteren en afvoeren baggerspecie	Wijzigingen in beleid en regelgeving op het gebied van PFAS.	Claims van aannemers.	Als overheid niet voldoen aan wettelijke verplichting schaadt het imago.	70%	€ 500.000
Meerdere programma's	Uitstellen van werkzaamheden	Door hogere kosten voor lonen en materialen en hogere eisen met betrekking tot duurzaamheidsmaatregelen stijgen bouwkosten en kosten voor onderhoud openbare ruimte	Door de stijgende kosten ontstaan budgetoverschrijdingen.		70%	€ 500.000
0. Bestuur en Ondersteuning	Bezwaar op een (Europese) aanbestedingsprocedure.	Onvoldoende uitvoering gegeven aan de aanbestedingswet, ons eigen inkoopbeleid.	Gemeente wordt met een claim geconfronteerd, de procedure moet opnieuw, rechtmatigheid komt in het geding	Gemeente wordt geconfronteerd met een negatief imago.	50%	€ 625.000
Totaal grote risico's						€ 17.121.000
Overig						€ 22.715.000
Totaal						€ 39.836.000

Het totaal aan grote risico's is ruim € 17 miljoen. De overige risico's, bijna €23 miljoen, bestaan voor een groot gedeelte uit risico's met een grote financiële impact maar een kleine kans. Deze risico's zijn dan ook niet van grote invloed op de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicospreiding

Bij alle geïnventariseerde risico's staat onder welk programma het risico valt. De risicospreiding per programma ziet er als volgt uit:

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen zijn ingedeeld, plaatsen we in een risicokaart. Deze kaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's in het desbetreffende vak van de risicokaart. Een risico in het groene gebied vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico met een score in het oranje gebied vraagt wél om aandacht. Een risico met een score in het rode gebied vereist directe aandacht, omdat dit de continuïteit van de organisatie bedreigt.

Financieel

> € 500.000	7	2	4	2	
€ 250.000 < x < € 500.000		1	2	5	1
€ 100.000 < x < € 250.000	4	4	5		1
€ 50.000 < x < € 100.000	1	1	6	1	1
€ 10.000 < x < € 50.000	2		1	1	1
Geen financiële gevolgen	5				
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de geïnventariseerde risico's en de risicowaardering (kans x financieel gevolg) bepalen we met behulp van een risicosimulatie hoeveel middelen nodig zijn om de risico's af te dekken. De risicosimulatie is essentieel omdat het reserveren van het maximale bedrag € 39.836.000 (zie de risico-inventarisatie) ongewenst is. Uitgangspunt bij de risicosimulatie is het gegeven dat de geïdentificeerde risico's zich nooit allemaal tegelijk en met een maximale omvang zullen optreden.

De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit wordt gemaakt door middel van een monte-carlo risico simulatie. Op basis van de ingevoerde risico's en hun kans x impact is de risicosimulatie uitgevoerd. Bij een risicosimulatie wordt denkbeeldig op basis van individuele kansverdelingen per risico 100.000 keren de werkelijkheid nagebootst. Dit leidt tot een nieuwe gezamenlijke kansverdeling, die alle risico's uit het gehele risicoprofiel omvat.

Uitgangspunt is dat we risico's met 90% mate van zekerheid willen afdekken. Uit de risicosimulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van € 7.900.000.

(bedragen x € 1000)

Benodigde weerstandscapaciteit	2019
Benodigde Weerstandscapaciteit Algemeen	7.900
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	7.900

Ratio weerstandsvermogen

Voor de uiteindelijke beoordeling van het weerstandsvermogen geldt de ratio:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De ratio ziet er als volgt uit:

(bedragen x € 1000)

Ratio weerstandsvermogen		2019
<u>Weerstandscapaciteit</u>		54.514
Benodigde weerstandscapaciteit		7.900
Ratio		6,90

De notitie Risicomanagement bepaalt dat de ratio van het weerstandsvermogen voldoende moet zijn (tussen de 1,0 en 1,4). De huidige ratio voldoet ruimschoots aan deze doelstelling. De minimaal benodigde weerstandscapaciteit om in de categorie voldoende te vallen is 1,0 x de benodigde weerstandscapaciteit:

(bedragen x € 1000)

Minimaal benodigde weerstandscapaciteit		2019
Benodigde weerstandscapaciteit		7.900
Ratio minimaal benodigd		* 1,0
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit		7.900

Impact corona

In het voorjaar van 2020 zijn we in ons land geconfronteerd met het corona virus. Het corona virus heeft een grote impact op de samenleving. Er is een samenleving van voor de corona crisis en een samenleving van na de corona crisis. Hoe deze samenleving er precies uit zal zien is nu, we zitten nog midden in de crisis, niet duidelijk. Om de gezondheid van de burgers te beschermen heeft het Rijk beperkende maatregelen ingevoerd. Deze maatregelen hebben grote gevolgen voor de economie.

Ook heeft het gevolgen voor de ontwikkeling van de financiële positie van onze gemeente in 2020. De mate waarin is op dit moment nog onduidelijk.

In de Zomerrapportage 2020 en de Perspectiefnota 2021 zullen wij hierover wederom rapporteren en zullen wij hierover een meer actueel beeld geven.

Basisset financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat gemeenten in hun jaarstukken (paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing) een uniforme basisset van 5 financiële kengetallen dienen op te nemen. Voor onze gemeente is het beeld voor wat betreft deze kengetallen als volgt:

Kengetallen:	Begroting	Jaarrekening
	2019	2019
Netto Schuldquote	67%	42%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	61%	39%
Solvabiliteitsratio	39%	48%
Structurele Exploitatieruimte	- 1%	1%
Grondexploitatie	3%	2%
Belastingcapaciteit	90%	85%

Sturing met financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente. De afzonderlijke kengetallen zeggen echter weinig over onze financiële positie. Om een goed beeld te krijgen, moeten we de kengetallen altijd in samenhang met elkaar bekijken. In het algemeen geldt dat bijsturing noodzakelijk is indien sprake is van een hoge schuld, een situatie waarin de structurele lasten hoger zijn dan de

structurele baten en wanneer sprake is van relatief hoge woonlasten (weinig ruimte om belastingen te kunnen verhogen). Heeft een gemeente geen of weinig schulden, relatief veel eigen vermogen, veel structurele inkomsten in relatie tot structurele lasten en veel ruimte om eventueel de belastingen te verhogen, dan staat een gemeente er over het algemeen goed voor.

Met behulp van de 5 financiële kengetallen die betrekking hebben op de balans en de begroting kunnen we een goed globaal beeld schetsen van de financiële gezondheid van onze gemeente.

Het ministerie van BZK heeft een infographic gemaakt, die de betekenis en samenhang van de verschillende financiële kengetallen duidelijk maakt. Deze is hieronder weergegeven:

Tabel normen en signaleringswaarden

Voor de financiële kengetallen heeft de VNG-normen opgesteld; de provincie Zuid-Holland geeft signaleringswaarden. Onderstaande tabel geeft de financiële kengetallen van onze gemeente ten opzichte van deze normen en signaleringswaarden weer:

Kengetallen:	Normen VNG			Begroting 2019	Jaarrekening 2019
	voldoende	matig	onvoldoende		
Netto Schuldquote	<100%	100-130%	>130%	67%	42%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<100%	100-130%	>130%	61%	39%
Solvabiliteitsratio	>50%	30 - 50%	<30%	39%	48%
Structurele Exploitatieruimte	>0,6%	0-0,6%	<0%	-1%	1%
Grondexploitatie	<50%	50-100%	>100%	3%	2%
Belastingcapaciteit	<100%	100-120%	>120%	90%	85%

Kengetallen:	Signaleringswaarden Provincie			Begroting 2019	Jaarrekening 2019
	minst risico	neutraal	meest risico		
Netto Schuldquote	<90%	90-130%	>130%	67%	42%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	61%	39%
Solvabiliteitsratio	>50%	20 - 50%	<20%	39%	48%
Structurele Exploitatieruimte	>0%	= 0%	<0%	-1%	1%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	3%	2%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	90%	85%

Financiële positie gemeente Hoeksche Waard

Op basis van de uitkomsten van de financiële kengetallen en de weerstandratio zoals eerder genoemd in deze paragraaf (weerstandratio van 6,9) kunnen we concluderen dat onze financiële positie ruim voldoende is:

- Gemeente Hoeksche Waard beschikt over relatief geringe schulden.
- Onze structurele exploitatieruimte is positief.
- Het aandeel van (eventueel risicovolle) grondexploitaties is relatief beperkt.
- Er is ruimte voor eventuele verhogingen van eigen belastingen.

Concluderend kunnen we stellen dat het beeld dat volgt uit de basisset van kengetallen geen bijzondere aandachtspunten laat zien. We hoeven daarom geen maatregelen te treffen.

3.4 Onderhoud kapitaalgoederen

De openbare ruimte is als het ware de 'tuin' van onze inwoners. Kapitaalgoederen in die openbare ruimte vormen het gezicht van de gemeente. Ook zijn ze een middel om de doelen uit de programma's te realiseren. De Hoeksche Waard heeft een grondoppervlakte van circa 32.371 hectare. De gemeente heeft daar een aanzienlijk deel van in beheer. Binnen dat deel wonen, werken en recreëren we.

Goed onderhoud van onze kapitaalgoederen is belangrijk. Niet alleen omdat we het wettelijk verplicht zijn (zoals het onderhoud van riolering en wegen) maar ook voor een stevige financiële positie van de gemeente. Door onderhoud blijft het leefklimaat in onze gemeente aantrekkelijk. Goed onderhoud draagt ook bij aan de doelstellingen, zoals die voor milieu, verkeer en de openbare ruimte. Dit vraagt beleidsvisies op het beheer van de kapitaalgoederen, systematisch beheer, meerjarenonderhouds-planningen en vertaling van de financiële gevolgen voor de budgetten.

Voor een goed onderhoud aan de kapitaalgoederenvoorraad zijn nodig:

- een actueel beheersysteem;
- voldoende budget voor klein- en grootschalig onderhoud;
- voldoende budget voor vervangingen;
- voldoende budget voor reconstructie van verhardingen van wegen;
- voldoende kennis van wet- en regelgeving.

In deze paragraaf vullen we de kaders in om onze kapitaalgoederen te onderhouden.

Risico's

De budgetten in 2019 waren gebaseerd op de beleids- en beheerplannen vanuit de voormalige gemeenten in de Hoeksche Waard. In 2020 trekken we die plannen gelijk. We verwachten dat het besluit over het 'nieuwe' beleidsplan leidt tot een ander financieel vooruitzicht dan nu in de begroting is opgenomen. Dit is mede afhankelijk van de bestuurlijke beleidskeuzes die gemeente Hoeksche Waard maakt op het gebied van onder andere het kwaliteitsniveau. Marktprijzen stijgen. Het effect is dat stijging van de prijzen niet gelijk loopt met de jaarlijkse indexering van de gemeentebegroting. Bij het opstellen van het integraal beleidsplan openbare ruimte voor gemeente Hoeksche Waard houden we hier rekening mee.

Beheerplannen en beheerssystemen

Vanuit de beleidskaders werken we concrete maatregelen uit. De bestaande beheerplannen en onderhoudsplanningen staan op de nominatie voor actualisatie en harmonisatie. We starten met het integraal beleidsplan openbare ruimte. Hierin staan de beleidsuitgangspunten, de kwaliteit van het beheer en de benodigde middelen centraal. Met een (actueel) beheersysteem is het mogelijk de kwaliteit van de buitenruimte te monitoren en bij te sturen. Ook is een beheersysteem nodig om het vereiste jaarlijkse budget te kunnen bepalen. Op diverse momenten in het jaar is er behoefte aan actuele en nauwkeurige areaalgegevens zoals de topografische gegevens met administratieve en technische kenmerken. Vanuit het beheersysteem gebruiken we die benodigde informatie ook om onderhoudsplanningen op te stellen.

De beheerdata voor het planmatig onderhoud halen we uit een beheersysteem. Voor het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte beschikken we over een aantal beheersystemen voor de verschillende elementen.

De volgende tabel geeft een beknopt overzicht van de belangrijkste onderdelen van bestaande beleids-beheerplannen in de Hoeksche Waard.

Omdat er gelijke tarieven gaan gelden voor de rioolheffing en de lijkbezorgingsrechten, krijgen de beheerplannen riolering en begraafplaatsen voorrang.

Overzicht beleid-/beheerplannen op verschillende vakgebieden	Planning harmonisering
Wegen	2020
Openbare verlichting	2020
Groenbeleid	2020
Speelvoorzieningen	2020
Riolering (GRP)	2020
Water (baggeren, beschoeiingen, civiele kunstwerken, havens)	2020
Buitensportaccommodaties	2020
Begraafplaatsen	2020
Gebouwen	2020

De financiële gevolgen per kapitaalgoed zijn gebaseerd op de actuele begroting 2019 tegenover de werkelijke cijfers.

A. **Wegen** (Verhardingen, straatmeubilair, verkeersvoorzieningen)

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van de wegen maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestond in 2019 uit 5 verschillende databases met beheerelementen van de 5 voormalige gemeenten. In 2019 is de harmonisatie van de 5 verschillende databases van de gemeenten voor een groot gedeelte uitgevoerd. Verwacht wordt dat in het 1^e kwartaal 2020 de databases tot 1 nieuwe database voor gemeente Hoeksche Waard wordt afgerond. De vervolgpoging is het kwalitatief op orde brengen en houden.

Beleid

Wegen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen. Wegenonderhoud moet -in afwachting van harmonisatie- ook bijdragen aan de doelstellingen van de beleids- en beheerplannen van de voormalige gemeenten in de Hoeksche Waard.

Het beleid om wegen te beheren en te onderhouden baseren we in 2019 op bestaand beleid van de voormalige gemeenten:

Binnenmaas	: Beheerplan wegen 2018
Cromstrijen	: Wegbeheersplan 2015-2018
Korendijk	: Beheerplan wegen 2017-2021
Oud-Beijerland	: Koepelnota 2018-2021
Strijen	: Beleidsplan wegen 2010-2020

Beheer

De voormalige gemeenten beschikten over beleids- en beheerplannen. Die plannen bundelen we tot een integraal beleidsplan openbare ruimte voor gemeente Hoeksche Waard.

Kwaliteit

Het streefdoel is om de bestrating in 2019 minimaal op het kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Dit niveau komt neer op een verharding in redelijke staat, die voldoet aan de kwalificatie heel en veilig. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het kenniscentrum voor Infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte (CROW) vastgestelde niveau B. Comfort en uitstraling zijn hierbij minder van belang. Dit kwaliteitsniveau is de wettelijke ondergrens van verantwoord wegbeheer.

Daarnaast beheren we diverse gebieden op A/A+ kwaliteitsniveau, zoals de centra binnen de kernen van gemeente Hoeksche Waard. Bij het niveau A/A+ zijn comfort en uitstraling van hoog belang en plegen we vaker beheer en onderhoud. Daardoor zijn de beheerskosten in deze gebieden ook hoger.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van de verhardingen, laten we om het jaar een wegininspectie uitvoeren. In 2019 zijn de wegen geïnspecteerd. Deze inspectie is in lijn met de landelijk erkende richtlijnen van het CROW. Op deze wijze beoordelen we alle wegen op dezelfde manier, onafhankelijk van de vraag wie er inspecteert. De resultaten van de wegininspectie vormen de basis voor het nieuwe integrale beleidsplan openbare ruimte.

Financiële consequenties

De totale kosten van het kapitaalgoed wegen zijn als volgt:

Totale kosten per kapitaalgoed				
(*€1.000)		Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Wegen	€	10.663	€ 10.073	€ 591
Kapitaallasten	€	1.228	€ 617	€ 612
Mutatie reserve	€	1.379	€ 1.352	€ 27
Onderhoud	€	8.056	€ 8.104	€ -47
Totaal	€	10.663	€ 10.073	€ 591

B. Riolering

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van de riolering maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestond in 2019 uit 5 verschillende databases met beheerelementen van de 5 voormalige gemeenten. In 2020 bundelen we die 5 databases tot 1 nieuwe database voor gemeente Hoeksche Waard.

Beleid

De riolering onderhouden we op basis van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten zolang dit nog niet is geharmoniseerd. Het beleid om de riolering te beheren en te onderhouden baseren we op bestaand beleid van de voormalige gemeenten.

Binnenmaas	: Beheerplan Riolering (GRP) 2014-2018
Cromstrijen	: Verbreed GRP 2018-2022
Korendijk	: Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2015-2020
Oud-Beijerland	: Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) 2016
Strijen	: Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2016-2020

Beheer

De voormalige gemeenten beschikken over beleids- en beheerplannen. Deze plannen bundelen we in de jaren tot één nieuw geactualiseerd beleids- en beheerplan riolering (GRP) voor gemeente Hoeksche Waard.

Kwaliteit

Het streefdoel is om de riolering in 2019 minimaal op kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Het functioneren van het rioolstelsel en de gemalen moeten we voldoende waarborgen. Storingen aan gemalen moeten direct binnenkomen op een centrale post. Deze verhelpen we binnen 24 uur. Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van het rioolstelsel laten we (video-) inspecties uitvoeren. Deze inspecties geven een beeld van de stabiliteit, afstroming en waterdichtheid van het riool.

De gemeente gebruikt de resultaten van deze inspecties als basis voor het nieuwe beleids- en beheerplan, in combinatie met aanvullende informatie zoals leeftijd, hydraulische berekeningen en storingen.

Financiële consequenties

De totale kosten van het kapitaalgoed riolering zijn als volgt:

Totale kosten per kapitaalgoed				
(*€1.000)		Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Riolering	€	3.621	€ 4.418	€ -797
Kapitaallasten	€	1.897	€ 1.465	€ 432
Mutatie voorziening	€	90	€ 1.215	€ -1.125
Onderhoud	€	1.634	€ 1.738	€ -104
Totaal	€	3.621	€ 4.418	€ -797

C. Water

Beleidskader

Onder het beleidskader water vallen 5 thema's:

- civieltechnische kunstwerken;
- beschoeiingen;
- kademuren;
- havens;
- baggerwerken.

Kerncijfers

Voor het beheer van water maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestond in 2019 nog uit 5 verschillende databases met beheerelementen van de 5 voormalige gemeenten. In 2020 bundelen we deze databases tot 1 nieuwe database voor gemeente Hoeksche Waard.

Beleid

Civieltechnische kunstwerken, beschoeiingen, havens en baggerwerken onderhouden we op basis van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten zolang dit nog niet is geharmoniseerd. Het beleid om bruggen en steigers, beschoeiingen en baggerwerken te beheren en te onderhouden baseren we op bestaand beleid van de voormalige gemeenten.

Binnenmaas : Beheerplan bruggen en steigers 2018-2021
 Beheerplan beschoeiingen 2016-2019
 Beheerplan baggeren 2017-2020

Cromstrijen	: Onderhoudsplan bruggen 2015-2018 Gemeentelijk waterplan 2013-onbepaald
Korendijk	: Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR).
Oud-Beijerland	: Koepelnota 2018-2021, beheerplan water 2018
Strijen	: Meerjaren Onderhouds Planning kunstwerken (MOP)

Beheer

De voormalige gemeenten beschikten over beleids- en beheerplannen. De plannen bundelen we in 2020 tot een integraal beleidsplan openbare ruimte voor gemeente Hoeksche Waard.

Kwaliteit

Het streefdoel is om de civieltechnische kunstwerken, beschoeiingen, havens en baggerwerken in 2019 minimaal op kwaliteitsniveau 'basis' te houden, zodat ze schoon, heel en veilig zijn en blijven.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit laten we inspecties uitvoeren. De gemeente gebruikt de resultaten van deze inspecties als basis voor het nieuwe integrale beleidsplan, in combinatie met aanvullende informatie zoals storings- en sturingselementen.

Financiële consequenties

De totale kosten van het kapitaalgoed water zijn als volgt.

Totale kosten per kapitaalgoed				
(*€1.000)		Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Water	€	555	€ 1.071	€ -515
Kapitaallasten	€	287	€ 205	€ 82
Mutatie reserve	€	-57	€ 529	€ -585
Onderhoud	€	325	€ 337	€ -12
Totaal	€	555	€ 1.071	€ -515

D. Groen

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van groen maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestond in 2019 uit 5 verschillende databases met beheerelementen van de 5 voormalige gemeenten. In 2020 bundelen we deze databases tot 1 nieuwe database voor gemeente Hoeksche Waard.

Beleid

Openbaar groen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten zolang dit nog niet is geharmoniseerd. Het beleid om het openbaar groen te beheren en te onderhouden baseren we op bestaand beleid van de voormalige gemeenten.

Binnenmaas	: Beheerplan openbaar groen 2015-2018
Cromstrijen	: Groenvisie 2011
Korendijk	: Groenbeleid- en beheerplan
Oud-Beijerland	: Koepelnota 2018-2021
Strijen	: Groenbeleidsplan Strijen

Beheer

De voormalige gemeenten beschikten over beleids- en beheerplannen. Deze plannen bundelen we tot een integraal beleidsplan openbare ruimte voor gemeente Hoeksche Waard.

Kwaliteit

Het streefdoel is om het groen in 2019 minimaal op kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het CROW vastgestelde niveau B.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van het openbaar groen laten we inspecties uitvoeren. Voor de bomen hanteren we minimaal iedere 3 jaar een zogenaamde BVC-inspectie (boomveiligheidscontrole). De resultaten van de inspecties vormen de basis voor het nieuwe beleids- en beheerplan.

Financiële consequenties

De totale kosten van het kapitaalgoed groen zijn als volgt:

Totale kosten per kapitaalgoed				
(*€1.000)	Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	
Groen	€ 2.967	€ 2.164	€ 804	
Kapitaallasten	€ 549	€ 316	€ 233	
Mutatie reserve	€ -451	€ -578	€ 127	
Onderhoud	€ 2.869	€ 2.426	€ 443	
Totaal	€ 2.967	€ 2.164	€ 804	

E. Gebouwen

Beleidskader

Kerncijfers

Onderstaande kerncijfers zijn een schatting. De komende jaren worden de cijfers gelijktijdig met de actualisatie en harmonisatie van de beheerplannen voor gebouwen geactualiseerd.

Omschrijving	Aantal accommodaties ¹
Gemeentelijke huisvesting, maatschappelijk vastgoed, opslagruimten, opbaaruhuisjes, peuterspeelzalen et cetera	133

¹ Aantal per 31-12-2019

Beleid

Het kapitaalgoed gebouwen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten zolang dit nog niet is geharmoniseerd.

Vanuit de voormalige gemeenten is er een bijzondere situatie ontstaan. De voormalige gemeente Binnenmaas bracht de exploitatie van het gemeentelijk vastgoed onder bij Bres Accommodaties B.V. Het groot onderhoud voor het gemeentelijk vastgoed, het beleid en de dekking van het exploitatietekort van Bres is de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het beleid voor het beheer en onderhoud van gebouwen baseren we op bestaand beleid van de voormalige gemeenten.

Binnenmaas : Beheerplan gemeentelijk vastgoed 2017–2026.

Cromstrijen : Meerjaren onderhoudsplan voor 2018 (tot en met 2027)
Beleidsnotitie 'Op weg naar accommodaties 2.0'

Korendijk : Meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen 2017-2026
Nota Beheer en Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen.

Oud-Beijerland : Vastgoedbeleid gemeente Oud-Beijerland 2010, Uitvoeringsprogramma 2015–2025 Meerjaren Investing Onderwijs Huisvestingsplan (MIOH) voor schoolgebouwen.

Strijen : Onderhoud van de gebouwen is vastgelegd in diverse notities en onderhoudsplannen.

Beheer

De voormalige gemeenten beschikten over beleids- en beheerplannen. Deze plannen vormden de basis voor uitvoering in 2019.

Kwaliteit

Gemeente Hoeksche Waard heeft veel gebouwen voor verschillende doeleinden in eigendom. Die gebouwen beheren en onderhouden we uiteraard volgens het geldende wet- en regelgeving (bijvoorbeeld Arbowetgeving of het geldende Bouwbesluit). In principe is de kwaliteitsnorm sober (niet uitbundig en niet meer dan nodig is) en doelmatig. Daarnaast is het beleid om de gebouwen zo efficiënt mogelijk te gebruiken.

We laten regelmatig inspecties uitvoeren volgens NEN-normeringen (2767). De gemeente gebruikt onder andere de resultaten van de inspecties als basis voor het nieuwe beleids- en beheerplan.

Financiële consequenties

De totale kosten van het kapitaalgoed gebouwen waarvoor de gemeente zelf het onderhoud voor verricht zijn als volgt:

(*€1.000)		Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Gebouwen	€	6.087	€ 6.468	€ -381
Kapitaallasten	€	5.075	€ 5.075	€ -
Mutatie reserve	€	580	€ 1.041	€ -461
Onderhoud	€	432	€ 352	€ 80
Totaal	€	6.087	€ 6.468	€ -381

F. Begraafplaatsen

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van begraafplaatsen maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestond in 2019 nog uit 5 verschillende databases met beheerelementen van de 5 voormalige gemeenten. In 2020 bundelen we deze databases tot 1 nieuwe database voor gemeente Hoeksche Waard.

Beleid

Begraafplaatsen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten zolang dit nog niet is geharmoniseerd. Het beleid om begraafplaatsen te beheren en te onderhouden baseren wij op bestaand beleid van de voormalige gemeenten.

Beheer

In 2020 stellen we een nieuw begraafplaatsenbeleid op met de daarbij behorende verordeningen. De grondslag voor het nieuwe plan is de harmonisering van de huidige situatie in combinatie met het aanpassen op trends en ontwikkelingen.

Kwaliteit

Het streefdoel is om de begraafplaatsen voor de gehele Hoeksche Waard in 2019 minimaal op kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het CROW vastgestelde niveau B. In de praktijk ligt het onderhoudsniveau op de begraafplaatsen hoger.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van de begraafplaatsen, laten we inspecties uitvoeren. Voor de bomen op de begraafplaatsen hanteren we minimaal iedere 3 jaar een zogenaamde BVC-inspectie (boomveiligheidscontrole).

Financiële consequenties

De totale kosten van dit kapitaalgoed zijn als volgt.

(*€1.000)		Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Begraafplaatsen	€	1.925	€ 1.845	€ 80
Kapitaallasten	€	452	€ 424	€ 28
Mutatie reserve	€	1.072	€ 985	€ 88
Onderhoud	€	400	€ 435	-36
Totaal	€	1.925	€ 1.845	€ 80

G. Buitensportaccommodaties

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van buitensportaccommodaties maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestond in 2019 uit 5 verschillende databases met beheerelementen van de 5 voormalige gemeenten. In 2020 bundelen we deze databases tot 1 nieuwe database voor gemeente Hoeksche Waard.

Beleid

Buitensportaccommodaties onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten zolang dit nog niet is geharmoniseerd. Het beleid om buitensportaccommodaties te beheren en te onderhouden baseren we op bestaand beleid van de voormalige gemeenten.

Het beleid van beheer buitensportaccommodaties verschilt behoorlijk per voormalige gemeente. In Binnenmaas lag de (financiële) verantwoordelijkheid voor het onderhoud van het groen op de sportcomplexen bij de verenigingen. De (financiële) verantwoordelijkheid voor het renoveren van de sportvelden lag echter bij de gemeente. Gemeente Cromstrijen had een contract met een vereniging voor het onderhoud en renovatie van de velden. Bij een andere vereniging verzorgde de gemeente zelf het onderhoud. De opstellen waren voor de vereniging zelf. In de andere voormalige gemeenten zorgde de gemeente voor het gehele proces: onderhoud van de velden en de gebouwen en de vervangingsinvesteringen.

Beheer

In 2020 maken we een integraal beleidsplan openbare ruimte voor gemeente Hoeksche Waard.

Kwaliteit

Het streefdoel is om de buitensportaccommodaties voor de gehele Hoeksche Waard in 2019 minimaal op kwaliteitsniveau basis te houden. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het CROW vastgestelde niveau B.

Om de kwaliteit van de sportvelden te waarborgen, plannen we jaarlijks met de verenigingen een visuele inspectie. Tijdens die inspectie beoordelen we de onderhoudsstaat van de buitensportaccommodaties. Het uitgangspunt is handhaving van het kwaliteitsniveau 'basis'.

Financiële consequenties

De totale kosten van het kapitaalgoed buitensportaccommodaties zijn als volgt:

(*€1.000)	Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Buitensportaccommodaties	€ 1.346	€ 1.369	€ -23
Kapitaallasten	€ 865	€ 816	€ 49
Mutatie reserve	€ 23	€ 119	€ -97
Onderhoud	€ 459	€ 434	€ 25
Totaal	€ 1.346	€ 1.369	€ -23

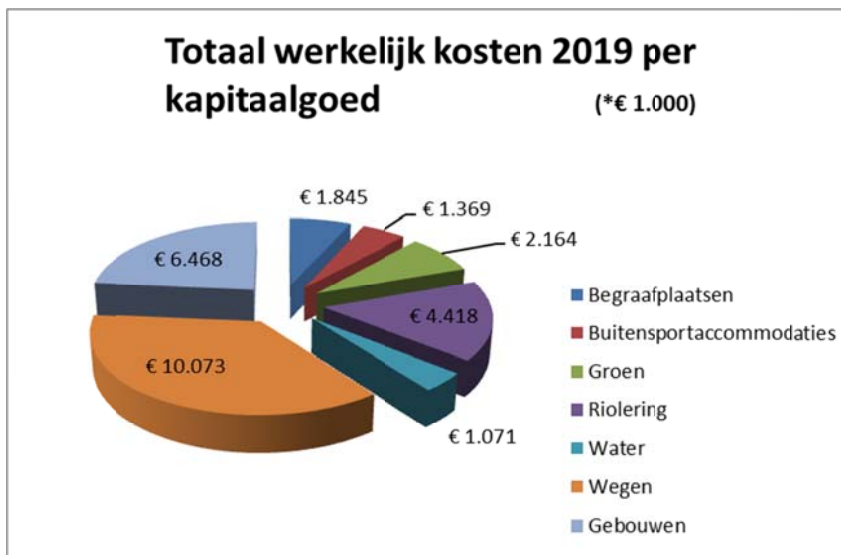
Samenvatting

De totale kosten per kapitaalgoed zijn als volgt:

Totale kosten per kapitaalgoed			
(*€1.000)	Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Begraafplaatsen	€ 1.925	€ 1.845	€ 80
Kapitaallasten	€ 452	€ 424	€ 28
Mutatie reserve	€ 1.072	€ 985	€ 88
Onderhoud	€ 400	€ 435	€ -36
Buitensportaccommodaties	€ 1.346	€ 1.369	€ -23
Kapitaallasten	€ 865	€ 816	€ 49
Mutatie reserve	€ 23	€ 119	€ -97
Onderhoud	€ 459	€ 434	€ 25
Groen	€ 2.967	€ 2.164	€ 804
Kapitaallasten	€ 549	€ 316	€ 233
Mutatie reserve	€ -451	€ -578	€ 127
Onderhoud	€ 2.869	€ 2.426	€ 443
Riolering	€ 3.621	€ 4.418	€ -797
Kapitaallasten	€ 1.897	€ 1.465	€ 432
Mutatie voorziening	€ 90	€ 1.215	€ -1.125
Onderhoud	€ 1.634	€ 1.738	€ -104
Water	€ 555	€ 1.071	€ -515
Kapitaallasten	€ 287	€ 205	€ 82
Mutatie reserve	€ -57	€ 529	€ -585
Onderhoud	€ 325	€ 337	€ -12
Wegen	€ 10.663	€ 10.073	€ 591
Kapitaallasten	€ 1.228	€ 617	€ 612
Mutatie reserve	€ 1.379	€ 1.352	€ 27
Onderhoud	€ 8.056	€ 8.104	€ -47
Gebouwen	€ 6.087	€ 6.468	€ -381
Kapitaallasten	€ 5.075	€ 5.075	€ -
Mutatie reserve	€ 580	€ 1.041	€ -461
Onderhoud	€ 432	€ 352	€ 80
Totaal	€ 27.165	€ 27.407	€ -242

Grafisch ziet dit er als volgt uit:

3.5 Financiering

Algemeen

De financieringsparagraaf is een belangrijk hulpmiddel bij het sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden op de financieringsfunctie. De paragraaf is een uitwerking van de regelgeving in de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO). Volgens deze wet is de financieringsfunctie van de gemeente alleen bedoeld voor het uitvoeren van de publieke taken. De verdere lokale regels liggen vast in het Treasurystatuut.

Beleidskader en verordeningen

- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Wet FIDO 2000;
- Wet Rudo 2009 (Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden);
- Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF);
- Besluit schatkistbankieren 2013;
- Financiële verordening 2019 (art. 212 van de Gemeentewet);
- Treasurystatuut gemeente Hoeksche Waard.

Rentevisie

Het rentepercentage voor leningen met een looptijd korter dan een jaar was in 2019 negatief. In 2019 is voor het aangaan van kasgeldleningen € 100.000 rente ontvangen. Voor langlopende geldleningen met een looptijd van 25 jaar was de rente in 2019 (afgerond) 0,4%. Volgens de Europese Centrale Bank ECB zullen de Coronamaatregelen naar verwachting een hogere rente tot gevolg hebben.

Dienstverlening BNG

Met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten hebben we een raamovereenkomst met geïntegreerde dienstverlening. Deze dienstverlening omvat:

- elektronisch betalingsverkeer via een rekening-courant;
- kort-kredietarrangementen (daggeldverstrekking en –opname, kasgeldleningen en termijndeposito's);
- langlopende kredietverlening;
- een online informatiedienst.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren verplicht decentrale overheden alle overtollige beschikbare middelen op hun bankrekeningen te beleggen bij het Rijk. Onder overtollige middelen verstaat het Rijk bedragen groter dan 0,75% van het begrotingstotaal (met een minimum van € 250.000, - en een maximum van € 2,5 miljoen). Voor het jaar 2019 is dit bedrag voor gemeente Hoeksche Waard berekend op € 1,4 miljoen. Er is dus geen vrijheid om overtollige liquide middelen onder te brengen bij andere marktpartijen. Die overtollige middelen mogen wij alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist aanhouden.

Decentrale overheden nemen deel aan schatkistbankieren zodat de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk) een lagere EMU-schuld heeft. Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Dit leidt automatisch tot een lagere staatsschuld.

Door het schatkistbankieren kunnen decentrale overheden ook hun beleggingsrisico's verder verminderen. Deze situatie kan zich in onze gemeente overigens niet voordoen. In het Treasurystatuut is een verbod op risicovolle beleggingen en derivaten opgenomen.

De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Hierdoor gebruikt de BNG de term schatkistbeleggen in plaats van schatkistbankieren.

Voor de uitvoering van het schatkistbankieren is er bij de BNG een SKB-werkrekening geopend.

Overtollige gelden worden hier dagelijks naartoe afgeroomd. De BNG blijft ook de overige geldhandelingen verzorgen, zoals betalingen en ontvangsten.

Gedurende het gehele jaar 2019 is er sprake geweest van een financieringstekort. Dit tekort is gefinancierd door het aangaan van kasgeldleningen met de BNG. Vanwege het gebrek aan beschikbare overtollige middelen in 2019, zijn er geen gelden uitgezet in de schatkist.

Rentekostenverdeling

De rentekosten zijn in de begroting 2019 berekend op basis van de boekwaarde van de vaste activa en ten laste van het taakvelden gebracht. Deze omslagrente berekenen we als volgt: de aan de taakvelden toe te rekenen rente delen we door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa. De omslagrente rekenen wij vervolgens toe aan de activa. In de begroting 2019 is uitgegaan van 0,91% rente. In de jaarrekening 2019 is het werkelijk gemiddelde rentepercentage berekend op 0,46%

<i>bedragen * €1.000</i>		Begroting 2019	Rekening 2019
A	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.887	1.487
B	De externe rentebaten	-/-	594
Totaal door te rekenen externe rente (a-b)		1.887	893
C1	Rente doorberekend aan grondexploitatie	-/-	83
C2	Rente projectfinanciering toegerekend aan taakveld	-/-	-
Saldo door te rekenen externe rente (a-b-c)		1.804	804
D2	Rente over eigen vermogen	-	-
D1	Rente over voorzieningen	-	-
De aan taakvelden toe te rekenen rente		1.804	804
	Boekwaarde investeringen per 1-1-2019	198.333	174.783
Berekend omslag%		0,91%	0,46%
E	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-/-	1.592
F Renteresultaat op het taakveld treasury		-212	-72
Rente afwijking jaarrekening 2019 is 9% (€ 72.000 : 1% van € 804.000). Maximaal toegestane afwijking is 25%.			

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het Treasurystatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen. Die vormen de basis voor alle transacties op dit gebied. Daarnaast geeft de Wet FIDO-normen voor het beperken van risico's. Het belangrijkste risico in dit kader is het renterisico. De kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn belangrijke richtlijnen om het renterisico te beperken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om de renterisico's bij de vlottende schuld (schulden met een looptijd korter dan een jaar) te beheersen. De wettelijke toegestane omvang bedraagt 8,5% van de totale lasten van de begroting.

(bedragen x € 1.000)

Kasgeldlimiet		Begroting 2019
Begrotingstotaal		191.709
Vastgestelde percentage		8,5%
Toegestane kasgeldlimiet		16.295

In de Wet Financiering Decentrale Overheden is bepaald dat, als de gemiddelde liquiditeitspositie van 3 achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dit gemeld moet worden bij de provincie Zuid-Holland met daarbij gevoegd een plan om weer structureel te voldoen aan de kasgeldlimiet. De overschrijding van de kasgeldlimiet over het 3e kwartaal 2019 is tijdig aan de provincie Zuid-Holland gemeld. In het ingediende plan van aanpak is meegenomen dat in maart 2020 de aandelen van Eneco worden verkocht voor afgerond € 83 miljoen. Op 4 december 2019 heeft de provincie Zuid-Holland goedgekeurd dat de kasgeldlimiet tot de verkoop van de aandelen Eneco tijdelijk overschreden mag worden.

	1e kw. 2019.	2e kw. 2019.	3e kw. 2019.	4e kw. 2019.
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Primaire begroting per 1 januari 2019	191.709	191.709	191.709	191.709
Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
- in bedrag	-16.295	-16.295	-16.295	-16.295
1 Vlottende korte schuld (1)				
Maand 1	-24.945	-38.837	-23.298	-28.487
Maand 2	-27.558	-43.520	-27.279	-32.772
Maand 3	-32.488	-34.318	-27.580	-35.080
2 Vlottende middelen (2)				
Maand 1	0	0	0	0
Maand 2	0	0	0	0
Maand 3	0	0	0	0
Saldo (1-2)				
Maand 1	-24.945	-38.837	-23.298	-28.487
Maand 2	-27.558	-43.520	-27.279	-32.772
Maand 3	-32.488	-34.318	-27.580	-35.080
3 Gemiddeld saldo	-28.330	-38.892	-26.052	-32.113
4 Kasgeldlimiet	-16.295	-16.295	-16.295	-16.295
Overschrijding kasgeldlimiet	-12.035	-22.596	-9.757	-15.818

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico door renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering of renteherziening in aanmerking mag komen. De volgende tabel geeft de renterisiconorm voor 2019 weer.

x € 1.000,-

Begroting 2019	
<i>Berekening Renterisiconorm</i>	
Stand van de begroting per 1/1	191.709
Vastgestelde percentage	20,00%
Renterisiconorm	38.342
<i>Berekening Renterisico</i>	
Renteherzieningen	0
Aflossingen	8.753
Renterisico	8.753
10 Ruimte (+) / Overschrijding (-)	29.589

De tabel laat zien dat er geen sprake is van risico's op het overschrijden van de renterisiconorm.

Uitgezette geldleningen

Onderstaand een overzicht van de uitgezette geldleningen per risicogroep.

(bedragen x € 1.000)

Kredietrisico op verstrekte geldleningen		
Risicogroep	1-1-2019	31-12-2019
SVn: duurzaamheidsleningen	309	703
SVn: blijversleningen	300	300
SVn: startersleningen	3.081	3.925
	3.690	4.928
Woningbouwcorporatie HW Wonen	11.130	10.127
	11.130	10.127
Sportverenigingen	1.326	1.170
Woningfinanciering eigen personeel	97	85
	1.423	1.255
Waarborgsommen	7	7
Exploitatiedbijdrage	150	120
	157	127
Totaal verstrekte geldleningen	16.400	16.437

Garanties

Onderstaand een overzicht van de verstrekte garanties per risicogroep.

(bedragen x € 1.000)

Kredietrisico op verstrekte garanties		Restant schuld garantie	
Risicogroep		1-1-2019	31-12-2019
Woningcorporaties met garantie WSW *	50%	244.343	164.006
Woningcorporaties zonder garantie WSW	100%	16.632	6.808
Wegschap Tunnel Dordtse Kil *	8%	1.571	1.296
Bedrijvenpark Hoeksche waard	100%	27.762	13.600
Regionale Afvalstoffendienst B.V.	100%		8.337
Veiligheidsregio Z.H.Z.	17%	1.315	8.000
Bres Accommodaties	100%		2.596
Geldleningen particuliere woningen	100%	4.640	4.000
Diverse bedrijven en verenigingen	100%	943	857
(* = 50% en 8% van de totale waarborg)			
Totaal verstrekte garanties		297.206	209.500

In de bovenstaande tabel zijn alle verstrekte garanties opgenomen. Op dit moment zijn er voor deze garantstellingen geen betalingsachterstanden. Per 31 februari 2018 namen enkele gemeenten 100% van de garantie op en andere 50%. Per 31 december 2019 nemen wij voor de Hoeksche Waard 50% van de garantstelling op. Dit verklaart het verschil tussen de beginstand (€ 244 mln.) en de eindstand (€ 164 mln.) van de garantstelling aan de woningcorporaties.

We hebben voor een aantal groepen een gemeentegarantie verstrekt. De grootste groep betreft zogenaamde WSW-garantstellingen. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is actief als borgstellingsinstituut voor de sociale woningbouw. Met de WSW hebben wij een achtervangovereenkomst gesloten. Hierdoor kan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw goedkoper geld lenen. Voor verstrekte gemeentegaranties voor de aankoop van een eigen woning, ligt vanaf 2010 het risico volledig bij het Rijk. Omdat hypotheek over het algemeen een looptijd hebben van 30 jaar, lopen de laatste garantstellingen voor particulieren nog tot 2040 door.

Opgenomen geldleningen

Op 1 januari 2019 zijn er bij de Bank Nederlandse Gemeenten 37 langlopende geldleningen opgenomen. Bij de Nederlandse Waterschapsbank loopt er ook nog één geldlening die in de loop van 2020 wordt afgelost. In de loop van 2020 zal onderzocht worden of de leningen vervoegd afgelost kunnen worden en te herfinancieren door één nieuwe geldlening.

(bedragen x € 1.000)

Saldo geldleningen	01-01-2019.	31-12-2019.
Binnenmaas	13.022	11.499
Cromstrijen	1.672	1.436
Korendijk	5.211	4.485
Oud-Beijerland	12.000	9.000
Strijen	15.899	12.707
I.S.H.W.	3.000	3.000
W.I.H.W.	1.062	986
	51.866	43.113
Rente en aflossing		2019.
Aflossing		8.753
Rente		1.480
Totaal		10.233

Ontwikkeling van de schuldpositie

Het wordt de laatste jaren steeds belangrijker om de ontwikkeling van de schuldpositie te volgen. We hebben daarom een aantal ratio's uitgewerkt: de debt ratio, de netto schuld als percentage van de begroting en de netto schuld als bedrag per inwoner. De resultaten zijn hieronder weergegeven

	Kritische norm	Veilige norm	31-12-2019
Debt ratio	80%	60%	52%
Netto schuld / lasten begroting	100%	70%	30%
Netto schuld per inwoner	n.v.t.	n.v.t.	733

Debt ratio

De debt ratio drukt uit in hoeverre het totale bezit op de balans is belast met schulden. Een ratio van 60% wordt als veilig beschouwd. Als kritische grens geldt een percentage van 80%. Het berekende percentage op basis van de jaarstukken 2019 is 52%. Dit is voldoende.

Netto schuld als percentage van de begroting

De netto schuld wordt uitgedrukt in een percentage van de begroting. De grondexploitaties laten we buiten beschouwing, omdat hierin grote schommelingen optreden en wij de rentelasten daarvan binnen de grondexploitaties (inclusief de getroffen voorzieningen) dekken. Een ratio van maximaal 70% wordt als veilig beschouwd. De kritische grens ligt bij 100%. Bij overschrijding van deze grens beoordelen wij of wij kunnen blijven investeren zonder hiervoor nieuwe financieringsmiddelen aan te moeten trekken. Het percentage van onze gemeente is 30% (in 2019). Dat is goed te noemen.

Netto schuld per inwoner

De netto schuld per inwoner is het resultaat van de boekwaarde van de vaste geldleningen gedeeld door het totaal aantal inwoners. Wij hebben een netto schuld per inwoner van € 733. Dit is ruim onder het landelijk gemiddelde van € 2.217 per inwoner.

Beleggingen in aandelen

Het gemeentelijk aandelenbezit bestaat uit aandelen van Eneco, Stedin Evides en BNG. De dividenduitkeringen zijn een algemeen dekkingsmiddel. De hoogte van de geraamde dividenden is gebaseerd op het gemiddelde van de laatste 4 jaar. We houden in de ramingen geen rekening met extra incidentele dividenden uit het verleden. Op 25 maart 2020 zijn de aandelen van Eneco verkocht. Het over 2019 van Eneco te ontvangen dividend wordt ten gunste van het boekjaar 2020 verantwoord.

(bedragen x € 1.000)

Aandelenbezit	Boekwaarde	Dividend 2019
Eneco	0	1.385
Stedin	6.137	930
Evides	3.390	883
BNG	357	400
Overige	56	0
Totaal	9.940	3.598
Gemiddeld rendement		36%

Debiteuren- en crediteurenbeheer

Via periodieke rapportages volgen we tijdige betaling aan crediteuren en de tijdige inning van debiteuren. Door de toegenomen belangstelling voor het betalingsgedrag van gemeenten zijn de interne richtlijnen om crediteuren tijdig te betalen verscherpt. We streven ernaar dat we 95% van onze facturen binnen 30 dagen betalen. De omvang van het debiteurenbestand is beperkt, omdat het SVHW de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen uitvoert.

Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF)

De Wet HOF is vooral van invloed op het investeringstempo van de gemeente en de manier waarop er wordt omgegaan met reserves. De gemeente moet op basis van het kasstelsel binnen het toegestane EMU-saldo blijven. Bij overschrijding van de EMU-norm zijn in de wet geen maatregelen opgenomen. Op dit moment monitoren wij het EMU-saldo 2 keer per jaar. Aan de hand van de resultaten nemen we eventueel maatregelen op het gebied van investeringen. Het sanctiemechanisme van de minister van Financiën is vervangen door een correctiemechanisme. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt, kan de minister met behulp van het correctiemechanisme het EMU-saldo van de decentrale overheden beheersen.

EMU-saldo

Het EMU-of vorderingensaldo is het financieringssaldo minus deelname in bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking van een land dat lid is van de Europese Economische en Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is door de EMU ingevoerd om de eurolanden met elkaar te kunnen vergelijken.

In het Stabiliteits- en Groeipact zijn een reeks afspraken tussen landen van de EMU gemaakt om de financiële stabiliteit van de EU en de eurozone te waarborgen. Hierin is de grens aan het nationale begrotingstekort op 3% gesteld. De Europese afspraken vormen de basis van de Wet HOF. De wet bepaalt dat niet alleen het Rijk, maar ook de decentrale overheden zich aan de eisen moeten houden. Het aandeel van de decentrale overheden in de 3%-norm is 0,5%, waarvan weer 0,32% is toebedeeld aan de gemeenten.

		2019
Omschrijving		x € 1.000
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	3.345
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	9.209
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	3.846
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	36.920
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	2.198
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	2.137
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	6.495
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	588
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	
11	Verkoop van effecten:	
a	Gaat u effecten verkopen?	
b	Zo ja wat is de verwachte boekwinst op de exploitatie?	
Berekend EMU-saldo		-16.750
	Individuele referentiewaarde volgens Rijk	-8.180
	Verschil	-8.570
	Gemiddeld overschot 2019 t/m 2023 (€ 17 miljoen)	

3.6 Bedrijfsvoering

Inleiding

Om de programma's uit de begroting te kunnen realiseren, is een goede bedrijfsvoering belangrijk. Volgens de toelichting op het BBV geeft de paragraaf bedrijfsvoering de gemeenteraad hier inzicht in.

Bedrijfsvoering gaat over de ondersteunende bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en de beheersing daarvan. Bedrijfsvoeringsprocessen zorgen voor een efficiënte en effectieve uitvoering van de beleidsprogramma's, conform de geldende wetgeving.

Voor de bedrijfsvoering zijn de volgende 3 zaken leidend:

- Doeltreffendheid (effectiviteit): de mate waarin de inspanningen en uitgaven bijdragen aan het daadwerkelijk behalen van beleidsdoelstellingen en maatschappelijke effecten.
- Doelmatigheid (efficiency): de mate waarin de inzet van middelen in verhouding staat tot de opbrengsten bij activiteiten die bijdragen om beleidsdoelstellingen te realiseren.
- Rechtmatigheid: de doelen worden bereikt in overeenstemming met de wettelijke kaders.

Organisatiemissie en -visie

Op basis van de gesprekken met raadsleden, bestuurders en medewerkers is de volgende missie tot stand gekomen:

'Dichtbij, in verbinding met de omgeving.'

In deze missie zitten 2 kernelementen van de ambities van de gemeente verweven. Ten eerste de wil om de krachten en behoeften van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal te stellen. Als gemeente zijn we onderdeel van de Hoeksche Waardse samenleving. Vanuit verschillende rollen voegen we waarde toe. Daarin zijn wij als gemeente altijd dichtbij. We vinden het daarom belangrijk om dorpsgericht te werken en daarbij ook de inwoners te betrekken.

Een tweede kernelement is de blik naar buiten. Om de Hoeksche Waard te laten groeien en bloeien, moeten we als gemeente kunnen inspelen op kansen. We moeten proactief zoeken naar samenwerkingen met partners die voor onze gemeente interessant zijn (netwerkend werken).

Als we kijken naar de trends, de kernkwaliteiten van de Hoeksche Waard en de geformuleerde opgaven, dan zijn er 3 pijlers die passen bij de trends en die ook optimaal kunnen bijdragen aan de realisatie van onze missie:

- 100% dienstverlenend
- Dorpsgericht werken
- Extern gerichte focus (de eerdergenoemde 'blik naar buiten').

100% dienstverlenend

Deze pijler richt zich op de belangrijkste producten en diensten (zoals paspoorten, vergunningen en beheer openbaar gebied) van de gemeente. Inwoners verwachten een 100% dienstverlenende gemeente. Dit betekent dat we onze dienstverlening dicht bij de mensen aanbieden. Dat doen we onder andere door het (thuis)bezorgen van reisdocumenten, digitale dienstverlening en onze servicepunten verspreid over de gemeente. We spreken bewust van 100% dienstverlenend: voor ons zijn houding en gedrag van onze medewerkers leidend bij de dienstverlening.

Dorpsgericht Werken (DGW)

Door dorpsgericht te werken, helpen we door overheids- en inwonersparticipatie om behoeften, energie, kennis en kracht in onze samenleving vrij te laten komen. Dit betekent inwoners, ondernemers en maatschappelijk middenveld prikkelen tot het nemen van én deelnemen aan initiatieven en als gemeente breed toegankelijk zijn en eigenaarschap versterken. In 2019 leidde dit onder meer tot de volgende werkzaamheden en activiteiten:

Initiatieven:

- Over heel 2019 zijn de ideeënmakelaars bezig geweest met, betrokken geweest bij in totaal zo'n 50 a 60 initiatieven en ideeën, variërend van een verkennend intakegesprek met een inwoner tot aan de dorpsconferentie Klaaswaal Centraal.

Bestuur:

- Gesprekken met college(leden) en portefeuille houder (PH) over voortgang initiatieven en DGW; Werkbezoek college / PH'er aan andere gemeente met als insteek Waarderend Vernieuwen en DGW; Infoavond raad over DGW en Raadsinformatiebrief.

Directie:

- Keuze en introductie van Waarderend Vernieuwen als gespreksvorm met inwoners(organisaties); Plan van Aanpak 2019 en voorbereiding Plan van Aanpak 2020; Pilotplan Vooreenmooiewaard.

Hoeksche Waard:

- Relatiebeheer met inwoners, groepen en organisaties in de dorpen; Samenwerking met instanties binnen de Hoeksche Waard (Welzijn HW, HW Wonen, Ouderenbonden, Cavent, Jongerengroeperingen); Hoeksche Waardse Uitdaging.

Dorpen:

- Spreekuren dorpswethouders, voorbereiding en uitvoering; In gesprek met dorpsraden/-verenigingen/-buurt bestuurt (dorpswethouder/ideeënmakelaar), loopt ✓ (pilot conferentie Klaaswaal) (BB Heinenoord, BB Puttershoek, Dorpsraad i.o. Puttershoek/Maasdam, Buren op Sas, Dorpsvereniging Goudswaard, Dorpsvereniging Nieuw-Beijerland, Dorsvereniging Piershil).

Organisatie(ontwikkeling):

- Keuze voor methode Waarderend Vernieuwen en organisatie van en deelname aan trainingen; In gesprek met teammanagers en teams over toepassen DGW; Rondgang langs de teams om 1 activiteit dorpsgericht aan te pakken; Perspectiefnota 2020 / Zomerrapportage 2019 / Begroting 2020.

Projecten (bijdragen aan):

- Omgevingsvisie HW (moderatoren Waardmakers-gespreksgroepen); Sociale kaart Hoeksche Waard; Pilotproject Vooreenmooiewaard; Beleidsnota Cultuur.

Extern gerichte focus

Inhoud geven aan de thema's van de ambities doen we als gemeente niet alleen. We bundelen onze krachten en maken gebruik van de combinatie van de ondernemerszin en de zorg voor elkaar die zo kenmerkend is voor de Hoeksche Waard. Vanuit de inhoud van onze opdracht leggen we nieuwe contacten, sluiten we strategische samenwerkingen en nemen we deel aan nieuwe

samenwerkingsverbanden. De verkenning richt zich o.a. op de samenwerking op de Zuid Hollandse Eilanden, de arbeidsmarktregio, de provincie en de regio Zuidelijk Zuid Holland.

In 2019 hebben we gewerkt aan de aanvraag Regio Deal. Dit hebben we samen met de gemeenten op Goeree-Overflakkee en Voorne Putten gedaan. De aanvraag is dus gedaan vanuit de Zuid-Hollandse Delta als regio.

In september 2019 heeft gemeente Hoeksche Waard samen met de gemeente Dordrecht een bestuurlijke conferentie voor de regio Zuidelijk Zuid-Holland georganiseerd. Dit was een succes. Diverse thema's zoals o.a. mobiliteit en onderwijs/arbeidsmarkt zijn toen met elkaar besproken. Concreet heeft dit geleid tot het formeren van kleinere werkgroepen die met de afzonderlijke thema's aan de slag zijn gegaan. Afsproken is om jaarlijks elkaar bestuurlijk te ontmoeten en de voortgang met elkaar te bespreken.

HRM

Visie op HR in de Hoeksche Waard

HR (human resources) is de strategische partner die verbindt en faciliteert bij organisatie- en talentontwikkeling. Doel is om gemeente Hoeksche Waard als aantrekkelijke werkgever op de kaart te zetten. Medewerkers groeien door hen te binden, te boeien en door hen de juiste rol te geven. Via e-HRM is het beheer op orde en is er zoveel mogelijk sprake van dingen zelf regelen. Onze managementinformatie is actueel, eenvoudig te raadplegen en biedt (voorspellende) analyses.

- Externe ontwikkelingen vertalen we naar organisatiestrategie en HR.
- We faciliteren voortdurende organisatieontwikkeling.
- We leveren en voorspellen stuurgegevens.
- De personeels- en salarisadministratie en processen zijn gestroomlijnd en toekomstbestendig.

Formatie

De detailstructuur die de stuurgroep in mei 2018 heeft vastgesteld is de basis (inclusief toegevoegde formatie) voor het berekenen van de personeelsbegroting voor 2019. Op 31 december 2019 bedroeg de formatie 545 fte. De brutoloonsom voor 2019 bedraagt € 36,2 miljoen. De gemiddelde loonsom per fte is circa € 73.000.

Ziekteverzuim

2019 is afgesloten met een ziekteverzuimpercentage van 4,2%. De gemeente HW kijkt positief af van het landelijk ziekteverzuimpercentage van gemeenten in dezelfde gemeentegrootteklasse (50.000-100.000 inwoners). Dit was namelijk 5,2% (bron: Personeelsmonitor A&Ofonds2018).

Opleidingsbudget

De visie op gemeente Hoeksche Waard en de bijbehorende organisatie vragen een andere manier van werken. Vanuit de Hoeksche Campus is een visie gemaakt op leren, werken en ontwikkelen. In de loonsom houden we rekening met 3% voor investeringen in opleidingen via de Hoeksche Campus en 1% voor investeringen in individuele maatwerkopleidingen die we niet centraal aan kunnen bieden. In 2019 is 290.000,- besteed aan opleidingen, dit valt binnen het gebudgetteerde bedrag van 300.000,-. In 2019 is een goede basis gelegd om de organisatie te ontwikkelen op basis van de opleidingstijdlijn. De meeste trainingen zijn volgens deze tijdlijn uitgevoerd.

Het sociaal-medisch overleg (SMO)

Het doel van het SMO is een goede verzuimbegeleiding en re-integratie. HRM organiseert eens in de 6 weken een SMO.

Generatiepact

Met ingang van 1 januari 2019 is in gemeente Hoeksche Waard een regeling generatiepact van kracht. Tijdens de plaatsingsprocedure konden de medewerkers aangeven of ze in 2019 gebruik willen maken van deze regeling. In 2019 zijn 40 medewerkers gestart met deelname aan het generatiepact. De belangrijkste argumenten voor gemeente Hoeksche Waard zijn de duurzame inzetbaarheid, vitaliteit en het in beweging brengen van de mobiliteit binnen de organisatie. Ouderen die gebruikmaken van het generatiepact creëren ruimte variërend van 0,2 fte tot maximaal 0,5 fte per persoon. Deze ruimte zal doorgaans niet één op één worden vervangen. De gemeente bekijkt of er werkzaamheden moeten worden belegd bij anderen of dat de ruimte ergens anders in de organisatie wordt benut. De regeling is bedoeld voor medewerkers die vanaf 1 januari 2019 60 jaar of ouder zijn. De regeling heeft een looptijd van 3 jaar.

Control

Control gaat over het bewaken van de sturing van de organisatie

Control is een manier om op transparante wijze en binnen de gestelde kaders gemeentelijke doelstellingen te ontwikkelen, te realiseren en te beoordelen op hun risico's en effecten. Als we de sturing op de bedrijfsvoering, niet of niet goed regelen, kunnen we er niet op vertrouwen dat de organisatie doet waarvoor deze in het leven is geroepen en of we de gestelde doelen behalen.

Een organisatie is *in control* als deze:

- tijdig reageert op veranderingen in de omgeving;
- veranderingen adequaat weet te interpreteren;
- veranderingen weet door te vertalen in de ontwikkeling en bedrijfsvoering van de organisatie.

Het doel daarbij is om optimaal te kunnen blijven presteren.

Naast de instrumenten als de P&C-cyclus, de perspectiefnota, begroting, maandrapportages, bestuursrapportages, jaarrekening, controleplan, audits et cetera, is Control toch breder. Ook cultuur, normen en waarden, aanspreekbaarheid, voorbeeldgedrag, betrokkenheid, niet uitgesproken regels, codes en dergelijke maken deel uit van Control. Al deze instrumenten zijn slechts een (hulp)middel.

Planning en control

De belangrijkste taak bestaat uit het verstrekken van kwalitatief en kwantitatief goede sturings- en verantwoordingsinformatie. Dit gebeurt door goed beheer van de (financiële) administratie, het adviseren op financieel-economisch gebied, de uitvoering van de planning-en-controlcyclus en het uitvoeren van (interne) controles.

P&C-cyclus

Voor 2019 is er een meerjarenbegroting opgesteld. Deze is met vaststelling van de Zomerrapportage 2019 en PN 2020 bijgesteld. Op basis van planning-en-controlcyclus (planvorming, uitvoering, verantwoording en bijsturen) leggen we periodiek verantwoording af door middel van de bestuursrapportages en de jaarstukken. In 2019 hebben een Zomerrapportage 2019 en Slotrapportage 2019 opgesteld.

In 2019 zijn we gestart met de inrichting van managementinformatiesystemen. Dit zal in 2020 verder vorm krijgen en heeft hoge prioriteit. Dit is een veelgebruikt en betrouwbaar kwaliteitsmodel bij overheidsorganisaties.

Administratieve organisatie en interne beheersing

De inrichting van administratieve processen is erop gericht om de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van ons handelen te waarborgen. Het afgelopen jaar maar zeker ook de komende jaren wordt extra aandacht besteed aan de inrichting van processen en het verder ontwikkelen van het Interne controleplan. Dit is ook van belang in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording die door het college bij de jaarrekening 2021 afgegeven moet worden.

Externe borging bestaat uit controles van de accountant, de rekenkamerfunctie en het horizontaal toezicht van de Belastingdienst. Het aanbestedingstraject heeft in 2019 geleid tot de aanstelling van Publieke Sector Accountants (PSA) als accountant voor gemeente Hoeksche Waard.

Risicomanagement

Risicomanagement is een belangrijk instrument om eventuele risico's voor de gemeente te beheersen. Uitleg over risicomanagement is te vinden in de paragraaf Weerstandstandvermogen en risicobeheersing.

Juridische kwaliteitszorg en rechtmatigheid

De laatste jaren is er bij gemeenten steeds meer aandacht voor juridische kwaliteitszorg: het verbeteren van de juridische kwaliteit van producten en diensten om juridische risico's zichtbaar en beheersbaar te maken. Dit heeft onder andere te maken met de toenemende procesbereidheid en de claimbewustheid bij burgers en bedrijven. Daarnaast moet de overheid zich steeds meer verantwoorden voor haar eigen regelstelling, planning en financiering. Niet alleen hier speelt juridische kwaliteitszorg een rol, ook in de professionalisering van de overheid. Die overheid moet op een steeds bedrijfsmatiger manier te werk gaan.

Binnen de gemeente zijn het afgelopen jaar diverse onderwerpen opgepakt om de juridische kwaliteit te verbeteren:

- het verbeteren van de informatieverstrekking;
- termijnbewaking;
- het houden van rechtmatigheids- en juridische controles;
- het delen van juridische informatie;
- het organiseren van cursussen voor medewerkers.

Financiën

Met het vaststellen van de financiële verordening 212 van gemeente Hoeksche Waard heeft de gemeenteraad zowel de uitgangspunten voor het financiële beleid, als voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vastgesteld. Deze verordening zorgt ervoor dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

Wij hebben zorggedragen voor de algemene financiële administratie, de ondersteuning bij financiële vraagstukken en de harmonisatie van beleid.

Begin 2019 hebben wij aan de raad alle financiële verordeningen en beleidsnotities ter vaststelling aangeboden (financiële verordening, nota activa, nota reserves en voorzieningen, etc.). Daarnaast

hebben wij in lijn met de vastgestelde nota planning & control, de planning & controlcyclus doorlopen en de betreffende rapportages aan de raad ter vaststelling voorgelegd.

In november 2019 hebben wij een sluitende begroting 2020-2023 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Deze begroting is door de provincie goedgekeurd. In lijn met het bij de begroting 2020-2023 door de gemeenteraad aangenomen amendement hebben wij bij de jaarrekening 2019 onderzoek gedaan naar de (structurele) onderuitputting van budgetten 2020-2023 op basis van de realisatiecijfers 2019. De uitkomsten van dit onderzoek zullen wij verwerken in de Zomerrapportage 2020 en de meerjarenbegroting 2020.

Informatievoorziening

In- en externe communicatie (digitale overheid, website)

Iedere collega, bestuurder en directielid luistert naar en communiceert met de omgeving en kan daarom een positieve bijdrage leveren aan het beeld van gemeente Hoeksche Waard. Communicatie is niet het exclusieve domein van team Communicatie. Als gemeentelijke organisatie moeten we midden in onze omgeving (willen) staan. Daarom lag de focus van team Communicatie het afgelopen jaar op het ondersteunen, faciliteren, adviseren en aanjagen van een communicatieve(re) organisatie. Er is gericht gewerkt aan de positionering en reputatie van gemeente Hoeksche Waard door de organisatie communicatiever te maken en de communicatiefunctie te professionaliseren. Zo zijn er bijvoorbeeld schrijfttrainingen aangeboden aan medewerkers en is communicatieve ondersteuning (coaching, advies en/of uitvoering) geboden bij het realiseren van de belangrijkste opgaven, programma's, projecten en participatietrajecten. Daarnaast is de inzet van (social) media geprofessionaliseerd, mede door het ontwikkelen van en uitvoering geven aan een socialmediastrategie.

Privacy

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. De AVG heeft directe werking en hoeft niet te worden omgezet in nationale wetgeving. Dit betekent dat het privacy beleid van gemeenten rechtstreeks aan de AVG moet voldoen. In de Uitvoeringswet AVG is landelijk nader invulling gegeven aan een aantal onderdelen uit de AVG.

Als een gemeente niet voldoet aan de AVG, kan dit leiden tot maatregelen, zoals het opleggen van een bestuurlijke boete door de toezichthouder, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

In 2018 is gestart met de invoering van de AVG met een plan van aanpak. De focus in 2018 heeft vooral gelegen op de voorbereidingen voor gemeente Hoeksche Waard. In 2019 heeft de gemeente de diverse stappen uit de voorbereiding in 2018 verder uitgewerkt en voor een groot deel ingevoerd.

Op hoofdlijnen gaat het onder andere om.

- Aanstelling van een Functionaris Gegevensbescherming (FG); deze maakt - samen met de Privacy officer en CISO - deel uit van sub-team PIV (onderdeel van team Control);
- Aanstelling van een PIV ambassadeur binnen elke team (een PIV ambassadeur is een decentraal contactpersoon binnen elk team ten aanzien van privacy en informatieveiligheid);
- Vaststelling en publicatie van het privacy beleid, privacy reglement en de privacy governance;
- Vaststelling en publicatie van "Richtlijnen voor Privacy en informatieveiligheid voor het werken met persoonsgegevens door werknemers";
- Vaststelling en publicatie van het "Protocol Datalekken". Alle incidenten die gemeld worden, worden gedocumenteerd;

- Vaststelling van de “Aanpak bewustwording Privacy 2019-2020”;
- Publicatie van het Privacy statement op de website van de Gemeente Hoeksche Waard;

De basis is in 2019 gelegd en in 2020 gaan we hiermee verder.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is het geheel van maatregelen, processen en procedures die de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van alle informatie(-stromen en voorzieningen) binnen de grenzen van de gemeente Hoeksche Waard kunnen garanderen.

2019 is het eerste jaar dat gemeente Hoeksche Waard bestaat en dit heeft de nodige uitdagingen met zich meegebracht. De wijze waarop informatiestromen van 5 gemeenten en 3 samenwerkingsverbanden zijn samengebracht is een zeer intensief traject geweest met de nodige uitdagingen. Ook hebben wij als gemeente een nieuwe normenkader waaraan moet worden voldaan; De Baseline Informatie Overheid (BIO).

Dit alles heeft ertoe geleid dat in 2019 is ingezet op het formeren van een nieuw en actueel informatiebeveiligingsbeleid voor 2020. Ook is er aandacht voor een bewustwordingstraject ten aanzien van informatiebeveiliging binnen de gemeente, waarbij hard gewerkt wordt om informatiebeveiliging op de agenda te zetten, om deze uiteindelijk een plek te geven binnen de huidige werkzaamheden. Verder is er veel aandacht voor het IT-landschap van gemeente Hoeksche Waard en de wijze waarop deze op een beveiligde en verantwoorde manier wordt ingericht.

Tot slot dient gemeente Hoeksche Waard net als de rest van andere gemeenten te voldoen aan de ENSIA (zie www.ensia.nl). Deze vorm van horizontale verantwoording vergt veel tijd en inzet vanuit verschillende disciplines binnen de gemeente. Ook heeft er voor de ENSIA verantwoording een IT audit plaatsgevonden.

De (pre) basis is in 2019 gelegd en in 2020 gaan we hiermee verder.

ENSIA 2019 Horizontale verantwoording

Informatiebeveiliging en privacy zijn onderdelen waaraan gemeente Hoeksche Waard veel waarde hecht. Hierin is het onlangs vastgesteld informatiebeveiligingsbeleid 2020-2024 het uitgangspunt. De doelstellingen uit het informatiebeveiligingsbeleid zijn het zorgvuldig omgaan met informatie, betrouwbare en continue dienstverlening, voldoen aan vigerende wet- en regelgeving (bijvoorbeeld AVG) en het beheersen van risico's.

Het college van burgemeester en wethouders legt over het jaar 2019 verantwoording af over de status van informatiebeveiliging. In 2018 hebben alle gemeenten voor de tweede keer de verantwoording aan hun eigen toezichthouder, de raad, en de toezichthouders van het rijk middels de ENSIA-systematiek uitgevoerd. ENSIA staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit. Voor de verantwoording aan de gemeenteraad sluit ENSIA aan op de gemeentelijke planning-en-controlcyclus. ENSIA neemt de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) als uitgangspunt. Vanuit deze horizontale (gemeente brede) zelfevaluatie wordt eveneens de verantwoording aan de stelselhouders bij het rijk afgeleid, de zogenaamde verticale verantwoording. Voor de uitvoering wordt gebruik gemaakt van zelfevaluaties. De scope van ENSIA is als volgt:

- Implementatie Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG)
- Basisregistratie Personen (BRP)

- Wet- en regelgeving voor Reisdocumenten (PUN en PNIK)
- Digitale persoonsidentificatie (DigiD)
- Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)
- Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)
- Basisregistratie Ondergrond (BRO)
- Gezamenlijke Elektronische Voorzieningen Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (GeVS/Suwinet).

Een verkorte weergave van de uitkomsten treft u aan in deze voordracht.

Activiteiten in 2019

Gemeente Hoeksche Waard heeft als fusie gemeente voor het eerst het ENSIA traject doorlopen. Hierin is door alle partijen in de gemeente, met name team functioneel beheer ingezet om te voldoen aan de beheersmaatregelen gevraagd vanuit de ENSIA verantwoording.

Resultaten in 2019

Voor de onderdelen BRP, PUN en PNIK is nieuw beleid vastgesteld. Verder is er besloten om de kwaliteit van de BAG, BGT en BRO te vergroten door de diensten in huis te halen.

Resultaten per stelsel

Vanuit de uitgevoerde zelfevaluaties is vanuit de ENSIA systematiek ook verantwoording afgelegd aan het Rijk. Met onderstaande uitwerking informeren wij u per stelsel over de uitkomsten.

Domein	Bevindingen en door te voeren verbeteringen	Status
Basisregistratie Personen (BRP)	Score: Voldoende Geen steekproef	√
Reisdocumenten (PUN/PNIK)	Score: Voldoende Geen steekproef	√
Digitale persoonsidentificatie (DigiD)	Totaal 2 DigiD aansluitingen. Goedgekeurd door IT auditor.	√ √
Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)	Score: Voldoende Verbetering: Dienst wordt in huis gehaald	√
Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)	Score: Voldoende Verbetering: Dienst wordt in huis gehaald	√
Basisregistratie Ondergrond (BRO)	Score: Voldoende Verbetering: Dienst wordt in huis gehaald	√
Gezamenlijke Elektronische Voorzieningen Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (GeVS/Suwinet).	2 Suwinet aansluitingen Goedgekeurd door IT auditor	√ √
	1 Suwinet Aansluiting van leverancier: gemeente Rotterdam (voor o.a. IOAZ) voldoet niet op 2 punten.	X

Resultaatafspraken

Gemeente Hoeksche Waard heeft de ENSIA verantwoording keurig doorlopen. Voor ENSIA 2020 zal meer worden ingezet op het procesmatiger benaderen van deze terugkomende verantwoordingstraject.

ICT en informatiemanagement

De gemeente wil een open en transparante overheid zijn, met aandacht voor de privacyregels. In het kader van samenwerking en participatie willen we gegevens sneller en veilig kunnen delen en uitwisselen, zowel intern als extern. Om dit te ondersteunen houden de ICT-teams, naast het beheren van de applicaties, systemen en infrastructuur, zich bezig met het volgen van landelijke ontwikkelingen en innovaties. Daarnaast ondersteunen en verbeteren zij de kwaliteit en continuïteit van bedrijfsvoering en dienstverlening van de gemeente. De ICT-teams werken aan een informatiehuishouding in samenhang. Tevens treffen we de voorbereidingen om op termijn bestanden op te slaan in de Cloud.

ICT-platform

Op ICT-beheer niveau is de afgelopen periode het ICT platform volledig vernieuwd en wordt er de komende jaren een geleidelijke transitie doorgemaakt naar meer diensten in de Cloud. ICT werkt in lijn met veel van de door VNG geadviseerde ontwerpen, diensten en leveranciers en blijft dit doen. Tevens bewaken zij de kwaliteit, continuïteit en beveiliging met een combinatie van eigen mensen en de diensten van leveranciers. Ook team ICT Beheer zal in toenemende mate regie moeten gaan voeren over deze partijen.

Nieuwe werkplek

Vanaf 2020 zorgen de teams voor de inrichting en levering van een volledig nieuwe ICT werkplek voor de gemeente. Met de nieuwe werkplek (laptop met Office365) kunnen we “veilig” plaats- en tijdonafhankelijk werken. Office365 is schaalbaar, zo heb je altijd de laatste versie en kun je eenvoudig samenwerken. Daarnaast worden de schermen, het toetsenbord en de muis vervangen. Deze zijn sterk verouderd en voldoen niet meer aan de huidige technologie. Deze nieuwe omgeving zorgt op de achtergrond voor veel verandering in technologie en ondersteunende processen. De ICT-teams werken nauw samen met het programmateam dat de introductie en adoptie van de nieuwe werkplek organiseert.

Data gestuurd werken

De ICT-teams faciliteren en stimuleren het gebruik van de basis- en kerngegevens voor nieuwe toepassingen. Voorbeelden hiervan zijn: het inzetten van basis- en kerngegevens voor beleidsanalyses, scenario- en prognosestudies, woningvoorraadmodellen, verkeersmodellen en beleidsevaluaties (voor o.a. externe veiligheid, geluid, verkeer). Daarnaast stimuleren we ook het gebruik van concrete informatieproducten en nieuwe toepassingen in bijvoorbeeld het zorg- en welzijnsdomein, voor het wijk- en buurtgericht werken, en voor het locatiegericht beschikbaar maken van documentinformatie. Voor veel ontwikkelingen werken we samen met andere gemeenten en kennisinstellingen.

Applicaties

In 2019 is een aantal applicaties uitgerold, waaronder de applicaties van burgerzaken en financiën. Daarnaast is er in 2019 een aantal applicaties aanbesteed. Dit zijn onder andere de vergader-app voor raad en college, de raadsvoorziening, de website en de applicatie voor het sociaal domein.

In 2021 komt de nieuwe Omgevingswet. De voorbereidingen daarvoor in de informatievoorziening zijn al in volle gang. Er is onder andere een project voor het intern en later ook extern ontsluiten van geografische informatie opgestart. Hierin is ook aandacht voor het verbeteren en ontsluiten van de basisregistraties BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) en BGT (Basisregistratie Grootsthalige Topografie).

Facilitair

Huisvesting

Begin 2019 lag de focus voornamelijk op de verhuizing van de diverse gemeentehuizen naar de nieuwe vaste locaties in Maasdam, Oud-Beijerland en de tijdelijke locatie in Numansdorp. Eind maart werd de nieuwe aanbouw in Maasdam opgeleverd en vond er een tweede verhuisbeweging plaats: van het gemeentehuis Numansdorp naar de nieuwe units van locatie Maasdam. Verder is de eerste maanden van dit jaar hard gewerkt om de ruimtes volgens het vastgestelde werkplekconcept op te leveren. Op beide locaties werd ingezet op het creëren van schone, prettige werkruimtes, algehele netheid van de panden en kwalitatief goed en ergonomisch meubilair (in hoogte verstelbaar). Wat aanvullend schilderwerk en ophangen van kunstwerk complementeerde de aankleding van beide panden.

In de tweede helft van 2019 werd een intern onderzoek naar de facilitaire dienstverlening uitgevoerd. De vele gesprekken met stakeholders leverde diverse verbeter- en aandachtspunten op, waarmee direct aan de slag is gegaan. Het onderzoek betrof de verwachtingen en ervaringen met betrekking tot aanvraag van facilitaire producten en dienstverleningsprocessen voor de interne klanten (medewerkers gemeente). Gedurende het jaar is tevens besloten de bestuursvleugel in Maasdam opnieuw in te richten. Alle ruimtes van zowel bestuur, secretariaat als ook de wethouders zijn geheel duurzaam en circulair ingericht en opgeleverd. Tot slot is eind van het jaar het plan opgevat voor renovatie en opfrissen van de locatie aan de Jan van der Heydenstraat (HWWerkt!) in 2020. Uitgangspunt hierbij is om alle 3 de locaties van gemeente Hoeksche Waard gelijkwaardig in te richten en vorm te geven, conform de doelstelling voor een uniforme uitstraling van de gehele ambtelijke huisvesting.

Documentaire informatievoorziening (DIV)

Om de medewerkers in de organisatie te ondersteunen in het zaakgericht werken met het zaakstelsel zijn het gehele jaar workshops georganiseerd. Deze workshops worden ook in 2020 regelmatig georganiseerd. Middels het "Rondje van de Zaak" wordt bij alle teams langs gegaan om het zaakgericht werken te promoten. Vanuit Dienstverlening is een klant contactstelsel aangeschaft dat gekoppeld wordt aan het zaakstelsel, hierdoor kunnen we onze externe klanten nog beter van dienst zijn.

Archiefbeheer

In 2019 is het projectplan 'Plan van Aanpak Archiefbeheer rechtsvoorgangers' opgesteld in overleg met de regionale archiefinspecteur. Dit plan is vastgesteld door de directie. De doelstelling van dit plan is om in 4 jaar tijd de archieven van de rechtsvoorgangers af te sluiten en indien nodig over te dragen naar het Regionaal Archief in Dordrecht. Diverse series archieven zijn reeds overgedragen naar het Regionaal Archief Dordrecht.

Daarnaast zijn we gestart met het opschonen, inventariseren en vernietigen van de dossiers van de WIHW. Ook zijn de archieven van de voormalige gemeenschappelijke regeling Regionale Afvalstoffendienst HW in beheer genomen om te worden geïnventariseerd en opgeschoond. In de meerjarenbegroting zijn middelen opgenomen om het Plan van Aanpak te kunnen uitvoeren.

In 2019 is ook de regelgeving met betrekking tot de informatiehuishouding vastgesteld. De gemeenteraad heeft op 17 december 2019 de Archiefverordening vastgesteld en het college heeft op 5 november 2019 de Beheerregeling Informatiebeheer vastgesteld en de Aanwijzings- en benoemingsbesluiten Informatiebeheer.

Digitalisering

Er is gestart met het digitaliseren van de bouwvergunningsdossiers van de voormalige gemeenten Binnenmaas, Korendijk en Oud-Beijerland. Het gaat totaal om ca. 140 m2 en de planning is om dit project eind 2020 af te ronden.

Inkoop en aanbesteding

De samenwerking met Stichting Inkoopbureau West-Brabant gaat verder. De werkzaamheden van het Inkoopbureau en team Inkoop en Verzekeringen verbeteren de efficiency en de juridische kwaliteit van het inkoopproces.

In het laatste kwartaal van 2019 heeft team Inkoop en Verzekeringen het project 'Contractbeheer op orde' uitgevoerd. Het doel van dit project was het contractbeheer versneld op orde te krijgen. Dat wil zeggen de administratie van de groep urgente contracten, die zonder einddatum of met een einddatum in 2019 of 2020 in het systeem stonden, op orde hebben per 31 december 2019. Om dit project te laten slagen hebben we extra capaciteit ingehuurd. Het project is nu afgerond.

Duurzaam inkopen

Duurzaam inkopen betekent dat we, naast prijs en kwaliteit, ook rekening houden met milieu- en sociale aspecten. Met dit duurzame inkoopbeleid stimuleren we als overheidsinstantie de markt voor duurzame producten en diensten. Immers: hoe meer organisaties duurzaam inkopen, hoe meer er duurzaam geproduceerd en geleverd wordt. Bedrijven die producten of diensten leveren aan de overheid, of dat in de toekomst willen gaan doen, moeten steeds vaker voldoen aan duurzaamheidscriteria voor de specifieke dienst, werk of levering. Om de uiteindelijke doelstellingen te halen, letten we behalve op milieu- ook op sociale aspecten (SROI). Wij willen aansluiten bij Manifest duurzaam inkopen.

In september 2019 heeft het college besloten een toetredingsverzoek te doen tot het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Met de inkopen die de gemeente zelf doet kan de gemeente duurzame oplossingen bevorderen en daarmee het goede voorbeeld geven. Na toetreding tot het manifest stelt de organisatie, binnen een half jaar, een actieplan op.

3.7 Verbonden Partijen

Algemeen

Een verbonden partij is volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Een financieel belang is:

- een bedrag dat aan de verbonden partij ter beschikking is gesteld bedrag en niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat;
- of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur hetzij door stemrecht.

Verbonden partijen zijn onmisbaar voor de uitvoering van gemeentelijke taken. Als de schaal van een gemeente te klein is om een taak goed te kunnen uitvoeren, is onderbrengen van die taak bij een verbonden partij veelal de aangewezen oplossing. Door schaalvergroting bereikt een gemeente een hogere graad van specialisatie. Ook kunnen daardoor kosten worden bespaard en garanderen verbonden partijen veelal een betere continuïteit.

De laatste jaren komt landelijk gezien steeds bredere aandacht voor verbonden partijen. In veel gemeenten is gediscussieerd over de rollen van de gemeenten in relatie tot die van verbonden partijen. Ook werden gemeenten geconfronteerd met toenemende financiële tekorten bij enkele gemeenschappelijke regelingen. Dat riep vragen op over (het gebrek aan) een goede governance (de handeling of de wijze van besturen, de gedragscode, het toezicht op organisaties) bij de betreffende verbonden partij.

Uitwerking nota 'Verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard'

Iedere gemeente heeft op basis van de eigen autonomie een eigen verantwoordelijkheid voor verbonden partijen. Voor de effectuering daarvan heeft de gemeente echter de andere deelnemende gemeenten nodig. Gezamenlijke aansturing en regievoering zijn nodig voor een gemeenschappelijke strategie. De gemeenteraden van de Hoeksche Waardse gemeenten hebben in 2014/2015 daarom de nota 'Verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard' vastgesteld (hierna: de Nota).

In het voorjaar 2015 is de Nota uitgewerkt ('Uitwerking Nota verbonden partijen'). Op grond hiervan is vervolgens in beeld gebracht in hoeverre de governance bij de verbonden partijen op orde is en wat nog kan worden verbeterd. Het blijkt dat bij de verbonden partijen waar de gemeente Hoeksche Waard aan deelneemt, de vereiste bestuurs- en beheersingsmiddelen in opzet en bestaan aanwezig zijn. Er is aan allerlei 'knoppen te draaien'. Gebaseerd op het advies dat de Raad voor het openbaar bestuur heeft uitgebracht ('Wisselwerking tussen gemeenteraden en verbonden partijen') is de regionale notitie 'Naar een goede wisselwerking tussen de raden en verbonden partijen' opgesteld. De kernboodschap is dat in plaats van gebruik te maken van de formele weg, het veel effectiever is om in gesprek te gaan met de verbonden partijen. De notitie is in het voorjaar 2017 door de 5 raden vastgesteld.

Regionale nota 'Grip op verbonden partijen'

Op het niveau van Zuid-Holland Zuid heeft een regionale raads werkgroep/denktank zich gebogen over het onderwerp Grip op Verbonden Partijen. Deze werkgroep heeft in 2017 een oplever-document opgesteld, met daarin adviezen en aanbevelingen om de relaties te verbeteren tussen de gemeenteraden en de drie gemeenschappelijke regelingen op ZHZ-niveau. Deze adviezen en aanbevelingen zijn op 2 juli 2018 besproken in de Klankbordgroep Hoeksche Waard. Tijdens een themabijeenkomst op 18 juni 2019 hebben Hoeksche Waardse raads- en burgerleden hier verder met elkaar van gedachten over gewisseld. Afgesproken is dat er een werkgroep wordt samengesteld die zich over het mogelijke vervolg zal gaan buigen. Aan de hand van de uitkomsten kan nader worden beoordeeld of er aanleiding bestaat om de Nota Verbonden partijen te actualiseren.

Beleidskader/verordeningen

De volgende notities en verordeningen vormen de basis voor het beleid voor verbonden partijen:

- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV, 2016).
- Wet gemeenschappelijke regelingen (gewijzigd per 1 januari 2015).
- Financiële verordening gemeente Hoeksche Waard 2019.
- Raadsbesluiten van de 5 voormalige gemeenten:
 - o vaststelling en uitwerking Nota verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard (2015);
 - o vaststelling notitie 'Naar een goede wisselwerking tussen gemeenteraden en verbonden partijen in de Hoeksche Waard' (2017);
 - o vaststelling Rekenkamerrapport risicomanagement (2017).
- Doorwerking adviezen Denktank Grip op gemeenschappelijke regelingen Zuid-Holland Zuid.

Risicoprofiel

Op grond van het BBV moet in de paragraaf verbonden partijen per verbonden partij een risicoprofiel worden opgenomen. Deze risicoanalyse is in voorgaande jaren gezamenlijk door de 5 gemeenten opgesteld. Hierbij hebben we gebruikgemaakt van een beproefde methodiek, waarbij de financiële en bestuurlijke risico's in beeld zijn gebracht. In de betreffende programma's staan we overigens ook uitgebreider stil bij de gemeenschappelijke regelingen met een hoog risicoprofiel.

Financiële risico's verbonden partijen

Onderstaand geven we weer hoe de financiële analyse wordt uitgevoerd. Dat gebeurt aan de hand van 7 vragen. De vragen richten zich voornamelijk op de begrippen control en governance en daarmee op sturing, beheersing, verantwoording en toezicht. Bij een overwegend lage score is de eindconclusie van de financiële analyse dat ook daar laag wordt gescoord. De vragen zijn nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor de analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over de scores mogelijk.

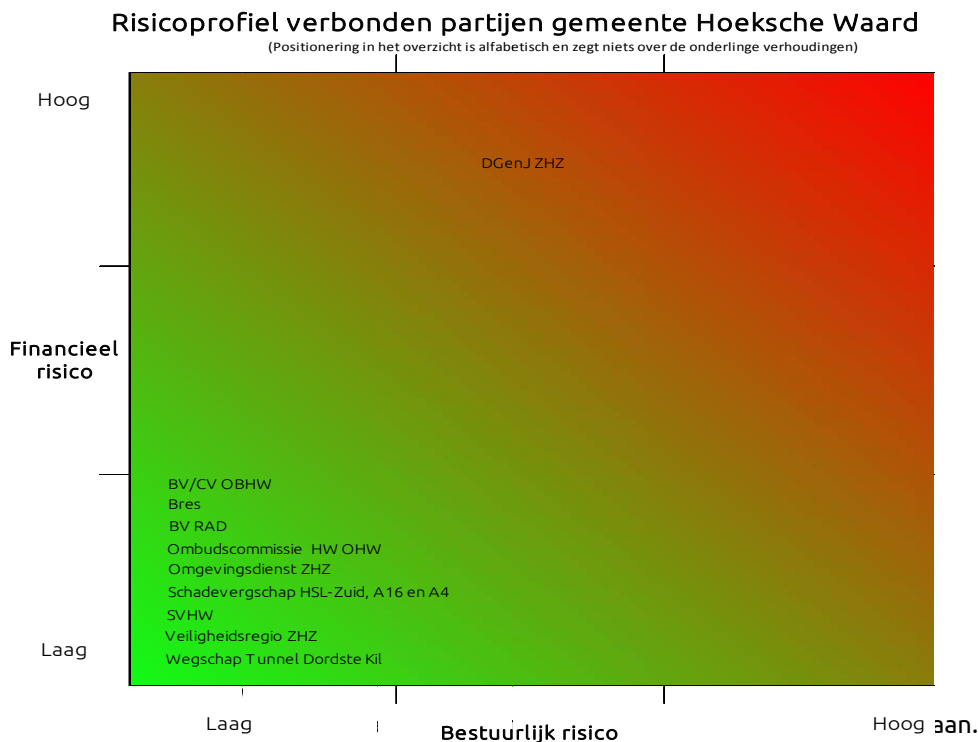
Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. Omvang jaarlijkse financiële bijdrage	< 450.000	450.000-1.000.000	> 1.000.000
2. Is het weerstandsvermogen in de verbonden partij toereikend?	Volledig	Deels	Niet
3. Benodigd gemeentelijk weerstandsvermogen op basis van risico's bij de verbonden partijen	< 45.000	45.000-100.000	>100.000
4. In hoeverre is de gemeente financieel aansprakelijk?	Niet	Gedeeltelijk	Volledig
5. Is de organisatie in staat om financieel bij te sturen?	Volledig	Deels	Niet
6. Is de bedrijfsvoering van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. Is de kwaliteit van het risicomanagement van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee

Bestuurlijke (inhoudelijke) risico's verbonden partijen

Hieronder vermelden we op welke manier de bestuurlijke analyse wordt uitgevoerd. Dat gebeurt aan de hand van 7 vragen. Naast de aandacht voor control en governance in de financiële analyse (de zogenoemde 'hard controls') komen ook de zogenoemde 'soft controls' aan bod. Denk hierbij aan begrippen als welwillendheid, leiderschap, integriteit en vertrouwen. Bij een overwegend lage score is de eindconclusie van de bestuurlijke analyse dat ook laag wordt gescoord. De vragen zijn ook hier nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor de analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over het scoren mogelijk.

Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. In hoeverre komt het gemeentelijk belang overeen met het belang van de organisatie?	Volledig	Gedeeltelijk	Minimaal
2. Is er invloed op de samenstelling van het bestuur?	Ja		Nee
3. Is de gemeente vertegenwoordigd in het bestuur (en in welke stemverhouding)?	DB	AB/overig	Nee
4. Zijn er duidelijke afspraken over doelen en te leveren prestaties en worden deze afspraken nagekomen?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
5. In welke mate is er vertrouwen in bestuur en/of directie van de verbonden partij?	Maximaal	Gemiddeld	Minimaal
6. Zijn er duidelijke afspraken over informatievoorziening?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. In hoeverre zijn de te leveren prestaties van invloed op de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen?	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal

De risicoanalyse wordt jaarlijks bij de voorbereiding van de programmabegroting geactualiseerd. Onderstaand is per verbonden partij het bestuurlijk én het financiële risico vermeld, zoals opgenomen in de begroting 2020-2023. In het onderdeel "Ontwikkelingen verbonden partijen" gaan wij in op bijzonderheden en specifieke risico's bij de verbonden partijen. De gecombineerde financiële en bestuurlijke analyse leidt tot het volgende risicoprofiel van de gemeenschappelijke regelingen:

Beëindigen van verbonden partijen

GR'n ISHW, SOHW en WIHW

Gemeenschappelijke regelingen waaraan uitsluitend wordt deelgenomen door gemeenten waarvan het gebied in zijn geheel tot een en dezelfde gemeente komt te behoren, vervallen met ingang van de datum van herindeling (artikel 41 lid 1 van de Wet algemene regels herindeling). Dit betekent dat de gemeenschappelijke regelingen ISHW, SOHW en WIHW per 1 januari 2019 van rechtswege zijn vervallen. De stuurgroep Hoeksche Waard heeft op 30 januari 2018 ermee ingestemd dat de ambtelijke organisaties van deze regelingen volledig onderdeel gaan uitmaken van de nieuwe gemeente Hoeksche Waard.

GR Openbaar Primair Onderwijs Hoeksche Waard

De GR OPOHW is per 1 januari 2019 van rechtswege vervallen (artikel 41 lid 1 van de Wet algemene regels herindeling). De besturen van Stichting ACIS openbaar primair onderwijs Hoeksche Waard en Stichting Openbaar voortgezet onderwijs Hoeksche Waard hebben besloten om bestuurlijk samen te gaan (onder de naam Stichting de Hoeksche School voor openbaar en primair voortgezet onderwijs Hoeksche Waard). De raad heeft op 9 juli 2019 ingestemd met de daarvoor benodigde statutenwijziging van Stichting ACIS en heeft daarbij tevens 4 (externe) leden benoemd tot lid van de Raad van Toezicht van Stichting De Hoeksche School. De statuten regelen de toezichthoudende rol van de gemeenteraad ten opzichte van het openbaar onderwijs. De statuten zijn in overeenstemming met de wettelijke bepalingen en de rol van de gemeente ten aanzien van het openbaar onderwijs en betreffen inhoudelijk een voortzetting van de situatie zoals die tot nu toe was. Op grond van de definitie van het BBV is Stichting De Hoeksche School geen verbonden partij.

Rekenkamer Hoeksche Waard

De Rekenkamercommissie Hoeksche Waard is per 1 januari 2019 van rechtswege vervallen (artikel 41 lid 1 van de Wet algemene regels herindeling). De raad heeft op 14 mei 2019 de Verordening op de rekenkamer Hoeksche Waard 2019 vastgesteld. Op grond daarvan bestaat de Rekenkamer uit drie externe leden (waaronder de voorzitter). De raad heeft deze leden op 7 november 2019 benoemd. Daarnaast fungeert er een uit 5 raads- of burgerleden samengestelde begeleidingscommissie voor de rekenkamer, die onder meer de contacten tussen raad en rekenkamer onderhoudt. Op grond van de definitie van het BBV is de Rekenkamer Hoeksche Waard geen verbonden partij.

Wijzigingen van bestaande verbonden partijen

Juridische omzetting GR Regionale Afvalstoffendienst Hoeksche Waard naar RAD HW B.V.

Per 1 januari 2019 is de voormalige gemeenschappelijke regeling RAD Hoeksche Waard omgezet in een overheidsvennootschap. Gemeente Hoeksche Waard bezit 100% van de aandelen van RAD HW B.V. De werkzaamheden die RAD HW B.V. voor gemeente Hoeksche Waard verricht zijn gelijk aan de werkzaamheden die de dienst als gemeenschappelijke regeling uitvoerde. Er zijn door de juridische omzetting wel enkele zaken veranderd. De verordenende bevoegdheid ligt bijvoorbeeld bij de gemeente waar die voorheen bij de GR lag. Ook komen de inkomsten van de afvalstoffenheffing nu bij de gemeente terecht waar die voorheen naar de GR gingen. Het college heeft op 17 september 2019 ingestemd met het aangaan van een Dienstverleningsovereenkomst tussen de RAD en de gemeente.

GR Ombudscommissie Hoeksche Waard

De raad heeft op 8 januari 2019 besloten om deel te blijven nemen aan deze regionale ombudscommissie. Na de herindeling bestaat de regeling nog uit de GR SVHW en gemeente Hoeksche Waard. In de tweede helft van 2019 is een voorstel voorbereid tot evaluatie van de gemeenschappelijke regeling en de wijze waarop de deelnemers verdere invulling willen geven aan de taken van de commissie. Hierover zal naar verwachting in het voorjaar van 2020 nadere besluitvorming plaatsvinden.

GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)

De raad heeft op 2 april 2019 het college toestemming verleend voor het vaststellen van de derde wijziging van deze gemeenschappelijke regeling.

GR Wegschap Tunnel Dordtse Kil

De raad heeft op 14 mei 2019 het college toestemming verleend voor het vaststellen van de voorgestelde wijziging van deze gemeenschappelijke regeling.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

De raad heeft op 11 juni 2019 het college toestemming verleend voor het vaststellen van de vierde wijziging van deze gemeenschappelijke regeling.

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

De raad heeft op 9 juli 2019 het college toestemming verleend voor het vaststellen van de vijfde wijziging van deze gemeenschappelijke regeling.

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

De raad heeft op 9 juli 2019 het college toestemming verleend voor het vaststellen van de zesde wijziging van deze gemeenschappelijke regeling.

GR Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

De raad heeft op 9 juli 2019 het college toestemming verleend voor het vaststellen van de voorgestelde wijziging van deze gemeenschappelijke regeling.

Bres Accommodaties BV

In de voormalige gemeente Binnenmaas heeft de samenwerking met Bres Accommodaties geleid tot kwalitatieve goede dienstverlening en (tot nu toe) financieel voordeel. Daarom heeft de stuurgroep Hoeksche Waard op 10 april 2018 ingestemd met het voorstel om de samenwerking in stand te houden en een plan van aanpak op te laten stellen om ook andere exploitaties van het maatschappelijke vastgoed binnen de Hoeksche Waard te beheren, of voor deze accommodaties een opdrachtgevende rol te gaan vervullen. Dit wordt meegenomen in de op te stellen Startnotitie Vastgoed op orde, waarmee het college op 25 februari 2020 heeft ingestemd.

Sportstichting Strijen

Samen met de Sportstichting Strijen wordt gezien hoe de taken in de toekomst het beste kunnen worden belegd. In de loop van 2020 wordt hier meer duidelijkheid over verwacht. We zullen de raad van de voortgang op de hoogte houden.

CV/BV Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard

Met het oog op de continuïteit en de financiële risico's is gekozen voor het meest veilige scenario om (O)BHW nog voor een periode van 3 tot 4 jaar te continueren. Het college besloot om de bevoegdheid tot het nemen van besluiten samenhangend met het aandeelhouderschap te mandateren aan wethouder Van Leenen. De Algemene vergadering van Aandeelhouders van het OBHW heeft besloten om de Raad van Commissarissen te laten bestaan uit 1 toezichthouder.

Aandachtspunten bij bestaande verbonden partijen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

De jeugdhulp heeft de afgelopen jaren te maken met een toename in zorggebruik en zorgkosten, en (mede door bezuinigingen vanuit het rijk) toenemende tekorten. Dit vraagt om een versnelling van de transformatie jeugdhulp, zowel vanuit de Serviceorganisatie Jeugd, de Stichting jeugdteams als vanuit de lokale gemeenten. Daartoe is een Omdenknotitie Jeugdhulp opgesteld, met daarin de regionale aanpak van de transformatie. Elke gemeente moet aan de hand van een lokaal plan extra investeren in preventie en in het jeugdteam. Naast deze Omdenknotitie moet ook besluitvorming plaatsvinden over de financiële solidariteit. Dit volgt op de inhoudelijke keuzes. In regie, sturing en invloed zal een verschuiving gaan plaatsvinden van regionaal naar lokaal. Hoe groot en met ingang van wanneer is afhankelijk van de besluiten die nog genomen moeten worden.

Eneco holding NV

De raad heeft op 28 januari 2020 ingestemd met de verkoop van alle aandelen in de Eneco Groep N.V. aan Diamond Chubu Europe B.V., de kopende entiteit van Mitsubishi Corporation en Chubu Electric Power Co. Inc.

Aandeel verbonden partijen

In het volgende overzicht is het totale aandeel van bijdragen aan verbonden partijen afgezet tegen de totale gemeentelijke lasten.

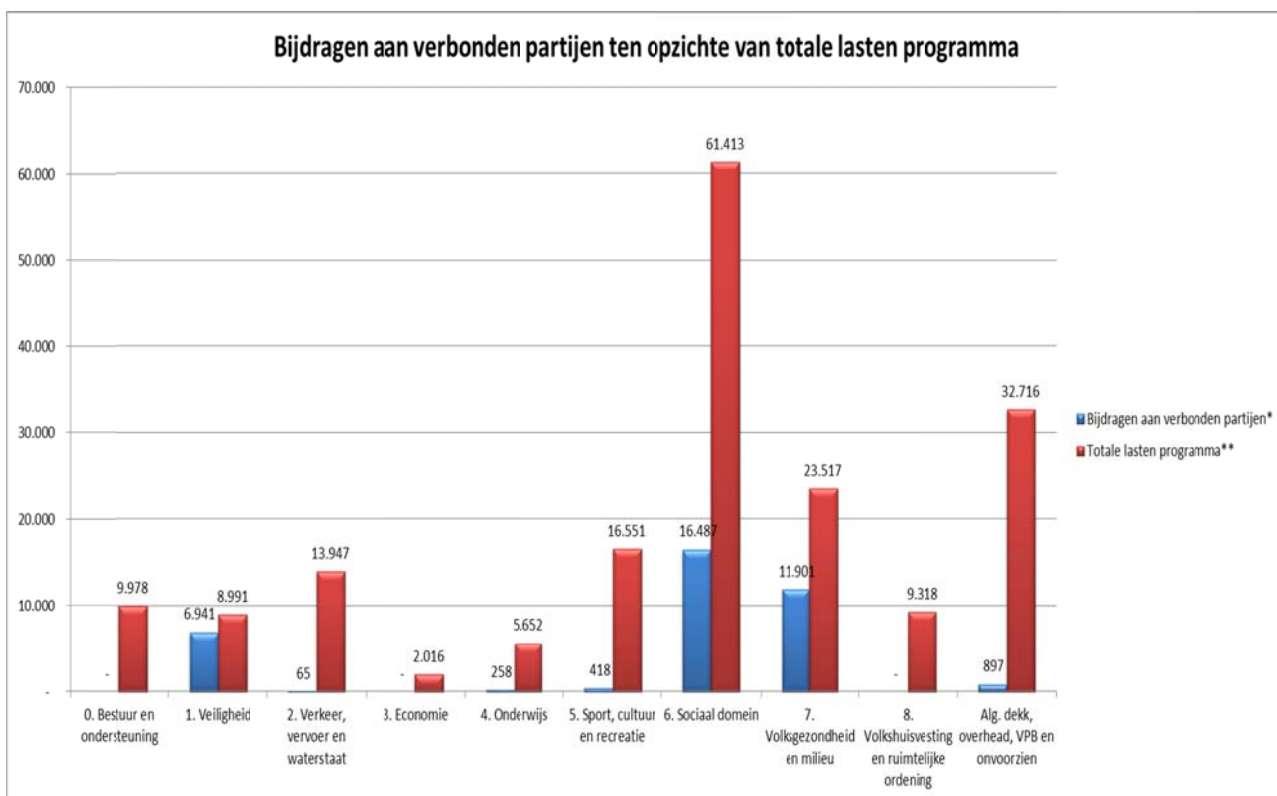
Bedragen x €1.000

Programma	Bijdragen aan verbonden partijen*	Totale lasten programma**	%
0. Bestuur en ondersteuning	-	9.978	-
1. Veiligheid	6.941	8.991	77%
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	65	13.947	0%
3. Economie	-	2.016	-
4. Onderwijs	258	5.652	5%
5. Sport, cultuur en recreatie	418	16.551	3%
6. Sociaal domein	16.487	61.413	27%
7. Volksgezondheid en milieu	11.901	23.517	51%
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-	9.318	-
Alg. dekk, overhead, VPB en onvoorzien	897	32.716	3%
Totaal	36.967	184.100	20%

* Exclusief opbrengsten van verbonden partijen (Eneco, Stedin, Evides en BNG).

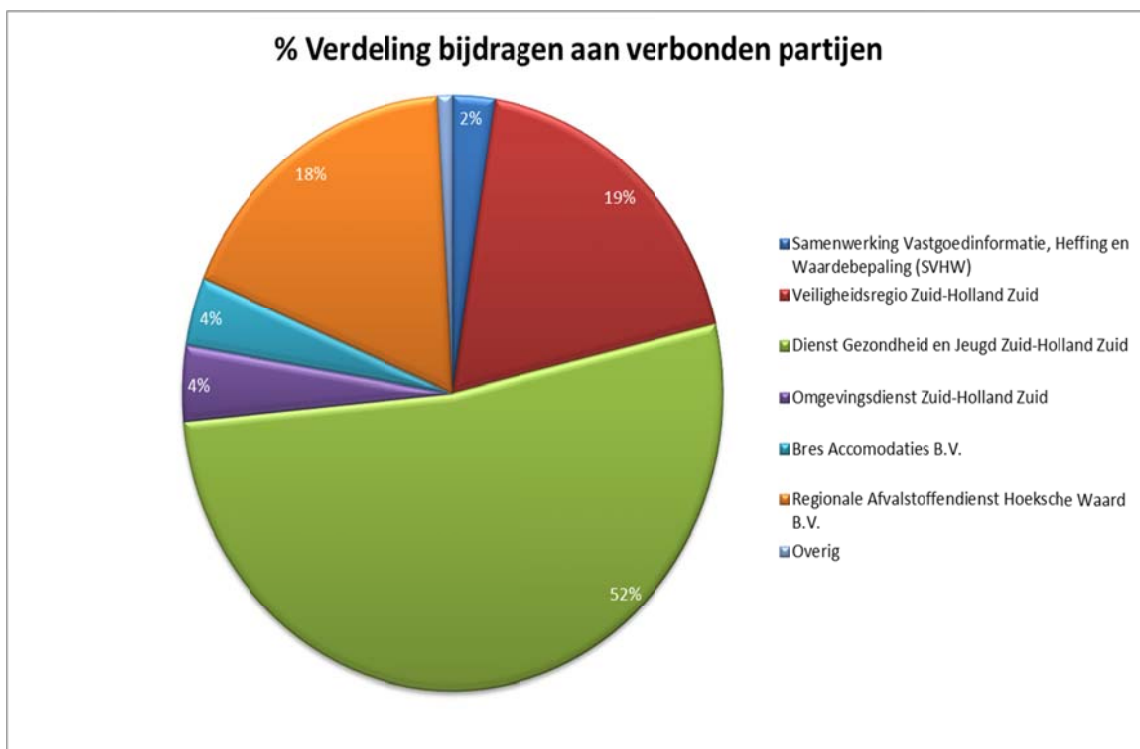
** Exclusief stortingen in reserves.

Grafisch ziet het er als volgt uit:

In het volgende overzicht zijn de bijdragen per verbonden partij afgezet tegen de totale bijdragen aan verbonden partijen. In dit overzicht zijn de verbonden partijen waar de gemeente bijdragen (dividend) van ontvangt buiten beschouwing gelaten.

Overzicht verbonden partijen

Onze gemeente neemt deel in onderstaande verbonden partijen.

A. Gemeenschappelijke regelingen

GR Ombudscommissie Hoeksche Waard																	
Programma	0. Bestuur en ondersteuning																
Taakveld	0.4 Overhead																
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard en de gemeenschappelijke regeling SVHW																
Vestigingsplaats	Oud-Beijerland																
Website	www.ombudscommissiehoekschewaard.nl																
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Het gemeenschappelijk orgaan Ombudscommissie Hoeksche Waard draagt zorg voor de oprichting en instandhouding van de Ombudscommissie Hoeksche Waard. Deze commissie is belast met de externe beoordeling van verzoekschriften als bedoeld in titel 9.2 van de Algemene wet bestuursrecht, voor zover het betreft gedragingen van bestuursorganen van de deelnemers.																	
Bestuurlijk belang Het gemeenschappelijk orgaan bestaat uit de burgemeester van onze gemeente en de voorzitter van de GR SVHW.																	
Financieel belang <i>Uittreding:</i> Het orgaan regelt de (financiële) gevolgen van uittreding. <i>Opheffing:</i> Een besluit hierover kan worden genomen door tenminste twee derde van de bestuursorganen van de deelnemers. Het orgaan stelt een liquidatieplan op.																	
Kengetallen <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Financiële kengetallen Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019</td><td>0</td></tr> <tr> <td>Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2019</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2019</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2019</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2019</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2019(= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>n.v.t.</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen Bedrag (x €1.000)		Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	0	Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019	n.v.t.	Eigen vermogen per 1-1-2019	n.v.t.	Eigen vermogen per 31-12-2019	n.v.t.	Vreemd vermogen per 1-1-2019	n.v.t.	Vreemd vermogen per 31-12-2019	n.v.t.	Solvabiliteit per 1-1-2019(= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
Financiële kengetallen Bedrag (x €1.000)																	
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	0																
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019	n.v.t.																
Eigen vermogen per 1-1-2019	n.v.t.																
Eigen vermogen per 31-12-2019	n.v.t.																
Vreemd vermogen per 1-1-2019	n.v.t.																
Vreemd vermogen per 31-12-2019	n.v.t.																
Solvabiliteit per 1-1-2019(= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.																
GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)																	
Programma	0. Bestuur en ondersteuning, 7. Volksgezondheid en Milieu, 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening																
Taakveld	0.61 OZB-woningen 0.62 OZB-niet-woningen 0.63 Parkeerbelasting 0.64 Belastingen overig 7.2 Riolering 7.3 Afval 8.3 Wonen en bouwen																
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Albrandswaard, Altena, Barendrecht, Brielle, Goeree-																

	Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Westvoorne en Waterschap Hollandse Delta.																		
Vestigingsplaats	Klaaswaal																		
Website	www.svhw.nl																		
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden voor de heffing en invordering van belastingen, heffingen en rechten, de Wet waardering onroerende zaken, de administratie van vastgoedgegevens, het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden en de Wet basisregistraties adressen en gebouwen.																			
Bestuurlijk Het algemeen bestuur bestaat uit 2 leden uit het college van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Hollandse Delta en een collegelid van iedere deelnemende gemeente. Onze gemeente is vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen, zijn vervanger is wethouder Harry van Waveren. De vertegenwoordigers van het Waterschap hebben ieder een meervoudig stemrecht van 6, de overige leden van het algemeen bestuur hebben één stem. Het algemeen bestuur besluit met meerderheid van stemmen. Bij het staken van de stemmen beslist de voorzitter. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en 4 leden uit en door het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen. Er is ook een ambtelijke commissie, die tot taak heeft het algemeen bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over alle aangelegenheden over SVHW. Iedere deelnemer heeft een vertegenwoordiger in de commissie.																			
Financieel belang <i>Uittreding:</i> Hiervoor stelt een onafhankelijke registeraccountant een liquidatieplan op. Het plan wordt door het algemeen bestuur vastgesteld. De daarin beschreven financiële verplichtingen zijn bindend. <i>Opheffing:</i> Een besluit hiertoe kan worden genomen door ten minste twee derde van het aantal deelnemers. Een onafhankelijke registeraccountant stelt het liquidatieplan op dat door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.																			
Kengetallen <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Financiële kengetallen Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019</td><td>924</td></tr> <tr> <td>Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019</td><td>0</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2019</td><td>1.507</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2019</td><td>1.440</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2019</td><td>5.488</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2019</td><td>4.611</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>22%</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>24%</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen Bedrag (x €1.000)		Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	924	Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019	0	Eigen vermogen per 1-1-2019	1.507	Eigen vermogen per 31-12-2019	1.440	Vreemd vermogen per 1-1-2019	5.488	Vreemd vermogen per 31-12-2019	4.611	Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	22%	Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	24%
Financiële kengetallen Bedrag (x €1.000)																			
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	924																		
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019	0																		
Eigen vermogen per 1-1-2019	1.507																		
Eigen vermogen per 31-12-2019	1.440																		
Vreemd vermogen per 1-1-2019	5.488																		
Vreemd vermogen per 31-12-2019	4.611																		
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	22%																		
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	24%																		

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	
Programma	1. Veiligheid
Taakveld	1.1 Crisisbeheersing en Brandweer
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.vrzhz.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Het openbaar lichaam integreert de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening (bij ongevallen en rampen), met behoud van lokale verankering, bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau binnen het samenwerkingsgebied. Dit moet een doelmatige en slagvaardige hulpverlening verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. Ook is het openbaar lichaam een platform voor samenwerking met diensten die aan hulpverlening zijn gelieerd, met partners, organisaties en andere openbare lichamen.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door de burgemeester, wethouder Paul Boogaard is zijn vervanger.

Elk lid van het algemeen bestuur heeft 1 stem. Het algemeen bestuur beslist bij meerderheid van stemmen; als de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en 3 tot 4 overige leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door de burgemeester.

Financieel belang

De deelnemende gemeenten waarborgen de betaling van rente en aflossing van de geldleningen die de Veiligheidsregio aangaat voor de uitvoering van zijn taak, in de verhouding tot het inwoneraantal op 1 januari van het dienstjaar waarin de geldlening wordt aangegaan.

Uittreding: Dit is slechts mogelijk na wijziging van de verdeling van gemeenten in regio's, als bedoeld in art. 8 Veiligheidsregio's. Het algemeen bestuur regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de gevolgen van uittreding.

Opheffing: De regeling kan slechts worden opgeheven voor zover dit op grond van artikel 8 en 9 van de Wet Veiligheidsregio's mogelijk is. Het algemeen bestuur stelt - na het horen van de raden van de deelnemende gemeenten - het liquidatieplan vast en regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de vereffening van het vermogen.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	6.941
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019	3.812
Eigen vermogen per 1-1-2019	8.364
Eigen vermogen per 31-12-2019	8.273
Vreemd vermogen per 1-1-2019	60.630
Vreemd vermogen per 31-12-2019	59.786
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	12%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	12%

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

Programma	4. Onderwijs 6. Sociaal Domein en 7. Volksgezondheid en Milieu
Taakveld	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken, 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-, 6.81 Geëscaleerde zorg 18+, 6.82 Geëscaleerde zorg 18-, 7.1 Volksgezondheid
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.dienstgezondheidjeugd.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur behartigt het samenwerkingsverband mede de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers, om het gebied evenwichtig en voorspoedig te ontwikkelen. De belangen worden behartigd door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen door sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning, meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit één lid per deelnemer (door en uit het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen). Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Joanne Blaak-van de Lagemaat, haar vervanger is wethouder Huibert Steen. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een gewogen stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten. Besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en 4 leden die door het algemeen bestuur uit zijn midden worden aangewezen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Joanne Blaak-van de Lagemaat.

Financieel belang

In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan het samenwerkingsverband. De kosten die het samenwerkingsverband aan de deelnemers toerekent bestaan uit algemene kosten (toe te rekenen op basis van het aantal inwoners) en overige kosten (toe te rekenen aan de deelnemers die deelnemen aan die taken waarop de kosten betrekking hebben).

De deelnemers dragen er zorg voor dat het samenwerkingsverband altijd over voldoende geld beschikt om aan zijn verplichtingen tegen derden te kunnen voldoen. De deelnemers garanderen bovendien tegen iedere geldgever de nakoming van de huidige en toekomstige verplichtingen die de publieke rechtspersoon op enig moment tegen die geldgever heeft.

Uittreding: Hiervoor is toestemming nodig van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur regelt ook de (financiële) gevolgen.

Opheffing: Een besluit hiertoe kan worden genomen door tenminste driekwart van het aantal deelnemende gemeenten. Het algemeen bestuur stelt het liquidatieplan op.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	19.305
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019	1.495
Eigen vermogen per 1-1-2019	4.169
Eigen vermogen per 31-12-2019	4.772
Vreemd vermogen per 1-1-2019	56.123
Vreemd vermogen per 31-12-2019	34.932
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	7%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	8%

GR Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Programma	2. Verkeer, vervoer en waterstaat
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer
Deelnemers	De gemeenten Haarlemmermeer, Kaag en Braassem, Alphen aan den Rijn, Leiderdorp, Leiden, Lansingerland, Zoeterwoude, Zoetermeer, Rotterdam, Zwijndrecht, Hoeksche Waard, Dordrecht, Moerdijk en Breda en de minister van Infrastructuur en Milieu
Vestigingsplaats	Rotterdam

Website	-
---------	---

Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De regeling bevordert dat verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de daartoe nodige verbreding, verlegging en reconstructie van de A16 en A4, en de beslissing op die verzoeken doelmatig, deskundig en op gelijke wijze worden behandeld. Deze regeling schept ook duidelijkheid voor de burgers over de bevoegde instantie.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid en 1 plaatsvervangend lid per deelnemer, door de colleges uit hun midden aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen, zijn vervanger is wethouder Harry van Waveren. Het algemeen bestuur besluit bij meerderheid van stemmen. Ieder lid heeft een stem.

Het dagelijks bestuur bestaat uit tenminste 3 leden: de voorzitter, het door de minister van Infrastructuur en Milieu aangewezen lid en tenminste 1 ander door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen lid. Onze gemeente is niet in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd.

Financieel belang

De eventueel op grond van artikel 49 van de Wet op de ruimtelijke ordening (nu artikel 6.1 Wet ruimtelijke ordening) toe te kennen (plan)schadevergoeding komt volledig ten laste van het Rijk. In die zin heeft gemeente Hoeksche Waard geen financieel belang.

Uittreding: Een deelnemer kan uittreden bij besluit van de raad van de betrokken gemeente.

Opheffing: De gemeenschappelijke regeling eindigt van rechtswege op 1 januari 2021.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	n.v.t.
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2019	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2019	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2019	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2019	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Programma	7. Volksgezondheid en milieu
Taakveld	7.4 Milieubeheer
Deelnemers	De gemeenten Alblasterdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht en de provincie Zuid-Holland
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.ozhz.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De Omgevingsdienst ondersteunt de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder. Ook ondersteunt de dienst bij taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid en 1 plaatsvervangend lid per deelnemer (door en uit het college aan te

wijzen). Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen, zijn vervanger is wethouder Harry van Waveren. De deelnemers hebben een gewogen stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op hun aandeel in de omzet van de Omgevingsdienst ZHZ. Deze verhouding wordt bij het vaststellen van de jaarrekening over jaar X vastgesteld en geldt voor jaar X+2. Deze stemverhoudingen gelden voor zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur.

Voor het tot stand komen van een besluit is een volstrekte meerderheid vereist. Wel moeten minimaal 3 deelnemers hun stem voor het voorstel hebben uitgebracht wil het aangenomen zijn, behalve als de regeling anders bepaalt. Zo kunnen grote deelnemers de besluitvorming niet domineren. Verder is een gekwalificeerde meerderheid van driekwart voorgeschreven bij de vaststelling van de begroting en de bijdrageverordening. Die meerderheid is ook vereist bij besluiten tot toetreding, uittreding en opheffing van de regeling. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en drie andere leden. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen.

Financieel belang

In de begroting wordt vastgelegd welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan de Omgevingsdienst. In een Bijdrageverordening die het algemeen bestuur vaststelt, worden de verschuldigde vergoedingen voor instandhouding van de Omgevingsdienst en de te leveren diensten vastgelegd.

Uittreding: Uittreding is mogelijk na verkregen toestemming van het vertegenwoordigend orgaan. Uittreden kan alleen met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste 1 kalenderjaar. Het algemeen bestuur regelt de financiële en organisatorische gevolgen van de uittreding en stelt de verschuldigde schadeloosstelling vast. De schadeloosstelling bedraagt tenminste driemaal de jaaromzet van de betreffende deelnemer in het jaar waarin de deelnemer besluit uit te treden. In bijzondere omstandigheden kan het algemeen bestuur een andere schadeloosstelling vaststellen.

Opheffing: Dit is mogelijk als meer dan driekwart van het aantal deelnemers daartoe besluit, mits die tenminste driekwart meerderheid van het aantal stemmen in het algemeen bestuur vertegenwoordigen. Het algemeen bestuur stelt een liquidatieplan vast, dat voorziet in de verplichting van de deelnemers tot deelneming in de financiële en personele gevolgen van de opheffing.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	1.508
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019	253
Eigen vermogen per 1-1-2019	1.736
Eigen vermogen per 31-12-2019	3.485
Vreemd vermogen per 1-1-2019	6.693
Vreemd vermogen per 31-12-2019	2.154
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	21%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	62%

GR Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Programma	2. Verkeer, vervoer en waterstaat
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer
Deelnemers	Provincie Zuid-Holland en de gemeenten Dordrecht en Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.kiltunnel.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De dienst beheert en exploiteert de Kiltunnel en de aansluitende wegverbindingen.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 2 leden van iedere deelnemer. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door de wethouders Harry van Waveren en Piet van Leenen. Voor het tot stand komen van een besluit bij stemming is de volstrekte meerderheid vereist van de leden die aan de stemming hebben deelgenomen. Het algemeen bestuur neemt besluiten op basis van een gewogen stemverhouding.

Behalve als de vergadering voltallig is, wordt bij staking van stemmen het nemen van een besluit uitgesteld tot een volgende vergadering. In die vergadering kunnen de beraadslagingen worden heropend. Als de stemmen staken in een voltallige vergadering of voor de tweede maal over hetzelfde voorstel, wordt het geacht niet te zijn aangenomen. Het dagelijks bestuur bestaat uit 1 lid van iedere deelnemer, uit en door het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Harry van Waveren.

Financieel belang

Elk van de deelnemers waarborgt de betaling van rente en aflossing van de door het Wegschap te sluiten leningen en in rekening-courant op te nemen gelden, in overeenstemming met de hierboven vermelde percentages. Als hieruit voor de deelnemers betalingen voortkomen, verrekenen de deelnemers deze onderling, met gebruikmaking van dezelfde percentages.

Uittreding: Hiervoor kan het algemeen bestuur voorwaarden opstellen.

Opheffing: Het algemeen bestuur stelt een liquidatieplan op.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	65
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019	1.082
Eigen vermogen per 1-1-2019	1.854
Eigen vermogen per 31-12-2019	2.936
Vreemd vermogen per 1-1-2019	23.044
Vreemd vermogen per 31-12-2019	18.238
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	7%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	14%

B. Stichtingen en verenigingen

Stichting Inkoopbureau West-Brabant	
Programma	0.Bestuur en Ondersteuning
Taakveld	0.4 Overhead
Deelnemers	De gemeenten Altena, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Hoeksche Waard, Kapelle, Moerdijk, Noord-Beveland, Reimerswaal, Rucphen, Steenbergen, Tholen, Woensdrecht en Zundert; de gemeenschappelijke regelingen ABG-organisatie, Belastingssamenwerking West-Brabant, GGD Hart voor Brabant en GGD Zeeland
Vestigingsplaats	Zevenbergen
Website	www.inkoopbureauwestbrabant.nl
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente	
De stichting dient indirect diverse openbare belangen door het behalen van voordelen op zowel financieel, kwalitatief en procesmatig gebied voor de deelnemers, onder andere door het faciliteren van een regionaal inkoopbureau.	

Bestuurlijk belang

Het algemeen bestuur bestaat uit een vertegenwoordiger per deelnemende gemeente. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen. Besluiten worden genomen met volstrekte meerderheid van stemmen. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen.

Financieel belang

De gemeente heeft bij het toetreden tot de stichting een borgsom gestort. De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage is gebaseerd op het aantal af te nemen dagdelen van het inkoopbureau.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	259
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2019	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2019	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2019	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2019	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.

Sportstichting Strijen

Programma	5. Sport, cultuur en recreatie
Taakveld	5.2 Sportaccommodaties
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Gemeente Hoeksche Waard (v/h gemeente Strijen)
Website	

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De stichting is eigenaar van het zwembad en de sporthal in Strijen en verhuurt het complex aan Laco Strijen bv. Als eigenaar ligt bij de stichting ook de zorg om het complex in stand te houden.

Bestuurlijk belang

Het college van de voormalige gemeente Strijen vormt het bestuur van de stichting. Er wordt thans een onderzoek voorbereid naar hoe de doelstelling van de stichting in de toekomst het best kan worden gerealiseerd. De uitkomst hiervan is bepalend voor de wijze waarop het bestuurlijke belang kan worden ingevuld.

Financieel belang

Gemeente Hoeksche Waard is aansprakelijk voor eventuele exploitatietekorten.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	n.v.t.
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2019	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2019	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2019	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2019	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2019	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.

C. Vennootschappen en Coöperaties (deelnemingen)

Eneco en Stedin		
Programma	0. Bestuur en ondersteuning	
Taakveld	0.5 Treasury	
Deelnemers	De aandelen van Eneco en Stedin zijn in handen van 44 gemeenten	
Vestigingsplaats	Rotterdam	
Website	www.eneco.nl www.stedingroep.nl	
Wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan doelstellingen van de gemeente Het betrouwbaar, veilig en maatschappelijk verantwoord leveren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.		
Bestuurlijk Gemeente Hoeksche Waard bezit 2,04 % van de aandelen van Eneco (101.253 van de 4.970.978 aandelen). Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger. De raad heeft op 28 januari 2020 ingestemd met de verkoop van alle aandelen in de Eneco Groep N.V. aan Diamond Chubu Europe B.V. , de kopende entiteit van Mitsubishi Corporation en Chubu Electric Power Co. Inc. Gemeente Hoeksche Waard bezit 2,04 % van de aandelen van Stedin (101.253 van de 4.970.978 aandelen). Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.		
Financieel belang De boekwaarde van onze aandelen bedraagt na de splitsing van de voormalige holding in het netwerkbedrijf Stedin en het productiebedrijf Eneco: -Stedin: € 6.137.000 -Eneco: € 0		
<u>Kengetallen</u>		
Financiële kengetallen	Bedrag (x € 1000)	
	Eneco	Stedin
Opgenomen baten (= dividend) in jaarrekening 2019	1.385	929
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019	132.000	325.000
Eigen vermogen per 1-1-2019	2.939.000	2.699.000
Eigen vermogen per 31-12-2019	2.937.000	2.949.000
Vreemd vermogen per 1-1-2019	2.804.000	4.292.000
Vreemd vermogen per 31-12-2019	3.031.000	4.340.000
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	51%	39%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	49%	40%

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides	
Programma	0. Bestuur en ondersteuning
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	De aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides zijn in handen van gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	www.evides.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Gemeente Hoeksche Waard neemt samen met gemeenten en provincies in Rijnmond en Zeeland deel in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides. Op haar beurt is de BV voor 50% eigenaar van het drinkwaterleidingbedrijf Evides. Evides levert drinkwater aan huishoudens en bedrijfsleven en levert in toenemende mate ook industriewater en diensten op het gebied van afvalwater- en rioolwaterzuivering.

Bestuurlijk

Gemeente Hoeksche Waard bezit 4,99% (92.372) van de aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides van de 1.850.000 aandelen. Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.

Financieel belang

De boekwaarde van onze aandelen in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides bedraagt bedrag € 3,4 miljoen

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in jaarrekening 2019	884
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019	21.912
Eigen vermogen per 1-1-2019	255.219
Eigen vermogen per 31-12-2019	259.432
Vreemd vermogen per 1-1-2019	3
Vreemd vermogen per 31-12-2019	0
Solvabiliteit per 1-1-2019(= eigen vermogen/totaal vermogen)	100%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	100%

Bank Nederlandse Gemeenten

Programma	Algemene Dekkingsmiddelen
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	Bijna alle Nederlandse overheden.
Vestigingsplaats	Den Haag
Website	www.bngbank.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De gemeente heeft van oudsher aandelen in de BNG. Doelstelling van de BNG is een gunstige financiële dienstverlening en kredietverstrekking, om zo voordelig mogelijk een bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijke voorzieningen.

Bestuurlijk

De aandelen van de Bank Nederlandse Gemeenten zijn voor de helft in handen van de Staat; de andere helft is geplaatst bij gemeenten, provincie en een hoogheemraadschap. Gemeente Hoeksche Waard bezit 0,28 % (153.738) van de aandelen van de BNG (van de 55.690.720 aandelen). Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.

Financieel belang

De boekwaarde van onze aandelen BNG bedraagt € 357.000,-.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in jaarrekening 2019	438
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019	163.000

Eigen vermogen per 1-1-2019	4.991.000
Eigen vermogen per 31-12-2019	4.887.000
Vreemd vermogen per 1-1-2019	132.518.000
Vreemd vermogen per 31-12-2019	144.802.000
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	3,6%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	3,3%

Bres Accommodaties BV

Programma	5. Sport, cultuur en recreatie 6. Sociaal Domein
Taakveld	5.2 Sportaccommodaties, 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie, 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Maasdam
Website	www.bresaccommodaties.nl

Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De vennootschap heeft ten doel:

- Het exploiteren van het Recreatieoord Binnenmaas en van diverse binnensport-, recreatie- en welzijnsfaciliteiten inclusief het (technisch) beheren van het (overige) vastgoed.
- Het oprichten van, het deelnemen in, het samenwerken met, het financieren van, het zich op andere wijze interesseren bij, het voeren van beheer en van de directie over en het geven van adviezen en het verlenen van diensten aan andere vennootschappen en ondernemingen
- Het zich (mede)verbinden voor en het stellen van (hypothecaire) zekerheid voor verplichtingen van groepsmaatschappijen en derden
- Het beleggen (verwerven en exploiteren) van vermogen in (hypothecaire) schuldvorderingen, registergoederen, valuta, effecten en vermogenswaarden in het algemeen het verrichten van al wat met bovenstaande in de ruimste zin verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn

Bestuurlijk

In deze overheids-BV heeft de gemeente rechtstreeks invloed op de BV. Gemeente Hoeksche Waard is 100% aandeelhouder van de BV, tevens opdrachtgever, bewaakt de opdracht voor uitvoering van de publieke doelstelling en behoudt daarmee haar taak als beleidsmaker en –bepaler. Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.

De BV heeft een Raad van Commissarissen als toezichthoudend orgaan, bestaande uit drie leden, benoemd op voordracht van de algemene vergadering van aandeelhouders (zijnde de gemeente). De Raad van Commissarissen benoemt een eindverantwoordelijk directeur (met uitzondering van de eerste directeur) en is bevoegd tot schorsing en/of ontslag van de directeur.

Financieel belang

Het eigendom van de accommodaties (zowel juridisch als economisch) is niet aan de BV overgedragen, maar blijft bij de gemeente. De BV voert wel het onderhoud aan de eigendommen uit.

Opheffing: Na ontbinding van de vennootschap geschiedt de vereffening door de bestuurders, tenzij de algemene vergadering anders bepaalt.

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019*	1.381
Werkelijk resultaat (na belastingen) van de verbonden partij in 2019	134
Eigen vermogen per 1-1-2019	164
Eigen vermogen per 31-12-2019	298

Vreemd vermogen per 1-1-2019	2.026
Vreemd vermogen per 31-12-2019	4.755
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	8%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	6%

* Het betreft hier de netto bijdrage na aftrek van de huurvergoeding die Bres voor het gebruik van de gebouwen aan de gemeente moet betalen.

CV/BV Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard	
Programma	3. Economie
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Maasdam
Website	www.bedrijvenparkhw.nl
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Het ontwikkelingsbedrijf is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van bedrijventerreinen met een regionaal karakter. De activiteiten van de exploitatiemaatschappij beperken zich tot het ontwikkelen van een Hoeksche Waards bedrijventerrein van 20 hectare.	
Bestuurlijk De grondexploitatiemaatschappij heeft de juridische vorm van een commanditaire vennootschap (CV) met een besloten vennootschap (BV) als beherend vennoot. Wethouder van Leenen heeft van het college het mandaat gekregen voor het nemen van besluiten samenhangend met het aandeelhouderschap. De Algemene vergadering van Aandeelhouders van het OBHW heeft besloten om de Raad van Commissarissen te laten bestaan uit één toezichthouder (de heer mr. drs. A.J. Borgdorff).	
Financieel belang Het geplaatste en gestorte kapitaal van de BV bedraagt €35.000. Gemeente Hoeksche Waard bezit 100% van de aandelen en 100% van het stemrecht. Het commanditaire kapitaal van de grondexploitatiemaatschappij bedraagt €3.500.000. De gemeente staat garant voor de geldlening van het bedrijvenpark Hoeksche Waard. Bij oprichting van de grondexploitatiemaatschappij is overeengekomen dat vennoten een kapitaalbreng van 40% van hun participatie in het commanditair kapitaal storten.	
<u>Kengetallen</u>	
Financiële kengetallen CV Bedrag (x €1.000)	
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2019	0
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019	0
Eigen vermogen per 1-1-2019	35
Eigen vermogen per 31-12-2019	35
Vreemd vermogen per 1-1-2019	15.619
Vreemd vermogen per 31-12-2019	12.338
Financiële kengetallen BV Bedrag (x €1.000)	
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2019	0
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019	0
Eigen vermogen per 1-1-2019	-470
Eigen vermogen per 31-12-2019	-470
Vreemd vermogen per 1-1-2019	505
Vreemd vermogen per 31-12-2019	505

Regionale Afvalstoffendienst Hoeksche Waard BV									
Programma	7. Volksgezondheid en milieu								
Taakveld	7.3 Afval								
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard								
Vestigingsplaats	Westmaas								
Website	www.radhoekschewaard.nl								
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente De vennootschap heeft als doel om in het belang van bescherming van het milieu en een doelmatig beheer werkzaam te zijn op het gebied van: - Het uitvoeren van publieke taken in het afval- en grondstoffenbeheer in de ruimste zin, waaronder in ieder geval verstaan wordt: het inzamelen, het vervoeren, het (doen) be- of verwerken, het verhandelen van afval en grondstoffen en het adviseren hierover - De inzameling van bedrijfsafval en -grondstoffen, inclusief het inzamelen, het vervoeren, het (doen) be- of verwerken, het verhandelen - Het uitvoeren van taken op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte Daarnaast heeft de vennootschap als doel: - Het deelnemen en het zich op andere wijze interesseren in, het financieren van, het voeren van directie en beheer over, het verlenen van diensten aan en het behartigen van belangen van vennootschappen en ondernemingen, primair dat met een doelstelling als genoemd onder a., b. en c; - het ter leen opnemen en/of ter leen verstrekken van gelden, evenals het zekerheid stellen, zich op andere wijze sterk maken of zich hoofdelijk naast of voor anderen verbinden; - het verkrijgen, vervreemden, beheren en exploiteren van roerende en onroerende zaken en andere goederen, daaronder begrepen patenten, merkrechten, licenties, kennis, vergunningen en andere industriële eigendomsrechten ten behoeve van zichzelf of ten behoeve van vennootschappen, waarmee zijn in een groep is verbonden zomede het stellen van zekerheden ten behoeve van vennootschappen waarmee zij op enigerlei wijze is verbonden en al wat met het vorenstaande in dit lid in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk is. De vennootschap kan de diensten genoemd onder a, b. en c. in mindere mate verrichten voor anderen dan de aandeelhoudende gemeenten.									
Bestuurlijk De relatie tussen gemeente Hoeksche Waard en de RAD kenmerkt zich door een goede balans tussen invloed van de gemeente als eigenaar en opdrachtgever én de gewenste autonomie van de uitvoeringsorganisatie. Het is van belang om de opdrachtgevers- en eigenaarsrol te scheiden binnen (het college van) de gemeente. In plaats van een directe aansturing door de gemeente is er na omzetting sprake van een afzonderlijke en verzakelijke relatie. De eigenaarsrelatie is uitgewerkt in het besturingsmodel. Daarbij worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA), Raad van Commissarissen (RvC) en het bestuur (vooral) vastgelegd in de statuten. De opdrachtgeverrelatie is uitgewerkt in onder andere een dienstverleningsovereenkomst. Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders.									
<u>Financieel belang</u> Hoeksche Waard bezit 100% van de aandelen.									
<u>Kengetallen</u> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële kengetallen</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen lasten in jaarrekening 2019</td><td>6.584</td></tr> <tr> <td>Resultaat rekening gemeenschappelijke regeling R.A.D. 2019</td><td>415</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2019 *</td><td>0</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten in jaarrekening 2019	6.584	Resultaat rekening gemeenschappelijke regeling R.A.D. 2019	415	Eigen vermogen per 1-1-2019 *	0
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)								
Opgenomen lasten in jaarrekening 2019	6.584								
Resultaat rekening gemeenschappelijke regeling R.A.D. 2019	415								
Eigen vermogen per 1-1-2019 *	0								

Eigen vermogen per 31-12-2019	2.746
Vreemd vermogen per 1-1-2019 *	0
Vreemd vermogen per 31-12-2019	10.368
Solvabiliteit per 1-1-2019(= eigen vermogen/totaal vermogen)	0%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	21%

* Per 1 januari 2019 is de Regionale afvalstoffen dienst RAD Hoeksche Waard omgezet tot RAD HW. Op de balans per 01-01-2019 is het eigen- en vreemd vermogen nihil.

C. Overige verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die onder deze categorie vallen.

3.8 Grondbeleid

Inleiding

In de paragraaf Grondbeleid geeft de gemeente jaarlijks het grondbeleid vorm. Om de bestuurlijke doelen te bereiken, zetten we een 'gereedheidskist' met vele instrumenten van het grondbeleid in. De bestuurlijke (in dit kader ruimtelijke) doelen liggen vast in de meerjarenbegroting, het coalitieprogramma en diverse visiedocumenten en de daarmee samenhangende beleidsnota's. De bestuurlijke doelen zijn dynamisch en regelgeving verandert. Daardoor kan ook de inhoud van de gereedheidskist wijzigen.

Daarnaast heeft het grondbeleid financiële impact: de uitvoering vraagt financiële middelen. Hierdoor ontstaan risico's voor de gemeente. Die risico's kunnen van grote invloed zijn op de financiële positie van de gemeente. Om deze risico's te beperken en te beheersen, bekijken we onze grondexploitaties jaarlijks opnieuw.

De verslaglegging in de paragraaf grondbeleid gaat over het te voeren grondbeleid en de uitleg over de uitvoering ervan. Hierbij is er vrijheid in de opstelling van deze paragraaf, met de voorwaarde dat die aan de regelgeving van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voldoet. De Commissie BBV heeft in 2019 een nieuwe notitie uitgebracht over het "Grondbeleid in de begroting en jaarstukken". Dit is een vernieuwing van diverse Notities van het BBV.

De 3 pijlers voor de wijziging zijn:

- Handreiking vennootschapsbelasting en gemeentelijke grondbedrijf (2015);
- beperken van de risico's;
- vernieuwing van de begroting en verantwoording van de gemeente, zodat meer vergelijkbaarheid in de verslaggeving ontstaat.

Faciliterend grondbeleid maakt geen deel meer uit van de grondexploitaties. In deze paragraaf maken we onderscheid tussen faciliterende grondexploitaties en de bouwgronden in exploitatie (BIE). Wel staat het de gemeente vrij om beide vormen van grondbeleid als een gemengd project in de projectadministratie op te nemen en de sturing en beheersing hierop in te richten.

Artikel 16 van het BBV geeft aan dat onderstaande punten van belang zijn in de verslaglegging:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de uitvoering van de doelstellingen van de programma's in de begroting.
- Een verduidelijking van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert.
- Een actuele inschatting van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie.
- Een onderbouwing van de begrote winstneming.
- Beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Visie grondbeleid

De programma's economie en volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, stedelijke vernieuwing en maatschappelijke ondersteuning van de begroting zijn het meest gericht op het gemeentelijk grondbeleid en de uitvoering ervan. De doelstellingen vanuit deze programma's zijn opgenomen in deze begroting.

Jaarlijks wordt een Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) voorgelegd ter besluitvorming, inclusief herziening van de grondexploitaties. Begin 2020 is een nieuwe Nota Kostenverhaal vastgesteld. Deze nieuwe nota geeft ruimte aan woningbouw en daarmee is de vitaliteit van de dorpen beschermd.

Wettelijke instrumenten en jurisprudentie spelen een grote rol bij het hanteren van het grondbeleid. Hierbij valt te denken aan:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro), waarin de zogenaamde Grondexploitatiewet (afdeling 6.4 Wro) is opgenomen. Het exploitatieplan maakt het mogelijk om druk uit te oefenen, zodat in de gewenste vorm gewerkt kan worden bij de realisatie van gebiedsontwikkelingen.
- Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Dit besluit geeft de kostenelementen die kunnen worden opgenomen in een exploitatieplan.
- Andere instrumenten zijn:
 - Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg).
 - Onteigeningswet.
 - Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).
 - de Woningwet en het Burgerlijk Wetboek.
 - Daarnaast is er nog een aantal wetten en regelingen die het grondbeleid raken.

In 2021 is de Omgevingswet van kracht. Deze wet heeft gevolgen voor het grondbeleid en de uitvoering ervan. Met een actuele Nota Grondbeleid wordt vooruit gelopen op de Omgevingswet.

Uitvoering grondbeleid

Bij het verhalen van de kosten houden wij rekening met de Grondexploitatiewet en de Nota Kostenverhaal. Ook leggen wij de afspraken vast in een anterieure overeenkomst.

We zien een aantal wettelijke ontwikkelingen op ons af komen die gevolgen hebben voor ons grondbeleid. Zo krijgt de Omgevingswet als vervanger van een aantal wetten een grote invloed op het toekomstige grondbeleid. De aanvullingswet grondeigendom als onderdeel van de Omgevingswet is bij de Eerste Kamer in procedure gebracht. Deze wet moderniseert het grondbedrijfsinstrumentarium om zowel actief als faciliterend grondbeleid mogelijk te maken.

Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) geeft jaarlijks nieuwe richtlijnen of stelt de richtlijnen bij voor de grondbedrijfsfunctie.

Om realistische woon- en werklocaties te programmeren, hanteren we onderstaande uitgangspunten:

- *Bedrijventerreinen/werklocaties*
Met de provincie Zuid-Holland is een bedrijventerreinprogrammering afgesproken voor de periode 2014-2030. Vraag en aanbod van bedrijventerreinen brengen we daarmee kwantitatief en kwalitatief met elkaar in evenwicht. We onderscheiden 3 categorieën: ontwikkelen, niet ontwikkelen en visie. Uit onderzoek blijkt dat er regionaal een overaanbod voor de werkmilieus 'industriëel' en 'kleinschalig/gemengd bedrijventerrein' is. Ruimte is er nog wel in de distributiesector. Bij het actualiseren van de provinciale visie Ruimte en Mobiliteit nemen we dit onderzoek mee.
- *Woonlocaties*
Met de provincie Zuid-Holland heeft de gemeente afspraken rondom woningbouw gemaakt. Daarmee is de basis gelegd voor de ruimtelijke structuur om te ontwikkelen. Dit is voor de gemeente geen eindpunt. Met de provincie zijn we in onderhandeling om een groter woningcontingent (maximaal woningen dat we mogen bouwen) te krijgen. Dat extra contingent is nodig om de vitaliteit van de kernen in stand te houden en daar waar mogelijk nieuwe locaties

te ontwikkelen om de opvang vanuit het stedelijk gebied op te kunnen vangen. Hierdoor kunnen we gestalte geven aan het gezinseiland-principe. Onderdeel van de woonvisie is een woningbouwprogramma dat de leidraad wordt voor toekomstige ontwikkelingen.

Actuele prognose van bouwgronden in exploitatie (BIE)

Voor de projecten die daadwerkelijk worden ontwikkeld, wordt (of is) een grondexploitatie vastgesteld. Jaarlijks vernieuwt de gemeente de grondexploitaties. De actuele bouwgrondexploitaties zijn verdeeld in zogenaamde grondbedrijf complexen.

Het gaat om de volgende complexen:

- Abel Tasmankwartier (Oud-Beijerland)
- Bedrijventerrein IV (Strijen)
- Bedrijventerrein De Hoogerwerf (Oud-Beijerland)
- Dorpshart (Mijnsheerenland)
- Dorpshuizen Goudswaard/Piershil
- Het Spui (Strijen)
- Jan Tooropstraat (Oud-Beijerland)
- Kloosring (Oud-Beijerland)
- Land van Essche III (Strijen)
- Poortwijk III (Oud-Beijerland)
- Strienemond (Strijen)
- Uitbreiding Nieuw-Beijerland
- Uitbreiding Zuid-Beijerland
- Uitbreiding Goudswaard-Oost
- Uitbreiding Piershil
- Wijk van je Leven (Puttershoek)

In de volgende tabel worden de boekwaarden per 1 januari 2019, de werkelijke investeringen 2019, de werkelijke opbrengsten 2019, de boekwaarden per 31 december 2019 en de doorkijk naar het einde van de grondexploitaties weergegeven. Hiermee wordt de ontwikkeling van de gronden die in exploitatie zijn genomen weergegeven. In het voorjaar 2020 zijn de grondexploitaties geactualiseerd en medio mei 2020 door de raad vastgesteld.

(bedragen x € 1.000)

In exploitatie genomen gronden	Boekwaarde 1-1-2019	Kosten 2019	Opbrengsten 2019	Boekwaarde 31-12-2019	Voorziening 31-12-2019	Boekwaarde na voorziening	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengst en	Verwacht eindresultaat
Abel Tasman- kwartier	466	161	-627	0	0	0	0	0	0
Bedrijven- terrein VI	1.280	132	-284	1.128	0	1.128	170	-1.626	-328
De Hoogerwerf	681	287	-1.026	-58	0	-58	414	-451	-95
Jan Toorop- straat	15	119	-6	128	-303	-175	469	-294	0
Land van Essche III	1.895	55	0	1.950	0	1.950	3.044	-5.685	-691
Strienemonde	-66	0	0	-66	0	-66	66	0	0
Kloosring	-16	16	0	0	0	0	0	0	0
Poortwijk III	-1.122	937	-2.115	-2.300	0	-2.300	2.799	-1.697	-1.198
Het Spui	605	23	-628	0	0	0	0	0	0
Uitbreiding Goudswaard- Oost	-71	71	0	0	0	0	0	0	0
Uitbreiding Nieuw- Beijerland	-12	14	-43	-41	0	-41	38	0	-3
Uitbreiding Piershil	132	39	-132	39	0	39	45	-126	-42
Uitbreiding Zuid- Beijerland	-21	4	0	-17	0	-17	17	0	0
Voormalige dorpshuizen Piershil Goudswaard	-158	4	0	-154	0	-154	54	0	-100
Dorpshart	3.100	316	0	3.416	-1.569	1.847	170	-2.017	0
Wijk van je Leven	3.698	759	-4.457	0	0	0	0	0	0
Totaal	10.406	2.937	-9.318	4.025	-1.872	2.153	7.286	-11.896	-2.457

-/- = voordelig; +/- = nadelig

NB: Ten opzichte van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) 2019 worden de volgende grondexploitaties in 2019 administratief afgewikkeld:

- Abel Tasmankwartier (Oud Beijerland)
- Kloosring (Oud Beijerland)
- Uitbreiding Goudswaard-Oost
- Het Spui (Strijen)
- Wijk van je Leven (Puttershoek)

Deze grondexploitaties worden hieronder kort toegelicht.

11.7.4 Toelichting op afgesloten gebiedsontwikkelingen

Abel Tasmankwartier

De grond is in 2019 verkocht aan een ontwikkelaar en de woningbouw is gestart. De 35 woningen worden in 2020 opgeleverd en de grondexploitatie kan in 2019 administratief worden afgesloten. De

minimale kosten die in 2020 nog worden verwacht, kunnen binnen de gemeentelijke exploitatie worden gedekt.

Kloosring

De ontwikkeling van dit gebied is in 2019 gerealiseerd en daarmee kan dit complex in 2019 administratief worden gesloten.

Uitbreiding Goudswaard-Oost

In 2019 is deze locatie ontwikkeld en sluiten we administratief deze grondexploitatie. De minimale kosten die in 2020 nog worden verwacht, kunnen binnen de gemeentelijke exploitatie worden gedekt.

Het Spui - Strijen

De schoollocatie 'Het Spui' ligt tussen de Schenkeldijk en het Spui. De locatie heeft geen onderwijsfunctie meer. Daardoor is woningbouw een optie. Op basis van advies van omwonenden is een programma van 10 seniorenwoningen en 3 vrije kavels tot stand gekomen. Sinds februari 2019 is er een gewijzigd bestemmingsplan onherroepelijk vastgesteld. In het 4e kwartaal van 2019 is er een ontwikkelaar geselecteerd voor de ontwikkeling en realisatie van het woningbouwprogramma. Tevens is eind 2019 de betreffende grond verkocht aan de ontwikkelende partij. Hierdoor is de grondexploitatie Het Spui in 2019 administratief afgesloten met een lager verlies dan werd voorzien.

Wijk van je leven

Alle woningen zijn inmiddels gebouwd. Het woonrijp maken van de grond is gereed gekomen in 2019. HW Wonen heeft op basis van een eindrapportage en volgens de afgesloten overeenkomst bijgedragen voor haar deel van het verlies. Het exploitatiecomplex kan daarmee in 2019 administratief worden afgesloten.

11.7.5 Toelichting op lopende gebiedsontwikkelingen

Bedrijventerrein De Hoogerwerf

Het bedrijventerrein De Hoogerwerf is bijna vol gebouwd. In 2020 geeft de gemeente de laatste bedrijvenkavel uit. Een deel van het openbare gebied voorzien we, in 2020, van de definitieve bestrating.

Poortwijk III

Na realisering van de 2 resterende woningbouwprojecten in Poortwijk III en de bouw van het Actief College, is Poortwijk III afgerond. De bouw van 14 nul op de meter woningen is in 2019 gerealiseerd. De verkoop van het andere woningbouwproject, Het Orkest, dit zijn 22 woningen, start begin 2020. Deze woningen zullen eind 2020 worden opgeleverd. Na de woningbouwactiviteiten wordt het openbare gebied ingericht.

Jan Tooropstraat

Samen met de woningbouwcorporatie ontwikkelen we het project Jan Tooropstraat. Op deze locatie komen 24 seniorenwoningen in het sociale segment te staan. De woningbouw start dan in maart 2020 met het doel de woningen in 2020 op te leveren.

Dorpshart

Volgens de laatst vastgestelde actualisatie (voorjaar 2019) was de prognose dat de grondexploitatie Dorpshart Mijnsheerenland eind 2019 zou worden afgesloten. Volgens de meest recente gegevens verwachten we de daadwerkelijke inkomsten voor de grond van de sporthal van Dorpshart pas in 2020. Hierdoor kan het complex in 2019 niet worden afgesloten. Het gevolg is dat in 2019 geen sprake is van onttrekking uit de verliesvoorziening (zie voor meer informatie de toelichting bij de gebiedsontwikkeling per complex).

Uitbreiding Nieuw-Beijerland

Fase 4 (38 woningen) is in 2019 opgeleverd. De inrichting van een deel van het openbare gebied vindt in 2020 plaats. In 2020 kan deze grondexploitatie administratief worden gesloten.

Uitbreiding Piershil

In 2019 is gestart met woningbouw in fase 3. Het ontwikkel- en financiële risico ligt bij de ontwikkelende partij. Voor de inrichting en aanpassing van het openbare gebied moeten nog kosten worden gemaakt. Daarnaast wordt in 2021 nog een deel van de grondopbrengst verwacht.

Uitbreiding Zuid-Beijerland

De ontwikkellocatie ligt aan de oostzijde van de kern Zuid-Beijerland, tussen de Noord-Achterweg en de Dorpsstraat. In 2020 worden nog kosten gemaakt voor werkzaamheden buiten het ontwikkelgebied.

Voormalige Dorpshuizen Goudswaard en Piershil

De voormalige dorpshuizen in Piershil en Goudswaard zijn verkocht aan een ontwikkelende partij. De ontwikkelaar moet nog een start maken met de woningbouw. De gemeente moet in 2020 nog een investering in openbaar gebied doen. In 2020 kan dit exploitatiecomplex administratief worden gesloten.

Bedrijventerrein VI

Aansluitend op de bestaande bedrijventerreinen in Strijen, wordt het bedrijventerrein VI ontwikkeld. Binnen dit bedrijventerrein zijn 5 kavels te koop. Van deze 5 kavels is er in 2019 een verkocht. Voor 2 kavels is een optie uitgegeven en verwacht wordt dat deze in 2020 zullen leiden tot een grondverkoop. De grondverkoop van de overige 2 kavels verwachten wij na 2020 te realiseren.

Strienemonde

Deze locatie sluit aan op het plan Land van Essche II. De laatste kavel is medio 2019 verkocht. In 2020 worden nog kosten voor het woonrijp maken gemaakt. Hierna kan deze grondexploitatie worden afgesloten.

Land van Essche III

Deze ontwikkellocatie ligt aan de zuidkant van Strijen, tussen de bestaande bebouwing in Land van Essche I en de Randweg. De gronden van deze locatie zijn grotendeels in eigendom bij de gemeente Hoeksche Waard. Ongeveer een kwart is eigendom van een projectontwikkelaar. Eind 2019 is de private grond verkocht aan een nieuwe eigenaar. Op dit moment zijn wij in gesprek met de nieuwe eigenaar om overeenstemming te bereiken over een gezamenlijk (stedenbouwkundig) plan. De standpunten van beide partijen liggen nog te ver uiteen. Tegelijkertijd bereiden wij de ontwikkeling voor van onze eigen gronden, zonder samen te werken met de ontwikkelaar.

11.7. 6 Vennootschapsbelasting in relatie tot grondexploitaties

We verwachten dat onze gemeente als ondernemer wordt aangemerkt en daardoor belastingplichtig is. Een deel van de grondexploitaties is winstgevend. Binnen de regels van de vennootschapsbelasting mogen we winstgevendende exploitaties compenseren met de verlieslatende. Jaarlijks wordt binnen alle grondexploitaties gekeken wat het totale jaarlijkse winstbedrag is. Daarover moet door de gemeente vennootschapsbelasting betaald worden.

Voor de 2019 hebben we een nog te betalen verplichting voor de vennootschapsbelasting opgenomen ad. € 94.000..

11.7.7 Winstneming en het nemen van verliezen

Winstneming

Winstneming is mogelijk als:

- het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar kan worden ingeschat én
- de grond (of het deelperceel) is verkocht én
- de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie bepaald, ofwel percentage of completion methode).

In deze jaarrekening is volgens deze methode berekend welke winstneming noodzakelijk was en is dit tevens in de jaarrekening verwerkt.

Verliezen

Het resultaat van een grondexploitatie wordt berekend door het saldo van de (toekomstige) kasstromen. Zien we hier een verlies, dan moet een voorziening worden getroffen. De voorziening wordt gewaardeerd op basis van eindwaarde. In principe zijn er geen tussentijdse afrekeningen met deze voorziening. Bij deze jaarrekening worden 2 grondexploitaties afgesloten waarbij een afrekening met de verliesvoorziening heeft plaats gevonden waarbij de boekwaarden van de complexen naar € 0 zijn gebracht.

11.7.8 Reserves, voorzieningen en risico's

Reserves

Voor de gebiedsontwikkelingen is een reserve grondexploitatie ingesteld. Deze reserve is specifiek bedoeld om de risico's rond de gemeentelijke grondexploitaties op te vangen. De maximale omvang van de reserve is dan ook gelijk aan de omvang van het risicoprofiel van de grondexploitaties.

De reserve grondexploitatie had op 1 januari 2019 een saldo van € 5.460.000,-. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de reserve in 2019 weergegeven. Het eindsaldo van de reserve per 31 december 2019 is € 659.000,-.

(bedragen x € 1000)

Omschrijving	2019
Stand 1 januari	5.460
Stortingen (op basis van MPG 2020)	13
Onttrekkingen (uitstel bestemmingsplan bedrijventerrein HW en MPG 2019)*	-4.814
Stand 31 december 2019	659

** Met het Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) is door de Raad besloten € 4,8 mln vrij te laten vallen uit de reserve grondexploitatie en ten gunste van de algemene reserve te brengen. De eindstand van de reserve per 31-12-2019 bedraagt 0,6 mln ter dekking van de geïnventariseerde risico's.*

Voorziening

Verwachte tekorten bij lopende en nieuwe grondexploitaties dekken we af met een verliesvoorziening grondexploitaties. Eventuele stortingen in deze verliesvoorziening komen ten laste van de algemene reserve.

Op grond van de laatste actualisatie van de grondexploitaties (=MPG 2020), welke in mei 2020 door de raad is besloten, staat hieronder de actuele stand van de voorziening verliezen grondexploitaties. We berekenen de voorzieningen op basis van de eindwaardeberekeningen vanuit de grondexploitaties.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2019
Stand 1 januari	4.853
Onttrekking: op basis van MPG 2019	-144
Onttrekking: op basis van MPG 2020	-57
Onttrekking: Wijk van je Leven	-2.582
Onttrekking: 't Spui	-198
Stand 31 december 2019	1.872

Het bedrag dat eind 2019 in de verliesvoorziening zit, is toereikend voor de verwachte verlieslatende grondexploitaties Dorpshart Mijnsheerenland (€ 1.6 mln) en Jan Tooropstraat in Oud Beijerland (€ 0,3 mln).

Daarnaast is er nog een verliesvoorziening voor de exploitatie van het bedrijvenpark Hoeksche Waard. Eind 2019 bedraagt deze voorziening € 3,97 mln. en sluit aan bij de herziening van de exploitatie.

Risico's

In principe moeten de risico's binnen de grondexploitaties worden opgevangen. De resultaten van de grondexploitaties en de relatieve doorlooptijd ervan geven aan dat de financiële risico's beheersbaar zijn. Het saldo van de reserve grondexploitatie moet voldoende zijn om de financiële gevolgen van de risico's te dekken indien deze risico's niet binnen de grondexploitaties kunnen worden opgevangen.

In de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) zijn de risico's vertaald naar een gemiddeld financieel risico. Medio juni 2020 is het MPG door de raad vastgesteld en is de hoogte van de reserve grondexploitatie in deze jaarrekening bijgesteld aan de hoogte van het totaal van alle gemiddelde risico's van alle grondexploitaties.

Jaarrekening

4. Jaarrekening

4.1 Overzicht van baten en lasten

In de tabel is per programma het gerealiseerd resultaat 2019 weergegeven. Hierbij worden baten weergegeven als +/- en lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Programma	Primitieve begroting 2019 (A)			Actuele begroting 2019 (B)			Rekening 2019 (C)			Verschil (C-B)		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning	1.340	-8.495	-7.155	1.398	-8.558	-7.159	1.234	-9.978	-8.744	-164	-1.420	-1.584
1. Veiligheid	144	-9.314	-9.169	332	-9.280	-8.947	293	-8.991	-8.698	-40	289	249
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.059	-15.233	-14.174	1.817	-14.466	-12.649	1.812	-13.947	-12.135	-5	519	514
3. Economie	723	-1.889	-1.166	769	-2.094	-1.325	955	-2.016	-1.061	186	77	263
4. Onderwijs	279	-5.580	-5.300	723	-6.105	-5.382	788	-5.652	-4.864	65	453	518
5. Sport, cultuur en recreatie	1.114	-17.395	-16.281	2.100	-17.589	-15.489	1.682	-16.551	-14.869	-418	1.038	620
6. Sociaal Domein	17.636	-58.785	-41.149	15.565	-62.594	-47.029	16.007	-61.413	-45.407	442	1.181	1.623
7. Volksgezondheid en milieu	17.573	-21.546	-3.973	20.163	-23.064	-2.901	19.869	-23.517	-3.649	-295	-453	-748
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	10.205	-14.750	-4.545	6.783	-10.233	-3.450	8.051	-9.318	-1.266	1.269	915	2.184
Algemene Dekkingsmiddelen*	137.955	-8.015	129.940	139.884	-3.544	136.340	138.949	-2.870	136.079	-935	675	-261
Overhead	181	-30.730	-30.549	416	-34.347	-33.931	465	-29.710	-29.245	49	4.637	4.686
Vennootschapsbelasting	0	-16	-16	0	-16	-16	0	-93	-93	0	-77	-77
Bedrag onvoorzien	0	-85	-85	0	-44	-44	0	-44	-44	0	0	0
Saldo van baten en lasten	188.210	-191.832	-3.622	189.950	-191.934	-1.983	190.104	-184.100	6.005	154	7.834	7.988
reserves (baten)/Stortingen in reserves (lasten)	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning	534	-4	530	700	-8	692	651	-31	621	-48	-23	-71
1. Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.411	-1.228	183	1.104	-2.258	-1.154	803	-2.495	-1.692	-301	-237	-538
3. Economie	268	0	268	400	0	400	272	0	272	-128	0	-128
4. Onderwijs	407	-246	161	651	-246	404	352	-201	150	-299	45	-254
5. Sport, cultuur en recreatie	1.580	-1.068	511	2.201	-1.644	557	1.840	-1.645	195	-361	-1	-362
6. Sociaal Domein	1.234	-139	1.095	2.704	-574	2.130	2.054	-584	1.470	-650	-10	-660
7. Volksgezondheid en milieu	574	-235	338	589	-1.631	-1.042	766	-1.631	-865	177	0	177
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	1.962	-1.645	317	6.882	-7.247	-365	6.072	-7.231	-1.159	-810	17	-793
Algemene Dekkingsmiddelen*	9.019	-13.452	-4.433	7.879	-13.958	-6.079	10.443	-16.611	-6.168	2.564	-2.653	-89
Overhead	5.151	-460	4.691	7.521	-663	6.858	5.199	-683	4.516	-2.322	-20	-2.342
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen aan / stortingen in reserves	22.140	-18.478	3.662	30.631	-28.229	2.402	28.452	-31.112	-2.660	-2.179	-2.883	-5.062
Jaarresultaat	210.350	-210.310	40	220.581	-220.163	419	218.556	-215.211	3.345	-2.025	4.951	2.926

*Dekkingsmiddelen conform BBV (taakveld 0.5 Treasury, 0.61 OZB woningen, 0.62 OZB niet woningen, 0.64 Belastingen overig, 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds)

Het totaaloverzicht van baten, lasten, onttrekkingen aan reserves en stortingen in reserves is als volgt:

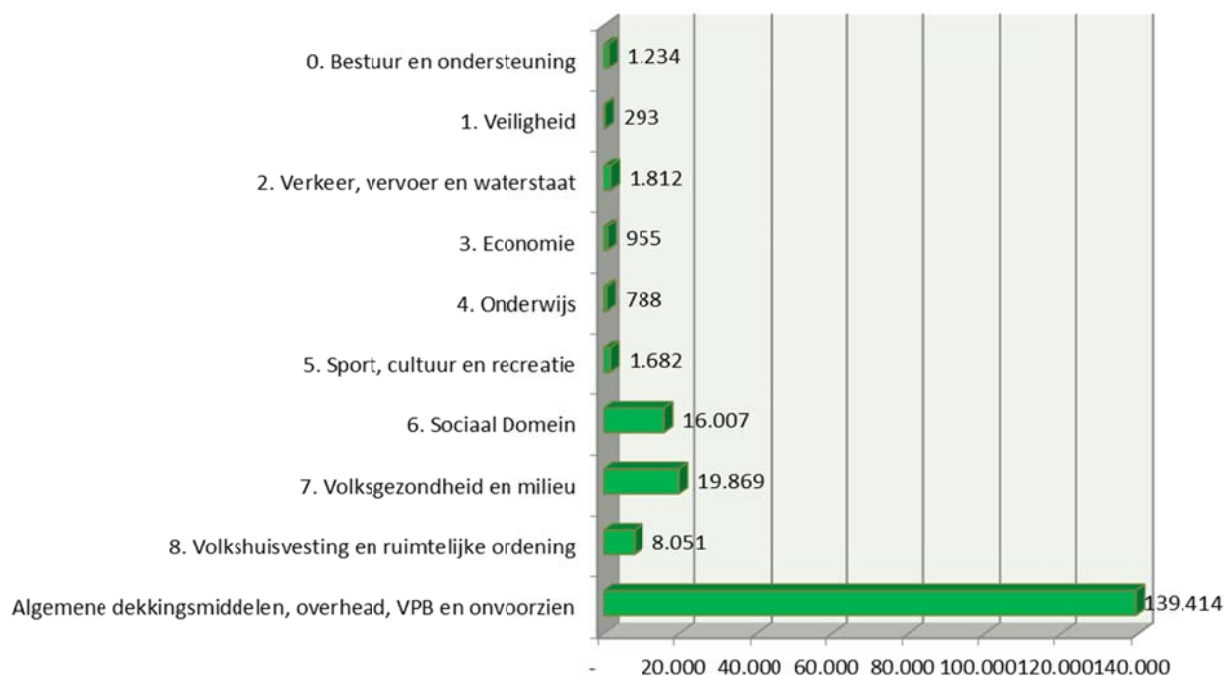
Omschrijving	Primitieve begroting 2019*	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Waarvan onrechtmatig
Baten	188.210	189.950	190.104	154	0
Lasten	-191.832	-191.934	-184.100	7.834	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	-3.622	-1.983	6.005	7.988	0
Onttrekkingen reserves	22.140	30.631	28.452	-2.179	0
Stortingen reserves	-18.478	-28.229	-31.112	-2.883	0
Gerealiseerd resultaat	40	419	3.345	2.926	0

*In primitieve begroting verschuiving van € 0,1 mln tussen baten en lasten. Per saldo neutraal

Onderstaande grafieken geeft de werkelijke lasten en baten in 2019 per programma grafisch weer:

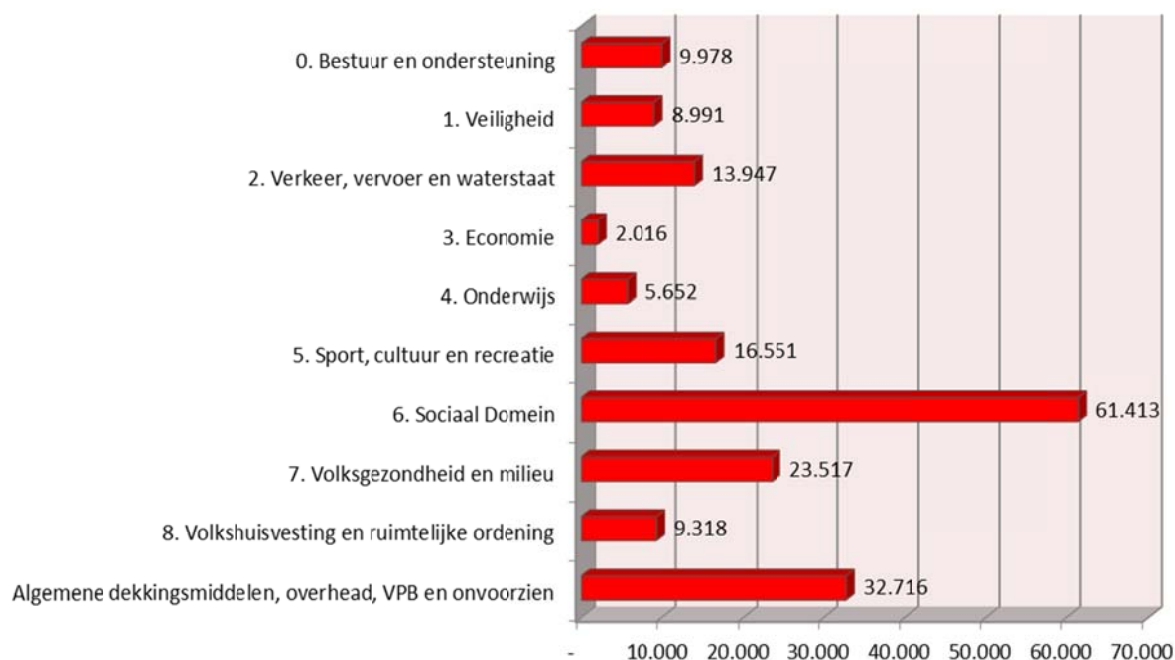
(bedragen x
€1.000)

Werkelijke **baten** 2019 per programma excl. reserves

(bedragen x
€1.000)

Werkelijke **lasten** 2019 per programma excl. reserves

4.2 Begrotingsrechtmatigheid

Lasten

Het door uw raad vastgestelde controleprotocol schrijft voor dat moet worden getoetst in hoeverre begrotingsoverschrijdingen op de lasten worden gekwalificeerd als onrechtmatig. Met uitzondering van programma 0 Bestuur en ondersteuning en programma 7 Volksgezondheid en milieu is bij geen van de programma's sprake van een overschrijding van de lasten ten opzichte van de geraamde lasten na begrotingswijziging. De overschrijding op programma 0 Bestuur en ondersteuning wordt veroorzaakt door verplichte stortingen in de voorziening wethouders- pensioenen en de voorziening wachtgeldverplichtingen. De overschrijding op programma 7 wordt veroorzaakt doordat als gevolg van de herindeling in 2019 investeringen in de riolering zijn uitgesteld of niet volledig uitgevoerd in afwachting van de harmonisatie van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Hierdoor is de toe te rekenen btw in werkelijkheid aanzienlijk lager, waardoor een voordelig resultaat ontstaat op de riolering. Dit voordeel storten wij (terug) in de voorziening riolering ter dekking van de rioleringskosten in volgende jaren. De overschrijdingen in programma 0 en programma 7 wegen niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Investeringskredieten

De raad accordeert investeringen per investeringskrediet. In deze jaarstukken leggen wij per investeringskrediet verantwoording af over de besteding van de investeringskredieten. Bij de analyse van deze kredieten is gebleken dat bij 1 investering sprake is van een overschrijding van het krediet buiten de rapporteringsgrenzen. Dit betreft het investeringskrediet ten aanzien van de herinrichting van het centrumgebied in 's-Gravendeel. Het krediet is hierbij overschreden met € 0,4 mln. Hoewel de overschrijding weliswaar is opgenomen in de Slotrapportage 2019 (hoofdstuk 3.14 Investeringskredieten en bijlage 2 van de Slotrapportage), is van de overschrijding geen begrotingswijziging opgesteld. Deze overschrijding telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant. Voor de uitgebreide toelichting op deze overschrijding wordt verwezen naar hoofdstuk 4.10 Investeringskredieten van deze jaarstukken.

4.3 Toelichting op de staat van baten en lasten

De toelichting op de staat van baten en lasten dient op grond van de verslaggevingsvereisten onderdeel te zijn van de jaarrekening. Wij hebben er voor gekozen om de toelichting (lees: verschillenanalyse) per programma toe te voegen aan het jaarverslag zodat de koppeling kan worden gemaakt tussen beleid en financiën. Voor de verantwoording van de jaarcijfers 2019 per programma wordt daarom verwezen naar het jaarverslag, onderdeel 'Wat heeft het gekost?' De verschillenanalyse op hoofdlijnen is opgenomen in hoofdstuk 1.3 Samenvattend financieel beeld.

4.4 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Topfunctionarissen

In de jaarstukken dient op grond van de Wet Normering Topinkomens (WNT) en artikel 28 BBV inzicht te gegeven te worden in de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen. Dit betreffen de gemeentesecretaris en de griffier. In 2019 was geen sprake van gewezen topfunctionarissen. Deze topfunctionarissen hebben een echte dienstbetrekking en geen fictieve dienstbetrekking.

Bezoldigingsnorm

Voor topfunctionarissen geldt dat ongeacht de hoogte van de bezoldiging, inzage gegeven moet worden in de bezoldiging in het verantwoordingsjaar. In onderstaande tabel zijn de gegevens over 2019 opgenomen.

Gegevens 2019			
bedragen x € 1	B.W. Silvis – de Heer	G. de Schipper - Tinga	A.P. Oostdijk
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier	Raadsadviseur plv griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 – 31/12	1/9 – 31/12	17/4 – 31/8
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	125.030	33.741	29.586
Beloningen betaalbaar op termijn	19.854	5.633	4.633
<i>Bezoldiging</i>	<i>144.884</i>	<i>39.373</i>	<i>34.219</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	64.844	72.816
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018			
bedragen x € 1	B.W. Silvis – de Heer	G. de Schipper - Tinga	A.P. Oostdijk
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier	Raadsadviseur plv griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Dienstbetrekking?	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<i>Bezoldiging</i>	<i>N.v.t.</i>	<i>N.v.t.</i>	<i>N.v.t.</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

In 2019 geldt voor topfunctionarissen in vaste dienst een bezoldigingsnorm van maximaal € 194.000 inclusief belaste kostenvergoeding en pensioenbijdragen. Bij overschrijding van de norm is sprake van een onverschuldigde betaling die moet worden teruggevorderd. Hiervan is in 2019 geen sprake.

Niet-top functionarissen

In 2019 waren geen medewerkers aangesteld met een bezoldiging die de norm heeft overschreden.

Externe inhuur

Gemeenten moeten ook inzage geven in de bezoldiging van ingehuurd personeel voor zover er sprake is van topfunctionarissen. Dit is in onderstaande tabel weergegeven.

Gegevens 2019		
bedragen x € 1	E. Hesen	
Functiegegevens	Griffier	
Kalenderjaar	2019	2018
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1/1 – 17/5	N.v.t.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	5	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 187	€ 182
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 129.500	N.v.t.
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 126.225	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja	N.v.t.
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 55.688	N.v.t.
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 55.688	
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

4.5 Incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht zijn de incidentele baten en lasten opgenomen. Dit zijn posten die eenmalig van toepassing zijn of waarvan de 'eindigheid' vaststaat. De incidentele lasten worden hierbij weergegeven als -/-; de incidentele baten als +/+.

(bedragen x €1.000)

Taak ve	Incidentele posten (baten en lasten)	Lasten / bate	2019
0.1	Re-integratiekosten wethouders	Lasten	-52
0.1	Onttrekking reserve frictiekosten	Onttrekking	52
0.1	Vrijval reserve pensioenvoorziening Strijen	Onttrekking	265
0.1	Storting in voorziening wethouderspensioenen HW	Lasten	-265
0.1	Storting in voorziening wethouderspensioenen	Lasten	-1.705
0.1	Storting in voorziening wachtgeld	Lasten	-509
0.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		-2.214
0.3	Onttrekking reserve onderhoud gebouwen in liquididatie sportstichting	Onttrekking	300
0.3	Overheveling onderhoudsvoorziening aan BRES	Lasten	-300
0.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
0.4	Flankerend beleid ihkv sociaal plan	Lasten	-1.551
0.4	Frictiekosten	Lasten	-2.387
0.4	Onttrekking reserve frictiekosten	Onttrekking	3.938
0.4	Onttrekking voorziening knelpunten organisatie	Baten	212
0.4	Storting in reserve knelpunten organisatie	Storting	-212
0.4	Voormalig personeel (dekking uit reserve knelpunten organisatie)	Lasten	-111
0.4	Onttrekking reserve knelpunten organisatie	Onttrekking	111
0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
0.4	Vrijval reserve knelpunten organisatie (ivm opheffing)	Onttrekking	93
0.4	Storting algemene reserve (ivm opheffing)	Storting	-84
0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		9
0.4	Verplichting vakantiedagen	Lasten	-500
0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-500
0.4	Huurkosten bedrijfspand WIHW	Lasten	-278
0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-278
0.4	Storting in reserve kapitaallasten (ivm dak buitendienst Binnenmaas)	Storting	-224
0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-224
0.64	Teruggave jaarresultaat SV HW 2018	Baten	53
0.64	Subtotaal incidentele baten/lasten		53
0.64	Precario opbrengsten	Baten	5.178
0.64	Belastingkorting	Lasten	-905
0.64	Storting algemene reserve (overschot precario)	Storting	-518
2.1	Storting reserve kapitaallasten (CRS)	Storting	-700
8.1	Storting in reserve omgevingswet (ST R)	Storting	-432
DIV	Subtotaal incidentele baten/lasten		2.623
0.7	Frictiekostenvergoeding	Baten	7.174
0.7	Storting in reserve frictiekosten	Storting	-7.174
0.7	Onttrekking aan de reserve afrekening algemene uitkering 2018	Onttrekking	396
0.7	Lagere algemene uitkering in 2019 ivm afrekening algemene uitkering 2018	Lasten	-396
0.7	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
0.8	Storting algemene reserve ivm opheffing diverse reserves	Storting	-984
0.8	Onttrekking diverse reserves ivm opheffing en overheveling algemene reserve	Onttrekking	920
0.8	Vrijval diverse voorzieningen ivm opheffing en overheveling algemene reserve	Baten	64
0.8	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
0.10	Storting reserve weerstandsvermogen ivm overheveling uit algemene reserve	Storting	-7.900
0.10	Onttrekking algemene reserve ivm overheveling reserve weerstandsvermogen	Onttrekking	7.900
alg	Afboeking diverse activa agv harmonisatie afschrijvingstermijnen	Lasten	-1.732
0.10	Onttrekking algemene reserve (dekkingsplan)	Onttrekking	1.200
alg	Onttrekking reserve kapitaallasten	Onttrekking	532
0.10	Subtotaal incidentele baten/lasten		-

1.1	Teruggave jaarresultaat VR ZHZ 2018	Baten	123
1.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		123
1.1	Grondverkoop	Baten	195
1.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		195
2.1	Storting reserve kapitaallasten	Storting	-216
2.1	Onttrekking aan algemene reserve	Onttrekking	347
2.1	Verkeersmaatregelen Groeneweg en Dorpsstraat Maasdam	Lasten	-16
2.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		115
2.1	Bijdrage van provincie ihkv BDU Strijen	Baten	202
2.1	Kosten onderhoud wegen	Lasten	-202
2.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
2.1	Vrijval voorziening onderhoud openbaar gebied ivm overheveling naar reserves	Baten	697
2.1	Storting in de reserve onderhoud openbaar gebied	Storting	-351
2.4	Storting in de reserve onderhoud openbaar gebied	Storting	-274
5.2	Storting in de reserve onderhoud openbaar gebied	Storting	-73
DIV	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
2.1	Duurzaam veilig Binnenmaas	Lasten	-80
2.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		-80
2.2	Parkeren Molendijk en Heinenoord	Lasten	-75
2.2	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	75
2.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
2.3	Onderhoud haven Puttershoek	Lasten	-113
2.3	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	113
2.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
2.5	Deltapontjes	Lasten	-114
2.5	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	114
2.5	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
3.2	Winstneming bedrijventerreinen	Baten	232
3.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		232
3.4	Agenda economie	Lasten	-116
3.4	Gebiedsmarketing	Lasten	-84
3.4	Versterken detailhandel Hoeksche Waard	Lasten	-39
3.4	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	239
3.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		1
4.3	Afrekening subsidies voorgaande jaren	Baten	154
4.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		154
5.2	Kosten accommodatiebeleid Strijen	Lasten	-109
5.2	Onttrekking algemene reserve (accommodatiebeleid Strijen)	Onttrekking	95
5.2	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	13
5.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
5.2	Storting in algemene reserve	Storting	-77
5.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		-77
5.7	Vervangen van speeltoestellen	Lasten	-104
5.7	Overige kosten	Lasten	-85
5.7	Storting dekkingsreserve kapitaallasten	Storting	-450
5.7	Onttrekking algemene reserve (overheveling naar reserve)	Onttrekking	639
5.7	Diverse projecten met dekking uit reserve ontwikkeling kernen	Lasten	-404
5.7	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	404
5.7	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
6.1	dekking innovatieve projecten uit algemene reserve	Lasten	-292
6.1	onderzoek buurthuis Schenkeldijk (res bestem BMS)	Lasten	-55
6.1	sloop Hoeckenisse/geitenwei (res bestem CRS)	Lasten	-165
6.1	Jongerenontmoetingsplaats (res bestem OBL)	Lasten	-25
6.1	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	537
6.1	Subtotaal incidentele baten/lasten	0	-
6.1	Storting in reserve sociaal domein	Storting	-105
6.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		-105
6.2	Kosten wijkteams	Lasten	-166
6.2	Onttrekking reserve sociaal domein	Onttrekking	224
6.2	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	135
6.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		193

6.2	Extra bijdrage SOJ	Lasten	-254
6.2	Onttrekking reserve sociaal domein	Onttrekking	235
6.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		-19
6.3	Vrijval voorziening debiteuren	Baten	153
6.3	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	340
6.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		493
6.5	Pilot inburgering	Lasten	-64
6.5	Vrijval reserve participatie	Onttrekking	180
6.5	Subtotaal incidentele baten/lasten		116
6.71	kosten intensivering jeugdteams	Lasten	-372
6.71	Onttrekking reserve sociaal domein	Onttrekking	216
6.71	Subtotaal incidentele baten/lasten		-156
6.72	Subsidie	Lasten	-96
6.72	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	96
6.72	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
7.1	Teruggave jaarresultaat VR ZHZ 2018	Baten	63
7.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		63
7.3	Bijdrage derden (overdracht voorziening middelen derden van de RAD)	Baten	309
7.3	Storting voorziening afvalstoffenheffing	Lasten	-309
7.3	Onttrekking voorziening afvalstoffenheffing	Baten	309
7.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		309
7.4	Kosten ihkv duurzaamheid	Lasten	-95
7.4	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	95
7.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
7.5	Storting reserve begraafplaatsen	Storting	-1.394
7.5	Onttrekking voorzieningen tbv overheveling reserve begraafplaatsen	Baten	1.394
7.5	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
8.1	Lokale bijdrage windmolens Cromstrijen	Baten	96
8.1	Storting reserve ontwikkeling kernen	Storting	-96
8.1	Afkoopsom landgoederen	Baten	248
8.1	Storting algemene reserve	Storting	-248
8.1	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	807
8.1	Storting reserve omgevingswet	Storting	-702
8.1	Ontwikkelingsvisie Klaaswaal zuid	Lasten	-84
8.1	Parkeren winkelpersoneel	Lasten	-20
8.1	Kwaliteitsteam	Lasten	-26
8.1	Energietransitie	Lasten	-71
8.1	Circulaire economie	Lasten	-45
8.1	Project Vlielandersstraat	Lasten	-31
8.1	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	174
8.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
8.1	Uitvoeringskosten BHW	Lasten	-89
8.1	Onttrekking reserve grondexploitatie	Onttrekking	88
8.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		-1
8.1	Invoering omgevingswet	Lasten	-183
8.1	Onttrekking reserve omgevingswet	Onttrekking	255
8.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		72
8.2	Onttrekking reserve grondexploitaties	Onttrekking	4.739
8.2	Vrijval verliesvoorziening grondexploitaties	Baten	201
8.2	Storting in algemene reserve	Storting	-4.940
8.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
8.2	Winst grondexploitaties	Baten	185
8.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		185
8.3	Leges incidentele projecten	Baten	700
8.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		700
8.3	Leges T orensteepolder	Baten	130
8.3	Storting in reserve ontwikkeling kernen (vitaliseringsagenda)	Storting	-130
8.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		-
8.3	Leges windmolens Cromstrijen	Baten	416
8.3	Storting reserve ontwikkeling kernen (Vitaliseringsagenda)	Storting	-416
8.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		-

Totaal incidentele lasten	14.673
Totaal incidentele baten	-18.488
Totaal incidentele lasten en baten	-3.814
Totaal incidentele stortingen	27.698
Totaal incidentele onttrekkingen	-25.864
Totaal incidentele stortingen en onttrekkingen	1.834
Saldo incidentele baten en lasten	-1.980

In het bovenstaand overzicht zijn de incidentele baten en lasten opgenomen. Dit zijn baten en lasten die zich eenmalig voordoen of 'eindig' zijn. De incidentele baten betreffen hoofdzakelijk incidentele onttrekkingen uit reserves ter dekking van de incidentele lasten. Uit bovenstaand overzicht blijkt dat in 2019 per saldo meer incidentele baten dan incidentele lasten zijn.

Resultaat gecorrigeerd voor incidentele posten (structureel resultaat)

Door het jaarrekeningresultaat te normaliseren (te corrigeren) voor het saldo van incidentele baten en lasten, ontstaat het zogenoemde "structurele resultaat". Dit betreft het jaarresultaat zonder rekening te houden met de "bijzondere" / "eenmalige" posten oftewel het jaarresultaat dat gebaseerd is op de structurele baten en lasten. Dit geeft het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)

Jaarrekening 2019	3.345
Saldo incidentele baten/lasten	-1.980
Jaarrekening 2019 na correctie incidentele baten/lasten	1.365

De conclusie is dat in 2019 de structurele lasten in voldoende mate zijn gedekt door structurele baten, wat een financieel gezond beeld betekent.

4.6 Overzicht van structurele reservemutaties

In onderstaande tabel zijn per programma de structurele verrekeningen (stortingen en onttrekkingen) met de reserves opgenomen. In principe zijn alle stortingen en onttrekkingen aan de reserves incidenteel van aard. Er zijn echter afwijkingen mogelijk. Bij de bepaling van het structurele evenwicht (structurele lasten worden gedekt door structurele baten) dient met de stortingen en onttrekkingen aan dit soort reserves rekening te worden gehouden. Het overzicht geeft een beeld in hoeverre het exploitatieresultaat wordt beïnvloed door structurele verrekeningen met de reserves.

Hieronder is het overzicht opgenomen van de structurele reservemutaties. Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves beschouwen wij als incidenteel, tenzij het bijvoorbeeld gaat om reguliere onttrekkingen aan de reserve kapitaallasten of onderhoudsreserves (bedragen x € 1.000).

Programma	Actuele begroting 2019		Rekening 2019	
	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)
Onttrekkingen aan reserves (baten) / Stortingen in reserves (lasten)				
0. Bestuur en ondersteuning	304	8	0	8
1. Veiligheid	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	281	645	122	950
3. Economie	16	-	14	-
4. Onderwijs	281	201	303	201
5. Sport, cultuur en recreatie	773	1.105	567	948
6. Sociaal domein	288	478	80	478
7. Volksgezondheid en milieu	564	237	646	237
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-	248	-	228
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien	1.317	163	1.057	163
Totaal structureel	3.823	3.086	2.791	3.214

4.7 Balans

Activa

(bedragen x €1.000)

ACTIVA	31-12-2018	31-12-2019
Totaal Vaste activa	191.165	216.293
Materiële vaste activa	164.823	189.915
Immateriële vaste activa	481	477
• Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	70	79
• Bijdrage aan activa van derden	411	398
Materiële vaste activa	164.341	189.439
• Investerings met economisch nut		
- overige investeringen met een economisch nut	87.139	100.539
• Investerings met economisch nut, waarvan ter bestrijding v/d kosten een heffing kan worden opgelegd	54.522	60.233
• Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	22.680	28.668
Financiële vaste activa	26.342	26.378
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	9.942	9.940
• Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	9.942	9.940
Financiële vaste activa: Leningen	16.243	16.310
• Leningen aan:		
- woningbouwcorporaties	11.130	10.127
• Overige langlopende leningen	5.113	6.183
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	157	127
• Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	157	127
Totaal Vlottende activa	32.565	32.455
Voorraden: Onderhanden werk	5.649	2.177
• Grond- en hulpstoffen:		
- grond- en hulpstoffen	23	24
• Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.626	2.153
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	15.329	23.208
• Vorderingen op openbare lichamen	10.735	16.011
• Rekening- courantverhouding met het Rijk (schatkistbankieren)	743	0
• Rekening- courantverhoudingen met niet financiële instellingen	73	405
• Overige vorderingen	3.778	6.792
Liquide Middelen	653	538
• Kas-, bank- en giroaldi	653	538
Overlopende activa	10.934	6.533
• de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Het Rijk	0	13
- Overige Nederlandse overheidslichamen	343	161
• Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	10.591	6.359
Totaal Activa	223.729	248.749
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969	0	0

Passiva

(bedragen x €1.000)

PASSIVA	31-12-2018	31-12-2019
Totaal Vaste Passiva	182.934	180.764
Eigen vermogen	112.132	118.361
• Algemene reserve	45.768	54.514
• Bestemmingsreserves	59.304	60.502
• Gerealiseerd resultaat	7.061	3.345
Voorzieningen	18.891	19.286
• Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	9.904	10.019
• Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	7.755	9.267
• Egalisatievoorzieningen	1.232	-
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	51.910	43.117
• Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	51.866	43.113
• Waarborgsommen	44	4
Totaal Vlottende passiva	40.796	67.985
Vlottende schuld		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	32.960	54.568
• Overige kasgeldleningen	9.000	30.000
• overige schulden (crediteuren)	9.931	15.774
• Kas-, bank- en giroaldi	14.029	8.794
Overlopende Passiva	7.835	13.417
• verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	4.869	9.582
• de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:		
- Het Rijk	139	922
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.277	2.736
• Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	549	177
Totaal Passiva	223.729	248.749
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	297.206	209.500

4.8 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Herindeling per 1 januari 2019

Per 1 januari 2019 is gemeente Hoeksche Waard van rechtswege ontstaan uit de voormalige gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen en de gemeenschappelijke regelingen WIHW, ISHW en SOHW. De oude gemeenten zijn opgeheven. Alle rechten en verplichtingen als alle activiteiten zijn voortgezet binnen de nieuwe gemeente Hoeksche Waard op basis van de Wet Arhi. De vermelde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV het volgende: gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten-

gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Voor arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten 4 jaar. Indien er sprake is van (éénmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Activa

Vaste activa

Het BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte, investeringen met een economisch nut en met ingang van dit jaar investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringsactiva die op welke wijze dan ook kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend, is hierbij niet van belang.

Bij het activeren van investeringen wordt de bruto methode toegepast. Eventuele dekkingsreserves worden niet in mindering gebracht op de te activeren investering (netto methode). Investeringsactiva worden vanaf het jaar na ingebruikname lineair afgeschreven conform de afschrijvingstermijnen zoals vastgelegd in Nota Waardering en afschrijving vaste activa gemeente Hoeksche Waard 2019.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden niet geactiveerd.

Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Deze materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht en op het saldo wordt afgeschreven. Op grondbezit (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverwachts structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs vindt afwaardering plaats. Van een deelneming is volgens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden

De grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs of de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) en een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winstbepaling op grondexploitaties wordt gebaseerd op de methode van "percentage of completion" (POC-methode), zoals is voorgeschreven in de notitie Grondexploitaties van de commissie BBV. De gevormde voorzieningen voor verlieslatende complexen worden in mindering op de boekwaarde gebracht.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een bedrag in mindering gebracht. Dit bedrag wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

Reserves

Op de balans zijn algemene en bestemmingsreserves opgenomen. De reserves zijn opgenomen tegen nominale waarde. Voor het doel per reserve wordt verwezen naar hoofdstuk 4, paragraaf reserves en voorzieningen.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gevormd conform artikel 44 van BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden). Voorzieningen waarderen wij op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen.

Voor het doel per voorziening wordt verwezen naar hoofdstuk 4, paragraaf reserves en voorzieningen.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende schuld en overlopende passiva

In de balans worden onder de overlopende passiva afzonderlijk opgenomen: de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling, het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten aan het einde van het boekjaar opgenomen. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de paragraaf financiering van deze jaarstukken.

4.9 Toelichting op de balans

ACTIVA

Vaste activa

Per 1 januari 2019 zijn de activa van de oude gemeenten en gemeenschappelijke regelingen ingebracht bij gemeente Hoeksche Waard. In 2019 zijn de activa beoordeeld aan de hand van de uitgangspunten vastgelegd in de Nota Waardering en afschrijving vaste activa. Hierbij zijn onder meer de afschrijvingstermijnen en de indeling naar activasoort geharmoniseerd. Dit laatste is zichtbaar gemaakt in onderstaand overzicht in de kolom Herijking.

Bij de voormalige gemeente Binnenmaas was een bedrag van afgerond € 5.000,- opgenomen in de bouwgrondexploitatie, die bij gemeente Hoeksche Waard is herijkt naar materiele vaste activa.

(bedragen x € 1.000)

Totaal Vaste activa	Binnenmaas	Cromstrijen	Korendijk	Oud-Beijerland	Strijen	ISHW	SOHW	WIHW	Totaal	Herijking	Hoeksche Waard
Materiële vaste activa	57.465	17.651	16.202	51.608	14.750	2.748	1.407	2.986	164.817	6	164.823
Immateriële vaste activa	261	220	0	0	0	0	0	0	481	0	481
• Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	70	0	0	0	0	0	0	0	70	0	70
• Bijdrage aan activa van derden	191	220	0	0	0	0	0	0	411	0	411
Materiële vaste activa	57.204	17.431	16.202	51.608	14.750	2.748	1.407	2.986	164.336	5	164.341
• Investerings met economisch nut											
- gronden uitgegeven in erfpacht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- overige investeringen met een economisch nut	29.783	8.670	6.751	33.363	3.974	2.748	1.407	2.986	89.682	-2.543	87.139
• Investerings met economisch nut, waarvan ter bestrijding v/d kosten een heffing kan worden opgelegd	22.991	6.799	7.137	10.206	6.481	0	0	0	53.614	908	54.522
• Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	4.430	1.962	2.314	8.039	4.295	0	0	0	21.040	1.640	22.680
Financiële vaste activa	9.350	1.530	685	6.677	8.093	0	0	8	26.343	-1	26.342
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	4.800	1.129	382	3.973	313	0	0	0	10.597	-655	9.942
• Kapitaalverstrekkingen aan:											
- deelnemingen	4.300	1.129	382	3.973	313	0	0	0	10.097	-155	9.942
- overige verbonden partijen	500	0	0	0	0	0	0	0	500	-500	0
Financiële vaste activa: Leningen	4.543	251	303	2.704	7.780	0	0	8	15.589	654	16.243
• Leningen aan:											
- woningbouwcorporaties	4.420	0	0	0	6.710	0	0	0	11.130	0	11.130
• Overige langlopende leningen	123	251	303	2.704	1.070	0	0	8	4.459	654	5.113
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	7	150	0	0	0	0	0	0	157	0	157
• Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	7	150	0	0	0	0	0	0	157	0	157
	66.815	19.181	16.887	58.285	22.843	2.748	1.407	2.994	191.160	5	191.165
Voorraden											
• Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.791		-130	-139	3.109				5.631	-5	5.626

Immateriële vaste activa

In onderstaande tabel is het verloopoverzicht opgenomen van de immateriële vaste activa.

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1/1/2019	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31/12/2019
Kosten verbonden aan het sluiten van geld leningen en het saldo van agio en disagio	-	-	-	-	-	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	70	9	-	-	-	-	79
Bijdrage aan activa van derden	411	-	-	14	-	-	398
Totaal	481	9	-	14	-	-	477

Materiële vaste activa

Bij de materiële vaste activa wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met maatschappelijk en 2 varianten economisch nut. Het onderscheid is in onderstaande tabel weergegeven.

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1/1/2019	Boekwaarde 31/12/2019
Investerings met een economisch nut	87.139	100.539
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een	54.522	60.233
Investerings met een maatschappelijk nut	22.680	28.668
Totaal	164.341	189.439

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van investeringen met economisch nut weer:

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1/1/2019	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31/12/2019
Gronden en terreinen	13.243	833	-	5	12	-	14.058
Woonruimten	150	-	-	4	-	-	146
Bedrijfsgebouwen	60.183	17.586	-	4.574	1.367	-	71.827
Grond, weg waterbouwkundige werken	6.638	539	-	820	-	-	6.357
Vervoermiddelen	1.320	171	-	176	-	-	1.315
Machines, apparaten en installaties	1.185	23	-	253	-	-	954
Overige materiële vaste activa	4.421	2.172	-	712	-	-	5.881
Totaal	87.139	21.323	-	6.545	1.379	-	100.539

De investeringen in onderwijshuisvesting voor het jaar 2019 bedragen zo'n € 15.000.000,- ten behoeve van het Kenniscentrum Oud-Beijerland, de School met de Bijbel Nieuw-Beijerland en het Actief College Oud-Beijerland. Ook is er voor € 2.400.000,- geïnvesteerd in de renovatie van de Kees Verkerkhal in Puttershoek en de bouw van de nieuwe brandweerkazerne aan de Molendijk in Klaaswaal. Mede als gevolg van de gemeentelijke herindeling is er een bedrag ad € 1.500.000,- geïnvesteerd in tijdelijke huisvesting, meubilair en software.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Deze categorie betreft activa die betrekking hebben op begraafplaatsen en riolering.

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1/1/2019	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31/12/2019
Gronden en terreinen	215	-	-	-	-	-	215
Bedrijfsgebouwen	409	-	-	237	-	-	172
Grond, weg waterbouwkundige wrk	53.744	7.350	-	1.373	-	-	59.721
Vervoermiddelen	39	-	-	6	-	-	33
Machines, apparaten en installaties	6	-	-	3	-	-	3
Overige materiële vaste activa	109	-	-	21	-	-	88
Totaal	54.522	7.350	-	1.640	-	-	60.233

Bij grond- weg- en waterbouwkundige werken is de grootste investering gepleegd in de vervanging van de riolering van Croonenburg 2e fase. Verder zijn er investeringen geweest in de vervanging van (druk)rioleringen en gemalen.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van investeringen met maatschappelijk nut weer:

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1/1/2019	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31/12/2019
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-
Grond, weg waterbouwkundige wrk	20.710	6.922	-	848	76	-	26.708
Machines, apparaten en installaties	1.652	164	-	118	-	-	1.698
Overige materiele vaste activa	318	705	-	43	720	-	261
Totaal	22.680	7.791	-	1.009	796	-	28.668

De belangrijkste investeringen in deze categorie zijn op de herinrichting van de centrumgebieden 's Gravendeel en de Beijerse Hof in Oud Beijerland, voor een bedrag ad € 2.000.000,-. Ook is er € 1.300.000,- geïnvesteerd in de vervanging van de verharding van Croonenburgh tweede fase en de reconstructie van zowel de Sportlaan in Maasdam als de Groeneweg in Puttershoek. Ten slotte is er een bedrag besteed aan de restauratie van de kerktoren in Piershil.

Financiële vaste activa

	Boekwaarde 1/1/2019	Boekwaarde 31/12/2019
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	9.942	9.940
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijk	-	-
Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonder	-	-
Leningen aan woningbouwcorporaties	11.129	10.127
Overige langlopende leningen	5.113	6.183
Overige uitzettingen langer dan 1 jaar	157	127
Totaal	26.341	26.378

Deelnemingen

In onderstaande tabel is de specificatie opgenomen van de deelnemingen.

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1/1/2019	Boekwaarde 31/12/2019
Eneco	0	0
Bng	357	357
Evides	3.390	3.390
Stedin	6.137	6.137
Overige deelnemingen	58	56
Totaal	9.942	9.940

In 2020 worden de aandelen Eneco verkocht. Dit leidt tot een eenmalige opbrengst van ca. € 83 mln. Daarnaast wordt in 2020 ca. € 1,2 mln. dividend uitgekeerd over 2019.

Geldleningen u/g

In onderstaande tabel is de specificatie opgenomen van de geldleningen.

(bedragen x € 1.000)

	1-1-2019	31-12-2019
Woningbouwcorporatie HW Wonen	11.129	10.127
	11.129	10.127
SVn: duurzaamheidsleningen	309	703
SVn: blijversleningen	300	300
SVn: startersleningen	3.081	3.925
	3.690	4.928
Sportverenigingen	1.327	1.169
Woningfinanciering eigen personeel	96	86
	1.423	1.255
Totaal overige langlopende leningen	5.113	6.183
Exploitatiebijdrage	157	127
	157	127
Totaal verstrekte geldleningen	16.399	16.437

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2019 wordt in onderstaand overzicht weergegeven

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1/1/2019	Investerings	Desinvesterings	Aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31/12/2019
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	9.942	0	-	2	-	-	9.940
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijk	-	-	-	-	-	-	-
Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonder	-	-	-	-	-	-	-
Leningen aan woningbouwcorporaties	11.129	-	-	-	1.002	-	10.127
Overige langlopende leningen	5.113	1.238	-	-	168	-	6.183
Overige uitzettingen langer dan 1 jaar	157	-	-	-	30	-	127
Totaal	26.341	1.238	-	2	1.199	-	26.378

Voorraden

Onderstaande tabel bevat de specificatie van de balanspost "voorraden".

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1/1/2019	Boekwaarde 31/12/2019
Grond- en hulpstoffen	23	24
	23	24
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	10.407	4.025
Verliesvoorziening grondexploitaties	-4.781	-1.872
	5.626	2.153
Gereed product en handelsgoederen	-	-
Totaal	5.649	2.177

Hieronder volgt een specificatie per grondexploitatie.

(bedragen x € 1.000)

In exploitatie genomen gronden	Boekwaarde 1-1-2019	Kosten 2019	Opbrengsten 2019	Boekwaarde 31-12-2019	Voorziening 31-12-2019	Boekwaarde na voorziening	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengst en	Verwacht eindresultaat
Abel Tasman- kwartier	466	161	-627	0	0	0	0	0	0
Bedrijven- terrein VI	1.280	132	-284	1.128	0	1.128	170	-1.626	-328
De Hoogerwerf	681	287	-1.026	-58	0	-58	414	-451	-95
Jan Toorop- straat	15	119	-6	128	-303	-175	469	-294	0
Land van Essche III	1.895	55	0	1.950	0	1.950	3.044	-5.685	-691
Strienemonde	-66	0	0	-66	0	-66	66	0	0
Kloosring	-16	16	0	0	0	0	0	0	0
Poortwijk III	-1.122	937	-2.115	-2.300	0	-2.300	2.799	-1.697	-1.198
Het Spui	605	23	-628	0	0	0	0	0	0
Uitbreiding Goudswaard- Oost	-71	71	0	0	0	0	0	0	0
Uitbreiding Nieuw- Beijerland	-12	14	-43	-41	0	-41	38	0	-3
Uitbreiding Piershil	132	39	-132	39	0	39	45	-126	-42
Uitbreiding Zuid-Beijerland	-21	4	0	-17	0	-17	17	0	0
Voormalige dorpshuizen Piershil Goudswaard	-158	4	0	-154	0	-154	54	0	-100
Dorpshart	3.100	316	0	3.416	-1.569	1.847	170	-2.017	0
Wijk van je Leven	3.698	759	-4.457	0	0	0	0	0	0
Totaal	10.406	2.937	-9.318	4.025	-1.872	2.153	7.286	-11.896	-2.457

Voor een verdere toelichting per complex verwijzen wij u naar de paragraaf 3.8 Grondbeleid van deze jaarstukken.

Vorderingen

Hieronder volgt een specificatie van de debiteuren en de stand van de vorderingen bij het opstellen van de jaarrekening.

(bedragen x € 1.000)

Uitzettingen < 1 jaar	Per 31-12-2019
<u>Vorderingen op openbare lichamen</u>	
Bijdragen Rijk, provincie en waterschap	128
Belastingdienst	15.806
Overige vorderingen op openbare lichamen	77
	<u>16.011</u>
<u>Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen</u>	
SV HW	405
	<u>405</u>
<u>Overige vorderingen</u>	
Vorderingen w erkv voorziening	277
Debiteuren sociale zaken	2.517
Verhuur accommodaties, sportvelden en gemeenteground	1.395
Leges bouw -, sloopvergunning en overige vergunningen	1.520
OZB, hondenbelasting, rioolrechten en begrafenisrechten	194
Overige debiteuren	2.163
	<u>8.066</u>
Voorziening dubieuze debiteuren	-1.274
	<u>6.792</u>
Totaal vorderingen	23.208
Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	0
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	23.208

Toelichting:

De vordering op de Belastingdienst (€ 15,8 mln) betreft het saldo van de nog te ontvangen bedragen van de aangiften BTW Compensatiefonds over 2019 en de aangifte BTW over het 4^e kwartaal 2019.

Schatkistbankieren

De gemeente is verplicht overtollige liquide middelen boven het drempelbedrag van € 1.437.817,- aan te houden in 's Rijks schatkist.

In 2019 stonden per kwartaal gemiddeld de volgende bedragen uit bij het Rijk:

(bedragen x € 1.000)

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1437,8175			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	187	131	199	16
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.251	1.307	1.239	1.422
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	191.709			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	191.709			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
	Drempelbedrag	1437,8175			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	16.812	11.903	18.294	1.436
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	187	131	199	16

Het saldo in de schatkist bedroeg op 31 december 2019 € 0,-.

Liquide middelen

In 2019 zijn de volgende liquide middelen aanwezig:

(bedragen x € 1.000,-)

Liquide middelen	Saldo per 1-1-2019	Saldo per 31-12-2019
Kas	6	10
Banksaldi	647	528
Totaal	653	538

Overlopende activa

Het verloop van de overlopende activa is weergegeven in onderstaande tabel:

(bedragen x € 1.000)

	Saldo per 01-01-2019	Toevoegingen	Aanwending/ Vrijval	Saldo per 31-12-2019
de van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op specifieke uitkeringen				
- Het Rijk	0	13	0	13
- Overige Nederlandse overheidslichamen	243	1	83	161
- Subsidie Gebiedsprogramma	100	0	100	0
Totaal	343	14	183	174

Het verloop van de overige overlopende activa is weergegeven in onderstaande tabel:

(bedragen x € 1.000)

	Saldo per 01-01-2019	Toevoegingen	Aanwending/ Vrijval	Saldo per 31-12-2019
Overige overlopende activa	10.591	26.215	30.447	6.359
Totaal	10.591	26.215	30.447	6.359

Een groot deel van de overlopende activa (nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen) per 31-12-2019 van ruim € 6 mln bestaat uit rijksbijdragen vangnetuitkering 2018 voor ruim € 0,5 miljoen, te ontvangen bijdragen van SVHW voor de OZB, rioolrecht, afvalstoffenheffing ed. voor bijna € 3,2 miljoen en vooruitbetaalde bedragen voor anterieure overeenkomsten van bijna € 1 miljoen.

De toevoegingen en aanwendingen bij de overlopende activa betreft de mutaties in het jaar in verband met de afwikkeling van nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen van de 5 oude gemeenten en 3 gemeenschappelijke regelingen. Ook de in 2019 ingehouden en af te dragen loonheffing wordt op deze post verantwoord.

PASSIVA

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves in 2019 wordt in onderstaand overzicht per categorie reserves weergegeven

(bedragen x € 1.000)

Reserves	Saldo 1-1-2019	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2018	Vrijval	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Saldo 31-12-2019
Algemene reserves							
- algemene reserves	45.728	14.871	12.426	6.341			54.514
Bestemmingsreserves							
- bestemmingsreserves	59.344	16.540	12.837	720	1.306	1.959	60.502
Nog te bestemmen resultaat	7.061	3.345		-7.061			3.345
Totaal	112.133	34.756	25.263		1.306	1.959	118.361

In onderstaand overzicht is de aansluiting zichtbaar gemaakt voor de reserves tussen de eindbalans van de voormalige gemeenten en de beginbalans van gemeente Hoeksche Waard.

(bedragen x € 1.000)

Reserves per 31-12-2018	Algemene reserve	Resultaat	Bestemmings-reserves	Totaal
Binnenmaas	15.968	1.429	24.358	41.755
Cromstrijen	2.510	839	9.994	13.342
Korendijk	3.309	2.065	5.836	11.210
Oud-Beijerland	20.246	1.804	8.872	30.922
Strijen	2.921	944	7.471	11.335
ISHW	0	0	0	0
SOHW	173	-19	2.593	2.748
WIHW	641	0	180	821
Totaal	45.768	7.062	59.304	112.133

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

	1-1-2019	Overige vermeerderingen	Resultaat bestemming	Dotaties (stortingen)	Verminderen (onttrekkingen)	Overige Verminderen	31-12-2019
Overzicht reserves							
Algemene reserves:	45.728		6.341	14.871	12.350	77	54.514
Algemene reserve	45.728		6.341	6.971	12.350	77	46.614
Algemene reserve weerstandsvermogen				7.900			7.900
Nog te bestemmen resultaat	7.061		-7.061	3.345			3.345
Herrubricering bestemmingsreserves oude gemeenten naar algemene reserve	1.041				1.041		-
Reserve Cultureel erfgoed	5				5		-
Reserve Vorming & opleiding	193				193		-
Reserve Stimulering burgerparticipatie	29				29		-
Reserve projectsubsidies	41				41		-
Bestemmingsreserve overschotten 2016, diversen	27				27		-
Reserve overlopende verplichtingen speelvoorzieningen	20				20		-
R232 Reserve overige infrastructuur	1				1		-
R540 Reserve dekking btw/bcf	34				34		-
Kapitaal zonder bepaalde bestemming aand. BNG	14				14		-
Kapitaal zonder bepaalde bestemming aand. RED	26				26		-
Reserve BTW compensatiefonds	599				599		-
Reserve monumentenfonds	48				48		-
Reserve kosten harmonisatieagenda	0				0		-
Reserve kinderdagopvang	5				5		-

Bestemmingsreserves:							
Dekkingsreserve afschrijvingen:	31.174			2.091	1.959		31.306
Reserve kapitaallasten	31.174			2.091	1.959		31.306
Egalisatiereserves:	4.878	299	83	4.798	1.026		9.033
Reserve onderhoud openbaar gebied	3.903			1.745	16		5.632
Reserve onderhoud gebouwen	975	299	83	1.437	396		2.399
Reserve begraafplaatsen	-			1.616	614		1.002
Overige bestemmingsreserves:	22.250		637	9.351	12.076		20.163
Reserve integraal Huisvestingsplan (IHP)	6.784			195	152		6.827
Reserve sociaal domein	1.979			101	450		1.629
Reserve participatie	180				180		-
Reserve grondexploitatie	5.460			13	4.814		659
Reserve ontwikkeling kernen	4.333		200	500	1.203		3.830
Reserve knelpunten organisatie	93			212	203		101
Reserve invoering omgevingswet	1.435			1.134	255		2.314
Reserve frictiekosten samenvoeging	1.587		41	7.174	4.022		4.779
Reserve wijkteams	135				135		-
Reserve verrekening algemene uitkering			396		396		-
				23			23
Reserve fractiebudget							
Reserve pensioen oud wethouders	265				265		-
Totaal reserves	112.133	299	-	34.457	28.452	77	118.361

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar paragraaf 4.11 Reserves en voorzieningen. In deze paragraaf is eveneens per reserve en voorziening het doel vermeld.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2019 wordt in onderstaand overzicht samengevat weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Voorzieningen	Saldo 1-1-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-2019
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.755	2.479	380	588	9.266
Egalisatievoorzieningen	1.232	0	1.232	0	0
Voorzieningen middelen derden	9.904	1.509	1.394	0	10.019
Totaal	18.891	3.988	3.006	588	19.286

In onderstaand overzicht is de aansluiting zichtbaar gemaakt voor de voorzieningen tussen de eindbalans van de oude gemeenten en de beginbalans van gemeente Hoeksche Waard.

(bedragen x € 1.000)

Voorzieningen per 31-12-2018	Voorzieningen voor verplichtingen ed.	Egalisatie- voorzieningen	Voorzieningen middelen derden	Totaal
Binnenmaas	1.823	0	3.183	5.007
Cromstrijen	2.132	802	1.104	4.038
Korendijk	1.143	0	0	1.143
Oud-Beijerland	1.498	347	4.334	6.179
Strijen	912	84	1.283	2.278
ISHW	0	0	0	0
SOHW	35	0	0	35
WIHW	212	0	0	212
Totaal	7.755	1.232	9.904	18.891

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per voorziening weergegeven:

(bedragen x €1.000)

Overzicht voorzieningen	1-1-2019	Vermeerderingen	Verminderingen	31-12-2019
Voorziening middelen derden	8.510	1.818	309	10.019
Voorziening riolering	8.510	1.509		10.019
Voorziening afvalstoffenheffing		309	309	-
Overige voorzieningen	7.375	2.479	588	9.267
Voorziening pensioenen (voormalig) bestuurders	2.649	1.970	224	4.395
Voorziening wachtgeld voormalig bestuurders	751	509	364	896
Voorziening regionaal bedrijventerrein	3.975		-	3.975
Herrubricering voorzieningen oude gemeenten	3.006		3.006	-
Voorziening begraafplaatsen	1.394		1.394	-
Voorziening sociaal plan	212		212	-
Voorzieningen onderhoud gebouwen	567		567	-
Voorzieningen onderhoud openbaar gebied	697		697	-
Voorziening Sociaal Fonds	29		29	-
Voorziening projectgroep verkeersveiligheid HW	35		35	-
Voorziening grondexploitatie	72		72	-
Totaal voorzieningen	18.891	4.298	3.903	19.286

Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar paragraaf 4.11 Reserves en voorzieningen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1/1/2019	Boekwaarde 31/12/2019
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	51.866	43.113
Waarborgsommen	44	4
Totaal	51.910	43.117

Op 1 januari 2019 zijn er bij de Bank Nederlandse Gemeenten 37 langlopende geldleningen opgenomen. Bij de Nederlandse Waterschapsbank loopt er ook nog 1 geldlening die in de loop van 2020 wordt afgelost.

(bedragen x € 1.000)

Binnenlandse geldleningen		1-1-2019	nieuwe lening	aflossing	31-12-2019
B.N.G.	36 leningen	51.594	0	8.617	42.977
N.W.B.	1 lening	272	0	136	136
		51.866	0	8.753	43.113

Overige schulden

De afwikkeling van de schulden heeft een normaal verloop. Hieronder volgt een specificatie van de crediteuren en welk bedrag nog te betalen is bij het opstellen van de jaarrekening.

(bedragen x € 1.000)

	Per 31-12-2019
Afdrachtverplichting aan Rijk	605
Belastingdienst	3.502
Schuldbemiddeling cliënten	518
OZB, rioolrecht, afvalstoffenheffing ed.	89
Overige crediteuren	11.060
Totaal	15.774

Overige kasgeldleningen

In verband met de verkoop van de Eneco aandelen heeft de gemeente diverse malen kort geld aan mogen trekken. Op 31 december 2019 was er een kasgeldlening bij de BNG aangetrokken van € 30 miljoen met een looptijd van 20 december 2019 tot 10 januari 2020 tegen een negatief rentepercentage van 0,1%.

Liquide middelen

Per 31 december 2019 zijn de volgende negatieve banksaldi aanwezig:

(bedragen x € 1.000)

Liquide middelen	Saldo per 1-1-2019	Saldo per 31-12-2019
Banksaldi	14.029	8.794
Totaal	14.029	8.794

Overlopende passiva

In onderstaande tabellen is het verloop opgenomen van de overlopende passiva.

(bedragen x € 1.000)

	Saldo per 01-01-2019	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen en terugbetalingen	Saldo per 31-12-2019
Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	4.869	52.332	47.620	9.582
	4.869	52.332	47.620	9.582

Op de post verplichtingen worden goederen en diensten verantwoord die door leveranciers zijn geleverd maar nog niet zijn gefactureerd. De grotere bedragen hebben betrekking op een termijn voor de bouw van het Kenniscentrum in Oud-Beijerland, nog niet opgenomen vakantiedagen van medewerkers, nog te betalen rente van geldleningen, voorzieningen in het kader van de WMO, vennootschapsbelasting en een aantal projecten in de openbare ruimte.

(bedragen x € 1.000)

	Saldo per 01-01-2019	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen en terugbetalingen	Saldo per 31-12-2019
De van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:				
Het Rijk				
Vooruit ontv Rijk: Onderwijs Achterstanden Beleid	139	244	0	383
Vooruit ontvangen bedragen SPUK	0	884	345	539
Overige ontvangen bijdragen van het Rijk	0	64	64	0
Totaal	139	1.192	409	922
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Subsidie Boerenlandpaden	0	61	0	61
Subsidie Gebiedsprogramma	0	1.010	174	836
Subsidie RPV	94	43	0	137
Subsidie ISV 3 geluid	899	598	93	1.404
OHBA gelden	55	0	55	0
Subsidie landschapstafel	0	248	7	241
BDU subsidies bushaltes A29	0	11	0	11
Regiofondsbijdragen	0	39	39	0
Overige ontvangen bijdragen van overige overheid	1.229	0	1.182	47
Totaal	2.277	2.009	1.550	2.736

(bedragen x € 1.000)

	Saldo per 01-01-2019	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen en terugbetalingen	Saldo per 31-12-2019
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	549	285	657	177

Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen

Onderstaand een overzicht van de verstrekte garanties per risicogroep.

(bedragen x € 1.000)

Kredietrisico op verstrekte garanties		Restant schuld garantie	
Risicogroep		1-1-2019	31-12-2019
Woningcorporaties met garantie WSW *	50%	244.343	164.006
Woningcorporaties zonder garantie WSW	100%	16.632	6.808
Wegschap Tunnel Dordtse Kil *	8%	1.571	1.296
Bedrijvenpark Hoeksche waard	100%	27.762	13.600
Regionale Afvalstoffendienst B.V.	100%		8.337
Veiligheidsregio Z.H.Z.	17%	1.315	8.000
Bres Accommodaties	100%		2.596
Geldleningen particuliere woningen	100%	4.640	4.000
Diverse bedrijven en verenigingen	100%	943	857
(* = 50% en 8% van de totale waarborg)			
Totaal verstrekte garanties		297.206	209.500

NB: De omvang van de "geldleningen particuliere woningen" betreft een inschatting.

De exacte omvang wordt in 2020 nader uitgezocht.

In de bovenstaande tabel zijn alle verstrekte garanties opgenomen. Op dit moment zijn er voor deze garantstellingen geen betalingsachterstanden. Per 31 januari 2018 namen enkele gemeenten 100% van de garantie op en andere 50%. Per 31 december 2019 nemen wij voor de Hoeksche Waard 50% van de garantstelling op. Dit verklaart het verschil tussen de beginstand (€ 244 mln.) en de eindstand (€ 164 mln.) van de garantstelling aan de woningcorporaties.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf 3.5 Financiering van deze jaarstukken

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Per 31 december 2019 zijn er de volgende, niet in de balans opgenomen, financiële verplichtingen van minimaal € 50.000 met een looptijd van circa 3 jaar.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen (bedragen in €)				
Nr	Afgesloten contract	Looptijd		Bedrag per jaar
		Begin	Einde	
1	WMO hulpmiddelen	2020	30-6-2023	3.500.000
2	Exploitatiebijdrage sporthal Strijen	2020	2036	285.000
3	Applicaties en licenties	2019	2021-2023	900.000
4	Huur tijdelijke huisvesting (portocabins) Maasdam	2019	2024	210.000
5	Collectieve zorgverzekering voor minima	2019	2023	420.000
6	Verzekeringen aansprakelijkheid en bedrijfsschade	2019	2022	380.000
7	Exploitatiebijdrage sportfondsen Cromstrijen	2020	2025	260.000
8	Accountantscontrole	2019	2023	120.000
Totaal				6.075.000

Gebeurtenissen na balansdatum

Impact corona

In het voorjaar van 2020 zijn we in ons land geconfronteerd met het corona virus. Het corona virus heeft een grote impact op de samenleving. Er is een samenleving van voor de corona crisis en een samenleving van na de corona crisis. Hoe deze samenleving er precies uit zal zien is nu, we zitten nog midden in de crisis, niet duidelijk. Om de gezondheid van de burgers te beschermen heeft het Rijk beperkende maatregelen ingevoerd. Deze maatregelen hebben grote gevolgen voor de economie.

Ook heeft het gevolgen voor de ontwikkeling van de financiële positie van onze gemeente in 2020.

Op het moment van samenstelling van de Jaarstukken 2019 was nog onvoldoende in beeld welke effecten dit precies kunnen zijn. We kunnen al wel aangeven dat de risico's een negatief effect zullen hebben op de financiën. In de Zomerrapportage 2020 en de Perspectiefnota 2021 wordt hierover een meer actueel beeld gegeven.

4.10 Investeringskredieten

De raad stelt naast de exploitatiebudgetten investeringskredieten beschikbaar. De verantwoording over deze kredieten is in onderstaande tabellen weergegeven. De bijzonderheden zijn hierbij toegelicht. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen de investeringskredieten die per eind 2019 zijn afgerond en investeringskredieten waarvan de uitvoering nog loopt.

De begrote en werkelijke bedragen betreffen hierbij niet de investeringen in het begrotingsjaar, maar hebben betrekking op de gehele looptijd van het betreffende krediet (cumulatief).

De in onderstaande tabellen opgenomen investeringskredieten betreffen veelal de doorgeschoven (restant)investeringskredieten vanuit de voormalige gemeenten en gemeenschappelijke regelingen die zijn opgegaan in gemeente Hoeksche Waard.

Afgeronde investeringen

In de tabel zijn de eind 2019 afgeronde investeringen weergegeven. Conform de Nota Planning & Control gemeente Hoeksche Waard lichten wij overschrijdingen groter dan €100.000 toe.

(bedragen x €1.000)

Projectnr	Omschrijving project	Begroot	Werkelijk	Restant	Toelichting overschrijding (>€ 100.000)
7080004	Renovatie Zevensprong (B17/17) OBL	39	50	-11	Niet van toepassing
7080014	Peuterspeelzaal Dorps hart	9	10	-1	Niet van toepassing
7080017	Sporthal Dorps hart MHL	44	34	9	Niet van toepassing
7080018	Renovatie Kees Verkerkhal	1.104	1.062	42	Niet van toepassing
7080022	Bibliotheek Dorps hart (MFR)	10	10	-	Niet van toepassing
7080023	Ontmoetingsruimten Dorps hart	97	83	14	Niet van toepassing
7080024	Jongerensoos Dorps hart	31	11	20	Niet van toepassing
7080026	Akoestiek / klimaatbeheersing Streona STR	10	14	-4	Niet van toepassing
7080030	Tijdelijke huisvesting gemeente HW	835	891	-56	Niet van toepassing
7080035	Restaurant Binnenmaas	100	110	-10	Niet van toepassing
7080036	Herinrichten bestuursvleugel gemeentehuis BNM	151	161	-10	Niet van toepassing
7090001	Restauratie Kerktoeren Piershil(K)	337	267	69	Niet van toepassing
7110006	Verlichting winkelstraat N CRS	6	5	0	Niet van toepassing

(bedragen x €1.000)

7110012	Verv.verharding v.Speijkstr eo (B16/i16) OBL	-13	-	-13	Niet van toepassing
7110013	Verv.verhard.P.Heinstr/Tromps(CB17/i18) OBL	-	22	-22	Niet van toepassing
7110016	Verv OV Oosterse Gorz LED oost (PN2016) OBL	6	2	4	Niet van toepassing
7110025	Verbeteren oever De Staart OBL	138	149	-12	Niet van toepassing
7110056	Reconstr. Havenplein `s-Gravendeel	79	82	-3	Niet van toepassing
7110057	Reconstr. Havenstraat `s-Gravendeel	6	6	-	Niet van toepassing
7110068	Vrachtwagenparkeerplaats(K)	37	32	5	Niet van toepassing
7110069	Opst. renov/verv.plan renov.beschoeiing waterg CRS	125	131	-6	Niet van toepassing
7110080	Inv.Klaaswaalse Bos	17	8	9	Niet van toepassing
7110082	Corridor Laningpark (B18/i18) OBL	-	3	-3	Niet van toepassing
7110083	Bewegen in de buitenlucht (B18/i18) OBL	31	32	-1	Niet van toepassing
7110102	Brug Grienden Steiger, trap Puttershoek BNM	35	27	8	Niet van toepassing
7110103	Brug Romeinseweg Mijnsheerenland BNM	30	27	3	Niet van toepassing
7110168	Asfaltonderhoud Randweg 1-B OBL	43	51	-8	Niet van toepassing
7110169	Asfaltonderhoud Spuidijk 5- A OBL	76	76	-0	Niet van toepassing
7110170	Asfaltonderhoud Vierwiekenplein 7- A OBL	43	43	-0	Niet van toepassing
7110171	Asfaltonderhoud L.J. Costerstraat 28-A OBL	72	64	8	Niet van toepassing
7110172	Asfaltonderhoud Oud-Beijerlandsedijk I OBL	149	149	-0	Niet van toepassing
7110173	Asfaltonderhoud Oud-Beijerlandsedijk II OBL	79	44	35	Niet van toepassing
7110192	Verkeersvoorz. Vervangen geleiderail OBL	63	38	25	Niet van toepassing
7120013	Vervanging gemalen (PN17/i18) OBL	15	15	-	Niet van toepassing
7120017	Verv.rioler.P.Heinstr/Tromps(CB17/i18) OBL	50	24	26	Niet van toepassing
7130006	Pick-up inclusief laadkraan CRS	64	66	-2	Niet van toepassing
7130009	Traktor Zuid (Kioti + kar) (PN:16/i:18) OBL	46	46	-0	Niet van toepassing
7130010	Traktor Zoomw (Kioti+kar)(PN:16/i:18)	1	-	1	Niet van toepassing
7150005	Dyn.park.verw.syst(Schakelkstm)(B17/i17) OBL	3	-	3	Niet van toepassing
7180012	Basisregistr. Groot.sch.Topografie (2017) ISHW	2	-	2	Niet van toepassing
7180013	Harmonisatie software(2017) ISHW	350	338	12	Niet van toepassing
7180014	Harm.softw(2017) Financieel systeem ISHW	104	91	13	Niet van toepassing
7180016	Harm.softw(2018)Vergunningen (VTH) ISHW	3	2	1	Niet van toepassing
7180019	Harm.softw(2018) Key2begraven ISHW	5	3	2	Niet van toepassing
7180020	Harm.softw(2018) Burgerzaken appl.(BRP) ISHW	9	6	3	Niet van toepassing
7180049	iPads raad gemeente Hoeksche Waard	39	39	-0	Niet van toepassing
Totaal		4.480	4.325	155	

Doorgeschoven investeringen

In de Slotrapportage 2019 gaven wij inzicht in de investeringskredieten waarvan de uitvoering in 2020 doorloopt. De raad heeft daarbij ingestemd om de restantkredieten bij de Slotrapportage over te hevelen naar 2020, zodat de uitvoering geen vertraging oploopt. Bij deze jaarrekening geven wij inzicht in de definitief over te hevelen restantkredieten.

In de tabel zijn de in eind 2019 doorgeschoven investeringen naar 2020 weergegeven. Conform de Nota Planning & Control gemeente Hoeksche Waard lichten wij overschrijdingen groter dan €100.000 toe.

(bedragen x €1.000)

Projectnr	Omschrijving project	Begroot	Werkelijk	Restant	Toelichting overschrijding (>€ 100.000)
7020001	Voorbereidingskrediet Goudswaard-Noordoost	50	9	41	Niet van toepassing
7030001	Bijdrage Rotondes N489 BNM	396	-	396	Niet van toepassing
7040001	Grond schoolgeb Actief College (B17/19) OBL	608	604	4	Niet van toepassing
7040002	Grond Groenrecycle depot (B17/17) OBL	214	-	214	Niet van toepassing
7080001	Voorber.kred.voorzien.Hoecken CRS	68	143	-75	Niet van toepassing
7080002	Vervangen dak huisv.buitendnst (beh.plan) BNM	224	-	224	Niet van toepassing
7080006	School, speellok en sportz Kennisc so OBL	7.562	6.928	634	Niet van toepassing
7080007	Schoolgebouw Actief College (B17/19) OBL	9.838	5.651	4.187	Niet van toepassing
7080008	Praktijkonderwijs (B17/19) OBL	660	378	282	Niet van toepassing
7080010	1e inrichting school met de bijbel NB KRD	600	550	50	Niet van toepassing
7080013	Verv.nieuwb. de Pijler Maasdam	2.120	7	2.114	Niet van toepassing
7080015	Voorber.kred.vervang.zwembad CRS	175	-	175	Niet van toepassing
7080019	Verbouwing Oude Raadhuis tbv bib (i2017) OBL	893	56	836	Niet van toepassing
7080021	Verbouw dorps huis De Swaensvoet KRD	1.354	4	1.350	Niet van toepassing
7080025	MFR Gemiva recr. Mijnsheerenland BNM	450	1	449	Niet van toepassing
7080027	Groenrecycle depot(gr.keerw.)(B17/17) OBL	255	-	255	Niet van toepassing
7080028	Invest.gebouw Kinderboerderij (B18/18) OBL	1.200	127	1.073	Niet van toepassing
7080029	Installaties Kinderboerderij (B18/18) OBL	259	-	259	Niet van toepassing
7080031	Verbouwing Jan vd Heydenstraat 2019 (vm WIHW)	100	-	100	Niet van toepassing
7080039	Berging kinderboerderij OBL	53	-	53	Niet van toepassing
7100001	Aanleg kunstgrasvelden (B18/18) OBL	350	48	301	Niet van toepassing
7100003	GOZ Mijnsheerenland natuurgras Veld 3	9	-	9	Niet van toepassing
7100004	SV Heinenoord Veld 3 natuurgras	58	-	58	Niet van toepassing
7100005	FC Binnenmaas Veld 4 natuurgras	58	32	26	Niet van toepassing
7100006	FC Binnenmaas HV veld natuurgras	1	-	1	Niet van toepassing
7100007	Honk en Softbal Veld 1 BNM	85	47	38	Niet van toepassing
7100009	Toplaag korfbalvelden STR	171	153	18	Niet van toepassing
7100010	Corr.Laningpk(all-weath sportv)(B18/18) OBL	67	12	56	Niet van toepassing
7100011	Zwemvoorziening Oude Tol (B16/16) OBL	89	29	59	Niet van toepassing
7100013	Gemeentelijk rioleringsplan 2019 BNM	700	394	306	Niet van toepassing
7100014	Gemeentelijk rioleringsplan 2019 BNM	44	49	-5	Niet van toepassing
7100015	Gemeentelijk rioleringsplan 2019 BNM	56	50	6	Niet van toepassing
7100016	FC Binnenmaas Veld 5 natuurgras	29	21	8	Niet van toepassing
7100017	Honk en Softbal Veld 2 BNM	70	-	70	Niet van toepassing
7100018	Vervangingen vrij verval CRS	386	-	386	Niet van toepassing
7100019	Renovatie drukriolering CRS	190	-	190	Niet van toepassing
7100020	GRP 2015-2020 - renovatie diverse gemalen KRD	100	8	92	Niet van toepassing
7100021	GRP 2015-2020 - vrijverval Nieuwendijk 1 2019 KRD	354	-	354	Niet van toepassing
7100022	GRP 2015-2020 - vrijverval Nieuwendijk 2 2019 KRD	302	-	302	Niet van toepassing
7100023	GRP 2015-2020 - vrijverval Ph 6 2019 KRD	42	-	42	Niet van toepassing
7100024	Vervanging gemalen (PN17;19) OBL	133	37	95	Niet van toepassing
7100025	Renovatie B3 top + drainage SHO OBL	38	-	38	Niet van toepassing
7100026	Uitvoering GRP 2019 STR	576	-	576	Niet van toepassing
7110001	Verk.bypass: invest. grond CRS	1.798	-	1.798	Niet van toepassing
7110002	Verk.bypass:investering aanleg CRS	3.208	11	3.197	Niet van toepassing
7110003	Waardering Randweg TSP CRS	333	37	297	Niet van toepassing
7110004	Upgrading Molendijk/Oud-Croms. CRS	257	67	190	Niet van toepassing
7110005	Opplussen centrum Klaaswaal	130	1	129	Niet van toepassing
7110008	Krediet GWP 2017-2024 CRS	632	55	576	Niet van toepassing
7110009	Fietsverb Stougd-Ben Oostdijk (B17/18) OBL	191	17	174	Niet van toepassing

(bedragen x €1.000)

7110010	Verharding Croonenburgh 2e fase (2015) OBL	1.494	641	853	Niet van toepassing
7110011	Zinkwegkommetje (PN2016) OBL	841	9	832	Niet van toepassing
7110014	Fietsroute Poortwijk - Centrum OBL	341	223	118	Niet van toepassing
7110015	Vervanging OV Croonenburgh fs 2 (b16i16) OBL	238	125	113	Niet van toepassing
7110017	Wijksgewijze verv Openb verl (B16/i17) OBL	29	-	29	Niet van toepassing
7110018	Wijksgewijze verv Openb verl (B16/i18) OBL	139	37	101	Niet van toepassing
7110019	Verv verlichting Zinkwegkom (B16/i17) OBL	32	-	32	Niet van toepassing
7110020	Drz Openb verl fietsp Kw.weg (PN17/i17) OBL	5	-	5	Niet van toepassing
7110021	Verv. Kademuur Ioswal (B16/i18) OBL	435	7	428	Niet van toepassing
7110022	Verv klein materiaal CTK (B16/i19) OBL	28	-	28	Niet van toepassing
7110023	Nieuwe fietsverb. N217 (PN17/i17) OBL	29	-	29	Niet van toepassing
7110024	Nieuwbouw steiger Rhoonse veer(BW18/i18) OBL	168	4	164	Niet van toepassing
7110028	Parkeerrouteverwijzing (2015) OBL	60	-	60	Niet van toepassing
7110029	Invoering 30km gebied (B17/i17) OBL	45	1	44	Niet van toepassing
7110030	Invoering 30km gebied (B17/i18) OBL	73	2	71	Niet van toepassing
7110032	Fietsbewegwijzering Fase 2 (B17/i18) OBL	29	17	12	Niet van toepassing
7110033	Oplossen verkeersknelpunten (B18/i18) OBL	91	-	91	Niet van toepassing
7110035	Aanpak onveilige kruispunten (B17/i18) OBL	43	-	43	Niet van toepassing
7110039	Verleggen Zalmpad (BW18/i18) OBL	268	22	246	Niet van toepassing
7110040	Realisatie Tiengemetepad(K)	225	238	-13	Niet van toepassing
7110042	Vervangen lichtmasten 2016(K)	60	60	-	Niet van toepassing
7110043	Vervangen armaturen 2016(K)	203	203	-	Niet van toepassing
7110044	Vervangen lichtmasten 2017(K)	107	84	23	Niet van toepassing
7110045	Vervangen armaturen 2017(K)	43	52	-9	Niet van toepassing
7110046	Vervangen lichtmasten 2018(K)	107	-	107	Niet van toepassing
7110047	Vervangen armaturen 2018(K)	43	-	43	Niet van toepassing
7110058	Reconstr. Sportlaan, Maasdam	390	319	71	Niet van toepassing
7110060	Herinrichting centrumgebied's-Gravendeel	1.016	1.453	-437	Tijdens de uitvoering zijn werkzaamheden uitgevoerd die niet begroot waren, o.a. interne uren en toezicht, verwerken en afvoeren PFOA houdende grond, bodemsanering met milieukundigtoezicht bij de kerk, uitvoeringskosten tijdens niet reguliere werktijden en herstelwerkzaamheden ten gunste van gefaseerde ingebruiknames. Daarnaast zijn tijdens de uitvoering aanpassingen gedaan aan de riolering en de wegfundering, diende de vonderconstructie worden aangepast en zijn er extra oversteekplaatsen en voetpaden aangebracht. Het werk is half 2019 grotendeels afgerond. In het voorjaar van 2020 wordt het centrumplan geopend en kan het krediet worden afgesloten. Het oorspronkelijke krediet van dit project betrof € 2,2 mln. Tot en met 2018 waren de werkelijke kosten €1,3 mln. Het restantkrediet per 1-1-2019 bedroef 0,9 mln. Dit krediet is in 2019 verhoogd met € 0,1 mln tot 1,0 mln. De werkelijke lasten bedroegen in 2019 €1,4 mln, waardoor er sprake is van een overschrijding van € 0,4 mln. De overschrijding is wel zichtbaar gemaakt in de Slotrapportage, maar niet "vertaald" in een begrotingswijziging.
7110063	Herinrichting Kaai STR	121	5	116	Niet van toepassing
7110064	Fietspad Oudeland Strijen	1.071	87	984	Niet van toepassing
7110065	Fietsparkeren centrum (B17/i18) OBL	25	15	10	Niet van toepassing
7110066	Parkeer capaciteit woonwijken (B17/i17) OBL	10	-	10	Niet van toepassing
7110067	Parkeer capaciteit woonwijken (B17/i18) OBL	29	3	26	Niet van toepassing
7110070	Herinrichting Beijerse Hof (B18/i19) OBL	553	546	6	Niet van toepassing
7110071	Visie- actieplan centr.OBL verv(B18/i18)	136	91	44	Niet van toepassing
7110072	Belevingsroute (speelruimte)(B18/i18) OBL	52	42	9	Niet van toepassing
7110073	Belevingsroute (kunstobj.)(B18/i18) OBL	63	-	63	Niet van toepassing
7110074	Belevingsroute (groenvoorz.)(B18/i18) OBL	91	76	14	Niet van toepassing
7110075	Belevingsroute (straatmeub.)(B18/i18) OBL	45	46	-1	Niet van toepassing
7110077	Inrichtingskn parkeervoorz Kennisc so OBL	114	109	5	Niet van toepassing
7110078	Kademuur incl.aanpas.Dorpshaven CRS	-20	-20	-1	Niet van toepassing
7110079	Aansluiting Dorpsh.met centrum CRS	129	46	83	Niet van toepassing
7110081	Aanl.voetgang.verb.dorpsh/Fort CRS	87	94	-8	Niet van toepassing

(bedragen x €1.000)

7110084	Groenrecycle depot (2017) OBL	53	-	53	Niet van toepassing
7110085	Aanleg groen Croonenburgh OBL	136	-	136	Niet van toepassing
7110088	Voorz. gem. jachthaven (i2020/2020) OBL	-	15	-15	Niet van toepassing
7110090	Herinr. gebied kinderboerderij (B18/i18) OBL	393	55	338	Niet van toepassing
7110091	Invest. stal Kinderboerderij (B18/i18) OBL	228	81	147	Niet van toepassing
7110095	Natuurspeeltuin (B18/i18) OBL	227	242	-15	Niet van toepassing
7110096	Natuurspeeltuin inr verharding (B18/i18) OBL	27	5	22	Niet van toepassing
7110099	Begraafplaats Sint Antoniepolder Maasdam	106	-	106	Niet van toepassing
7110100	Openbaar gebied Open Waard (B18/i18) OBL	22	-15	37	Niet van toepassing
7110101	Herstr zorginstelling Rembrandt (2014) OBL	-	1	-1	Niet van toepassing
7110104	Steiger Polderdijk Maasdam	75	-	75	Niet van toepassing
7110105	Openbare Verlichting armaturen 2019 BNM	117	41	76	Niet van toepassing
7110106	Openbare Verlichting Lichtmasten 2019 BNM	70	7	63	Niet van toepassing
7110107	Blauwesteenweg, Westmaas	45	-	45	Niet van toepassing
7110108	Noordernesse, Westmaas	82	-	82	Niet van toepassing
7110109	Zuidernesse, Westmaas	45	-	45	Niet van toepassing
7110110	Mijlweg, 's Gravendeel	295	5	290	Niet van toepassing
7110111	Goidschalxoordse dijk, Heinenoord	210	-	210	Niet van toepassing
7110112	Sluisendijk, Heinenoord	42	-	42	Niet van toepassing
7110113	Achterdijk, 's Gravendeel	68	-	68	Niet van toepassing
7110114	Vervangen lichtmasten 2019 CRS	20	-	20	Niet van toepassing
7110115	Vervangen armaturen 2019 CRS	30	-	30	Niet van toepassing
7110116	Vervangen lichtmasten 2019 KRD	107	-	107	Niet van toepassing
7110117	Vervangen armaturen 2019 KRD	43	-	43	Niet van toepassing
7110118	Verv klein materiaal CTK trap/leuningen OBL	32	-	32	Niet van toepassing
7110119	Voorz. gem. jachthaven (2019/2020) OBL	25	25	-	Niet van toepassing
7110120	Wijksgewijze verv Openb verl (B16;i19) OBL	241	98	143	Niet van toepassing
7110121	Speelplts/rubberondergronden (B16;i19) OBL	25	-	25	Niet van toepassing
7110122	Verv. Geleiderails Ben. Oostdijk (B16;i19) OBL	50	-	50	Niet van toepassing
7110123	Invoering 30 km gebied (B17;i19) OBL	115	3	112	Niet van toepassing
7110124	Aanpak onveilige kruispunten (B17;i19) OBL	58	-	58	Niet van toepassing
7110127	Straatverlichting armaturen (2019) STR	48	50	-2	Niet van toepassing
7110128	Straatverlichting lichtmasten (2019) STR	24	-	24	Niet van toepassing
7110129	Fietspad Strijensas - Buitensluis STR	350	1	349	Niet van toepassing
7110166	Herinrichting centrumgebied Heinenoord	626	34	592	Niet van toepassing
7110174	Elementenonderhoud Zuidwijk Grootonderhoud OBL	2.729	183	2.546	Niet van toepassing
7110175	Beschoeiingen Singel langs de IJsbahn OBL	58	21	37	Niet van toepassing
7110176	Beschoeiingen Diepenhorstsingel Oost OBL	35	-	35	Niet van toepassing
7110177	Beschoeiingen Binnenpad Oost OBL	70	-	70	Niet van toepassing
7110178	Beschoeiingen Binnenpad West OBL	66	-	66	Niet van toepassing
7110179	Beschoeiingen Sloot Begraafplaats OBL	94	-	94	Niet van toepassing
7110180	Beschoeiingen Singel Louis Pasteurstraat OBL	72	-	72	Niet van toepassing
7110181	Beschoeiingen Vijver Masterfoods OBL	58	-	58	Niet van toepassing
7110182	Beschoeiingen Uitbr. "de Boezem"sloot zijde OBL	158	-	158	Niet van toepassing
7110183	Beschoeiingen Laningpark OBL	222	-	222	Niet van toepassing
7110184	Beschoeiingen Spuidijk Fazant OBL	36	-	36	Niet van toepassing
7110185	Beschoeiingen Spuidijk Klipper OBL	43	-	43	Niet van toepassing
7110186	Beschoeiingen Sloot Spuidijk OBL	212	-	212	Niet van toepassing
7110187	Beschoeiingen Gorzenhoek OBL	25	-	25	Niet van toepassing
7110188	Beschoeiingen Admiraaltje OBL	28	-	28	Niet van toepassing
7110189	Beschoeiingen Vijver Randweg OBL	44	-	44	Niet van toepassing
7110190	Beschoeiingen Singel Scholengemeenschap OBL	62	-	62	Niet van toepassing
7110191	Beschoeiingen Singel Griendwerker OBL	48	-	48	Niet van toepassing
7110193	Vervangen blockerinstallatie tbv brandweer OBL	41	32	9	Niet van toepassing
7110194	Vervangen houten banken verspreid door gem OBL	28	-	28	Niet van toepassing
7110195	Vervangen palen verspreid door de gemeente OBL	28	-	28	Niet van toepassing
7110196	Vervangen openbare verlichting Spuioeverwijk OBL	60	0	60	Niet van toepassing

(bedragen x €1.000)

7110197	Vern./uitbreiden openb.verlichting Oude Tol OBL	44	-	44	Niet van toepassing
7110198	Kwaliteitsimpuls groen Zuidwijk noordwest OBL	236	10	226	Niet van toepassing
7110199	Vervangen bomen Rembrandtstraat OBL	190	-	190	Niet van toepassing
7110200	Asfaltonderhoud Beneden Oostdijk OBL	438	-	438	Niet van toepassing
7110201	P Routeverwijzing N217 OBL	65	-	65	Niet van toepassing
7110202	Verv openb verl. Kerk-/Nobel- en K.Doormanstr OBL	44	-	44	Niet van toepassing
7110203	Vervangen bomen Edisonstraat OBL	62	-	62	Niet van toepassing
7110204	Vervangen bomen Röntgenstraat OBL	32	-	32	Niet van toepassing
7110205	Groeneweg Puttershoek reconstructie	570	364	206	Niet van toepassing
7110206	Aanwijzing Ioswal Ph als gemeentelijke haven	110	8	102	Niet van toepassing
7110207	Fietspad scholierenroute Str-Oud-Bld vrij fietspad	250	2	248	Niet van toepassing
7110208	Fietspad scholierenroute Str-Oud-Bld oversteek	125	2	123	Niet van toepassing
7110209	Fietsroute noordr HW 's-Gr OBL Buitenzomerlanden	350	6	344	Niet van toepassing
7110210	Fietspad Tiengemetenpad Hogendk-Eendrachtsweg	340	21	319	Niet van toepassing
7110211	Fietspad Tiengemetenpad Spuiweg-Veerdk-Havenkd	175	-	175	Niet van toepassing
7110212	Korteweg A29 Zuid Beijerland	200	-	200	Niet van toepassing
7110213	Aansluiting polderweg op N217 vanuit Suiker Unie	650	-	650	Niet van toepassing
7110214	Invest. realisatie ontsluiting Zuid-West(dekk.res	7.700	-	7.700	Niet van toepassing
7110215	Lichtmasten Oranjewijk Strijen	82	32	49	Niet van toepassing
7110216	Armaturen Oranjewijk Strijen	42	16	26	Niet van toepassing
7120001	Vervangingen vrij verval 2017 CRS	119	-	119	Niet van toepassing
7120002	Vervangingen vrij verval 2018 CRS	146	104	42	Niet van toepassing
7120003	Telemetrie rioolgemalen 2018 CRS	19	5	13	Niet van toepassing
7120004	Verv.gemalen mech./elektr.2018 CRS	15	13	2	Niet van toepassing
7120007	Aanp rioleringsssys PW III (GRP16/i17) OBL	28	-	28	Niet van toepassing
7120008	Gemalen&Stuwen WSHD (GRP16/i18) OBL	23	-	23	Niet van toepassing
7120009	Verv riolering Croonenb 2e fase incl hw OBL	3.771	3.626	145	Niet van toepassing
7120011	Vervanging Drukriolering (PN17/i18) OBL	6	-	6	Niet van toepassing
7120012	Vervanging riolering (PN17/i18) OBL	845	-2	847	Niet van toepassing
7120018	GRP kredieten 2016(K)	15	4	11	Niet van toepassing
7120019	Rioolrenovatie Kerkstraat en Gr. Sabinastraat(K)	184	1	183	Niet van toepassing
7120020	GRP vrijverval GW-1 Coorndijkstraat Goudswaard(K)	149	166	-17	Niet van toepassing
7120021	GRP vrijverval Ph-03(K)	64	16	48	Niet van toepassing
7120022	GRP Oranjeweg ZB-03(K)	1.408	489	919	Niet van toepassing
7120024	GRP gemalen 2017(K)	51	-	51	Niet van toepassing
7120028	GRP renovatie gemalen 2018(K)	61	27	34	Niet van toepassing
7120029	GRP renovatie gemalen 2017(K)	46	15	30	Niet van toepassing
7120030	GRP aanleg parkeerplaatsen Nieuw-Beijerland(K)	40	-	40	Niet van toepassing
7120032	Gemeentelijk rioleringsplan 2018 (67 jr) BNM	249	253	-3	Niet van toepassing
7120034	GRP 2018 STR	121	118	3	Niet van toepassing
7120035	Oranjewijk deel GRP investering	1.879	1.938	-59	Niet van toepassing
7120037	Begraafplaats Mijnsheerenland	391	-	391	Niet van toepassing
7130003	2e Zoutstrooier (nat. GRPS) BNM	25	-	25	Niet van toepassing
7130007	Nido Zoutstrooier(in.natzoutinst B16i18) OBL	42	-	42	Niet van toepassing
7130008	Nido aanhangstr/fietspadnatstr(B16/i18) OBL	33	-	33	Niet van toepassing
7130011	Ford Transit incl inrichting (96-BR-VK) BNM	30	-	30	Niet van toepassing
7130012	Schmitz/ Kango transporter CRS	56	-	56	Niet van toepassing
7130013	Vervangen 2 zoutstrooiers (2019) KRd	44	-	44	Niet van toepassing
7130014	Vervangen Pick-Up 2019 KRd	45	-	45	Niet van toepassing
7130015	Nido strooiaanhang 2019 STR	30	-	30	Niet van toepassing
7130016	Personenauto's 2019 WIHW	80	-	80	Niet van toepassing
7130017	2 scooters en 8 el. auto's toezicht en handhaving	240	59	181	Niet van toepassing
7130031	Twee electr voertuigen Drank en horecawet BOA 2019	80	-	80	Niet van toepassing
7150008	Zonnepanelen dorps huis De Swaensvoet(K)	28	-	28	Niet van toepassing
7150010	Duurzaamheid/Laadpalen CRS	30	23	7	Niet van toepassing
7150011	Renovatie B5 beregeningsinstallaties SHO OBL	53	-	53	Niet van toepassing
7150012	Renovatie B5 beregeningsinstallaties OSV 2019 OBL	58	-	58	Niet van toepassing
7150013	Installaties 2019 WIHW	50	-	50	Niet van toepassing
7150014	Machines 2019 WIHW	50	-	50	Niet van toepassing

(bedragen x € 1.000)

7160002	Verkeersregelinst Lange Iening (PN2016) OBL	24	-	24	Niet van toepassing
7160003	Verkeersregelinst Zinkwg/diepnh (PN2016) OBL	26	-	26	Niet van toepassing
7160004	Verv Blocker afsluitinst Boezem (B16/16) OBL	21	-	21	Niet van toepassing
7160005	Vervangen detectielussen (B16 i19) OBL	27	-	27	Niet van toepassing
7180001	Vervanging meubilair (bureaust. en verg. BNM	124	41	83	Niet van toepassing
7180002	Harmonisatie BOR (2015) ISHW	45	35	10	Niet van toepassing
7180003	Bijzondere werkplekken gemeenten (2016) ISHW	56	-	56	Niet van toepassing
7180005	50 werkplekken gemeenten (2017) ISHW	16	-	16	Niet van toepassing
7180009	Voorziening raadsvergaderingen (2018) ISHW	493	19	474	Niet van toepassing
7180010	Werkplekken Binnenmaas Cromstrijen(2018) ISHW	202	-	202	Niet van toepassing
7180011	Werkplekken gemeente HW (2018) ISHW	898	78	820	Niet van toepassing
7180015	Harm.softw(2017)Zaakgericht werken ISHW	64	54	10	Niet van toepassing
7180018	Harmonisatie software(2018) ISHW	1.038	189	848	Niet van toepassing
7180023	Inrichting scholen+sportz Kennisc so OBL	656	623	33	Niet van toepassing
7180024	Inrichting nieuwbouw Actief college OBL	83	50	33	Niet van toepassing
7180025	Vervanging gymtoestellen 2017(K)	58	13	46	Niet van toepassing
7180026	Vervangen gymtoestellen 2018(K)	50	-	50	Niet van toepassing
7180027	Inrichting Oude Raadhuis tbv bib (i2017) OBL	461	-	461	Niet van toepassing
7180028	Inrichting dorpshuis De Swaensvoet(K)	140	-	140	Niet van toepassing
7180029	Inventaris Kinderboerderij (B18/i18) OBL	95	-	95	Niet van toepassing
7180030	Inrichting inspiratiepunt (B18/i18) OBL	55	-	55	Niet van toepassing
7180031	Vervanging Speelvoorzieningen BNM	37	36	1	Niet van toepassing
7180032	Fitnestoestellen buitenlucht STR	35	35	-0	Niet van toepassing
7180035	Basisreg.personen (GBA+ applicaties) Extra ISHW	500	109	391	Niet van toepassing
7180036	Financieel systeem (extra) ISHW	250	77	173	Niet van toepassing
7180037	Diverse tools (inspecties riolering etc) ISHW	100	-	100	Niet van toepassing
7180038	Beleid omgevingstaken-Impl. Syst. Koppel. 5st ISHW	50	-	50	Niet van toepassing
7180039	Beleid omgevingstaken - licenties softw. VTH ISHW	200	51	149	Niet van toepassing
7180044	Vervanging speelvoorzieningen 2019 BNM	186	-	186	Niet van toepassing
7180045	Vervanging meubilair2019 BNM	25	15	10	Niet van toepassing
7180046	Vervangen gymtoestellen 2019 voormalig Korendijk	100	-	100	Niet van toepassing
7180048	Software HW Werkt	120	-	120	Niet van toepassing
7180053	Implem.Gem.Gemeenschappelijke Infrastr.(GGI)	100	-	100	Niet van toepassing
7180073	Woning onder hoogspanningsleiding CRS	-	-22	22	Niet van toepassing
7180074	Woning onder hoogspanningsleiding OBL	-	-11	11	Niet van toepassing
7180075	Ondernemersloket	30	-	30	Niet van toepassing
7180076	Jongerenontmoetingsplaatsen (JOP's)	175	1	174	Niet van toepassing
7180077	Implementatiekosten software Wmo	75	-	75	Niet van toepassing
7180078	Werkplekken vm. KRd OBL STR en WIHW	269	-	269	Niet van toepassing
7260001	Proeftuin,3e dl.explot.bijdr. CRS	-	-30	30	Niet van toepassing
7270011	Ontwikkeling woningbouw Sportlaan STR	30	-2	32	Niet van toepassing
Totaal		84.093	29.725	54.368	

4.11 Reserves en voorzieningen

In onderstaand overzicht is een integraal overzicht van de reserves en voorzieningen weergegeven.

(bedragen x €1.000)

Overzicht reserves	1-1-2019	Overige vermeer- deringen	Resultaat bestemming	Dotaties (stortingen)	Vermin- deringen (onttrekkingen)	Overige Verminde- ringen	31-12-2019	Doel reserve
Algemene reserves:	45.728		6.341	14.871	12.350	77	54.514	
Algemene reserve	45.728		6.341	6.971	12.350	77	46.614	Dit betreft de vrij aanwendbare ruimte voor realisering van gemeentelijk beleid. De reserve wordt voornamelijk gevormd uit voordelige saldo's in de jaarrekening.
Algemene reserve weerstandsvermogen				7.900			7.900	De reserve is gevormd om geïnventariseerde risico's op te kunnen vangen. Het beleid bepaald in de Nota Risicomanagement. De ondergrens van deze algemene reserve wordt bepaald aan de hand van het benodigde weerstandsvermogen.
Nog te bestemmen resultaat	7.061		-7.061	3.345			3.345	
Herrubricering bestemmingsreserves oude gemeenten naar algemene reserve	1.041				1.041		-	
Reserve Cultureel erfgoed	5				5		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Reserve Vorming & opleiding	193				193		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Reserve Stimulering burgerparticipatie	29				29		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Reserve projectsubsidies	41				41		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Bestemmingsreserve overschotten 2016, diversen	27				27		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Reserve overlopende verplichtingen speelvoorzieningen	20				20		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
R232 Reserve overige infrastructuur	1				1		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
R540 Reserve dekking btw/bcf	34				34		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Kapitaal zonder bepaalde bestemming aand. BNG	14				14		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Kapitaal zonder bepaalde bestemming aand. RED	26				26		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Reserve BT W compensatiefonds	599				599		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Reserve monumentenfonds	48				48		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Reserve kosten harmonisatieagenda	0				0		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Reserve kinderdagopvang	5				5		-	Vrijval ten gunste van de Algemene Reserve
Bestemmingsreserves:								
Dekkingsreserve afschrijvingen:	31.174			2.091	1.959		31.306	
Reserve kapitaallasten	31.174			2.091	1.959		31.306	Vanuit deze reserve worden de kapitaallasten gedekt van specifiek aangewezen investeringen waarover moet worden afgeschreven en waarvan de dekking is voorzien door middel van een bijdrage uit de reserve.
Egalisatiereserves:	4.878	299	83	4.798	1.026		9.033	
Reserve onderhoud openbaar gebied	3.903			1.745	16		5.632	De reserve is gevormd voor egalisatie van (sterk) fluctuerende kosten van planmatig groot onderhoud van kapitaalgoederen in het openbaar gebied.
Reserve onderhoud gebouwen	975	299	83	1.437	396		2.399	De reserve is gevormd voor egalisatie van (sterk) wisselende kosten van planmatig groot onderhoud zodat de gemeentelijke vastgoedobjecten bouwkundig en technisch in stand gehouden kunnen worden.
Reserve begraafplaatsen	-			1.616	614		1.002	Doel van de reserve is om sterke fluctuaties tussen de exploitatie (inkomsten en uitgaven) en daarmee in de tariefstelling te voorkomen. Jaarlijks worden overschotten of tekorten op de exploitatie verrekend met deze reserve.

(bedragen x € 1.000)

Overige bestemmingsreserves:	22.250		637	9.351	12.076		20.163	
Reserve integraal Huisvestingsplan (IHP)	6.784			195	152		6.827	De reserve is bedoeld voor het egaliseren van de kosten van (vervangende) nieuwbouw en renovatie van de schoolgebouwen zoals vastgelegd in een Integraal Onderwijs Huisvestingsplan.
Reserve sociaal domein	1.979			101	450		1.629	Het doel van deze reserve is het opvangen van overschrijdingen op de open-eind-regelingen ingevolge de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet.
Reserve participatie	180				180		-	Deze reserve is bestemd voor het intensiveren van de re-integratie aanpak en daarmee het vergroten van de participatie van de doelgroep vergunninghouders.
Reserve grondexploitatie	5.460			13	4.814		659	De reserve is gevormd voor het opvangen van risico's die samenhangen met de gemeentelijke grondexploitaties die bij de meerjaren prognose grondexploitaties (MPG) worden geïnventariseerd.
Reserve ontwikkeling kernen	4.333		200	500	1.203		3.830	De reserve is bedoeld ter (gedeeltelijke) dekking van de kosten van ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke projecten in de openbare ruimte.
Reserve knelpunten organisatie	93			212	203		101	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het sociaal plan vanuit de voormalige organisaties
Reserve invoering omgevingswet	1.435			1.134	255		2.314	Vanuit deze reserve worden de kosten van de grootschalige decentralisatie en stelselwijziging van de invoering van de omgevingswet gedekt.
Reserve frictiekosten samenvoeging	1.587		41	7.174	4.022		4.779	De reserve is bedoeld ter dekking van kosten ten gevolge van de gemeentelijke herindeling.
Reserve wijkteams	135				135		-	De reserve is bestemd voor dekking van de kosten van doorontwikkeling wijkteams.
Reserve verrekening algemene uitkering			396		396		-	Omdat het Rijk in 2018 minder (ca. € 100 mln.) heeft uitgegeven dan geraamd, hebben gemeenten in 2018 te veel middelen van het Rijk ontvangen, welke terugbetaald dienen te worden in 2019. De reserve is gevormd om de kosten van terugbetaling te dekken.
Reserve fractiebudget				23			23	Van het niet gebruikte gedeelte van de financiële bijdrage aan een fractie wordt 30% gereserveerd voor het kunnen verlenen van een aanvullende financiële bijdrage aan die fractie in volgende jaren.
Reserve pensioen oud wethouders	265				265		-	Deze reserve was gevormd uit een tweetal daadwerkelijk uitkeringen van pensioengelden door een pensioenverzekeraar (Loyalis) aan de gemeente Strijen. De reserve is in 2019 over gegaan in de voorziening pensioenen.
Totaal reserves	112.133	299	-	34.457	28.452	77	118.361	

In onderstaand overzicht zijn de voorzieningen opgenomen:

(bedragen x €1.000)

Overzicht voorzieningen	1-1-2019	Vermeerderingen	Verminderingen	31-12-2019	Doel voorziening
Voorziening middelen derden	8.510	1.818	309	10.019	
Voorziening riolering	8.510	1.509		10.019	De voorziening is gevormd om sterke fluctuaties tussen de exploitatie-uitgaven en daarmee in de tariefstelling van de rioolheffing te voorkomen.
Voorziening afvalstoffenheffing		309	309	-	Deze voorziening is gevormd ter voorkoming van schommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing. Verwachte meer- of mindere opbrengsten in enig jaar worden verrekend met deze voorziening.
Overige voorzieningen	7.375	2.479	588	9.267	
Voorziening pensioenen (voormalig bestuurders)	2.649	1.970	224	4.395	De voorziening is gevormd om de pensioenverplichtingen van huidige en voormalige wethouders te kunnen dekken.
Voorziening wachtgeld voormalig bestuurders	751	509	364	896	De voorziening is gevormd om de wachtgeldverplichtingen van voormalige wethouders te kunnen dekken.
Voorziening regionaal bedrijventerrein	3.975		-	3.975	Deze voorziening is gevormd om (toekomstige) verliezen van de CV/BV Ontwikkelbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard op te vangen. De gemeente Hoeksche Waard staat garant voor de leningen die het Bedrijvenpark bij de BNG heeft afgesloten.
Herrubricering voorzieningen oude gemeenten	3.006		3.006	-	
Voorziening begraafplaatsen	1.394		1.394	-	Overheveling saldi naar (bestemmings)reserves
Voorziening sociaal plan	212		212	-	Overheveling saldi naar (bestemmings)reserves
Voorzieningen onderhoud gebouwen	567		567	-	Overheveling saldi naar (bestemmings)reserves
Voorzieningen onderhoud openbaar gebied	697		697	-	Overheveling saldi naar (bestemmings)reserves
Voorziening Sociaal Fonds	29		29	-	Overheveling saldi naar (bestemmings)reserves
Voorziening projectgroep verkeersveiligheid HW	35		35	-	Overheveling saldi naar (bestemmings)reserves
Voorziening grondexploitatie	72		72		
Totaal voorzieningen	18.891	4.298	3.903	19.286	
Totaal reserves en voorzieningen	131.024	38.754	32.354	137.647	

Toelichting van de reserves en voorzieningen op hoofdlijnen

In bovenstaande tabel is de vrijval van enkele bestemmingsreserves van de voormalige gemeenten en gemeenschappelijke regelingen opgenomen die ten gunste zijn gebracht van de algemene reserve (€ 1 mln, zie her-rubricering bestemmingsreserves)

Van de totale onttrekking aan de algemene reserve van € 12,3 mln heeft € 7,9 mln betrekking op de overheveling naar de algemene reserve weerstandsv Vermogen ter dekking van de geïnventariseerde risico's (zie paragraaf 3.3 weerstandsv Vermogen).

Voor wat betreft de voorzieningen is eveneens sprake van enkele her-rubriceringen waarbij voorzieningen eerst zijn vrijgevallen en vervolgens zijn gestort in (bestemmings)reserves op grond van de begroting 2019-2022.

Uitgangspunten reserves en voorzieningen

De uitgangspunten voor de reserves en voorzieningen zijn opgenomen in de 'Nota Reserves en voorzieningen gemeente Hoeksche Waard 2019 (vaststelling: 19 februari 2019).

Ten aanzien van bovenstaand overzicht van reserves en voorzieningen wordt opgemerkt dat de herrubricering van reserves en voorzieningen gebaseerd is op de reserves en voorzieningen zoals

opgenomen in de begroting 2019-2022 die de raad op 19 februari 2019 heeft vastgesteld, waarbij gelijksoortige reserves en voorzieningen zijn samengevoegd.

Omvang reserves

De totale omvang van de reservepositie per 31 december 2019 is €119 mln. De direct beïnvloedbare / vrije ruimte zit in het vrije deel van de algemene reserve. Dat deel is vrij besteedbaar en bedraagt €47 mln (exclusief reserve weerstandsvermogen en exclusief resultaat 2019). Voor onze gemeente geldt hiermee dat voldoende “vlees op de botten” aanwezig is om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen.

Omvang voorzieningen

De voorzieningen zijn gevormd om verwachte toekomstige verliezen/verplichtingen te kunnen opvangen (tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker) en waarvan de omvang op dit moment redelijkerwijs is in te schatten. De totale omvang van de voorzieningen per 31 december 2019 is €19 mln, waarvan de helft is gevormd in het kader van de riolering.

Daarnaast bestaat er voorzieningen die direct in mindere worden gebracht op de posten waarop deze betrekking hebben. Het betreft hierbij de voorzieningen voor dubieuze debiteuren en de voorziening grondexploitaties.

4.12 Overzicht Sisa

De specifieke uitkeringen dienen op grond van artikel 17 Financiële Verhoudingswet te worden verantwoord via de Sisa(-bijlage). Hieronder treft u de verantwoording aan.

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 1 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020							
BZK	C1	Regeling Reductie Energiegebruik	Totaal ontvangen beschikking	Projectnaam/ nummer	Besteding (jaar T)	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (JA/NEE)	Besteding (Jaar T) aan afwijkingen.
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 01	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 02	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 03	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 04	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 05
			1 € 448.300	Specifieke uitkering reductie energiegebruik	€ 0	Ja	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
			Kopie projectnaam/ nummer	Toelichting	Endverantwoording Ja/Nee		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 06
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 07	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 09		
			1 Specifieke uitkering reductie energiegebruik		Nee		
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)		
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03		
			€ 238.835	€ 2.504	€ 11.848		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07	
			1				
OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	Correctie besteding 2018 aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO).	Correctie besteding 2018 aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO).	Correctie besteding 2018 aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO).	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 139.397	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid.	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid.	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08	
			1				

IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Vgr)	1 IenM/BSK-2014/237798	€ 271	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 IenM/BSK-2014/238052	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 IenM/BSK-2014/242484	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 IenM/BSK-2014/242488	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 IenW/BSK-2018/247405	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 IenW/BSK-2018/247414	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12
			1 IenM/BSK-2014/237798	€ 33.878	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 IenM/BSK-2014/238052	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
			3 IenM/BSK-2014/242484	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
			4 IenM/BSK-2014/242488	€ 77.878	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
			5 IenW/BSK-2018/247405	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			6 IenW/BSK-2018/247414	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Totale besteding (jaar T) ten last van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Projectnaam / UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd Ja/Nee	Indien woning verplaatst: conform de ingediende percelen Ja/Nee	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle R Indicatornummer: F1 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: F1 / 02	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 03	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 04	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 05	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 06
			1 € 687.178	UWHS170067	€ 0	Nee		Nee
			2	UWHS170127	€ 336.182	Nee		Ja
			3	UWHS170139	€ 350.996	Nee		Nee
			Kopie Projectnaam / UWHS-nummer	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (Jaar T)	Indien (een deel van) de uitkering voor het standaardbedrag voor gemeentelijke uitvoeringskosten is verantwoord als onderdeel van de cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot met (jaar T): Vermeld bedrag € 3.500, € 6.500 of € 10.000.			
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: F1 / 07	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 08	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 09			
			1 UWHS170067	€ 426.808	€ 0			
			2 UWHS170127	€ 336.182	€ 0			
			3 UWHS170139	€ 350.996	€ 0			

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente deel 2019 Alle gemeenten verantwoord worden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06</i>
			€ 10.490.924	€ 128.207	€ 787.628	€ 1.426	€ 66.585	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente L6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente L7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente L7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12</i>
			€ 113.370	€ 40.735	€ 0	€ 570.272	€ 0	Ja
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2018 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord worden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01</i>	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02</i>	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03</i>	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04</i>	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05</i>	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06</i>
			1 060584 Gemeente Oud-Beijerland	€ 3.679.311	€ 21.966	€ 216.101	€ 1.526	€ 15.913
			2 060585 Gemeente Binnenmaas	€ 3.461.537	€ 25.088	€ 239.625	€ 542	€ 60.301
			3 060588 Gemeente Korendijk	€ 1.084.425	€ 18.469	€ 155.003	€ 2.957	€ 22.651
			4 060611 Gemeente Cromstrijen	€ 1.358.613	€ 7.543	€ 138.933	€ 459	€ 0
			5 060617 Gemeente Strijen	€ 1.169.122	€ 3.316	€ 86.696	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07</i>	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08</i>	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09</i>	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10</i>	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11</i>	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2A / 12</i>
			1 060584 Gemeente Oud-Beijerland	€ 605	€ 65.435	€ 24.204	€ 0	€ 77.361
			2 060585 Gemeente Binnenmaas	€ 0	€ 22.891	€ 2.349	€ 0	€ 56.336
			3 060588 Gemeente Korendijk	€ 0	€ 810	€ 0	€ 0	€ 38.587
			4 060611 Gemeente Cromstrijen	€ 0	€ 26.602	€ 8.424	€ 0	€ 46.208
			5 060617 Gemeente Strijen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 60.610
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13</i>	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14</i>				
			1 060584 Gemeente Oud-Beijerland	€ 0				
			2 060585 Gemeente Binnenmaas	€ 0				
			3 060588 Gemeente Korendijk	€ 0				
			4 060611 Gemeente Cromstrijen	€ 0				
			5 060617 Gemeente Strijen	€ 0				

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente deel 2019	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 73.107	€ 23.000	€ 33.115	€ 54.657	€ 13.836	€ 0
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) totaal 2018	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			
			Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
			1 060584 Gemeente Oud-Beijerland	€ 12.377	€ 0	€ 4.336	€ 5.450	€ 15.225
			2 060585 Gemeente Binnenmaas	€ 39.639	€ 0	€ 10.210	€ 11.384	€ 870
			3 060588 Gemeente Korendijk	€ 3.523	€ 12.300	€ 2.738	€ 7.477	€ 2.175
			4 060611 Gemeente Cromstrijen	€ 0	€ 24.900	€ 8.456	€ 27.876	€ 0
			5 060617 Gemeente Strijen	€ 13.996	€ 0	€ 3.334	€ 800	€ 2.175
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10		
			1 060584 Gemeente Oud-Beijerland	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 060585 Gemeente Binnenmaas	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 060588 Gemeente Korendijk	€ 0	€ 0	€ 0		
			4 060611 Gemeente Cromstrijen	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 060617 Gemeente Strijen	€ 0	€ 0	€ 0		
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Ontroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle R Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06
			1 € 883.770	specifieke uitkering stimulering sport	€ 345.046	€ 223.697	€ 117.373	€ 3.976
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11	
			1 specifieke uitkering stimulering sport	345045,7032	39,04%		€ 538.724	

IenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkningsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05
		Provinciale beschikking en/of verordening					
		Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen					
			1 PZH-2014-496153472	€ 11.209	€ 0		
			2 PZH-2016-548225984	€ 0	€ 0		
			3 PZH-2017-579056135	€ 0	€ 0		
			4 PZH-2018-639203462	€ 0	€ 0		
			5 PZH-2019-692201178	€ 0	€ 0		
			6 PZH-2017-579345712	€ 0	€ 0		
			7 PZH-2019-695918696	€ 219.240	€ 0		
		Kopie beschikkningsnummer		Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10
			1 PZH-2014-496153472	€ 11.209	€ 0		Nee
			2 PZH-2016-548225984	€ 0	€ 0		Nee
			3 PZH-2017-579056135	€ 0	€ 0		Nee
			4 PZH-2018-639203462	€ 0	€ 0		Nee
			5 PZH-2019-692201178	€ 0	€ 0		Nee
			6 PZH-2017-579345712	€ 0	€ 0		Ja
			7 PZH-2019-695918696	€ 219.240	€ 0		Nee

4.13 Overzicht taakvelden

Volgens de richtlijnen in het BBV dienen gemeenten inzicht te geven in de baten en lasten per taakveld. De indeling in taakvelden is vanuit het BBV voorgeschreven. In dit overzicht zijn alle mutaties in reserves opgenomen onder taakveld 0.10 (en niet gekoppeld aan de taakvelden/programma's).

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Baten / Lasten	Primitieve begroting 2019	Actuele begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
0.1 Bestuur	Baten	97	136	38	-98
	Lasten	-5.260	-4.878	-6.256	-1.378
Totaal 0.1 Bestuur		-5.164	-4.742	-6.218	-1.476
0.10 Mutaties reserves	Baten	22.140	30.631	28.452	-2.179
	Lasten	-18.478	-28.229	-31.112	-2.883
Totaal 0.10 Mutaties reserves		3.662	2.402	-2.660	-5.062
0.2 Burgerzaken	Baten	1.150	1.181	1.137	-44
	Lasten	-2.988	-3.088	-3.078	10
Totaal 0.2 Burgerzaken		-1.838	-1.908	-1.942	-34
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	93	81	59	-22
	Lasten	-246	-591	-643	-52
Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		-154	-510	-584	-74
0.4 Overhead	Baten	181	416	465	49
	Lasten	-30.730	-34.347	-29.710	4.637
Totaal 0.4 Overhead		-30.549	-33.931	-29.245	4.686
0.5 Treasury	Baten	5.348	5.925	4.231	-1.694
	Lasten	-2.013	-1.557	-714	843
Totaal 0.5 Treasury		3.335	4.368	3.516	-851
0.61 OZB woningen	Baten	10.439	9.303	9.314	11
	Lasten	-427	-442	-396	46
Totaal 0.61 OZB woningen		10.012	8.861	8.918	57
0.62 OZB niet-woningen	Baten	7.321	6.829	6.790	-39
	Lasten	0	0	0	0
Totaal 0.62 OZB niet-woningen		7.321	6.829	6.790	-39
0.64 Belastingen overig	Baten	5.889	5.861	5.891	30
	Lasten	-1.324	-1.369	-1.171	198
Totaal 0.64 Belastingen overig		4.565	4.492	4.721	229
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Baten	108.884	111.661	112.572	912
	Lasten	-20	0	0	0
Totaal 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		108.864	111.661	112.572	912
0.8 Overige baten en lasten	Baten	74	306	150	-155
	Lasten	-4.316	-220	-632	-412
Totaal 0.8 Overige baten en lasten		-4.242	86	-482	-568
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-16	-16	-93	-77
Totaal 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		-16	-16	-93	-77
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Baten	47	242	213	-30
	Lasten	-7.558	-7.479	-7.322	156
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer		-7.511	-7.236	-7.109	127
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	97	90	80	-10
	Lasten	-1.756	-1.801	-1.668	133
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid		-1.659	-1.711	-1.589	122
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	835	1.615	1.593	-22
	Lasten	-12.163	-13.416	-12.908	508
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		-11.328	-11.801	-11.315	486

(bedragen x €1.000)

2.2 Parkeren	Baten	53	51	55	4
	Lasten	-223	-330	-342	-13
Totaal 2.2 Parkeren		-169	-279	-287	-8
2.3 Recreative havens	Baten	92	92	105	13
	Lasten	-205	-125	-158	-33
Totaal 2.3 Recreative havens		-114	-33	-53	-20
2.4 Economische havens en waterwegen	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-2.358	-376	-295	81
Totaal 2.4 Economische havens en waterwegen		-2.358	-376	-295	81
2.5 Openbaar vervoer	Baten	79	60	60	0
	Lasten	-284	-220	-244	-24
Totaal 2.5 Openbaar vervoer		-205	-160	-184	-24
3.1 Economische ontwikkeling	Baten	0	20	0	-20
	Lasten	-500	-591	-504	87
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling		-500	-571	-504	67
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	460	454	705	251
	Lasten	-531	-569	-611	-41
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-71	-115	94	209
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Baten	131	162	118	-44
	Lasten	-527	-552	-533	19
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-396	-390	-415	-25
3.4 Economische promotie	Baten	133	133	132	-1
	Lasten	-331	-381	-368	14
Totaal 3.4 Economische promotie		-198	-248	-236	12
4.1 Openbaar basisonderwijs	Baten	67	32	25	-7
	Lasten	-791	-785	-768	17
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs		-724	-753	-743	10
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	9	9	90	81
	Lasten	-2.540	-2.691	-2.391	300
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting		-2.531	-2.682	-2.300	381
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Baten	203	682	673	-9
	Lasten	-2.248	-2.629	-2.493	136
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken		-2.045	-1.947	-1.820	127
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-571	-790	-678	112
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering		-571	-790	-678	112
5.2 Sportaccommodaties	Baten	936	1.506	1.346	-161
	Lasten	-5.271	-5.800	-5.222	578
Totaal 5.2 Sportaccommodaties		-4.336	-4.294	-3.877	418
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Baten	0	0	0	-0
	Lasten	-407	-425	-383	42
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		-407	-425	-383	42
5.4 Musea	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-195	-265	-252	13
Totaal 5.4 Musea		-195	-265	-252	13
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	14	4	4	-0
	Lasten	-497	-469	-368	100
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed		-482	-465	-365	100
5.6 Media	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-1.590	-1.637	-1.783	-146
Totaal 5.6 Media		-1.590	-1.637	-1.783	-146

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Baten	164	590	333	-257
	Lasten	-8.863	-8.202	-7.865	338
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-8.699	-7.612	-7.532	80
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	1.396	1.061	1.093	32
	Lasten	-11.192	-10.087	-9.432	655
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		-9.796	-9.026	-8.339	687
6.2 Wijkteams	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-3.288	-3.505	-3.453	52
Totaal 6.2 Wijkteams		-3.288	-3.505	-3.453	52
6.3 Inkomensregelingen	Baten	13.047	12.717	12.950	233
	Lasten	-14.483	-14.383	-14.452	-69
Totaal 6.3 Inkomensregelingen		-1.436	-1.666	-1.502	164
6.4 Begeleide participatie	Baten	2.275	1.243	1.305	62
	Lasten	-6.067	-6.068	-5.889	179
Totaal 6.4 Begeleide participatie		-3.792	-4.825	-4.583	241
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	31	0	19	19
	Lasten	-508	-755	-488	267
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie		-478	-755	-469	287
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	889	544	642	98
	Lasten	-2.374	-2.604	-2.541	63
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		-1.486	-2.060	-1.900	161
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	0	0	-2	-2
	Lasten	-10.063	-11.041	-11.053	-11
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		-10.063	-11.041	-11.055	-14
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-8.143	-10.881	-11.244	-363
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		-8.143	-10.881	-11.244	-363
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-202	-236	-222	14
Totaal 6.81 Geëscaleerde zorg 18+		-202	-236	-222	14
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-2.465	-3.033	-2.640	393
Totaal 6.82 Geëscaleerde zorg 18-		-2.465	-3.033	-2.640	393
7.1 Volksgezondheid	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-3.929	-4.140	-4.010	130
Totaal 7.1 Volksgezondheid		-3.929	-4.140	-4.010	130
7.2 Riolering	Baten	8.477	8.748	8.241	-508
	Lasten	-6.478	-6.106	-6.546	-440
Totaal 7.2 Riolering		1.998	2.643	1.694	-948
7.3 Afval	Baten	7.798	8.723	8.858	135
	Lasten	-6.712	-8.013	-8.212	-199
Totaal 7.3 Afval		1.086	710	646	-64
7.4 Milieubeheer	Baten	7	7	1	-6
	Lasten	-1.948	-2.369	-2.205	163
Totaal 7.4 Milieubeheer		-1.941	-2.362	-2.204	157
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	1.291	2.684	2.769	85
	Lasten	-2.478	-2.436	-2.543	-107
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria		-1.187	248	226	-22
8.1 Ruimtelijke ordening	Baten	314	983	1.138	155
	Lasten	-3.398	-3.692	-3.055	638
Totaal 8.1 Ruimtelijke ordening		-3.084	-2.709	-1.917	792
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Baten	7.519	2.981	2.905	-75
	Lasten	-7.467	-2.733	-2.519	214
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		52	248	386	139
8.3 Wonen en bouwen	Baten	2.372	2.818	4.008	1.189
	Lasten	-3.885	-3.807	-3.744	63
Totaal 8.3 Wonen en bouwen		-1.513	-989	264	1.253
Endtotaal		40	419	3.345	2.926

5. Controleverklaring

Bijlagen

I Wet Revitalisering generiek toezicht

RAPPORTAGE INTERBESTUURLIJK TOEZICHT OVER 2019		
Financiën	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht	Groen	Bij de begroting 2019 waren de jaarschijven 2019 tot en met 2021 niet structureel en reëel in evenwicht. De jaarschijf 2022 wel. Bij de begroting 2020 waren de jaarschijven 2020 en 2021 niet structureel en reëel in evenwicht. De jaarschijven 2022 en 2023 wel. Dit leidt tot oranje score. Er is derhalve een positieve trend zichtbaar.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee	
Ruimtelijke ordening	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Omgevingsverordening Zuid-Holland (artikel 14.2 Omgevingsverordening)	Groen	De bestemmingsplannen zijn opgesteld met in acht neming van het provinciale beleid. De gemeente Hoeksche Waard is een overwegend agrarisch landschap. Het gehele Omgevingsbeleid is alleen redactioneel gewijzigd, de beleidsinhoud is niet veranderd. Op dit moment is aanpassing van bestemmingsplannen niet noodzakelijk en voldoen zij aan het provinciale beleid.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee	
Omgevingsrecht Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.	Rood	De gemeente beschikt over de gevraagde documenten. Er is een actueel beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een jaarrapportage. Het uitvoeringsprogramma is op 9 juli 2019 vastgesteld en de provincie is hierover op 12 juli geïnformeerd. De jaarrapportage over de taakuitvoering van de voormalige gemeenten in 2018 is vastgesteld op 10 juli 2019. Omdat hiermee niet de termijnen zijn gehaald leidt dit tot een rode score. De gemeente en de provincie hebben gesproken over de beleidscyclus voor dit jaar en voor komend jaar en over de termijnen in de indicator. Ook is besproken hoe de herindeling van de gemeente de beleidscyclus van 2019 heeft beïnvloed. Dat de documenten verlaat zijn vastgesteld is begrijpelijk omdat de gemeente vanaf 1 januari is ontstaan uit een herindeling van meerdere gemeenten. De provincie doet de algemene aanbeveling om niet alleen te kijken naar het vaststellen van de stukken voor de milieutaken en het bouw- en woningtoezicht (beleidsplan, uitvoeringsprogramma en jaarrapportage met evaluatie), maar ook te letten op de termijnen die hiervoor worden genoemd in de indicator. Dit geldt ook voor de termijn voor het informeren van de raad en de provincie over het vaststellen van de documenten.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	ja	
Monumentenzorg	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten	Groen	De Commissie Cultureel Erfgoed is ingesteld als adviescommissie voor (rijks)monumenten conform de Erfgoedwet en de Erfgoedverordening Gemeente Hoeksche Waard 2019. De commissieleden zijn deskundigen op de gebieden: bouwhistorie, restauratietechniek, lokale geschiedenis, historisch landschap en archeologie.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee	
Archief- en informatiebeheer	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde	Groen	Vooruitlopend op de bestuurlijk vaststelling is het verslag Archief en informatiebeheer door de provincie archivaris in overleg met de archiefinspecteur op groen beoordeeld.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee	

Huisvesting Vergunninghouders	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING	
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Oranje	Gevraagde informatie	Stand van zaken
		Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	achterstand 14
		Fase interventieladder op 1 januari	signaleren
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	30
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	20
		Voorsprong/achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	achterstand 24
		Fase interventieladder op 1 juli	informatie opvragen en signaleren
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	30
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	41
		Voorsprong/achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	13
		Fase interventieladder op 31 december	informatie opvragen en valideren
		Toelichting	
Is er reden voor extra aandacht?	ja	achterstand moet worden ingelopen	

Postbus 2003
3260 EA Oud-Beijerland

Bezoekadressen

Kijk op www.gemeentehw.nl

 14 0186 | 088 - 647 36 47

 info@gemeentehw.nl

 www.gemeentehw.nl

 [gemeenteHW](https://www.facebook.com/gemeenteHW)

 [@gemeenteHW](https://twitter.com/gemeenteHW)

 [@gemeenteHW](https://www.instagram.com/gemeenteHW)

